

**EĞİTİM FAKÜLTELERİNDE ÖĞRETMEN EĞİTİMİ PROGRAM
STANDARTLARININ GERÇEKLEŞME DÜZEYİ**

Abdullah ADIGÜZEL

DOKTORA TEZİ

Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretim) Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Mayıs 2008

DOKTORA TEZ ÖZÜ

EĞİTİM FAKÜLTELERİNDE ÖĞRETMEN EĞİTİMİ PROGRAM STANDARTLARININ GERÇEKLEŞME DÜZEYİ

Abdullah ADIGÜZEL

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Eğitim Programları ve Öğretim Programı

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mayıs 2008

Danışman: Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM

Öğretmen eğitiminde kalite ve verimliliği artırmaya yönelik 1980’li yıllardan itibaren Dünyada yapılan çalışmalar Türkiye’yi de etkilemiştir. 1982 yılında tüm eğitim basamaklarına öğretmen yetiştiren kurumlar üniversite çatısı altında toplanmıştır. Böylece, öğretmenlik mesleğinin statüsü yükseltilmiş ve öğretmen eğitimcilerinin akademik düzeyde yetiştirilmeleri sağlanmıştır. Ancak, zamanla öğretmen yetiştirme görevini üstlenen eğitim fakülteleri, uzmanlaşmanın etkisiyle eğitimi her geçen gün biraz daha akademik hale getirmiş ve öğretmenin okulda kullanacağı öğretmenlik meslek bilgi ve becerilerini gözardı etmiştir. Bu nedenle, çağdaş eğitimin amaçlarını gerçekleştirecek ve eğitimin niteliğini artıracak öğretmeni yetiştirmek ve öğretmen açığını gidermek amacıyla, Yükseköğretim Kurulu’nun 4.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma kabul edilmiş ve bu model 1998–1999 öğretim yılından itibaren uygulamaya konmuştur.

Öğretmen eğitiminde yeniden yapılanmanın temel amaçlarından biri, öğretmen eğitimi program standartlarını geliştirerek, dünyadaki uygulama örneklerinde olduğu gibi Türkiye’de de nitelikli öğretmenler yetiştirmektir. Çünkü toplumda istenen değişim, gelişim ve yenileşmenin sağlanması, nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesini sağlayacak öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluk nedeniyle Yükseköğretim Kurulu, öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında akreditasyon amaçlı öğretmen eğitimi program standartları geliştirmiş ve bu standartlara uygunluğu açısından eğitim fakültelerinin akredite edilmesi için gerekli

düzenlemeleri yapmıştır. Ancak bu standartlar, geliştirildiğinden bu yana eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyini belirlemeye yönelik yeterli düzeyde çalışma yapılmamıştır. Bu açıdan öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin belirlenmesine gereksinim vardır. Bu gereksinime dayalı olarak bu araştırma, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyini ve eğitim fakültelerinde standartların geliştirilmesine yönelik öneriler ile geliştirme çalışmalarında yaşanan güçlükleri öğretim elemanları görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırma, tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini 2006–2007 öğretim yılı güz döneminde pilot uygulamanın dışında tutulan 50 eğitim fakültesinde görevli öğretim elemanları oluşturmuştur. 50 eğitim fakültesinde görevli 3272 öğretim elemanın tamamına ulaşmak ekonomik olmayacağından örneklem alma yoluna gidilmiştir. Örneklemin belirlenmesinde oranlı eleman örnekleme yaklaşımı benimsenmiş ve her fakülteadaki öğretim elemanlarının %30'una ulaşılması amaçlanmıştır. Araştırmanın örnekleminde yer alan öğretim elemanlarından pilot uygulamanın dışında tutulan 982 öğretim elemanından 708'ine (%74) ulaşılabilmektedir. Araştırmanın amacı kapsamında gerekli olan veriler, araştırmacı tarafından öğretim elemanlarına uygulanmak üzere hazırlanan “Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyi” başlıklı anket aracılığıyla toplanmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde sayı, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, t testi, tek yönlü varyans çözümlemesi ve Tukey HSD testlerinden yararlanılmıştır.

Araştırma sonunda, öğretim elemanlarının görüşlerine göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının genel olarak orta düzeyde gerçekleştiği görülmüştür. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili olarak yönetici ile öğretim elemanı görüşleri, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi”, “Öğretim elemanları” ve “Yönetim” standart alanlarında anlamlı farklılık göstermiştir. Bu fark, bu alanlardaki standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Öte yandan “Öğrenci”, “Tesisler, kütüphane ve donanım”, “Kalite güvencesi” ve “Fakülte-okul işbirliği” alanlarındaki standartların eğitim fakültelerinde

gerçekleşme düzeyinin iki grup görüşlerine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir.

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi, standart alanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiştir. Buna göre, “Fakülte-okul işbirliği” alanındaki standartların eğitim fakültelerinde yeterli düzeyde, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi”, “Öğretim elemanları”, “Öğrenciler”, “Tesisler, kütüphane ve donanım” ve “Yönetim” alanlarındaki standartların orta düzeyde gerçekleştiği görülmüştür. Ayrıca, “Kalite güvencesi” alanındaki standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yetersiz olduğu belirlenmiştir. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşleri, fakültelerin gelişmişlik düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermiş, yüksek düzeyde gelişmiş olan fakültelerde standartların gerçekleşme düzeyinin orta ve düşük düzeyde gelişmiş fakültelere göre daha yüksek olduğu, orta düzeyde gelişmiş fakültelerde standartların gerçekleşme düzeyinin, düşük düzeyde gelişmiş fakültelerden daha düşük olduğu görülmüştür.

ABSTRACT

ACHIEVEMENT LEVEL OF TEACHER EDUCATION PROGRAM STANDARDS IN FACULTIES OF EDUCATION

Abdullah ADIGÜZEL

Department of Educational Sciences

Curriculum Development and Instruction Program

Anadolu University Graduate School of Educational Sciences, May 2008

Supervisor: Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM

The studies regarding increasing quality and productivity in teacher education since 1980 all over the world have influenced Turkey as well. In 1982 the institutions training teachers for all grades of education have been gathered together under the umbrella of university. Thus; the statute of teaching profession has been ascended and academic educations for teacher trainers have been provided. However, in the course of time, the education faculties, which were assigned to train teachers, made the education more and more academic and they ignored the teaching profession skill and knowledge which teachers are supposed to use in the schools. Therefore, the restructuring in teacher education was accepted with the Higher Education Council's decision numbered as 97.39.2761 in 4.11.1997 and this model has been put into practice since 1998-1999 academic years in order to achieve the goals of modern education, to compensate the teacher deficit and to train teachers that can increase the quality of education.

The main goal of restructuring in teacher education is to train qualified teachers in Turkey like in other application samples in the world by developing the standards of teacher education program. The desired change, improvement and renovation in the society oblige the development of the teacher education program standards, which can enable the training of qualified teachers. Due to this obligation, the Higher Education Council developed the teacher education program standards with the purpose of accreditation in the context of restructuring in teacher education and provided necessary arrangements in order to accreditate the education faculties up to these standards.

However, since the development of these standards, there have not enough studies been conducted to determine the achievement level of these standards in education faculties. Thus, there is a need to determine the achievement level of teacher education standards in education faculties. Referring to this need, the present study is designed to determine the achievement level of teacher education program standards in education faculties and the suggestions regarding development of these standards in education faculties, and the problems encountered while developing these standards, on the basis of academic staffs' opinions.

This study was designed with survey research method. The population of this study consisted of academic teaching members who did not participate in the pilot study and worked in 50 education faculties in 2006-2007 academic years in fall term. Since to reach all 3272 academic teaching members working in 50 education faculties would not be possible economically, sampling out of this population was determined. The proportional sampling method in which all members in sub-population have equal selection chance was used and to reach %30 of all academic teaching members in each faculty was intended. Thus, out of 982 academic teaching members in the population, 708 of them (%74) was included. Furthermore, the data for this study was collected through a questionnaire titled as "Achievement Level of Teacher Education Program Standards in Education Faculties". While analyzing the data, numbers, percentages, independent t-test, one-way ANOVA, and Tukey HSD was applied.

According to the results of the study, it was found that the achievement level of teacher education program standards in the education faculties up to standard domains were moderately adequate. The results indicated that a significant difference between the administrators and academic teaching members' opinions regarding the achievement levels of teacher education program standards in education faculties differed in terms of "teaching planning, application and evaluation", "academic teaching members" and "administration" was detected and the achievement levels related to these domains were higher according to the administrators. On the other hand there was no difference detected between the academic teaching members and administrators' opinions related to the achievement levels of standards about "students", "facilities, libraries and equipment", "quality assurance" and "faculty-school cooperation".

Furthermore, it was obtained that the achievement level of teacher education program standards differed significantly in terms of standard domains. Accordingly, the

regarding “faculty-school cooperation” standards were fulfilled adequately, standards regarding “teaching planning, application and evaluation”, “academic teaching members”, “students”, “facilities, libraries and equipment” and “administration” were moderately adequate. Additionally, “quality assurance” standards were inadequate. It was found that the academic teaching members’ opinions regarding the achievement level of standards differed significantly according to the development level of the faculty, thus it was observed that the achievement level of the standards in the developed education faculties was higher than the semi-developed and underdeveloped faculties. On the other hand, achievement level of the standards in underdeveloped faculties was higher than the semi-developed faculties.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Abdullah ADIGÜZEL'in "Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyi" başlıklı tezi 16.05.2008 tarihinde, aşağıda belirtilen jüri üyeleri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Programında, Doktora tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	Prof. Dr. Mustafa SAĞLAM
Üye	Prof. Dr. Ayhan HAKAN
Üye	Prof. Dr. Bekir ÖZER
Üye	Doç. Dr. Kıymet SELVİ
Üye	Doç. Dr. Bahattin ACET

Prof. Dr. İlknur KEÇİK
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Eğitimde kalite ve verimliliğin temel belirleyicilerinden biri, eğitim sürecini yürüten öğretmenlerin nitelikleri olduğundan, nitelikli bir eğitimin temel koşulu da nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesidir. Öğretmen eğitiminde istenilen niteliğin sağlanması da öğretmen yetiştiren kurumların öğretim elemanlarının, fiziki donanımlarının, yönetimin, eğitim programlarının ve bu kurumlara gelen öğretmen adaylarının niteliğine bağlıdır. Bu nedenle, Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar öğretmenlerin niteliğinin artırılması ve geliştirilmesi için öğretmen eğitiminde sürekli yeni düzenlemeler yapılmış ve çeşitli öğretmen eğitimi modelleri uygulamaya konulmuştur. 1982 yılından itibaren öğretmen yetiştirme görevini üstlenen eğitim fakülteleri zamanla uzmanlaşmanın etkisiyle eğitimi her geçen gün biraz daha akademik hale getirmiş ve öğretmenin okulda kullanacağı öğretmenlik meslek bilgi ve becerilerini gözardı etmiştir. Bu nedenle, çağdaş eğitimin amaçlarını gerçekleştirecek ve eğitimin niteliğini artıracak öğretmeni yetiştirmek amacıyla, Yükseköğretim Kurulu'nun 4.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kabul edilmiş ve bu model 1998–1999 öğretim yılından itibaren uygulamaya konmuştur.

Öğretmen eğitiminde yeniden yapılanmanın temel amaçlarından biri de, dünyadaki uygulama örneklerinde olduğu gibi, öğretmen eğitimi program standartlarını geliştirerek nitelikli öğretmenler yetiştirmektir. Çünkü toplumda istenen değişim, gelişim ve yenileşmenin sağlanması, nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesini sağlayacak öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluk nedeniyle Yükseköğretim Kurulu öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında akreditasyon amaçlı öğretmen eğitimi program standartlarını geliştirmiş ve bu standartlara uygunluğu açısından eğitim fakültelerinin akredite edilmesi için gerekli düzenlemeleri yapmıştır. Ancak bu standartlar, geliştirildiğinden bu yana fakültelerde gerçekleştirme düzeyini belirlemeye yönelik yeterli düzeyde çalışma yapılmamıştır. Bu açıdan öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleştirme düzeyinin belirlenmesine gereksinim vardır. Bu gereksinime dayalı olarak bu araştırmada, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleştirme düzeyini ve eğitim fakültelerinde standartların geliştirilmesine yönelik

öneriler ile geliştirme çalışmalarında yaşanan güçlükleri öğretim elemanları görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmayla, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ve eğitim fakültelerinde standartların geliştirilmesine yönelik öneriler ile geliştirme çalışmalarında yaşanan güçlükler belirlenmeye çalışılmış, elde edilen bulgulara dayalı olarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Doktora eğitimim süresince ve araştırmanın her aşamasında değerli katkılarıyla bana yol gösteren, büyük desteğini ve yardımlarını gördüğüm hocam ve aynı zamanda tez danışmanım Prof. Dr. Mustafa Sağlam'a sonsuz teşekkür ediyorum. Ayrıca, tez izleme jürimde bulunarak değerli katkıları ve olumlu eleştirileri ile beni yönlendiren hocalarım Prof. Dr. Ayhan Hakan'a ve Prof. Dr. Bekir Özer'e içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Araştırmanın uygulanması sürecinin çeşitli aşamalarında büyük yardımlarını gördüğüm değerli hocalarım Prof. Dr. Gürhan Can'a, Prof. Dr. Esmahan Ağaoğlu'na, Doç. Dr. Kıymet Selvi'ye, Yrd. Doç. Dr. Oktay Cem Adıgüzel'e, Yrd. Doç. Dr. Bahadır Erişti'ye ve Dr. Dilruba Kürüm'e çok teşekkür ediyorum. Yine araştırma süreci boyunca yardım ve desteklerini gördüğüm oda arkadaşlarım Öğr. Gr. Derya Atik Kara'ya, Öğr. Gr. Özge Göngür'e, araştırmanın kuramsal boyutunu oluşturmada büyük yardımlarını aldığım arkadaşım Arş. Gr. İsmail Yüksel'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmanın çeşitli aşamalarında katkıda bulunan ve araştırmanın bilgi toplama aracının diğer üniversitelerin eğitim fakültelerinde uygulanması aşamasında çok büyük yardım ve desteklerini gördüğüm hocalarıma, arkadaşlarıma ve araştırmaya katılan tüm öğretim elemanlarına çok teşekkür ederim. Yukarıda adlarını saydığım bütün değerli kişilerin yanı sıra, doktora eğitimine başladığım günden bu yana, bana her zaman destek olan eşim Sema Adıgüzel'e ve ilgiye en çok gereksinim duydukları bir zamanda sürekli ders çalışan bir babaya sabır ve anlayış gösterdikleri için çocuklarım Nurnida, Mehmet ve Sueda'ya sonsuz teşekkür ediyorum.

Abdullah ADIGÜZEL
Eskişehir, 2008

ÖZGEÇMİŞ

Abdullah ADIGÜZEL

Eğitim Bilimleri (Eğitim Programları ve Öğretim) Anabilim Dalı

Doktora

Eğitim

Yüksek Lisans	1998	Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Şanlıurfa
Lisans	1992	Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü, Ankara
Lise	1987	Kartal Ticaret Lisesi, İstanbul

İş

1992	Türk Telekom Ar-Ge Müdürlüğünde İdari Şef, Ankara
1996	Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde Öğretim Görevlisi, Şanlıurfa
2002	Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Araştırma Görevlisi, Eskişehir

Yayınlar

Sağlam, Mustafa, Abdullah Adıgüzel, Derya Atik Kara ve Zeynep İnci Özönay. “Araştırma Görevlilerinin Bilgi Okuryazarlığı Beceri Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, III. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu’nda (17–20 Ekim 2007) Sunulan Bildiri. Eskişehir: 2007.

Adıgüzel, Abdullah. “Development Studies of Program Standards in Teacher Education in Turkey”, The Sixth Annual Meeting of the American Association for the Advancement of Curriculum Studies Conferences, College of Education, University of Illinois at Chicago. 5–7 May, 2007.

Sağlam, Mustafa, Levent Vural ve Abdullah Adıgüzel. “Yeni İlköğretim Programının Uygulanması Sürecinde Önceki Programa Göre İstenmeyen Öğrenci Davranışlarının Görülme Sıklığı”, VI. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu’nda (27–29 Nisan 2007) Sunulan Bildiri. Eskişehir: 2007.

Adıgüzel, Abdullah. “Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Öğretmen Niteliklerinde Yeni Bir Boyut: Bilgi Okur-Yazarlığı”, **Milli Eğitim Dergisi**. 33, 167: 53–70, Yaz 2005.

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı: Tuzluca, 1969

Cinsiyet: Erkek

Yabancı Dil: İngilizce

İÇİNDEKİLER

DOKTORA TEZ ÖZÜ	ii
ABSTRACT	v
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	viii
ÖNSÖZ	ix
ÖZGEÇMİŞ	xi
İÇİNDEKİLER	xiii
ÇİZELGE LİSTESİ	xvii
ŞEKİL LİSTESİ	xix
BÖLÜM	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Öğretmen Eğitiminde Standart Geliştirmenin Gerekliliği	3
1.1.1. Öğretmen Eğitiminde Standart, Akreditasyon ve Kalite İlişkisi	7
1.1.2. Öğretmen Eğitiminde Standartların Amaç ve Yararları	12
1.2. Öğretmen Eğitiminde Standart Geliştirme Süreci	19
1.2.1. Öğretmen Eğitiminde Standart Geliştirme Aşamaları	20
1.2.2. Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Bileşenleri ve Sınıflandırılması	22
1.3. Öğretmen Eğitimi Program Standartları Geliştiren ve Uygulayan Bazı Ülkeler	26
1.3.1. Amerika Birleşik Devletleri'nde Öğretmen Eğitimi Program Standartları Geliştirme Çalışmaları	27
1.3.2. İngiltere'de Öğretmen Eğitimi Program Standartları Geliştirme Çalışmaları	32
1.3.3. Avustralya ve Yeni Zelanda'da Öğretmen Eğitimi Program Standartları Geliştirme Çalışmaları	34
1.4. Türkiye'de Öğretmen Eğitimi Program Standartları Geliştirme Çalışmaları ...	36
1.4.1. Öğretmen Eğitimi Modellerinin Tarihsel Gelişimi	36
1.4.2. Öğretmen Eğitiminde Yeniden Yapılanma ve Program Standartları ...	43
1.5. Sorun	52
1.6. Amaç	55
1.7. Önem	56
1.8. Sayılılar	58

1.9.Sınırlılıklar	58
1.10.Tanımlar	59
1.11. Kısaltmalar	60
BÖLÜM	61
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	61
2.1. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	61
2.2. Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar	76
BÖLÜM	90
3. YÖNTEM	90
3.1. Araştırma Modeli	90
3.2. Evren ve Örneklem	91
3.3. Verilerin Toplanması	94
3.3.1. Veri Toplama Aracının Hazırlanması	95
3.3.2. Veri Toplama Aracının Uygulanması	98
3.4. Verilerin Çözümlemesi	99
BÖLÜM	103
4. BULGULAR VE YORUMLARI	103
4.1. Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi	103
4.1.1. Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi	103
4.1.2. Öğretim Elemanları	109
4.1.3. Öğrenciler	114
4.1.4. Tesisler, Kütüphane ve Donanım	117
4.1.5. Yönetim	124
4.1.6. Kalite Güvencesi	128
4.1.7. Fakülte –Okul İşbirliği	132
4.2.Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Fakültelerde Gerçekleşme	
Düzeyine İlişkin Yönetici ve Öğretim Elemanı Görüşleri Arasındaki Fark ...	135
4.2.1. Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi	135
4.2.2. Öğretim Elemanları	138
4.2.3. Öğrenciler	141
4.2.4. Tesisler, Kütüphane ve Donanım	144
4.2.5. Yönetim	147

4.2.6. Kalite Güvencesi	150
4.2.7. Fakülte –Okul İşbirliği	153
4.3.Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Standart Alanlarına Göre Gerçekleşme Düzeyi	156
4.4. Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Fakültelerin Gelişmişlik Düzeylerine Göre Gerçekleşme Düzeyi	159
4.5. Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarını Geliştirme Çalışmalarına İlişkin Öneriler	162
4.5.1. Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi Alanına İlişkin Önerileri	162
4.5.2. Öğretim Elemanları Alanına İlişkin Önerileri.....	164
4.5.3. Öğretim Elemanlarının Öğrenciler Alanına İlişkin Önerileri	165
4.5.4. Tesisler, Kütüphane ve Donanım Alanına İlişkin Önerileri	166
4.5.5. Yönetim Alanına İlişkin Önerileri.....	167
4.5.6. Kalite Güvencesi Alanına İlişkin Önerileri.....	168
4.5.7. Fakülte –Okul İşbirliği Alanına İlişkin Önerileri	169
4.5.8. Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Geliştirilmesine İlişkin Diğer Öneriler	171
4.6. Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler	172
4.6.1. Öğretimin Planlaması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi Alanına İlişkin Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler	172
4.6.2. Öğretim Elemanları Alanına İlişkin Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler	173
4.6.3. Öğrenciler Alanına İlişkin Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler	174
4.6.4. Tesisler, Kütüphane ve Donanım Alanına İlişkin Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler	175
4.6.5. Yönetim Alanına İlişkin Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler	176
4.6.6. Kalite Güvencesi Alanında Yaşanılan Güçlükler	178

4.6.7. Fakülte-Okul İşbirliği Alanına İlişkin Standartların Geliştirilmesi	
Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler	178
4.6.8. Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Geliştirilmesi	
Çalışmalarında Yaşanılan Diğer Güçlükler	180
BÖLÜM ..	181
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	181
5.1.Sonuçlar	181
5.2.Öneriler	193
5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	193
5.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler	195
EKLER	197
1. Çalışma Evreni	198
2. Öğretim Elemanları İçin Veri Toplama Aracı	200
3. Eğitim Fakültelerinin Gelişmişlik Düzeylerine Göre Sıralaması	208
KAYNAKÇA	209

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
1 Kavramsal Çerçeve Göstergeleri	30
2 Araştırmanın Örneklemi	92
3 Araştırmanın Örneklemine Oluşturan Öğretim Elemanlarının Kişisel Özellikleri	93
4 Pilot Uygulamanın Yapıldığı Öğretim Elemanlarına İlişkin Kişisel Bilgiler	97
5 Ölçme Aracının Standart Alanlarına İlişkin Güvenirlilik Katsayıları	98
6 Seçeneklere İlişkin Sınırlar	102
7 Eğitim Fakültelerinde “Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi” Alanına İlişkin Standartların Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	104
8 Eğitim Fakültelerinde “Öğretim Elemanları” Alanına İlişkin Standartların Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	110
9 Eğitim Fakültelerinde “Öğrenciler” Alanına İlişkin Standartların Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	115
10 Eğitim Fakültelerinde “Tesisler, Kütüphane ve Donanım” Alanına İlişkin Standartların Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	118
11 Eğitim Fakültelerinde “Yönetim” Alanına İlişkin Standartların Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	125
12 Eğitim Fakültelerinde “Kalite Güvencesi” Alanına İlişkin Standartların Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	129
13 Eğitim Fakültelerinde “Fakülte-Okul İşbirliği” Alanına İlişkin Standartların Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Öğretim Elemanı Görüşleri	133
14 Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi Alanına İlişkin Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Grup Görüşleri Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları.....	136
15 Öğretim Elemanları Alanına İlişkin Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Grup Görüşleri Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları	139
16 Öğrenciler Alanına İlişkin Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Grup Görüşleri Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları	142

17	Tesisler, Kütüphane ve Donanım Alanına İlişkin Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Grup Görüşleri Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları	145
18	Yönetim Alanına İlişkin Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Grup Görüşleri Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları	148
19	Kalite Güvencesi Alanına İlişkin Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Grup Görüşleri Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları	151
20	Fakülte-Okul İşbirliği Alanına İlişkin Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Grup Görüşleri Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları.....	154
21	Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Standart Alanlarına Göre Gerçekleşme Düzeyi.....	156
22	Standartların Alanlara Göre Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Görüş Puanlarının Tek Yönlü Varyans Çözümlemesi.....	157
23	Standart Alanlarının Fakültelerde Gerçekleşme Durumlarına İlişkin Görüş Puanlarına Uygulanan Tukey HSD Testi Sonuçları.....	158
24	Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Fakültelerin Gelişmişlik Düzeylerine Göre Gerçekleşme Düzeyi.....	159
25	Fakültelerin Gelişmişlik Dereceleri İle Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi Arasındaki Farka İlişkin Görüş Puanlarının Tek Yönlü Varyans Çözümlemesi	161
26	Fakültelerin Gelişmişlik Düzeylerine Göre Standartların Gerçekleşme Durumlarına İlişkin Görüş Puanlarına Uygulanan Tukey HSD Testi Sonuçları	161
27	Öğretim Elemanlarının “Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi” Alanına İlişkin Önerileri	163
28	Öğretim Elemanlarının “Öğretim Elemanları” Alanına İlişkin Önerileri	165
29	Öğretim Elemanlarının “Öğrenciler” Alanına İlişkin Önerileri	166
30	Öğretim Elemanlarının “Tesisler, Kütüphane ve Donanım” Alanına İlişkin Önerileri	166
31	Öğretim Elemanlarının“Yönetim” Alanına İlişkin Önerileri	167
32	Öğretim Elemanlarının “Kalite Güvencesi” Alanına İlişkin Önerileri	169
33	Öğretim Elemanlarının “Fakülte-Okul İşbirliği” Alanına İlişkin Önerileri	170

34	Öğretim Elemanlarının Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Geliştirilmesine İlişkin Diğer Önerileri	171
35	Öğretim Elemanlarının “Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi” Alanındaki Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklere İlişkin Görüşleri	172
36	Öğretim Elemanlarının “Öğretim Elemanları” Alanındaki Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklere İlişkin Görüşleri	173
37	Öğretim Elemanlarının “Öğrenci” Alanındaki Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklere İlişkin Görüşleri	174
38	Öğretim Elemanlarının “Tesisler, Kütüphane ve Donanım” Alanındaki Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklere İlişkin Görüşleri	176
39	Öğretim Elemanlarının “Yönetim” Alanındaki Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklere İlişkin Görüşleri	177
40	Öğretim Elemanlarının “Kalite Güvencesi” Alanındaki Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklere İlişkin Görüşleri	178
41	Öğretim Elemanlarının “Fakülte-Okul İşbirliği” Alanındaki Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklere İlişkin Görüşleri	179
42	Öğretim Elemanlarının, Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklere İlişkin Diğer Görüşleri	180

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil	Sayfa
1. Öğretmen Eğitiminde Standartların Sınıflandırılması	24
2. Eğitim Fakülteleri Öğretmen Eğitimi Programlarının Yapısı	45

Birinci Bölüm

GİRİŞ

Günümüzde ülkeler arasında öncelikli olarak ekonomik boyutta küreselleşmenin hızlanması; uluslararası ilişkilerin bilginin ve teknolojinin üretiminde ve paylaşımında yoğunlaşması, pek çok ülkenin toplumsal sistemlerinde ulusal özelliklerin giderek azalmasına neden olmaktadır. Bu hızlı değişim ve gelişime ayak uydurmak isteyen ülkeler, ekonomi ve eğitim başta olmak üzere, toplumsal sistemlerini yeniden düzenleme çabası içindedirler. Bu çabalar, bir yandan özellikle ekonomik ve siyasi alanlarda etki gücünü elinde tutmak isteyen ülkeler arasındaki yarışmayı artırmakta, bir yandan da ortak çıkarları doğrultusunda ülkelerin birbirleriyle yardımlaşma ve dayanışmalarını zorunlu kılmaktadır. Bu değişim sürecinde, ülkelerin toplumsal sorunları ve çözüm uygulamaları konusundaki deneyimlerini birbirleriyle paylaşmaları giderek daha çok önem kazanmaktadır. Çünkü bir ülkenin, bir toplumsal sistemi iyileştirme çabaları ya da bir sorunu çözme uygulamaları, öteki ülkeler için bir bakıma örnek olay niteliği taşımaktadır. Bu bağlamda bir ülkenin eğitim sisteminde ya da eğitim sisteminin herhangi bir alanındaki deneyimleri, örneğin öğretmen eğitimi alanında yapılan yeni düzenlemeler ve uygulamalar, öğretmen eğitiminde sorun yaşayan ülkeler için örnek ya da esin kaynağı olabilmektedir (Sağlam, 1999, s. iv).

Ekonomik ve toplumsal gelişmeyi amaçlayan her ülkede, dünyada yaşanan ekonomik, bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda toplumsal sistemlerde gerekli görülen değişim, gelişim ve yenileşmeyi sağlayacak nitelikli insangücünün yetiştirilmesi eğitim sisteminden beklenmektedir. Bu nedenle, “bireyin yaşam düzeyini yükseltmeye yönelik toplumun yapısını değiştirme girişimi” (Adem, 1995, s. 20) olarak tanımlanan toplumsal gelişmeyi sağlamanın koşulu, eğitim sisteminin her basamağında eğitimin kalite ve verimliliğinin artırılmasıdır. Eğitimde kalite ve verimliliğin temel belirleyicilerinden biri, eğitim sürecini yürüten öğretmenlerin nitelikleri olduğundan, nitelikli bir eğitimin temel koşulu da nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesidir. Öğretmen

eğitiminde istenilen niteliğin sağlanması da öğretmen yetiştiren kurumların öğretim elemanlarının, fiziki donanımlarının, yönetimin, eğitim programlarının ve bu kurumlara gelen öğretmen adaylarının niteliğine bağlıdır (Erişti, 2004, s. 28).

Geleneksel olarak kaliteli bir öğretmen eğitimi, kaliteli öğretici ve öğrencinin gerçekleştirdiği etkinlikler olarak anlaşılmaktadır. Bu kapsamda “başarılı öğretici”, “kaliteli öğrenci”, “kaliteli eğitim”, “ciddi ve disiplinli ders ortamı”, kaliteli öğretmen eğitiminin temel öğeleri olarak görülmektedir. Günümüzde ise, öğrenmeyi öğrenme, sinerji ve bilgi okuryazarlığı öğretmen eğitiminde kalitenin önemli göstergeleri olarak ön plana çıkmaktadırlar (Baştürk ve Yücel, 2004, ss. 517–519). Çünkü içinde bulunduğumuz 21. yüzyılın en ayırıcı özelliği “bilgi çağı” olmasıdır. Bilgi çağı, bilginin yoğunlaştığı, bilim ve teknolojinin hızlı değişim gösterdiği bir dönemdir. “Bilgi toplumu” olma sürecine girmiş toplumlarda bireylerin hem bu sürece uyum gösterebilmeleri hem de süreci geliştirebilmeleri için aşağıdaki niteliklere sahip olmaları gerekmektedir (Özer, 1998, ss. 147–164):

- Düşünme yollarını bilip uygulayabilme
- Sorun çözebilme
- Araştırma yapabilme
- Bilgiyi yaratıcı biçimde kullanabilme
- Bilgi ve teknolojiyi üretebilme

Eğitim sürecinde bireylere bu niteliklerin kazandırılabilmesi için öğretmenlerin de öğretmenlik eğitimi sürecinde kalitenin göstergeleri olan bu özellikleri kazanmış olarak yetiştirilmeleri gerekmektedir.

Kalite genel anlamda, bir ürün ya da hizmette “istenilen özelliklere uygunluk” veya bir otorite tarafından belirlenen “standartlara uygunluk” olarak tanımlanmaktadır. Ancak, toplumsal istek ve beklentilerin zamanla değişmesi, kalite kavramının daha çok “amaca uygunluk” veya “kullanıma uygunluk” olarak algılanmasına neden olmuştur (Yıldırım, 2002, s. 191). Eğitimde kalite de, eğitim sisteminin ürünü (çıktısı) olarak eğitim sürecinden geçen bireylerin istenilen özelliklere sahip olmaları ya da eğitim sürecinde edindikleri özelliklerin belirlenen standartlara uygunluğu olarak tanımlanabilir. Öte

yandan eğitimi bir hizmet olarak alırsak eğitimde kalite, eğitim hizmetlerinin ya da eğitim sürecinin istenilen özelliklere veya belirlenen standartlara uygun olması olarak tanımlanabilir.

Öğretmen eğitiminde de kalite “amaca uygunluk derecesi” ya da “standartlara uygunluk” olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım, 2002, s. 192). Bu anlamda öğretmen eğitimi alanında, ürünün ya da hizmetin niteliğine dönük olarak bir otorite tarafından belirlenmiş kurum, yerel ya da ulusal düzeydeki standartlar, öğretmen eğitimi veren kurumların kendi kalite ve verimliliklerini belirlemeleri, aynı zamanda bu kurumların akredite edilmesi amacıyla kullanılır (Yıldırım, 2002, s. 192). Bu nedenle, öğretmen yetiştiren kurumların ürün ya da hizmet yönünden yeterli düzeye getirilmesi ve öğretmen adaylarının performanslarının belirlenmesi için öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi ve bu standartlara uygunluğu açısından öğretmen yetiştiren kurumların düzenli ve sürekli olarak değerlendirilerek akredite edilmesi gereklidir.

1.1. Öğretmen Eğitiminde Standart Geliştirmenin Gerekliliği

Eğitimde standartlar, eğitim kurumlarının ortaya koydukları eğitim hizmetinin ve ürünlerinin niteliğini belirleyen her alandaki yeterliliklerinin değerlendirilmesinde ölçüt olabilecek birleşik ve kapsamlı özelliklerdir. Eğitim kurumlarının bu yeterlilik alanları üç grupta toplanmaktadır (Zenor, 1989, s. vii):

- Kurumların gereksinim, amaç ve hizmet işlevlerinin yeterliliği
- Her bir kurum için ayrılan personel, araç-gereç ve olanakların yeterliliği
- Tüm görev ve hizmetler arasındaki derecelerin uygunluğu ve yeterliliği

Bu ölçütler, okulöncesinden yükseköğretime kadar çeşitli tip ve büyüklükteki tüm eğitim kurumlarında yapılan araştırmaların ve deneyimlerin sonuçlarına dayanarak geliştirilmiştir. Öğretmen eğitiminde standartlar da, öğretmen yetiştiren kurumların sunduğu hizmetin niteliğini doğrudan etkileyen ve bu niteliklerin yanı sıra sunulan eğitim hizmetinden yararlanan öğrencilerin sahip olmaları gereken yeterlik düzeylerini, dolayısıyla öğrencilere bu yeterliklerin kazandırılmasında yararlanan bilgilerin de niteliğini kapsamaktadır (Zenor, 1989, s. vii). Eğitim kurumlarındaki hizmetin

niteliğinin belirlenen standartlar düzeyine ulaştırılması için belli yeterlik standartlarına sahip öğretmenlerin yetiştirilmesi toplumsal bir zorunluluktur. Bu nedenle, öğretmen yetiştiren kurumlarda, öğretmen eğitimi sürecinin sonunda yetiştirilen öğretmenlerin istenilen özelliklere ya da belirlenmiş yeterliklere sahip olmalarının sağlanması demek olan öğretmen eğitiminde kalite, öncelikle öğretmen eğitimi hizmetinin ya da sürecinin kalitesini oluşturan program standartlarının belirlenmesini gerektirir. Bu nedenle, öğretmen eğitiminde standartların belirlenmesi yasal düzenlemeler gerektirecek kadar önemli bir konudur.

Öğretmen eğitiminde, program standartlarının geliştirilmesi düşüncesi ilk olarak 1869 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde fen bilimleri alanında yapılan bir kongrede dile getirilmiştir. Bu kongrede, öğretmen eğitiminde program standartlarının geliştirilmesinin önemi vurgulanmış, standartlar yoluyla öğretmenlik mesleğinin tanımının daha belirginleşeceği ve öğretimde standartlara gidilmesi ile etkin öğretim yöntemlerinin ortaya çıkabileceği üzerinde durulmuştur. İzleyen yıllarda da ölçütler geliştirilerek öğretmenlik mesleğine ilişkin bir standartlar listesi oluşturulmuştur (Edelfelt ve Raths, 1998, s. 4).

Bu gelişmelerden sonra, öğretmen eğitimi veren kurumların kalite ve verimliliğini artırmak amacıyla, öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi ve standartlara uygunluğu açısından öğretmen eğitimi veren kurumların akreditasyonu gündeme gelmiştir. Standart kavramının tüm otoritelerce kabul edilen ilk tanımını yapmış olan Richardson (1994, s. 16), tanımında standart kavramının iki farklı boyutunu ortaya koymuştur. Richardson standardı “bir otorite, gelenek ya da ortak bir anlayış tarafından belirlenmiş, izlenmesi gereken bir model ya da örnek” olarak tanımlarken, standardın bir erk tarafından belirlendiğini, standardı “belli bir amaca ulaşmada uygun ve yeterli nitelik düzeyi” olarak tanımlarken de standardın amaca ulaşmada sahip olunması gereken nitelik düzeyi boyutunu ortaya koymuştur. Basinger'e (1999, s. 9) göre, öğretmen eğitiminde program standartları belli bir zaman içerisinde öğretmen adaylarının ne bilmeleri ve ne yapmaları gerektiğini tanımlamaktadır.

Bu tanımlara göre, günümüzün bilimsel, teknolojik, ekonomik ve toplumsal gereklilikleri doğrultusunda eğitimde niteliğin artırılmasının temel koşulu olan nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi için öğretmen eğitiminde gerekli ve yeterli nitelik düzeyini belirleyen standartların geliştirilmesi gerekmektedir. Böylece, öğretmen adaylarının öğretmen olarak göreve başlamadan önce sahip olmaları gereken nitelikler standartlarla belirlenir ve bu nitelikler öğretmen eğitimi sürecinde onlara kazandırılır.

Birçok ülke ve uluslararası kuruluş öğretmen eğitiminde program standartlarını yasal düzenlemelerle belirler. Örneğin, öğretmen eğitimini de kapsayan her türlü eğitim işlerinin devletin sorumluluğunda olduğu İngiltere’de devlet yasama kurulları ve yetkilileri, yüksek nitelikli öğretmen eğitimi programlarına giriş için tüm öğrencilerin eşit şansa sahip olmalarını sağlamak amacıyla asgari düzeyde öğretmen adaylarının ne bilmeleri ve ne yapmaları gerektiğini net olarak açıklar ve öğretmen adaylarından beklentilerini standartlarla belirler. Böylece, öğretmen yetiştiren kolej, eğitim fakültesi vb. kurumlar, mezunlarına akademik bilgileri içeren konuları öğretmede ve mezunların bir öğretmen olarak bu bilgileri okullarda öğrencilerine öğretmede standartlar düzeyinde olmalarını sağlayarak öğretmen adaylarının ulusal sınavlarda istenilen performansı göstermelerini beklerler (TTA, 2004).

Avustralya’da ise standartlar, başlangıçta yönetim ve bürokrasinin öğretmenlerden beklentilerine bir gösterge olarak görülmüş; ancak daha sonra standartlar öğrenmenin doğasını belirlemek, karmaşık öğrenmeleri yapılandırmak ve öğretme sürecinin etkililiğini artırmak amacıyla geliştirilmeye başlanmıştır (Sachs, 2003, s. 116).

Bazı uluslararası kuruluşlar da eğitim alanında standart geliştirmektedir. Bu kuruluşlar içinde en çok tanınan ve en iyi standart geliştirenlerden biri Avrupa Uluslararası Okullar Konseyi’dir (The European Council of International Schools-ECIS)’. ECIS, kâr amaçlı olmayan tüzel kişiliğe sahip ve profesyonel kişilerce yönetilen bir kuruluştur. 1965 yılında kurulan ve dünyanın hemen her ülkesinde ilk, orta ve yükseköğretim düzeyinde toplam 836 üye okulu bulunan ECIS’nin Türkiye’de de üçü ortaöğretim, biri de yükseköğretim düzeyinde olmak üzere toplam dört üye okulu bulunmaktadır. Bu kurul, üye okulların temsilcileri arasından seçilen dokuz üye tarafından yönetilir. Kurul

politikalarının belirlenmesi ve yapacağı etkinlikler, kurul koordinatörleri tarafından yürütülmektedir. Bu kurula üye olmak isteyen okulların, kurulun belirlediği standartlara uygunluğu eğitim otoritelerince akredite edilmektedir. Standartlara ulaşan okullar üyeliğe kabul edilmektedir. Kurul, üye olmak isteyen okullardan program, olanaklar, özellikler ve organizasyon yapısı ile okulun kapsamlı tanımlanmasını ister (ECIS, 2003). Kurul, tüm üye okulların buldukları ülkenin koşullarına uygun olarak belirlenen standartlara uygun olmalarını sağlar. Bu nedenle kurul, eğitimin her alan ve basamağı için sürekli standartlar geliştirir. ECIS'nin başta öğretmen eğitimi olmak üzere tüm okul ve eğitim basamakları için 2003 yılında geliştirdiği ve uyguladığı kapsamlı standart alanları şu başlıklar altında sıralanmaktadır (ECIS, 2003):

- Felsefe ve amaçlara ilişkin standartlar
- Eğitim programlarına ilişkin standartlar
- Yönetime ilişkin standartlar
- Personele ilişkin standartlar
- Öğrenci destek hizmetlerine ilişkin standartlar
- Kaynaklara ilişkin standartlar
- Okul yaşamına ilişkin standartlar

Öğretmen eğitiminde standartların bu kadar önemsenmesinin nedeni, standartların amaçlanan performansın öğretmen adayı tarafından başarılmasını sağlayan ve öğretmen adayı üzerinde etkili olan öğretmen davranışları olarak görülmesidir. Bu nedenle, okullarda görev yapacak öğretmenlerden beklenen bilgi ve becerilerin, hizmet öncesinde öğretmen adaylarına kazandırılması için öğretmen eğitimi programlarında amaçlar ve öngörülen nitelik düzeyine dönük program standartlarının belirlenmesi önemli bir gerekliliktir. Çünkü öğretmen eğitiminde standartlar, öğretmen adaylarının öğretmenlik görevleri sırasında karşılaşılabilecekleri her durumda bilinçli ve gerektiği gibi davranma, okullarda sosyo-ekonomik ve kültürel yönlerden farklı öğrencilerle çalışma ve sınıf içinde daha etkili olma gibi öğretmen yeterliklerini kapsar (Basinger, 2000, s. 12). Öte yandan standartlar, öğretmenlerin hizmetiçi eğitimleri için de önemli göstergelerdir. Örneğin, öğretmen yeterliklerini artırmak ya da öğretmenlerin mesleki gelişimlerini sağlamak amacıyla okullar düzeyinde yapılan, öğretmenlerin birlikte öğrenme, işbirliği yapma, öğretme-öğrenme deneyimlerini paylaşma, eğitim

etkinliklerinde yardımlaşma gibi etkinliklerin tasarlanıp gerçekleştirilmesinde de standartlardan yararlanılmaktadır (Basinger, 2000, s. 12).

Öğretmen eğitiminde istenilen kalitenin sağlanmasında temel koşullardan biri olarak görülen eğitim sürecine ve öğretmen yeterliklerine dönük standartların belirlenmesi, her zaman ya da her durumda istenilen etkiyi göstermeyebilir. Örneğin standartlar, okulların organizasyon sorunları, gereksinimleri karşılayamayan eğitim programları, kaynakların dengesiz dağılımı, yetişkin ve gençler için sosyal desteğin eksik olması gibi sorunları çözemez. Bu nedenle, standartlar, yasaların zorunlu kıldığı uygulamalar için ölçütler değil, mesleki gelişimi sağlamaya yönelik göstergeler olmalıdır (Sachs, 2003, s. 116). Standartlar zaman içinde dondurulmamalı, okul içi ve dışındaki değişen öğretme-öğrenme koşullarına göre esnek olmalıdır. Bu esneklik kapsamında öğretmen eğitiminde standartlar şu özellikleri taşımalıdır (Sachs, 2003, s. 117):

- Standartlar, öğretmenlerin performansını geliştirmeye yönelik olmalıdır.
- Standartlar, öğretmenlerin bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanmaya ilişkin becerilerini geliştirici olmalıdır.
- Standartlar, öğretmenlerin mesleki gelişim ve değişimine uyum sağlayacak esneklikte olmalıdır.

1.1.1. Öğretmen Eğitiminde Kalite, Standart ve Akreditasyon İlişkisi

Kalite, kurumlar yönünden zorlukları aşma ve amaca uygunluk derecesi olarak tanımlanmakta ve kurumların varlıklarını sürdürebilmeleri ve büyüyüp gelişebilmelerinin temel koşulu olarak görülmektedir (Sümer, 2003, s. 12). Bu açıdan, bugünün kalitesi yarının güvencesi olduğundan, bir kurumda kaliteyi teşvik etmek, kurumun geleceğini güvenceye almaktır. Kalite yönetimi şu işlemlerden oluşmaktadır (Sümer, 2003, s. 12):

- Kalite standartlarını ortaya koyma
- Kalite standartlarının uygunluğunu saptama
- Kalite standartları konusunda görüş birliğine varma
- Standartlarla kalite güvencesi sağlama

Standartlar esas olarak kalite güvencesi ve sorumlulukla ilgilidir. Kalite güvencesi, bir ürünün güvenilir, tutarlı ve ekonomik olması durumudur. Standartlar ise, kullanıcının doğasını da kapsayan ve kullanılacak ürün ve hizmetin koşulları ile ilgili kesin kanıtlar üzerine ve kalite geliştirmeye dayalı olarak oluşturulur (Sachs, 2003, s. 118). Kalite güvence sisteminin geliştirilmesi ve sürekliliğinin sağlanması için yapılması gerekenler şöyle sıralanabilir (Sümer, 2003, s. 12):

- Üretim sürecine yüksek motivasyonlu etkin katılımın sağlanması
- Kalite ve verimlilik için araştırma ve geliştirme çalışmalarına süreklilik kazandırılması
- Paydaşlar arasında etkin iletişim ve işbirliğinin sağlanması
- Toplumsal gereksinimlere dönük topyekun değiştirme ve geliştirme çalışmalarının yapılması

Standart ve kalite birbiriyle yakından ilişkili iki kavramdır. Standart kavramı, “belirli bir amacın gerçekleştirilebilmesi için gerekli ve yeterli nitelik düzeyi”, kalite kavramı ise “belirlenen gereksinimlerin karşılanma derecesine yönelik olarak ürün veya hizmeti etkileyen özelliklerin toplamı” olarak tanımlanmaktadır (Geoffrey, 2000; Erişen, 2001, s. 12; Günçer ve ötekileri, 1999, s. 3). Buna göre, eğitim kurumlarının toplumsal gelişme ve ekonomik kalkınma için gerekli olan nitelikli insangücünü yetiştirme amacının gerçekleşmesi için eğitim sürecinin yeterlilik düzeyinin belirlenmesi gereklidir.

Öğretmen eğitiminde de yeterli düzeyde kaliteyi sağlamak ve öğretmen olacak adayların performansını belirlemek için öğretmen yetiştiren kurumları akredite eden kurumlar tarafından, toplumdaki ekonomik, siyasi, bilimsel, teknolojik ve sosyal değişim ve gelişmeler doğrultusunda sürekli olarak yeni standartlar geliştirilmektedir. Standartlar, gelişime dayalı performansı temel alan bir sistemde oluşturulmaktadır. Bu açıdan, yenilenmeyen standartlar değişim ve gelişime uyum sağlamada eksik ya da yetersiz kalabilir. Akreditasyon ise, sonuç temelli sistemlerde oluşturulmaktadır (Basinger, 2000, s. 12). Bu durum, standartların amaçlara, akreditasyonun standartlara uygun olması ve ürünün de gereksinimleri karşılayacak nitelikte olmasını

gerektirmektedir. Buna göre, belirlenen standartlara uygunluğu açısından akredite edilen kurumun üreteceği ürün kalite olarak ifade edilebilir.

Öğretmen eğitiminde kalite ve verimliliği artırmak için aşağıdaki alanlarda kalite standartlarının oluşturulması gerekliliği savunulmaktadır (Green, 2004, s. 28):

- Öğretmenlerin bilgi ve becerileri
- Öğretmenlerin beklentileri
- Öğretmenlerin planlama yeterlikleri
- Öğretmenlerin etkili yöntem ve organizasyonları
- Sınıf yönetimi
- Zaman ve kaynakların verimli kullanımı
- Sürekli değerlendirme

Ayrıca, kaliteye ilişkin standartları oluşturmanın yanı sıra öğretmenlerin esneklik, sorumluluk, standart, ödül, açıklık ve takım bilinci konularında da yeterli olmaları gerekir (Green, 2004, s. 28).

Öğretmen eğitiminde standartlar, öğretmen adayları, eğitimciler, aileler, işverenler ve kurumlar gibi paydaşlar arasında işbirliği içinde geliştirilir. Geliştirilen bu standartlar ideal olarak yeterli kaliteyi kapsayan girdi ve çıktıları değerlendirmek için de kullanılır. Böylece, öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğine hazırlayan bir eğitim programının yeterliliğini akredite etmede kalitenin göstergeleri olan standartlar kullanılır (Colleen, 1999, s. 29).

Akreditasyon sisteminin temelini standartlar seti oluşturur. Bir başka deyişle, herhangi bir akreditasyon etkinliği, önceden belirlenmiş bir standartlar dizisine dayanır. Bu standartlar, oluşturulacak sistemin gereklerini ortaya koyar ve “Öğretmen yetiştirme programının, nitelikli öğretmenler yetiştirilmesini sağlamak için tartışılması gereken asgari özellikler nelerdir?” sorusunun yanıtını verir (Kavak, 2007, s. 30). Akreditasyon sistemi, özel programları da akredite edebilir. Ancak amaçlar belli olmadıkça programla ilgili yargıda bulunulamaz. Akreditasyon, işlem süreçleri ile yönetim istekleri arasında karmaşık bir etkileşimdir. Bu etkileşim konulara erişim ve kalite tümleşmesini

de kapsar. Farklılıkları dikkate almak ve standartları korumak için dikkatli bir yönetim gereklidir. Bazı özel durumlarda uluslararası akreditasyon standartlarını düşünmek ve uygulamak gerekebilir. Bu girişim kültür, eğitim, öğretmen eğitimi, yükseköğretim, ortaöğretim, dil, terminoloji, finans, kaynaklar ve bunlara ilişkin beklentileri kapsayan karmaşık bir durumu tanımlar. Uluslararası akreditasyon, yabancı eğitim kurumlarını ve programlarını kapsayan farklı akreditasyon çeşitlerini ifade eder. Akreditasyon tanımlamalarının temel göstergeleri olan bu açıklamalar akreditasyonun uygulama biçimine ilişkin de fikirler verebilir (Colleen, 1999, s. 29).

Standartlar, pek çok ülkenin merkezi yönetimleri ve hükümetleri tarafından da gerekli görülmekte ve desteklenmektedir. Örneğin, endüstriyel gruplar, şirketler ve kayıt büroları için, tüm işçi, işveren, uzman ve stajyerlerde bulunması gereken asgari beceri ve yeteneklerden emin olmak için standartlar gerekli kılınabilir. Eğitim ve iş alanları ile personel eğitimi için standartlar oluşturulabilir. Bu standartların uzman ve alt uzmanlık düzeylerinde veya kalite açısından asgari düzeyde olması beklenir. Sürdürülen garanti ve kalite yargılarına karşı bir referans olan standartların oluşum amacı kalite güvencesi olmasıdır. Akreditasyon ve kalite denetleme yalnız standartları gösteren niceliksel ölçütler değil, aynı zamanda kurumları teşvik eden niteliksel ölçütlerdir. Kendi kendine çalışma, kendi kurallarını koyma ve özdeğerlendirme yapma eğitim kurumlarındaki doğal sürecin bir parçası olabilir. Bu bağlamda, akreditasyon sisteminin uygulanması ile öğretmen eğitimi programlarının zenginleşeceği ve öğretmen yetiştiren kurumların niteliklerinin artacağı iddia edilmektedir (Colleen, 1999, s. 29).

Colleen'e (1999, s. 30) göre, ülkeler ve uluslararası kuruluşlar öğretmen eğitiminde kaliteyi sağlamak amacıyla aşağıdaki alanlarda standart geliştirme gereksinimi duyarlar:

- Açık olarak tanımlanan eğitsel amaçlar
- Olumlu çıktı dereceleri
- Sürekli gelişim sağlayan koşullar

Buna göre, öğretmen eğitiminde amaçların açık ve net olarak belirlenmesi, ürünün istenilen derecede olması ve gelişimi sürekli kılan koşulların oluşturulması uygun kalite standartları ile gerçekleştirilebilir (Colleen, 1999, s. 30).

Ulusal Endüstriyel ve Teknik Öğretmen Eğitimcileri Derneği (National Association of Industrial and Technical Teacher Educators-NAITTE), öğretmen eğitimiyle ilgili iki çeşit kalite standardı önermektedir. Bunlardan birincisi, öğretmen eğitimi programlarının içeriği, diğeri ise öğretim yeterlikleri ile ilgilidir. İçerik ve öğretim yeterlikleri standartları öğretmenlerin ne bilmeleri ve ne yapmaları gerektiğini açıklayan program standartları ile ifade edilir. NAITTE tarafından ticaret ve endüstriyel öğretmen eğitiminin sertifika programı için geliştirilen standartlar, yasal yaptırımlardan çok öğretmenlere rehber ilkeler özelliği taşımaktadır (NAITTE, 2004).

Ulusal Endüstriyel ve Teknik Öğretmen Eğitimcileri Derneği program standartlarının süreç boyutunu, öğretmenlerin mesleki yaşamları boyunca süren “mesleki gelişim” süreci olarak tanımlamaktadır. Bu standartlar, öğretmenlerin gelişimini ve kapasitelerini artırmak için yüksek düzeyde mesleki programlar önerir ve öğretim amaçları için nitelikli bireysel çalışmaların oluşmasını sağlar. Bu programlar, mesleki teknik, genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi alanlarında öğretmenlik eğitimi sürecinde öğretmen adaylarının bireysel bilgi ve beceri gereksinimlerini karşılar ve deneyimler kazandırır. Her bir öğretmene ek eğitim olanağı sunarak öğretmenlerin kariyer yapmalarına olanak sağlar (NAITTE, 2004).

Öğretmen eğitiminde standart, akreditasyon ve kalite birbirini tamamlayan ve bütünleyen üç önemli kavramdır. Standart, belirli bir amacın gerçekleştirilebilmesi için gerekli ve yeterli nitelik düzeyi olarak tanımlanırken, akreditasyon belirli bir malı üretmeye veya hizmeti vermeye aday bir kurum veya kuruluşun belirlenen standartlar çerçevesinde yeterliliğinin saptanması olarak tanımlanmaktadır (Günçer ve ötekiler, 1999, s. 3). Buna göre standartlar, akreditasyonun temelini oluşturarak uygulanacak eğitim programlarının gereklerini ortaya koyar ve eğitimde öngörülen niteliğe ulaşılması için programların geliştirilmesinde neler yapılması gerektiğini belirler. Yükseköğretim programlarının akredite edilmesi için tasarlanmış bir sistemde standartlar, bir yükseköğretim programının kabul edilebilir düzeyde olduğuna karar verilebilmesi için hangi öğelerin programda bulunması gerektiğini gösterir. Buna göre, öğretmen eğitiminde de standartlar, öğretmen eğitimi programlarının, nitelikli

öğretmenler yetiştirmesini sağlamak için ulaşılmaması gereken asgari özellikleri kapsar (Günçer ve ötekiler, 1999, s. 3).

Standartların yukarıda verilen tanımları ve nitelikli öğretmen yetiştirmede eğitim programlarına kazandırdığı özellikler dikkate alındığında, akreditasyonla yakın ilişkide olduğu görülmektedir. Bu açıklamalardan hareketle, hem standartların geliştirilmesi hem de kurumların geliştirilen standartlara uygunluğunun akredite edilmesi belirli bir otoritenin varlığına işaret ettiği söylenebilir. Bu otorite, yasalarla belirlenebildiği gibi, toplumsal gelenekler veya ortak anlayış çerçevesinde de belirlenebilir (Günçer ve ötekiler, 1999, s. 3). Belirlenen standartlara uygunluğu açısından akredite edilen bir kurum ile akredite edilen eğitim programlarının düzeyleri hem özel hem de genel çalışmalar alanında giderek artmaktadır. Kurumlar özel meslek standartları içerisinde de akredite edilebilirler. Kurumlarla yakın ilişkide olan program düzeyindeki akreditasyon, ayrıca okul, bölüm ve bireyleri mesleğe hazırlayan yan programlara da uygulanabilir. Akreditasyon, kurumların etkinlik alanları olan birey, komisyon ve komiteleri bir bütün olarak kapsar (Colleen, 1999, s. 28). Böylece her yönüyle akredite edilen kurumların toplumdaki güvenilirliği ve saygınlığı artar.

1.1.2. Öğretmen Eğitiminde Standartların Amaçları ve Yararları

Bir kurum veya alanda geliştirilen standartların o kurum ve alanın amaçları ile uyumlu olması ürünün istenilen nitelikte olmasını sağlar. Ürünün amaçlara veya kullanıma uygun olması kalite olarak değerlendirilebilir (Özden, 2000, s. 157). Bu açıdan standartlar amaçlar için son derece önemlidir. Örneğin, ABD Wisconsinos Eyalet Eğitim Komisyonu, standartların olmamasını amaçların olmayışına eşdeğer görmektedir (Colleen, 1999, s. 28).

Eğitimde amaçlar, bir eğitim sürecinden geçen bireylerin, bu eğitim sürecinin sonunda kazanmaları öngörülen bilgi ve beceriler ile tutum ve değerleri kapsayan bilişsel, duyuşsal ve devinimsel davranışları ifade eder. Bu davranışların kapsam ve gerçekleşme düzeyi bireylere ve kurumlara göre değişir. Buna karşılık, standartlar herkesin kabul edebileceği asgari yeterlikleri gösteren ölçütleri ve göstergeleri kapsar (Colleen, 1999, s.

28). Bu bağlamda standartlar, bireyler veya kurumlar düzeyinde belirlenen amaçların gerçekleşip gerçekleşmediğinin tam olarak saptanmasında kullanılan ölçütler ve özel göstergeler takımıdır. Eğitim sürecinin sonunda öngörülen amaçların gerçekleşme düzeyi eğitim etkinliklerinin yeterliliğine bağlı olduğundan, standartlar eğitim sürecinin ve bu sürecin bileşenlerinin yeterliliğine ilişkin kararlar için de özel ölçütler sunarlar (Ann, 2002, s. 3).

Bu tanımlara dayanarak eğitimde amaçlar ve standartlar arasındaki ilişki şöyle açıklanabilir. Eğitimde amaçlar, eğitim sürecinden önce belirlenen ve eğitim sürecinin sonunda bireylerin kazanmaları öngörülen yeterlikleri tanımlarken; standartlar eğitim sürecinin sonunda bireylerde bu yeterliklerin gerçekleşme düzeyine ilişkin ölçütleri ve bu yeterliklerin kazandırılmasına dönük eğitim hizmetinin bileşenlerine ilişkin yeterliliklerinin göstergelerini tanımlar. Buna göre, eğitimde amaçlar, uygulanacak eğitim programının temel ögesi olarak, sunulacak içeriğin belirlenmesine ve düzenlenmesine, bu içeriğin öğrenilmesi sürecinin düzenlenmesine ve uygulanmasına ve öğretimin etkililiğinin ve öğrenme ürünlerinin niteliğinin değerlendirilmesine dönük tüm kararların dayanağını oluştururlar ve eğitim çıktısının ya da ürününün yeterliklerini ortaya koyarlar. Standartlar ise, uygulanan eğitim programının etkililiğini sağlayan yeterlilikleri ve bu programın çıktılarının yeterlilik düzeyini ortaya koyarlar. Bu işlevi ile standartlar, eğitimin planlamasına ve uygulamasına, eğitim programlarının değerlendirilmesine ve geliştirilmesine, çıktılarının istihdamına ilişkin kararlarda yol gösterici ilkelere (Colleen, 1999, s. 28).

Öğrenciler yönünden amaçları açıkça belirlenmemiş öğrenmelerde başarı düzeyi düşük olabilir. Bu nedenle, öğrencilerin ne bilmeleri ve ne yapmaları gerektiğinin açık ve anlaşılır biçimde ortaya konulması, onların başarıları için gereklidir. Öte yandan, öğrencilere kazandırılacak gerekli bilgi ve beceriler için okul yeterli olanakları sağlamalıdır. Wisconsinos Eyalet Eğitim Komisyonu, standartların öğretmen eğitiminde iki önemli amacı olduğunu belirtir (Wisconsinos, 2004):

- Standartlar kesin öğretme - öğrenme amaçlarına hizmet eder.
- Standartlar, belli zaman dilimi içerisinde öğretmen adaylarının ne öğrenmeleri gerektiğini yurttaşların, ailelerin, eğitimcilerin ve öğrencilerin bilmesini sağlar.

Öğretmen eğitiminde, eğitim sürecinin sonunda başarı için gerekli ölçütlerin ve standartlara uygun ürünlerin ortaya konması amaçlandığından, standartların en büyük yararı, öngörülen bu ürünün elde edilme sürecine ve ürünün niteliğine dönük kararların alınmasına yardım etmesidir. Zenor'a (1989, s. 1) göre, standartlarla desteklenen kararlar, öğretmen eğitiminde aşağıdaki amaçların gerçekleşmesini sağlar.

- Öğretimsel gelişimi destekleme
- Öğretme-öğrenme yöntemleri ve bilgi kaynaklarından yararlanma olanağı sağlama
- Bilgi kaynaklarını ilgili alanlara dağıtma
- Bilgi kaynaklarını kullanma
- Bilgi kaynaklarında yaratıcılığı geliştirme

Öğretmen eğitiminde standartlar ile program amaçlarının bu ilişkisi standart rehberli modeller ve standart tanımlı meslekler kavramlarını gündeme getirmektedir. Öğretmenler, mesleki gelişimlerini sürdürebilmeleri için standart rehberli modellerin bir parçası olmak durumundadırlar (Sachs, 2003, s. 182). Standart rehberli modellerin öğretmen eğitimindeki işlevleri şöyle sıralanabilir (Sachs, 2003, s. 185):

- Standartlar tanımlanan mesleklerin kilometre taşı olarak kabul edilir ve uzun dönemde gelişimine yön verir.
- Standartların temel amacı, öğretmen adaylarına kazandırılacak bilgi ve becerileri şekillendirmektir.
- Öğretmenlik mesleğinin standartlar düzeyine ulaşmasını sağlamak için ekonomik destek sağlar.
- Öğretmenlere, standartlar tarafından tanımlanan performans düzeyinin kazanılıp kazanılmadığını belirlemek için geçerli değerlendirmelere temel oluştururlar.

Öğretmen eğitiminde standartlar, öğretmen yetiştiren kurumların kalite ve verimliliklerinin artırılmasına ve toplumun gelişim ve değişimini sağlayacak öğretmenlerin yetiştirilmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Zenor'a (1989, s. 2) göre, öğretmen eğitiminde standartların yararları şöyle sıralanabilir:

- Öğretmen yetiştiren kurumların yönetici ve personelinin mesleki gelişimini sağlama

- Öğretmen yetiştiren kurumların hizmetinden yararlananlara farkında olma bilincini kazandırma
- Öğretmen eğitimi programlarının değişimini ve gelişimini sağlama
- Öğretmen adayları, öğretim elemanı, personel ve fakülte için hizmetler geliştirme
- Fakülteyi iyileştirmek için önemli güç olma
- Öğretmen adaylarının potansiyelini geliştiren araçları değerlendirme
- Yeni kurslar açma ve kurumun öğretim materyalini geliştirme ve geliştirilen materyalden verim elde etme
- Öğretme-öğrenme hizmetinin etkili olarak sağlanıp sağlanmadığını belirlemeye yardım etme
- Öğrenme kaynaklarını analiz etme ve bireysel öğrenme temellerini oluşturma
- Programlarla ilişkili standartları tanımlayan öğrenme kaynakları ile ilgili bilgi verme
- Geleceğe yönelik büyüme ve programların yönünü belirlemek için planlama aracı olarak hizmet etme
- Öğrenme kaynakları ve programın kapsamını belirlemeye ek olarak standartlar, geçmiş, şimdi ve geleceğe ilişkin bütçe belirlemede de bir araç olarak hizmet ederler.

Carr (2001, s. 19) ise, öğretmen eğitiminde program standartlarının öğretmen ve yöneticiler için yararlarını şöyle sıralamaktadır:

- Standartlar öğretim ve değerlendirmenin derecesi ve sıklığı ile ilgili karar vermede kolaylık sağlar.
- Standartlar öğrenci değerlendirme profilini gösteren bilgilerin kayıt edilmesini ve korunmasını sağlar.
- Tanımlanan standartlarla ilgili olarak öğrenci öğrenmelerini desteklemek için okul ve yerel yönetimlerin öğretimsel rehberlik için çeşitli yaklaşımlar planlamasını sağlar.
- Okul ve sınıflarda kullanılan ve paylaşılabilen yüksek kalitede standartlar sınıf değerlendirmeleri, çalışma ünitelerinin materyal basımı için kaynak oluşturulmasını sağlar.

Öğretmen eğitiminde standartlar konusunda çalışmalar yapan bir diğer araştırmacı Green (2004, s. 83) de, öğretmen eğitiminde program standartlarının öğretmenler yönünden yararlarını şöyle sıralamaktadır:

- Öğretim programının içeriğinin belirlenmesine ve geliştirilmesine yardım eder.
- Kalite güvencesi için bir mekanizma oluşturur.
- Yeni öğretmenlerin başarılarını değerlendirmede ölçütler oluşturur.
- Öğretim sürecinin başarılı olarak gerçekleşmesini sağlar.
- Performans değerlendirmenin önkoşulunu oluşturur.
- Öğretmen ve yönetici yeterliklerini belirler.

Öğretmen eğitiminde program standartlarının yararlarına ilişkin en ayrıntılı çalışma Amerika Birleşik Devletleri'nde Mesleki Eğitim ve Yetişkin Eğitimi Dairesi (The Office of Vocational and Adult Education-OVAE) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada, öğretmen eğitiminde program standartları geliştirmenin yararları alanlara göre şöyle sıralanmıştır (Erişen, 2001, s. 17):

1. Program geliştirme uzmanları ve eğitimciler açısından yararları:

- Programları tasarlama ve geliştirme çalışmalarına temel oluştururlar.
- Programın ve diğer öğretim kaynaklarının statüsünü ve değerini belirlemek için bir araç olarak kullanılabilirler.
- Program ve diğer öğretim kaynaklarının analizi ve değerlendirilmesine yardımcı olurlar.
- Öğrenci değerlendirme tekniklerinin geliştirilmesi ve öğrenci başarılarının değerlendirilmesinde kullanılırlar.

2. Yöneticiler açısından yararları:

- Programların kabulünde,
- Programların uygulanması ve geliştirilmesinde,
- Öğretim materyal ve kaynakların değerlendirilmesinde,
- Yerel, ulusal ve uluslararası programlarda amaç, felsefe ve politikalarının oluşturulmasında,
- Programların değerlendirilmesinde kullanılabilirler.

3. Okul ve iş yaşamı işbirliği açısından yararları:

- Program içeriklerinin ve öğretim tasarımlarının değerlendirilmesinde veri kaynağı oluştururlar.
- Programın kabulü ve kullanılması için değerlendirme çerçevesi oluştururlar.
- Program tasarlama çalışmaları için temel oluştururlar.
- Eğitim amaçlarına uyumda temel oluştururlar.

4. Öğretmenler açısından yararları:

- Programların ve diğer öğretim kaynaklarının değerlendirilmesi için rehber görevi görürler.
- Programlara göre kurs ve destek etkinliklerini tasarlamada yardımcı olurlar.
- Programları planlama, dersleri geliştirme ve öğrencilerde standartların ve amaçların farkındalığını sağlamada temel gösterge olarak kullanılabilirler.

5. Öğrenciler açısından yararları:

- Program sonunda öğrencilerden beklenen davranışları belirleyerek öğrencilere yol gösterirler.
- Öğretim etkinlikleri ve değerlendirme standartlarına ilişkin doğru bilgi kaynağını oluştururlar.

Öğretmen eğitimi program standartlarının yukarıda sıralanan yararları göz önüne alınarak, öğretmen eğitiminde program bütünlüğü ve toplam kalite yönetiminin sağlanması ve sürdürülmesi için öğretmen eğitiminde şu alanlarda standartların belirlenmesi ve uygulanması gerekmektedir (Aktan, 2005):

- Ders programlarının oluşturulmasına ilişkin standartlar
- Derslerde kullanılacak olan materyallere ilişkin standartlar
- Fakülteye öğrenci kabulüne ilişkin standartlar
- Öğrencilere yönelik psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin standartlar
- Öğretim elemanlarının mesleğe giriş koşullarına ilişkin standartlar
- Öğretim elemanlarının ilerleme ve atanmalarına ilişkin standartlar

- Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin standartlar
- Bina, tesis, derslik, laboratuvar vb. donanıma ilişkin standartlar
- Kütüphane ve teknoloji merkezlerine ilişkin standartlar

Öğretmen yetiştiren kurumlarda, öğretmen eğitimi program standartlarının yukarıdaki standart alanlarına göre yapılandırılması ve bu standart alanlarının toplumsal yaşamdaki değişimler ve gereksinimler doğrultusunda geliştirilmesi durumunda nitelik ve verimlilik yönünden daha etkili bir hizmetöncesi öğretmen yetiştirme gerçekleştirilebilecektir. Öte yandan, hizmetöncesi öğretmen eğitimi program standartlarının belirlenmesi ve değişen gereksinimler yönünde geliştirilmesi, öğretmenlerin mesleki yaşamları süresince kişisel ve mesleki gelişim gereksinimlerini karşılama amacına dönük hizmetiçi eğitim etkinliklerinin ve programlarının planlanmasında ve bu programların toplumsal ve mesleki alandaki gelişme ve gereksinimlerin yanıtlanmasında da yol gösterici olacaktır. Hizmetöncesi öğretmen eğitimi program standartlarının öğretmenlerin hizmetiçi eğitimleri yönünden yararları ise şöyle sıralanmaktadır (TQELT, 2001):

- Öğretmenlikte gelişim aşamaları boyunca kişisel ve mesleki gelişim modeli ya da “haritası” sağlayarak öğretmenlerin kariyer planlamasına katkıda bulunma
- Öğretmenlere güçlü oldukları ve gelişmeye açık oldukları alanlarını analiz etmelerinde ve mesleki öğrenim gereksinimlerini belirlemede ve bu gereksinimleri karşılayan programlar sunmada yardımcı olma
- Tüm öğretmenlere eşit gelişim desteği sağlama ve çalışanların mesleki gelişim gereksinimlerini karşılayacak programların stratejik planlamasına olanak tanıma
- Meslektaşlar tarafından değerlendirilme ile eğitim ve staj programlarının planlanması için araç olma
- Öğretmenler için belirlenen program standartları, akreditasyon sürecinin bir parçası olarak hizmetöncesi öğretmen eğitiminin içeriği ve yapısının şekillendirilmesini amaçlama ve bu nedenle öğretmenlerden mesleğe girişlerinde beklenen yeterliklere odaklanma

Görüldüğü gibi, standartlar geliştirildiği her alana önemli katkılar sağlayarak kalitenin önemli ölçüde artmasına yol açmaktadır. Öğretmen eğitiminde de standartların geliştirilmesi bir bütün olarak öğretmen eğitimi programlarına çeşitli katkılar getirerek nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesine katkı sağlayacaktır.

1.2. Öğretmen Eğitiminde Standart Geliştirme Süreci

Kurumların verimliliğini ve çıktılarının kalitesini artırmak amacıyla geliştirilecek olan standartlarda, eğitimin tüm basamak ve alanlarında, model, yöntem, materyal tanımlamaları, kütüphane uygulamaları, bilgi servisleri ve yayıncılık alanlarında ilgili alan uzmanlarının ortak görüşünün alınması gerekmektedir. Bu bağlamda standartlar, geliştirileceği alan ve düzeye göre ilgili alan uzmanlarının ve diğer paydaşların ortak görüşünün alınmasını gerektirmektedir. Öğretmen eğitiminde ise standartlar, öğretmen adayları, eğitimciler, aileler, işverenler ve ilgili kurumlar gibi paydaşlar arasında işbirliği içinde geliştirilir (Colleen, 1999, s. 29).

Ulusal Bilgi Standartları Örgütü (National Information Standards Organization-NİSO, 2004), standartları buz dağına benzetir ve standartların görünmeyen yararlarının görünen yararlarından çok daha fazla olduğunu savunur. Her alanda olduğu gibi, öğretmen eğitiminde de görünenden çok daha fazla yararı olan standartlar, deneme uygulamaları ve yılların birikimi ile desteklenerek geliştirilir. Çok iyi bir şekilde hazırlanmış standartların meydana gelmesi beş yıl alabilir (NBPTS, 2004).

Öğretmen eğitiminde standartların, öğretmen yetiştiren kurumların gelişmesi ve yenilenmesini amaçlayan akreditasyona temel oluşturabilmeleri ve ürünün gereksinimlere ve amaca uygunluğu olarak tanımlanan kaliteye gösterge olabilmeleri için belirli ilkelere dayalı olarak geliştirilmeleri gerekmektedir. Coleen (1999, s. 27) öğretmen eğitiminde standart geliştirilirken dikkate alınması gereken ilkeleri şöyle sıralamaktadır:

- Standartlar bilimsel gerçeklere dayandırılmalıdır.
- Standartlar geliştirileceği alan ve kurumun amaçlarıyla uyumlu olmalıdır.
- Standart geliştirmede tahmin ve varsayımlardan hareket edilmemelidir.

- Standartların geliştirileceği toplum ve kurumun hazırbulunuşluk durumu dikkate alınmalıdır.
- Standartlar geliştirilirken farklı meslek ve düşünce yapılarından yararlanılmalıdır.

1.2.1. Öğretmen Eğitimi Program Standartları Geliştirme Aşamaları

Standart geliştirme süreci, standartların geliştirileceği amaca ve alana yönelik olarak farklılık gösterdiği gibi, standart geliştirmekle sorumlu olan kurum ve kuruluşlara göre de farklılık göstermektedir. Örneğin, ABD Wisconsinos Eyaleti Eğitim Komisyonu'na göre standartlar üç aşamada gerçekleştirilmektedir:

- Birinci aşamada standart alanları belirlenir.
- İkinci aşamada standartların amaçları belirlenir.
- Üçüncü aşamada temel düzeyde standartlar oluşturulur.

Bu üç aşamada da eğitimcilerin, ailelerin, kamu yetkililerinin, iş ve endüstri temsilcilerinin görüşünü almak gerekir (Wisconsinos, 2004).

Ulusal Bilgi Standartları Örgütüne (NISO, 2004) göre de standartlar beş aşamada geliştirilmektedir:

Standardın kuramsal temelini oluşturulması: Programa girişte bireylerin izlemesi gereken yönergeler niteliğinde olan standartlar, program süreci içinde ve sonunda bireylerin gereksinimlerini karşılamalıdır. Bu nedenle standartların geliştirilmesi süreci, program geliştirme sürecinde olduğu gibi gereksinimlerin belirlenmesiyle başlamaktadır. Belirlenen bu gereksinimlerin güncel gereksinimlerle de bağlantısı kurularak ortaya standardın temelini oluşturacak düşünceler çıkarılır. Bu da standartları oluşturacak düşüncenin sorunları çözmeye ve gereksinimleri karşılamaya yönelik olmasını gerektirir. Mesleki ve kişisel bazı değişimlerin yaşam boyu sürdüğü bilinmektedir. Bu nedenle standart olacak düşüncenin güncel olması gerekir.

Kuramsal temelin tartışılması: Bir önceki aşamada gereksinimler doğrultusunda ortaya çıkan düşünceler bu aşamada standart olabilirliği üzerinde çeşitli kurum, kuruluş ve uzmanların da desteğiyle tartışmaya açılır. Bu tartışmalar ışığında standartları geliştirme ve oluşturmada sorumlu bir kurul oluşturulur. Bu kurul tartışmalarda gündeme getirilen sorunları ve önerileri de dikkate alarak standartları şekillendirmeye çalışır.

Kurulun çalışmaları: Standart oluşturmada sorumlu kurul tartışmalarla ortaya çıkan sorunlar ve öneriler doğrultusunda çalışmalarına hız verir. Diğer temel araştırma ve geliştirme etkinliklerinde olduğu gibi standart geliştirme çalışmaları da uzmanlık ve belli bir zaman gerektirir. Bu süreç içinde kurulun bilgi toplaması ve bu bilgileri etkin olarak kullanması oldukça önemlidir. Çünkü standartların kuramsal hiçbir eksikliğinin olmaması ve yanlış kararlara yol açmaması gerekir. Bu nedenle standart oluşturma süreci sıkıcı ve uzun süreli olabilmektedir. Bu süreç sonunda kurul tarafından ortaya taslak olarak bir standartlar listesi çıkarılır.

Ortak görüş sağlanması: Uzun süreli çalışmalar niteliğinde olan standart geliştirme çalışmaları sonucu ortaya çıkan standartlar tüm toplumu ilgilendirmektedir. Bu nedenle, bu süreçte ortak bir anlayış tarafından oluşturulan standartlara, tüm kurum, kuruluş ve uzmanların desteğinin sağlanması oldukça önemlidir. Kurulun oluşturmuş olduğu taslak standartların tüm bu katılımcılara duyurulması, tartışılması ve varsa önerilerle desteklenmesi, standartlar topluma duyurulmadan önce yapılması gereken işlemlerdir.

Standartların kabulü ve kullanılması: Ulusal Bilgi Standartları Organizasyonu tarafından onaylanan standartlar artık kullanılacağı için mümkün olduğu kadar çok kitle iletişim araçları ile topluma duyurulur. Standartlar herkes için kolay ulaşılabilir ve uygulanabilir olmalıdır. Hazırlanan standartlar işleyiş amaçlarına uygun olarak kurumun tüm birimlerinde uygulanmalıdır. Standartların gereksinimlerdeki değişime göre sürekli olarak iyileştirilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir.

Görüldüğü gibi, standartlar hangi alan ve amaçla ve ne tür bir yaklaşımla geliştirilirse geliştirilsin alan uzmanlarının ve paydaşların görüşlerinin alınması esastır. Öğretmen eğitiminde de standartların geliştirilmesi, ilgili tüm paydaşların katılımını ve katkısını

gerektirmektedir. Bu süreç sonucunda geliştirilen standartların tam bir nitelik düzeyi olarak kabul edilebilmesi için bazı bileşenlere sahip olması gerekmektedir.

1.2.2. Öğretmen Eğitiminde Standartların Bileşenleri ve Sınıflandırılması

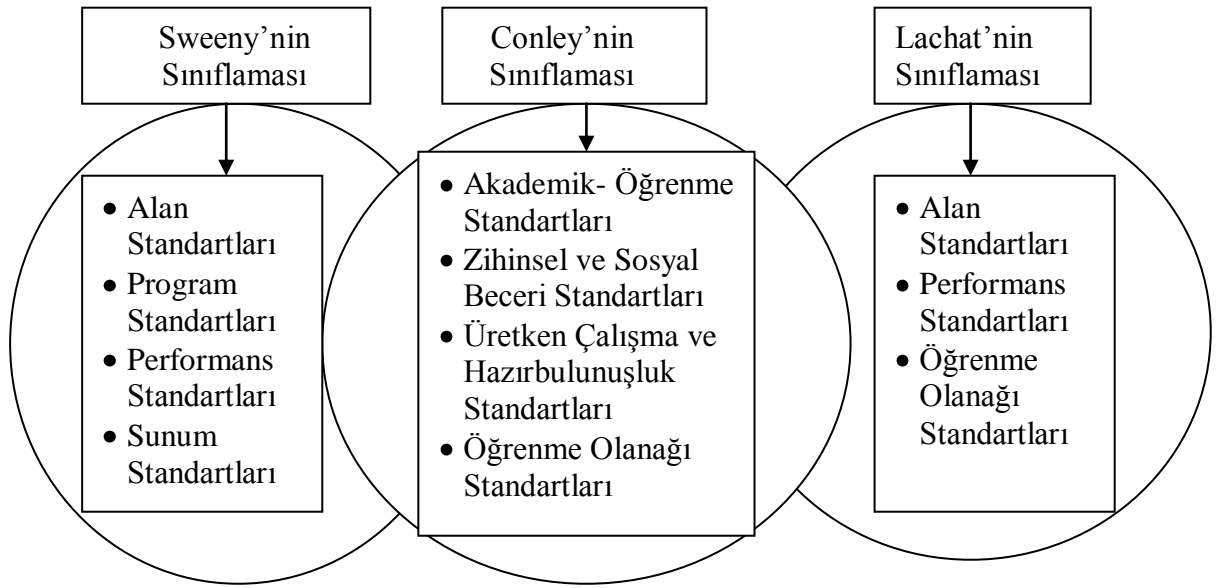
Kurumların kalite ve verimliliklerini artırmak amacıyla geliştirilen standartlar her ne kadar bir nitelik düzeyi olarak tanımlansalar da tam olarak standart olabilmeleri için bir takım koşulları yerine getirebilmeleri gerekmektedir. Bu koşullar ise, standartlarda olması gereken bileşenlerdir. Standartların temelleri olarak nitelendirilen bu bileşenlerden her biri öğrencilerden, öğretmenlerden ve ailelerden ne beklenildiğinin net olarak açıklanmasını sağlar. Standartların yeteri kadar açık olması, öğretmenin ne öğreteceğini, öğrencinin ne öğreneceğini ve değerlendirmenin nasıl olacağına ilişkin önemli ölçüde katkı sağlar. Bu nedenle bir standardın kabul edilebilir düzeyde açık ve anlaşılır olması için aşağıdaki bileşenlere sahip olması gerekir (Conley, 1997, s. 12):

- *Performans alanı:* Üzerinde uzmanlaşma gerektiren çalışma alanlarına ilişkin bilgi ve becerilerin yer aldığı alanı ifade eder.
- *Genişletilmiş tanım:* Bu bileşen ile performans alanının ayrıntılı bir biçimde tanımı yapılır ve alan üzerinde ne kadar yoğunlaşılması gerektiği açıklanır. Bu bileşen uzmanlaşmanın derecesini ve kapsamını da belirler.
- *Yeterlikler:* Öğrencilerin, uzmanlaşacağı alana ilişkin bilgi ve becerilerini tanımlar. Ancak yeterlikler, programın ayrıntılı bir açıklaması ya da öğrencinin program sonunda öğrenmesi gereken tüm bilgi ve becerileri gösteren bir liste değildir. Yeterlikler, bireyin uzmanlık alanına ilişkin sahip olması gereken bilgi ve becerileri ifade eder.
- *Yeterlik göstergeleri:* Ayrıntılı bir biçimde belirlenerek programın ve program değerlendirmenin planlanması için bir köprü görevini üstlenen göstergelerdir. Bu göstergeler, öğretmene ne öğreteceği ve nasıl bir değerlendirme yapacağı konusunda bilgi verir.

- *Performans standartları:* Öğrencinin standartları karşılaması için gerekli performans düzeyini gösterir. Her standart; “uzman”, “yeterli” ve “kabul edilebilir” olarak derecelendirilir. Bu standartlar, öğretmen ve öğrencilere standartlara ulaşabilmeleri için nelerin yapılması gerektiğini gösterir. Performans standartları “iyinin ne kadar iyi olduğunu” belirtir.
- *Performans düzeyi:* Bilgi, beceri ve davranışların ne düzeyde olması gerektiğini belirtir. Bu düzeyler 1–5 sayıları ile ifade edilen oran ölçeği, “deneyimsiz”, “yeterli” ve “uzman” ile ifade edilen görev tanımları veya “asgari”, “kabul edilebilir” ve “çok iyi” ile ifade edilen sınıflandırmalar biçiminde olabilir.
- *Bilgi alanı:* Öğrencinin öğrenmesi gereken bilginin miktarını belirler. Bilgi alanı hem öğrencinin ön öğrenmelerindeki bilgilerini değerlendirir hem de bu bilgileri başka bilgileri öğrenmede kullanmayı sağlar.
- *Değerlendirme yöntemi:* Bir standardın içerisinde mutlaka olması gereken bileşenlerden birisi de değerlendirme yöntemidir. Bu bileşen standardın kazanılıp kazanılmadığını belirlemede kullanılır. Her yeterlik için ayrı değerlendirme yöntemi seçilebileceği gibi, tüm yeterlikler için bir değerlendirme yöntemi de seçilebilir. Bazı durumlarda performans düzeyi ile değerlendirme yöntemi aynı olabilir.

Öğretmen eğitiminde, öğretmen adaylarına istenilen nitelikleri kazandırmak üzere geliştirilen program standartlarının çeşitli sınıflandırmaları yapılmaktadır. Farklı uzmanlarca yapılan ve en çok karşılaşılan sınıflandırma biçimi Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1
Öğretmen Eğitiminde Standartların Sınıflandırılması

Kaynak: (Sweeny, 1999, s. 64; Conley, 1997, s. 3; Lachat, 1994, s. 18)

Şekil 1'de görüldüğü gibi, Conley'in yaptığı sınıflama genel olarak diğer iki sınıflamayı da kapsamaktadır. Conley, alan standartlarına akademik-öğrenme standartları içerisinde bir alt boyut olarak yer vermiştir. Daha kapsamlı olması nedeniyle Conley'in burada yaptığı sınıflamada yer alan standart türleri aşağıda açıklanmıştır (Conley, 1997, ss. 3–8).

Akademik-öğrenme standartları: Bu standartlar öğretmenler, aileler ve öğrenciler tarafından bilinen alanlarda, öğrencilerin sahip olduğu bilgi ve beceriler üzerinde yoğunlaşır. Bu tür standartlar; matematik, fen bilimleri, sosyal bilimler, yabancı diller ve güzel sanatlar gibi öğretmenlik eğitiminin alt alanları ile ilgili gerekli bilgi ve becerilerle ifade edilmektedir. Bu alt alanların her birinin kendine özgü akademik-öğrenme standartları vardır. Bu sınıflandırma içinde, öğrencinin eğitim alanına ilişkin öğrenmesi gerekli bilgi ve beceriler dikkatle belirlenir ve buna uygun değerlendirme teknikleri geliştirilir.

Öğretmen eğitiminde akademik-öğrenme standartları genel olarak alan bilgisi ve uygulama becerileri olmak üzere iki boyutta incelenmektedir. Alan bilgisi standartları,

öğrencilerin ne bilmeleri ve ne yapmaları gerektiği üzerinde durur. Bu standartlar, üst düzeyde bir yeterliğe sahip olabilmek için öğrencinin belirli bir alan içinde edinmesi gerekli bilgi, beceri ve tutumları içerir. Kısaca bireyin alanla ilgili kuramsal yeterliğini ifade etmektedir. Örneğin öğrenci, öğrenme stillerini sınıflayabiliyor mu? Matematikte sayma sayılarını, doğal sayıları biliyor mu? Öte yandan uygulama becerileri, kuramsal bilgiden çok eylemler üzerinde yoğunlaşır. Örneğin, öğrenci matematik problemlerini çözebiliyor mu? Öğrenci bir edebi metnin farklı boyutlarını görebiliyor mu?

Zihinsel ve sosyal beceri standartları: Bu standartların belirlenmesi oldukça güçtür. Ancak bu standartlar, alan temelli akademik-öğrenme standartlarını tanımlamada çok önemlidirler. Örneğin bir beceri olarak problem çözme bir alan ile ilişkilendirilmediği sürece bir anlam ifade etmez. Bu nedenle öğrenme sonucu ortaya çıkan ürünler, bu becerilerin önemini daha da belirginleştirir. Bu alandaki standartlar altında şu becerilere yer verilmektedir.

- Okuma
- Yazma
- İletişim yeteneği
- Analitik düşünme
- Sorun çözme
- Takım çalışması
- Bütünleştirici düşünme
- Nitelikli çalışma

Üretken çalışma ve hazırbulunuşluk standartları: Bu standartlar, öğretmen adaylarının mesleğinde başarılı olmaları için ne öğrenmeleri gerektiğini ifade eder. Bu standartların belirlenmesi için öğretmen adaylarının ne tür gereksinimleri olduğunu belirlemeye yönelik çalışmalar önem kazanmaktadır. İşveren kurumlar, öğrencileri okullarda bir alanda uzman olarak yetiştirmelerini istemekle birlikte; ayrıca okuma-yazma, akıcı ve net konuşma, yönergeleri uygun bir şekilde izleme, temel matematik becerilerini kusursuz yapma, yaratıcı düşünme, sorun çözme, kendi kararlarını verme, öğrenmeyi öğrenme ve bu özellikleri tüm yaşamında sürdürme gibi niteliklerin de kazandırılmasını beklemektedirler (Conley, 1997, s. 8).

Öğrenme olanağı standartları: Bu standartlar, her öğrencinin alan ve performans standartları düzeyinde olmaları için; nitelikli öğretim elemanı, nitelikli dersler, program, araç-gereç, öğretim zamanı ve yardım sağlanması üzerinde durur. Bu yönüyle öğrenme olanağı standartları yalnızca öğrencinin öğrenmesi ile ilişkili değil, aynı zamanda öğrenci öğrenmesini çevreleyen etmenlerle de ilişkilidir.

Conley'in (1997, s. 8) yaptığı bu sınıflamada yer alan tüm standart türleri, program standartları kapsamında yer almaktadırlar. Lachat'a (1994, s. 18) göre, öğretmen eğitimi program standartları olarak nitelendirilen bu standart türleri genel olarak şu standart alanlarından oluşmaktadır:

- Öğretmen eğitiminin işlev ve işleyişine ilişkin standartlar
- Programların sahip olması gereken özelliklere ilişkin standartlar
- Öğretim elemanları ile ilgili nitel ve nicel verilere ilişkin standartlar
- Öğrenci özelliklerine ilişkin standartlar
- Programlara öğrenci kabulüne ilişkin standartlar
- Kurumun ve programların mali yapısına ilişkin standartlar
- Programların süresine ilişkin standartlar
- Öğrenci nitelikleri ve başarısına ilişkin standartlar
- Mezunların iş hayatına atılma durumlarına ilişkin standartlar

1.3. Öğretmen Eğitimi Program Standartları Geliştiren ve Uygulayan Bazı Ülkeler

Günümüzde birçok ülke ve uluslararası kuruluş çeşitli alanlarda standartlar geliştirerek uygulamaktadır. Belirli bir amacın gerçekleştirilebilmesi için gerekli ve yeterli nitelik düzeylerinin göstergeleri olan standartlar, ilgili oldukları ya da geliştirildikleri alanın amaçlarına hizmet ederler. Toplumdaki tüm üretim ve hizmet alanları ile toplumu ilgilendiren sağlık, refah, güvenlik ve eğitim hizmetlerinde de kalite standartları geliştirilebilir. Çıktıları ile toplumdaki üretim, sağlık, güvenlik, refah vb. alanlardaki hizmetlerin niteliğini etkileyen standartların, eğitim sisteminin tüm basamak ve alanlarında da akademik yeterlik ve özel beceri yeterliğine dönük olarak geliştirilmeleri zorunludur. Eğitimin niteliğini etkileyen en önemli girdi öğretmenlerin nitel ve nicel yeterlilikleri olduğundan, yeterli ve nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi öğretmen

eğitiminde program standartlarının geliştirilmesi ile doğrudan ilişkilidir (Colleen, 1999, s. 27).

Toplumun her alanında olduğu gibi, öğretmen eğitimi alanında da standartlar geliştirilerek uygulayan ülkeler ve uluslararası kuruluşlar vardır. Örneğin, öğretmen eğitiminde standart geliştirilerek, öğretmen yetiştiren kurumların standartlara uygunluğu açısından akredite edildiği ülkeler kapsamında Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Avustralya ve Yeni Zelanda yer almaktadır. Türkiye’de de son yıllarda gerek eğitim alanında gerekse öğretmen eğitimi alanında standart geliştirme çalışmaları yapılmaktadır.

1.3.1. Amerika Birleşik Devletleri’nde Öğretmen Eğitimi Program Standartları Geliştirme Çalışmaları

Amerika Birleşik Devletleri’nde 1990 yılından itibaren birçok eyalette eğitimin tüm basamak ve alanlarında olduğu gibi öğretmen eğitimi alanında da akreditasyon amaçlı standartlar geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Ülke düzeyinde eğitim alanında standart geliştirmekle sorumlu olan Profesyonel Öğretme Standartları Ulusal Kurulu (National Board for Professional Teaching Standards-NBPTS) adında bir kurul vardır. Kamu yararına ve gönüllü olarak çalışan bu kurul standart geliştirilecek alanlara göre belirlenen 15 üyeden oluşur. Kurul üyelerinin çoğu nitelikli öğretmenler ile çocuk gelişimi alanında uzman kişilerden oluşmaktadır. Standartlar kurulu her alan için standartlar geliştirir ve bu standartları yayımlayarak halkın görüşüne sunar. Halkın görüşüne sunulduktan sonra gelen verilere göre, uzmanlar tarafından tekrar gözden geçirilerek son şekli verilir. Son şeklini alan standartlar NBPTS koordinatörlüğüne teslim edilir. Standartların değişikliklere uyum sağlamaları ve sürekli dinamik kalmaları için periyodik olarak güncellenmeleri gerekmektedir (NBPTS, 2004).

Amerika Birleşik Devletleri’nde Federal Eğitim Bakanlığı’nın akreditasyon amaçlı geliştirdiği herhangi bir standart yoktur. Ancak akreditasyonla ilgili kuruluşların sistematik olarak geçerli ve güvenilir standartlarla akreditasyonu gerçekleştirdiklerini Federal Eğitim Bakanlığı’na kanıtlamaları gerekir. Bu nedenle daha nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi için Federal Eğitim Bakanlığı’nın Eğitim Konseyi Başkanı,

Öğretmen Eğitimi Akreditasyonu Ulusal Konseyi (The National Council for Accreditation of Teacher Education-NCATE) başkanı ve politikacılar standartların oluşturulmasında işbirliği yaparlar (Colleen, 1999, s. 28).

Amerika Birleşik Devletleri'nde Öğretmen Eğitimi Akreditasyonu Ulusal Konseyi 1954 yılında beş bağımsız akreditasyon kurumunun birleşmesinden oluşmuştur. Bugün 30'dan fazla kuruluş temsilcisinden oluşan bağımsız ve kar amacı gütmeyen önemli bir koalisyonudur. NCATE, öğretim alanındaki çağdaş araştırmaların ve en son uygulamaların standartlara yansıtılmasını güvenceye almak amacıyla her beş yılda bir standartları gözden geçirmektedir. Bu amaçla, son gözden geçirme süreci 2002'de başlamıştır (NCATE, 2002).

NCATE standartları, öğretmende bulunması gereken bilgi ve becerilerin şekil ve yapısını eğitimciler arasındaki uzlaşmaya dayandırmaktadır. Öte yandan, NCATE standartları, tüm öğrencilerin öğrenmesini amaçlar. Bu amaca ulaşmak için, akredite olmuş okullar, fakülteler ve öğretmen yetiştiren kolejler aşağıdaki işlevleri gerçekleştirmek zorundadırlar (NCATE, 2002):

- Öğretmenlerin, bağımsız ve işbirliği içinde öğretim yapmalarını sağlayacak alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür bilgisine sahip olmalarını sağlamak
- Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin öğrenmeleri için uygun ortam sağlamak
- Çoklu değerlendirme sonuçlarına göre öğretmen adaylarının mesleki standartları karşılayıp karşılamadığını belirlemek
- Öğretmen adaylarını çeşitli öğrenci topluluklarına öğretmenlik yapabilecek şekilde yetiştirmek
- Öğretmen adaylarını, öğrencilerin öğrenmelerini güçlendirmek için teknolojiyi öğretim etkinliklerine katabilecekleri şekilde yetiştirmek
- Eğitimciler, öğrenciler ve aileler arasında işbirliğini sağlamak

Aynı şekilde, akredite edilmiş bir öğretmen yetiştirme kurumundan mezun olan yeni öğretmenler aşağıdaki yeterlikleri kazanmış olmalıdır (NCATE, 2002):

- Anaokulundan 12. sınıfa kadar tüm öğrencilerin öğrenmelerine yardımcı olabilme
- Eyaletler tarafında belirlenen standartları öğrencilerine kazandırabilme
- Farklı gelişim aşamalarında, farklı öğrenme stilleri olan ve farklı özgeçmişleri olan öğrencilerin öğretiminde etkili öğretim yöntemlerini kullanabilme
- Uygulamalar üzerinde düşünebilme ve dönütlere göre davranabilme
- Teknolojiyi öğretim süreçlerinde etkili bir şekilde kullanabilme

NCATE standartlarının, öğretmen yetiştiren kurumların akreditasyonuna temel oluşturan en önemli bileşenlerden birisi de kavramsal çerçevelerdir. İlk defa akredite olacak her kurum, NCATE standartlarına uygunluğunu göstermek için ilk koşul olarak kavramsal çerçevelerini sunmalıdır. Ayrıca, ilk akreditasyonda ve akreditasyon yenilemede, kurum raporunun ilk bölümünde, kurumun kavramsal çerçevelerinin genel bir özeti verilmelidir. Bu genel özette, kavramsal çerçevenin ana hatları, gelişimleri, ilk ziyaretten sonraki değişiklikleri, bu değişikliklerin güncellenen standartlarla bağlantıları ve kurumun ülke çapındaki değerlendirmeleri belirtilmelidir (NCATE, 2002). NCATE 2002 standartlarına ilişkin kavramsal çerçeve ve göstergeleri Çizelge 1’de özetlenmiştir.

Çizelge 1
Kavramsal Çerçeve Göstergeleri

Standart Alanları	Göstergeler
Paylaşılan Vizyon	Kurumun kavramsal çerçevesi, kurumun öğretmen yetiştirmedeki vizyon ve çabalarının tanımlarını ifade etmeli, bilgiye dayanmalı ve kurumun misyonu ile tutarlı olmalıdır.
Tutarlılık	Kurumun kavramsal çerçevesi, öğretim programı, alan deneyimi, uygulama çalışmaları ve öğretim sürecinin değerlendirilmesi arasındaki tutarlılığı güvence altına alan bir sistem sunmalıdır.
Mesleki Özellikler	Kurumun kavramsal çerçevesi bilgi, öğretim yeterliği ve öğrenci öğrenmelerine ilişkin sorumluluğu açıklar. Öğretim elemanlarının, öğretmenlerin ve diğer personelin değer verdiği özellikleri belirtir.
Çeşitlilik	Kurumun kavramsal çerçevesi, tüm öğrencilerin öğrenmesini destekleyecek şekilde olanaklar sunmalıdır. Ayrıca, çeşitlilik ile ilgili bilgi ve becerilerin öğretim programı, alan deneyimi, uygulama, ölçme ve değerlendirme süreçlerinde nasıl kaynaştırıldığına ilişkin kavramsal bir açıklama olmalıdır.
Teknoloji	Kurumun kavramsal çerçevesi, öğretmen adaylarının, tüm öğrencilerin öğrenmelerine yardımcı olmak için öğretim teknolojilerini kullanabilen bireyler olarak yetişmelerini sağlamalıdır. Teknoloji ile ilgili bilgi ve becerilerin, uygulama, ölçme ve değerlendirme süreçlerinde nasıl kaynaştırıldığına ilişkin bir açıklama olmalıdır.
Mesleki Standartlara Uygun Aday Yeterlikleri	Kurumun kavramsal çerçevesi, mesleki, kurum ve ülke çapındaki standartlara dayanarak aday yeterliklerinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi için yeterli olanaklar sağlamalıdır.

Kaynak: NCATE, 2002, www.ncate.org.

NCATE'nin geliştirdiği öğretmen eğitimi program standartları, öğretmen adaylarının performansına ve kurumların kapasitesine ilişkin standartlar olmak üzere iki ana başlık altında toplam altı standart alanından oluşmaktadır. Aday performansı standartları öğrenme çıktılarına odaklanır. Bu standartlar, program geliştirmede değerlendirmenin

önemini artırmakta ve öğretmen adaylarının daha fazla sorumluluk almalarını sağlamaktadır. Program tasarısına daha fazla önem verilmesini teşvik eden sistemli değerlendirmeler, öğretim elemanlarının artan işbirliğini, programlar arasında ve içinde daha fazla uzlaşmayı sağlamaktadır. Son olarak performans standartları, öğretmen eğitimi programlarının öz-değerlendirme ve sürekli iyileştirme etkinliklerinde bulunmalarını gerektirmektedir. Kurum kapasitesi standartları, aday öğrenmesini destekleyen öğretmen eğitimi programlarının bileşenlerini açıklamaktadır (NCATE, 2002). NCATE tarafından geliştirilen öğretmen eğitimi program standartlarının, standart alanlarına göre görünümü şöyledir (NCATE, 2002):

I. Aday Performansına İlişkin Standart Alanları

1. Adayın Bilgi, Beceri ve Tutumlarına İlişkin Standartlar

- Öğretmen adayları için alan bilgisi
- Okullarda diğer çalışan adaylar için alan bilgisi
- Öğretmen adayları için öğretmenlik meslek bilgisi
- Okullarda diğer çalışan adaylar için mesleki bilgi ve beceriler
- Tüm adaylar için özellikler ve eğilimler
- Öğretmen adayları için öğrenci öğrenmesi
- Okullarda diğer çalışan adaylar için öğrenci öğrenmesi

2. Değerlendirme Sistemi ve Kurum Değerlendirmesine İlişkin Standartlar

- Değerlendirme sistemi
- Veri toplama, analiz ve değerlendirme
- Program geliştirme için veri toplama

II. Kurumun Kapasitesine İlişkin Standart Alanları

3. Alan Deneyimleri ve Uygulamalarına İlişkin Standartlar

- Fakülte- uygulama okulları arasındaki işbirliği
- Alana ilişkin deneyimlerin ve uygulamaların planlanması uygulanması ve değerlendirilmesi
- Tüm öğrencilerin öğrenmelerine yardımcı olmak için adayların bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi ve gösterilmesi

4. Çeşitliliğe İlişkin Standartlar

- Öğretim programı ve deneyimlerin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi
- Farklı özellikteki öğretim elemanları ile çalışma deneyimleri
- Farklı özellikteki adaylarla çalışma deneyimleri
- Okullarda farklı özellikteki öğrenciler ile çalışma deneyimleri

5. Öğretim Elemanlarının Nitelikleri, Performansları ve Gelişimlerine İlişkin Standartlar

- Nitelikli öğretim elemanları
- Öğretimde en iyi mesleki uygulamaları model alma
- Bilimsellikte model alınacak en iyi mesleki uygulamalar
- Hizmette model alınacak en iyi mesleki uygulamalar
- Öğretim elemanlarının işbirliği içinde çalışması
- Öğretim elemanı performansının değerlendirilmesi
- Kurumun, mesleki gelişimi kolaylaştırması

6. Kurumun Yönetimi ve Kaynaklarına İlişkin Standartlar

- Kurum liderliği ve yönetim
- Kurum bütçesi
- Personel
- Kurum tesisleri
- Kurum kaynakları

1.3.2. İngiltere’de Öğretmen Eğitimi Program Standartları Geliştirme Çalışmaları

Eğitim alanında standart geliştirme çalışmalarının yoğun olarak yaşandığı bir diğer ülke olan İngiltere’de, öğretmen eğitiminde standart geliştirme ve geliştirilen standartlara uygulanışı açısından öğretmen yetiştiren kurumları akredite etmede sorumlu iki önemli kuruluş bulunmaktadır. Bunlardan biri Öğretmen Yetiştirme Bürosu (Teacher Training Agency-TTA), diğeri ise Eğitimde Standartlar Bürosu (Office of Standards in Education-OSE)’dur.

İngiltere’de 1992 yılındaki yükseköğretim reformu ile gerçekleştirilen yeni yapılanmanın temel gerekçesi, eğitim fakültelerinde yetişen öğretmenlerin kalitesinin düşük bulunması ve bu durumun da okullarda verilen eğitimin kalitesini düşürmesi olmuştur. Eğitim Bakanlığına bağlı Eğitimde Standartlar Bürosu’nun okullarda yaptığı denetimlerde öğretmenlik becerilerine yeterli düzeyde sahip olmayan öğretmenlerin bulunduğu sık rastlanan bir durum haline gelmesi nedeniyle merkezi hükümet, 1992 yılında öğretmen eğitimini denetim altına alma yönünde bir politika geliştirmiş ve bu politikayı Öğretmen Yetiştirme Bürosu’nu kurarak uygulamaya koymuştur. Bu tarihten itibaren İngiltere’de öğretmen eğitiminde giderek artan merkezîyetçi ve standartlara bağlı bir anlayışın egemen olduğu görülmektedir (Günçer ve ötekiler, 1999, s. 1).

İngiltere’de Eğitim Bakanlığına bağlı Eğitimde Standartlar Bürosu, öğretmen yetiştiren kurumları akredite eder, Öğretmen Yetiştirme Bürosu ise öğretmen eğitiminde standart geliştirme görevini üstlenir. Bu bağlamda, Öğretmen Yetiştirme Bürosu’nun standart geliştirme ile ilgili üstlendiği görevler şöyle sıralanmaktadır (Günçer ve ötekiler, 1999, s. 2):

- Kaliteli öğrencileri öğretmenlik mesleğine yöneltmek
- Öğretmen eğitimi program standartlarını geliştirmek
- Fakültelerin alabileceği öğrenci sayısını belirlemek ve buna göre fakültelelere para aktarmak
- Öğretmen yetiştiren kurumların akreditasyonu ve deakreditasyonunu gerçekleştirmek
- Öğretmen eğitimine okulların etkin olarak katılmasını sağlamak
- Öğretmen eğitimi için programlar hazırlamak ve bu programların kurumlarda uygulanmasını sağlamak
- Öğretmenlerin hizmetiçi eğitimine katkıda bulunmak
- Öğretmen eğitiminde araştırma yapmak, etkili ve verimli öğretmen yetiştirmeye yönelik Eğitim Bakanlığına önerilerde bulunmak

Bununla birlikte Öğretmen Yetiştirme Bürosu tarafından geliştirilen ve İngiltere’de ulusal düzeyde öğretmen eğitiminde temel alınan standartlar aynı zamanda

öğretmenlere “Nitelikli Öğretmen Statüsü” (Qualified Teacher Status-QTS) da vermektedir. Öğretmen Yetiştirme Bürosuna göre hizmet öncesi öğretmen eğitimi gerekliliklerine ilişkin standart alanları ve nitelikli öğretmen statüsüne ilişkin standart alanları şöyle sıralanabilir (TTA, 2004):

I. Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Koşullarına İlişkin Standart Alanları

- Öğretmen adayı giriş koşullarına ilişkin standartlar
- Eğitim ve değerlendirmeye ilişkin standartlar
- Hizmet öncesi öğretmen eğitimi okul uygulamalarının yönetilmesine ilişkin standartlar
- Kalite güvencesine ilişkin standartlar

II. Nitelikli Öğretmen Statüsüne İlişkin Standart Alanları

- Mesleki değerler ve uygulamalara ilişkin standartlar
- Bilgi ve kavramaya ilişkin standartlar
- Öğretmenlik mesleğine ilişkin standartlar
- Planlama, beklentiler ve amaçlara ilişkin standartlar
- İzleme ve değerlendirmeye ilişkin standartlar
- Öğretmenlik ve sınıf yönetimine ilişkin standartlar

1.3.3. Avustralya ve Yeni Zelanda’da Öğretmen Eğitimi Program Standartları Geliştirme Çalışmaları

Avustralya ve Yeni Zelanda’da 1990’lı yılların ikinci yarısından itibaren öğretmen eğitiminde standart geliştirme çalışmaları başlamıştır. Bu dönemde geliştirilen standartlar, başlangıçta yönetim ve bürokrasinin öğretmenlerden beklentilerine bir gösterge olarak görülse de, daha sonra standartlar öğrenmenin doğasını belirlemek, karmaşık öğrenmeleri yapılandırmak ve öğretme işini organize etmek amacıyla geliştirilmeye başlanmıştır (Sachs, 2003, s. 116).

Avustralya ve Yeni Zelanda’da öğretmen eğitiminde son olarak geliştirilen standartlar, gelişim, değişim ve yeniliklere kolay uyum sağlamak açısından daha esnek olan bilgi

okuryazarlığına yönelik standartlar olduğu bilinmektedir. Bu standartlara göre, bilgi okuryazarı olan öğretmenin, standart alanlarının gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip olması gerekir. Avustralya ve Yeni Zelanda'da öğretmen eğitimi program standartlarının standart alanları şöyle belirtilmektedir (Bundy, 2004, s. 7):

I. Bilgi gereksinimini fark edebilme ve bilgi gereksiniminin kapsamı ve doğasını belirleyebilmeye ilişkin standartlar

- Bilgi gereksinimini ifade edebilir ve tanımlayabilir.
- Bilgi kaynaklarının türlerini, uygunluğunu, anlamını ve amacını anlayabilir.
- Bilgi gereksiniminin kapsamını ve doğasını yeniden değerlendirebilir.

II. Gereksinim duyduğu bilgiyi etkili ve verimli olarak elde edebilmeye ilişkin standartlar

- Bilgiye ulaşmak için en uygun yöntem ve araçları seçebilir.
- Etkili araştırma stratejilerini oluşturabilir ve uygulayabilir.
- Bilgiye ulaşmak için uygun yöntemleri kullanabilir.
- Bilgi kaynaklarını, teknolojilerini ve araştırma yöntemlerini güncel tutabilir.

III. Bilgiyi ve bilgi toplama sürecini eleştirel şekilde değerlendirebilmeye ilişkin standartlar

- Elde edilen bilginin konuyla ilgisini ve yararını değerlendirebilir.
- Bilgiyi değerlendirirken ölçütleri belirleyebilir ve tanımlayabilir.
- Gerekğinde araştırma stratejisini değiştirebilir ve bilgi toplama süreci üzerinde düşünebilir.

IV. Üretilmiş ve toplanmış bilgiyi düzenleyebilmeye ilişkin standartlar

- Bilgiyi ve bilgi kaynaklarını kaydeder.
- Bilgiyi düzenleyebilir.

V. Yeni fikir ve kavramlar oluşturmada, yeni ve önceki bilgilerinden yararlanabilmeye ilişkin standartlar

- Yeni ve eski bilgilerini bütünleştirmede bilgiye yüklenen anlam, çelişkiler ya da bilginin özelliklerine göre karar verebilir.
- Yeni ve eski bilgilerini etkili bir şekilde yapılandırabilir.

VI. Bilgiyi kullanırken ve düzenlerken kültürel, etik, ekonomik, yasal ve sosyal durumları kabul edebilme ve bu anlayışla bilgiyi kullanabilmeye ilişkin standartlar

- Bilgiyi kullanma ve yararlanma hakkının kültürel, etik ve sosyo-ekonomik konularla ilgili olduğunu kabul edebilir.
- Değerler ve inançlar tarafından desteklenen bilginin önemini anlayabilir.
- Bilgiden yararlanırken ve kullanırken gelenekleri ve etik değerleri kabul edebilir.
- Verileri yasal bir şekilde elde edebilir, saklayabilir ve yayımlayabilir.

1.4. Türkiye’de Öğretmen Eğitimi Program Standartları Geliştirme Çalışmaları

Türkiye’de de Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte, devletin temel politikası olan gelişme ve çağdaşlaşma amacı doğrultusunda siyasi, ekonomik, hukuki ve kültürel alanlarda gerçekleştirilen kökten değişimlerin sürdürülmesi ve geliştirilmesi için yoğun çaba harcanmıştır. Bir bütün olarak toplumsal gelişmenin sağlanmasının eğitime bağlı olduğu görüşünden hareketle eğitimde nicelik ve nitelik yönünden gereken düzeye ulaşmak için eğitim sisteminde önemli yasal, yapısal ve eğitsel düzenlemeler yapılmıştır. Toplumsal değişimin nitelikli eğitime, eğitimin niteliğinin de öğretmenlerin niteliğine bağlı olduğundan, Cumhuriyet’in kuruluşundan günümüze kadar öğretmenlerin niteliğinin artırılması ve geliştirilmesi için öğretmen eğitiminde sürekli yeni düzenlemeler yapılmış ve çeşitli öğretmen eğitimi modelleri uygulamaya konulmuştur (Sağlam, 2005).

1.4.1. Öğretmen Eğitimi Modellerinin Tarihsel Gelişimi

Cumhuriyet yönetiminin amaçladığı gelişmiş, çağdaş bir ülke olma yolunda gerekli olan toplumsal değişimin gerçekleştirilmesinde temel araç, işlevsel ve nitelikli bir eğitim sisteminin işleticileri olan öğretmenlerin yetiştirilmesi amacıyla Cumhuriyet’in kuruluşundan günümüze kadar Köy Enstitüleri, İlköğretmen Okulları, İki Yıllık Eğitim

Enstitüleri, Eğitim Yüksekokulları, Eğitim Enstitüleri, Yüksek Öğretmen Okulları ve Eğitim Fakülteleri olmak üzere çeşitli öğretmen eğitimi modelleri uygulanmıştır.

Köy Enstitüleri: Türkiye’de 1940 yılında 6 yaşın üzerindeki nüfusun %78’i okur-yazar değildi. Köylerde bu oran %90’dı. Halkı okur-yazar yapmak, bunu yaparken köylerin sosyal ve ekonomik yapısında öğretmen aracılığı ile yeni düzenlemeler ve gelişmeler sağlamak amacıyla 17 Nisan 1940 tarih ve 3803 sayılı yasayla Köy Enstitüleri kurulmuştur (Akyüz, 1988, s. 354; Sağlam, 2007, s. 114). Yasa gereğince parasız ve yatılı okullar olan köy enstitülerine alınacak öğrenciler beş yıllık köy okullarından mezun olan, köyde yetişmiş, köy yaşamını ve koşullarını bilen, başarılı erkek ve kız çocukların seçme sınavı ile bu okullara alınmaları ve bu okullarda beş yıllık bir eğitimle köy için hem bir öğretmen hem de bir ziraatçı veya sanatkâr olarak yetiştirilmeleri amaçlanıyordu (Sağlam, 2007, s. 116). Bu amaç doğrultusunda Köy Enstitülerinin eğitim programında, haftada 22 saat kültür derslerine, 11 saat ziraat dersleri ve çalışmalarına, 11 saat de teknik dersler ve çalışmalarına yer verilmiştir. Köy enstitüleri aynı zamanda köy sağlık memurları ve ebeleri yetiştirme görevini de üstlendikleri için, kimi köy enstitülerinde bu göreve dönük eğitim programları da uygulanmıştır. Kırsal alanda kurulan bu enstitülerin programlarında erkekler için çiftçilik, demircilik, nalbantlık, marangozluk, kooperatifçilik gibi konular yer alırken, kız öğrenciler için ise, çocuk bakımı, dikiş, ev idaresi ve hasta bakımı gibi konulara yer verilmiştir (Binbaşoğlu, 1995, s. 239; Hakan, 1991, s. 1; Kaya, 1981, s. 186). Köy Enstitüleri, köye sosyal, kültürel, eğitim ve ekonomik açıdan sağladığı katkılara rağmen 1954 yılında kapatılmaktan kurtulamamıştır (Öztürk, 1999, s. 300; Değirmencioğlu, 1999, s. 33).

İlköğretmen Okulları: Şehir ve kasabalardaki beş yıllık ilkokullara öğretmen yetiştiren, programları basit ve işlevsel olarak yapılandırılan ve aynı zamanda yatılı olan ilköğretmen okullarına öğrenciler giriş sınavı ile alınırlardı (Türk, 1999, s. 35). İlköğretmen okullarının süresi 1932–1933 ders yılından itibaren 6 yıla çıkarılmış, ilk üç yılını kapsayan birinci devrede ortaokul programı aynen uygulanmış, mesleki devreyi oluşturan son üç yılda ise yeni bir program uygulanmıştır. Birinci devreyi başarıyla tamamlayan öğrenciler doğrudan ikinci devreye devam ediyorlardı. Ortaokulu bu

kurumun dışındaki bir okulda bitiren öğrenciler, ikinci devreye giriş sınavı ile alınıyordu (Sağlam, 2007, s. 118). Ancak 1932–1933 öğretim yılından itibaren bu okulların birinci devresine öğrenci alınmamış ve bu bölüm aşamalı olarak kapatılmıştır. Bu nedenle ilköğretmen okulları, üç yıllık ortaokulun üzerine; genel kültür, alan ve beceri dersleri ile eğitim derslerini ve öğretmenlik uygulamalarını kapsayan üç yıllık bir öğretmenlik eğitiminin verildiği okullar olarak düzenlenmiştir. Ancak 1954 yılında köy enstitülerinin kapatılarak bu kurumların da İlköğretmen Okulu'na dönüştürülmesinden sonra, biri ilkokuldan sonra öğrenci alan altı yıllık, diğeri ortaokuldan sonra öğrenci alan üç yıllık iki tip öğretmen okulu ortaya çıkmıştır. Bu okulların öğrenin süresi 1970–1971 öğretim yılından itibaren bir yıl uzatılarak yedi ve dört yıla çıkarılmıştır. 1973 yılında çıkarılan ve eğitim sistemini yeniden düzenleyen Milli Eğitim Temel Yasası'nda, tüm öğretmenlerin yükseköğrenim görmeleri öngörüldüğünden, 1974–1975 öğretim yılından itibaren ilköğretmen okullarının öğretmen yetiştirme işlevi sona ermiş ve bu okullar öğretmen lisesine dönüştürülmüştür (Sağlam, 2007, s. 118; Öztürk, 1999, s. 120; YÖK, 1998, s. 5).

İlköğretmen okullarına alınacak öğrencilerde aranan temel koşullar girilecek devreye göre; ilkokulu ve ortaokulu bitirmiş olmak, bedensel ve zihinsel bir engeli olmamak, aday seçilmiş olmak ve giriş sınavını başarmaktır. İlköğretmen okuluna aday olarak seçilen öğrenciler, iki aşamalı bir eleme sınavından geçiriliyordu. İlk aşama Türkçe ve Matematik derslerinden yazılı olarak yapılıyordu. Eleme sınavının ikinci aşaması her okulun kendisi tarafından yapılıyordu. İlkokuldan sonra alınan öğrencilerin dörtte üçü köy ilkokullarını bitirenler arasından seçiliyordu (Sağlam, 2007, s. 118).

İki Yıllık Eğitim Enstitüleri: Milli Eğitim Temel yasası gereğince öğretmen eğitiminin üniversiteler düzeyine çıkarılması üzerine, 1974–1975 öğretim yılından itibaren işlevlerini yitiren ilköğretmen okulları yerine, sınıf öğretmeni yetiştirmek amacıyla Milli Eğitim Bakanlığına bağlı iki yıllık eğitim enstitüleri kurulmuştur. Bu okulların sayıları bir kaç yıl içinde 45'e yükselmiştir. Bu okullarda görev yapan öğretim elemanlarının ve bu okullara alınan öğrencilerde daha çok siyasi ölçütlere göre seçim yapıldığından ve gereğinden fazla öğrenci alındığından oldukça niteliksiz öğretmenler

yetiştiren bu kurumlar 1980–1981 öğretim yılı sonuna kadar işlevlerini sürdürmüşlerdir (Sağlam, 2007, s. 120).

Eğitim Yüksekokulları: Türkiye’de yükseköğretim sistemini bir bütün olarak yeniden düzenleyen 6 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim kanun hükmünde kararname ile ortaöğretimin üzerindeki tüm eğitim kurumları üniversite çatısı altında toplanmıştır. 20 Temmuz 1982 tarihli kararlar da daha önce Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak sınıf öğretmeni yetiştiren iki yıllık eğitim enstitüleri, eğitim yüksekokullarına dönüştürülerek üniversitelere bağlanmışlardır. 1989 yılında alınan bir kararlar, tüm öğretmenlik alanları için dört yıllık bir eğitim öngörüldüğünden 1989–1990 öğretim yılında eğitim yüksekokullarının da süresi dört yıla çıkarılmıştır. 1992 yılında yapılan yeni bir düzenleme ile de bu okullar eğitim fakültelerinin içinde sınıf öğretmenliği bölümüne dönüştürülmüşlerdir (YÖK, 1998, s. 5; Sağlam, 2007, s. 121).

Eğitim yüksekokullarının en önemli sorunu eğitimde nitelik sorunu idi. Bunun temel nedenlerinden biri, yeterince nitelikli olmayan öğrencilerin bu okullara alınması idi. Çünkü öğrenciler, üniversiteye giriş sınav sonucuna göre ve merkezi yerleştirme sistemi ile alınıyordu. Bu okulları üniversite giriş puanı düşük öğrenciler tercih ediyorlardı. Diğer neden ise bu okullarda görev yapan öğretim elemanlarının niteliği sorunu idi. Daha önce iki yıllık eğitim enstitülerinde büyük çoğunluğu siyasi tercihlerle görevlendirilmiş olan öğretim elemanlarının hemen tamamı eğitim yüksekokullarına aktarıldı. Aralarında akademik kariyerli öğretim elemanı yok denecek kadar az olan bu kadro üniversite yapısı içinde nitelikli bir akademik eğitim verilmesinde yetersiz kalmışlardır. Öte yandan eğitim yüksekokullarına dönüştürülen iki yıllık enstitülerin büyük çoğunluğunun eski öğretmen okulu binalarında açılmış olması ve buraların üniversitelerin bulunduğu kentlere uzak olması, öğretim elemanlarının nitel ve nicel olarak gelişmelerini engellemiştir (Sağlam, 2007, s. 121).

Eğitim Enstitüleri: Ortaokullar için alan öğretmeni yetiştiren bu okulların kaynağı, Türkçe öğretmeni yetiştirmek amacıyla 1926–1927 öğretim yılında Konya’da açılan, 1928–1929 öğretim yılında Ankara’ya taşınan Gazi Eğitim Enstitüsü olmuştur. 1932–1933 öğretim yılında Gazi Eğitim Enstitüsü adını alan bu okul başlangıçta sadece

Türkçe bölümü olan ve iki yıllık bir eğitim yapılan enstitüde 1928–1932 yılları arasında, Tarih-Coğrafya, Matematik, Fizik-Tabii Bilimler, Resim-İş ve Beden Eğitimi bölümleri kuruldu ve eğitim süresi 1932 yılında dört yıla çıkarılmıştı. İzleyen yıllarda enstitüde Müzik, Fransızca, İngilizce ve Almanca Bölümleri açıldı ve öğrenim süresi kimi bölümlerde üç, kimi bölümlerde de iki yıl olarak düzenlenmişti. 1946–1947 öğretim yılından itibaren önce İstanbul ve İzmir’de daha sonraki yıllarda da diğer illerde açılan eğitim enstitülerinin sayısı 1977–1978 öğretim yılında 18’e ulaşmıştı. Eğitim enstitülerinin tüm bölümlerinde öğrenim süresi, 1978–1979 öğretim yılında dört yıla çıkarıldı ve sayıları 10’a indirilerek adları Yüksek Öğretmen Okulu olarak değiştirildi (Sağlam, 2007, s. 182; Baksan, 2001, s. 18; YÖK, 1998, s. 8).

Uyguladıkları öğrenim süreleri nedeniyle kamuoyunda “Üç Yıllık Eğitim Enstitüleri” olarak bilinen bu okullar, genellikle son yıllarına kadar yatılı okullardı ve öğrencilerini, lise ve ilköğretmen okullarını bitiren, öğretmenliğe uygun ve başarılı öğrenciler arasından eleme ve seçme sınavı ile alırlardı. Eğitim enstitüleri kuruluşlarından itibaren Yüksek Öğretmen Okuluna dönüştürüldükleri son yıllara kadar, öğretmen eğitiminde niteliğe daha çok önem veren eğitim kurumları olarak uzun yıllar bu işlevlerini etkili biçimde ve başarıyla sürdürmüşlerdir. Bu okulları bitirenler, ortaokullarda görev yapmak üzere eğitilmiş olmalarına karşın, çoğu kez öğretmen gereksinmesi nedeniyle liselerde görevlendirilmişlerdir. Özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Cumhuriyeti ve ilkelerini, ülkenin siyasi ve ekonomik bağımsızlığını, toplumun gelişmesini ve ülkenin kalkınmasını benimsemiş, bunların korunması ve geliştirilmesine çaba gösteren; bilgili, kültürlü, çağdaş ve aydın öğretmenlerin yetiştirilmesi ilkesinin benimsendiği Gazi Eğitim Enstitüsünün bu ilkesi genel olarak diğer eğitim enstitülerince de uzun yıllar sürdürülmüştür. Ancak, 1970’li yıllarda toplumun her kesiminde yaşanan siyasi ve anarşik olaylar, bu okullardaki öğretmen eğitimi niteliğinin düşmesine neden olmuştur (Sağlam, 2007, s. 183).

Yüksek Öğretmen Okulları: Türkiye’de öğretmen yetiştirme sistemi içinde önemli yeri olan ve genel eğitim amaçlı lise ve dengi okullar için alan öğretmeni yetiştiren İstanbul, Ankara ve İzmir Yüksek Öğretmen Okulları ile mesleki teknik ortaöğretim okulları için meslek dersleri öğretmeni yetiştiren Ankara’daki Kız Teknik, Erkek

Teknik ve Ticaret Turizm Yüksek Öğretmen Okulları ve diğerleri 1982 yılına kadar bu işlevlerini sürdürdüler.

İstanbul Yüksek Öğretmen Okulu'nun kuruluşu 1891 yılında o dönemdeki liselere öğretmen yetiştirmek üzere açılan Darülmüallimin-i Aliye adlı kuruma dayanır. 1924 yılında Yüksek Muallim Mektebi, 1934 yılında da Yüksek Öğretmen Okulu adını alan ve MEB'na bağlı dört yıllık parasız yatılı bir okulun Edebiyat, Felsefe, Tarih-Coğrafya, Matematik, Fizik-Kimya, Tabiat ve Güzel Sanatlar olmak üzere yedi bölümü vardı. Bu okula, lise mezunu olan ve İstanbul Üniversitesi Fen-Edebiyat fakültesine giren öğrenciler arasında seçme sınavını başaran öğrenciler alınıyordu. Öğrenimin ilk üç yılı bu fakültelerde görülen alan bilgisi dersleri ile okulda görülen meslek bilgisi derslerinin öğrenimine, son bir yılı ise uygulama ve staj çalışmalarına ayrılmıştır. Fen ve Edebiyat fakültelerindeki alan derslerinin ve okuldaki meslek derslerinin sınavlarını ve uygulamalı çalışmalarını başaran öğrenciler Yüksek Öğretmen Okulu diplomasını alıyorlar ve Bakanlık tarafından bir ortaöğretim kurumuna öğretmen olarak atanıyorlardı. Bu okul 1959 yılına kadar lise ve dengi okullar için alan öğretmeni yetiştiren tek okul olarak işlevini sürdürdü (Sağlam, 2007, s. 186; Öztürk, 1999, s. 182).

Milli Eğitim Bakanlığı, liselerin öğretmen gereksiniminin karşılanması için 1959 yılında ikinci okul olarak Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'nu açtı. Bu okul öğrencilerini lise mezunları yerine ilköğretim okulu öğrencileri arasında seçiyordu. İlköğretmen okulunda son sınıfa geçen başarılı öğrenciler arasından öğretmenler kurulu tarafından Yüksek Öğretmen Okuluna aday gösterilen öğrencilerden ilk üç sırada yer alanlar bu okula alınıyorlardı. Bu okulda öğrencilere özel bir hazırlık sınıfı uygulanarak lise bitirme sınavına hazırlanmaları sağlanıyordu. Lise mezunu olan Ankara Üniversitesine bağlı Fen Fakültesi ile Dil-Tarih ve Coğrafya fakültesine girebilen öğrenciler Yüksek Öğretmen Okulu'nun öğrencisi oluyorlardı. Bu öğrenciler de alan derslerini kendi fakültelerinde, öğretmenlik meslek bilgisi derslerini Yüksek Öğretmen Okulunda görüyorlardı. Bu modelin başarılı olması üzerine 1964 yılında İzmir'de de bir Yüksek Öğretmen Okulu açıldı ve İstanbul'daki Yüksek Öğretmen Okulu da öğrencilerini ilköğretmen okulu öğrencileri arasından almaya başladı. Bu üç okulda,

1978–1979 öğretim yılından itibaren 4 Ağustos 1977 tarihli Müdürler Komisyonu kararı ile kapatıldı (Sağlam, 2007, s. 186).

Bu okulların işlevi, daha önce üç yıllık eğitim enstitüsü olan ve 1978–1979 öğretim yılından itibaren öğrenim süreleri dört yıla çıkarılan adları Yüksek Öğretmen Okulu olan kurumlara verildi. Bu okullar da, 1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim yasası gereğince Temmuz 1981 tarihli kanun hükmünde kararname ile üniversitelere bağlı eğitim fakültelerine dönüştürüldüler

Mesleki ve teknik ortaöğretim okullarına meslek dersleri öğretmeni yetiştiren Kız Teknik Yüksek Öğretmen Okulu 1934 yılında, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okulu 1936 yılında, Ticaret Turizm Yüksek Öğretmen Okulu ise 1955 yılında kurulmuştur. Öğrenim süreleri dört yıl olan bu okulların öğrencileri tüm derslerini bu okullarda görüyorlardı. Bu okullar öğrencilerinin çoğunu ilgili meslek ve teknik lise mezunu olan ve okulun öğretmenler kurulunca bu okullara aday gösterilen öğrenciler arasında iki aşamalı bir sınavla seçerek alıyorlardı. Bu okullar, 1982 yılından itibaren Mesleki Eğitim Fakültesi, Teknik Eğitim Fakültesi ve Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi adıyla üniversitelere bağlandılar.

Eğitim Fakülteleri: Eğitim fakülteleri, 1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim Yasası ile üniversitelere bağlı olarak öğretmen eğitimi amacıyla kuruldu. Öğretmen yetiştiren kurumlarla ilgili olarak 1982 yılında yapılan düzenleme ile daha önce MEB bağlı olarak alan öğretmeni yetiştiren Yüksek Öğretmen Okullarının görevleri, öğrencileri ve öğretim elemanlarıyla birlikte eğitim fakültelerine aktarıldı. 1992 yılında yapılan düzenlemelerle de tüm öğretmenlik eğitimi programları eğitim fakülteleri içerisinde yeniden yapılandırılmıştır. Bu tarihten itibaren ilköğretim basamağında ilk beş sınıfı kapsayan 1. devreye sınıf öğretmeni yetiştirme görevini eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği bölümleri üstlenmiştir. Alan öğretmenlerinin eğitimi ise eğitim fakültelerinde dört yıllık Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya ve Felsefe Grubu öğretmenliği programlarında verilmiştir (YÖK, 1998, s. 19; Sağlam, 2005). 1998–1999 öğretim yılından itibaren eğitim fakültelerinde

öğretmen eğitimi yeniden yapılandırılmıştır. Bu yeni yapı izleyen bölümlerde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

1982 yılından bu yana ülkenin öğretmen gereksinimini karşılamada en önemli kurum olan ve öğretmen niteliğinin yükselmesinde önemli katkıları olan eğitim fakültelerinin kuruluşlarından bu yana geçen süre içinde daha çok lise alan öğretmenlikleri alanlarına ağırlık vermeleri, ilköğretim öğretmeliği açığının giderek daha fazla olmasına neden olmuştur. Bu açık, özellikle 1997–1998 öğretim yılında sekiz yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim uygulamasına geçilmesiyle birlikte daha önemli duruma gelmiştir. Bakanlık bu açığı, öğretmenlik sertifikası bile olmayan yüksekokul mezunu kişileri ilköğretim okullarında görevlendirerek kapatma yoluna gitmiştir. Bu durum, eğitim fakültelerinin yapısı ve görevleri gereği uygulamak durumunda oldukları öğretmenlik eğitimi programlarının yeniden düzenlenmesini gerekli kılmıştır (Sağlam, 2007, s. 123; YÖK, 1998, s. 19).

1.4.2. Öğretmen Eğitiminde Yeniden Yapılanma ve Standartlar

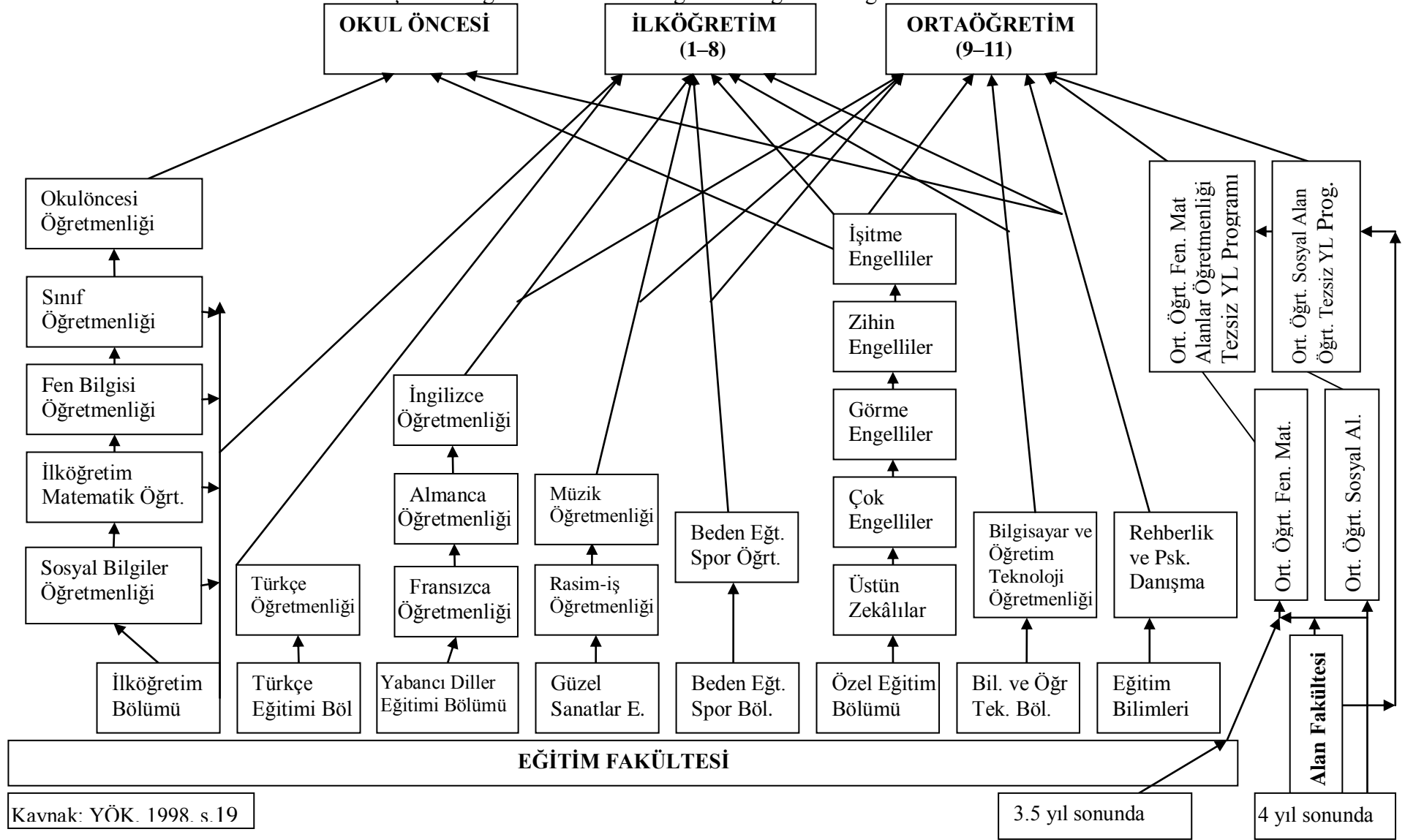
1980’li yıllardan itibaren öğretmen eğitimi konusunda dünyada yapılan iyileştirme çalışmaları Türkiye’yi de etkilemiştir. Özellikle 1982 yılında tüm eğitim basamaklarına öğretmen yetiştiren kurumların üniversite çatısı altında toplanması; öğretmenlik mesleğinin statüsünün yükseltilmesi, öğretmen eğitiminin üniversiter düzeyde bilimsel olarak araştırılması, öğretmen eğitimcilerinin akademik düzeyde yetiştirilmeleri gibi alanlarda bir dizi önemli katkılar getirmiştir. Ancak, zamanla eğitim fakülteleri uzmanlaşmanın etkisiyle öğretmen eğitimi her geçen gün biraz daha akademik hale getirmiş ve öğretmenin okulda kullanacağı öğretmenlik bilgi ve becerilerini ihmal etmeye başlamıştır. Böylece öğretmenler daha akademik olan liselere yönelmiş, ilköğretim ihmal edilmiştir. Bunun doğal sonucu olarak 1990’lı yılların ortalarında ilköğretimde büyük bir öğretmen açığı ortaya çıkmıştır (YÖK, 1998, s. 19). Bu nedenle çağdaş eğitimin amaçlarını gerçekleştirecek ve eğitimin niteliğini artıracak öğretmeni yetiştirmek ve öğretmen açığını gidermek amacıyla, Yükseköğretim Kurulu’nun 4.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kabul edilmiş ve bu model 1998–1999 öğretim yılından itibaren uygulamaya

konmuştur. Öğretmen eğitiminde gerçekleştirilen bu yeniden yapılanmanın esin kaynağı İngiltere'deki yükseköğretim reformu olmuştur (Günçer ve ötekiler, 1999, s. 3).

Öğretmen eğitiminde yeniden yapılanmanın temel özelliklerinden biri, eğitim fakültelerinin öğretmen eğitimi programları; İlköğretim, Türkçe, Yabancı Diller, Güzel Sanatlar, Bilgisayar ve Eğitim Teknolojileri, Eğitim Bilimleri, Ortaöğretim Alan Öğretmenliği bölümleri altında toplanmasıdır. Diğeri, tüm öğretmenlik eğitimi programlarında aynı öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin yer almasıdır. Üçüncüsü de Eğitim Bilimleri Bölümü altında yer alan lisans programlarının kaldırılmış, bu bölüme öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin sorumluluğunun verilmiş olmasıdır. Ayrıca ilköğretim bölümü tüm eğitim fakültelerinde yer alırken ortaöğretim alan öğretmenliği bölümü sadece birkaç fakültede kalmıştır. Bu fakültelerde alan öğretmenliğinin süresi beş yıla çıkarılmıştır. Bu sürenin 3,5 yılı alan bilgisi öğrenimine, 1,5 yılı da öğretmenlik meslek bilgisi öğrenimine ayrılır. Öğrenciler alan derslerini çoğunlukla Fen veya Edebiyat fakültelerinden, öğretmenlik meslek bilgisi derslerini ise kendi fakültelerinden alırlar. Her iki uygulamada da öğrenciler 5 yıllık öğrenimin sonunda alanlarına göre öğretmenlik diplomasını alırlar (Sağlam, 2007, s. 127).

Öğretmenlik eğitiminde yeniden yapılanma ile *Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programı* adıyla yeni bir öğretmen eğitimi modeli uygulamaya konmuştur. Çeşitli üniversitelerde eğitim fakültelerinin eğitim bilimleri bölümleriyle Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler Enstitüleri veya Eğitim Bilimleri Enstitüleriyle birlikte yürütülen bu programlara, fen ve edebiyat fakültelerinde lisans öğrenimini tamamlayan öğrenciler alınır. Öğrenim süresi üç (1,5 yıl) yarıyıl olan bu programlarda da öğrenciler, lisans düzeyindeki öğretmenlik programlarında yer alan kuramsal ve uygulamalı öğretmenlik meslek bilgisi derslerini görürler. Programı başarıyla tamamlayan öğrenciler tezsiz yüksek lisans diplomasını alırlar ve atandıkları takdirde, ortaöğretim kurumlarında öğretmenlik yapabilirler (Sağlam, 2007, s. 127; Gültekin, 2002, s. 57; YÖK, 1998, s. 10). Eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma ile oluşturulan öğretmenlik programları Şekil 2'de görüldüğü gibidir.

Şekil 2: Eğitim Fakültelerinin Öğretmen Eğitim Programları

Şekil 2’de görüldüğü gibi, yeniden yapılanma ile eğitim fakültelerinin bölüm yapılanması Milli Eğitim sistemindeki örgün eğitim yapılanmasına paralel hale getirilmiştir. Böylece eğitim fakültelerinde her okul düzeyine uygun öğretmen yetiştiren bölüm ve programlar açılmıştır.

Öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma, eğitim fakültelerine şu özellikleri kazandırmıştır (Baksan, 2001, s. 17; Gültekin, 2002, s. 57; YÖK, 1998, s. 36):

- Öğretmen yetiştirme konusunda YÖK ile MEB ve fakülte ile okul işbirliği konusunda anlaşma sağlanmış ve bu konuda kılavuz ve yönergeler hazırlanmıştır.
- Eğitim fakülteleri ile gerekli işbirliği ve koordinasyon çerçevesinde çalışarak, hizmetöncesi öğretmen eğitiminin kalitesini yükseltmek amacıyla Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi oluşturulmuştur.
- Yeniden yapılanma ile eğitim fakülteleri ve fen-edebiyat fakültelerinin görev alanları belirlenmiştir. Böylece işlev karmaşıklığı ve iş tekrarları giderilmeye çalışılmıştır.
- Öğretmen yetiştirmede uygulamaya ağırlık verilmiş ve öğretmen yetiştiren kurumlar ile uygulama okulları arasında işbirliği sağlanmıştır. Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersleriyle kuram ile uygulama arasındaki boşluk giderilmeye çalışılmıştır.
- Yeniden yapılanma ile getirilen önemli bir değişiklik de ortaöğretim alan öğretmenlerinin yetiştirilmeleri ile ilgilidir. Ortaöğretim alan öğretmenlerinin yetiştirilmesi için tezsiz yüksek lisans uygulaması başlatılmıştır.
- Öğretmenlik meslek bilgisi alanında özel öğretim yöntemlerine önem verilmiş, programdaki süreleri artırılmıştır.

- Eğitim fakülteleri bünyesinde açılan program geliştirme, eğitim yönetimi, halk eğitimi, ölçme ve değerlendirme programlarından mezun olanların belirli iş alanları olmadığı gerekçesi ile kapatılmıştır.

Öğretmen yetiştirmede gerçekleştirilen bu yeniden yapılanma belli gerekçelere dayalı olarak önceki öğretmen yetiştirme uygulamalarındaki olumsuzlukları ortadan kaldırmak ve çağdaş eğitimin amacını gerçekleştirecek nitelikli öğretmenler yetiştirmek amacıyla yapılmıştır. Türkiye’de nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi, öğretmen eğitimi programlarının her alanda Yükseköğretim Kurulunun belirlemiş olduğu öğretmen eğitimi program standartlarına uygun olması ile olanaklıdır.

Öğretmen eğitiminde yeniden yapılanmanın önemli bir boyutunu da öğretmen eğitimi program standartları geliştirme ve buna bağlı olarak öğretmen yetiştiren kurumlara ilişkin bir akreditasyon modeli geliştirme çalışmaları oluşturmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere’de olduğu gibi Türkiye’de de öğretmen eğitimi program standartları geliştirme, bu standartlara göre öğretmen yetiştiren kurumların koşullarını iyileştirme, hizmet niteliğini artırma ve akredite çalışmalarını koordine etme görevini Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi üstlenmiştir. Bu komitenin görevleri şöyle sıralanmaktadır (YÖK, 1998, s. 27):

- Öğretmen eğitimi programlarını ve derslerini oluşturup, güncelleştirmek
- Öğretmen eğitimi derslerine ilişkin ulusal ölçütler geliştirmek ve uygulamaları değerlendirmek
- Yeni öğretmenler için ulusal standartlar geliştirmek ve uygulanmasını sağlamak.
- Öğretmen eğitimi programlarının kontrolünü ve uygulanmasını sağlamak
- Öğretmen eğitimini büyük ölçüde uygulamaya dayandırmak
- Öğretmen eğitimi programlarına ve öğrenci kabul koşullarına destek sağlamak
- Çalışmaların en iyi biçimde sürdürülmesine yardımcı olmak
- Hizmetiçi eğitim kursları ve yurtdışı eğitim bursları yoluyla personel gelişimine katkı ve destek sağlamak
- Öğretmen eğitiminin en önemli boyutlarından biri olan fakülte-okul işbirliği konusunda gerekli olan model ve altyapı çalışmalarını gerçekleştirmek
- Öğretmen yetiştirme ile ilgili kısa ve uzun vadeli planlamalar yapmak

- Öğretmen eğitimi ile ilgili tüm konularda Yükseköğretim Kurulu'na önerilerde bulunmak
- Ülkenin gereksinimleri ve öncelikleri ile alandaki çağdaş gelişmeler ve araştırma bulguları doğrultusunda hizmet öncesi öğretmen yetiştirme sürecini etkin ve verimli konuma getirmek

Öğretmen Yetiştirme Milli Komitesi'nin öğretmen eğitimine ilişkin üstlenmiş olduğu bu görevleri istenilen düzeyde gerçekleştirebilmesi, gereksinimlere uygun öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilerek, bu standartlara uygunluğu açısından eğitim fakültelerinin düzenli olarak akredite edilmesi ile olanaklıdır. Çünkü standartlar, akreditasyonun temelini oluşturarak öğretmen eğitimi programlarının gereklerini ortaya koyar ve yüksek nitelikli programların geliştirilmesi için neler yapılması gerektiğini belirlerler. Öğretmen yetiştiren kurumların akredite edilmesi için tasarlanmış bir sistemde standartlar, kurumların kabul edilebilir düzeyde olduğuna karar verilebilmesi için hangi öğelerin programda bulunması gerektiğini gösterirler (Günçer ve ötekiler, 1999, s. 3)

Türkiye'de 1998–1999 öğretim yılında uygulamaya konan öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında YÖK tarafından akreditasyon amaçlı olarak geliştirilen öğretmen eğitimi program standartları; “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi”, “Öğretim elemanları”, “Öğrenciler”, “Fakülte-okul işbirliği”, “Tesisler, kütüphane ve donanım”, “Yönetim” ve “Kalite güvencesi” olmak üzere yedi alan ve başlangıç, süreç ve ürün standartları olmak üzere üç gruptan oluşmaktadır. Okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarına öğretmen yetiştiren eğitim fakültelerinin akredite edilme sürecinin temelini oluşturan, öğretmen eğitimi program standartları, standart alanlarına göre şöyle sıralanmaktadır (Günçer ve ötekiler, 1999, s. 3).

I. Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesine İlişkin Standartlar

- Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenmiş lisans programlarının izlenmesi
- Ders öğretim programlarında yer alan amaçlar ile öğretme-öğrenme yaklaşımları arasındaki uygunluk

- Derslerin amaçları ile öğrenci başarılarını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin düzenlemeler arasındaki uygunluk
- Öngörülen ders öğretim programları ile uygulama arasındaki uygunluk
- Öğrencilerin, fakültede ve uygulama okullarında nitelikli öğretim ve sınıf yönetimini gözleyebilme olanağı
- Öğrencilere gerçek ortamlarda öğretme ve sınıf yönetimi becerilerini uygulama olanağı ile performansları hakkında sürekli ve nitelikli dönüt alma olanağı sağlanması
- Öğrenci çalışmalarının kendi gelişimlerine yardımcı olacak ve onlara yararlı dönütler sağlayacak şekilde değerlendirilmesi
- Öğretmen adaylarının, programın öngördüğü bilgi düzeyine ulaşmaları
- Öğretmen adaylarının, yeni mezun öğretmenlerden beklenen öğretmenlik becerilerini kazanmış olmaları

II. Öğretim Elemanlarına İlişkin Standartlar

- Her program için varolan öğretim elemanlarının sayısı ve niteliği
- Öğretim elemanlarına mesleki alanda kendilerini yenilemeleri ve araştırma yapmaları için olanak sağlanması
- Öğretim elemanlarının yeterli düzeyde mesleki gelişim göstermesi
- Öğretim elemanlarının öğretme, rehberlik yapma, uygulama okulunda çalışma, araştırma ve program liderliği gibi görev ve sorumluluklarını yerine getirmeleri
- Öğretim elemanlarının nitelikli eğitim-öğretim becerilerine sahip olmaları ve program amaçlarına ulaşmak için çeşitli yöntemler kullanmaları
- Nitelikli araştırma yapılması ve ilgili programı desteklemesi

III. Öğrencilere İlişkin Standartlar

- Öğrencilerin programa başlayabilmesi için gerekli niteliklere sahip olması
- Öğrencilere mesleki gelişimleri için sağlanacak akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin uygunluğu
- Mezuniyet aşamasına gelmiş öğretmen adaylarının veya mesleğe başlayan mezunların başarılı olması

IV. Fakülte-Okul İşbirliğine İlişkin Standartlar

- Okullardaki uygulama çalışmalarına ilişkin yönetsel düzenlemelerin varlığı
- Uygulama okullarının seçiminde ilgili yönerge ve ölçütlere uygunluk
- Fakülte, Milli Eğitim Müdürlüğü, uygulama koordinatörleri, öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları arasında işbirliğinin varlığı
- Uygulama okullarında öğretmen adaylarına uygun ortamın sağlanması.
- Okullarda uygulama çalışmaları sonucu öğretmen adaylarının alanlarında öğretmenlik yapacak yeterliğe ulaşmaları

V. Tesisler, Kütüphane ve Donanıma İlişkin Standartlar

- Dersliklerin ilgili dersler için yeterli sayıya, büyüklüğe ve altyapıya sahip olması
- Kütüphanede bulunan kitaplar, süreli yayınlar, bilgisayar ve diğer materyaller ve bunların öğretim programlarını destekleme derecesi
- Fakültenin var olan programı yürütebilecek tesis ve donanımlara sahip olması.
- Öğretim elemanlarının, çalışmalarını yapacakları oda, donanım ve diğer desteklere sahip olmaları
- Fakülte tesis ve donanımları ile dersliklerin tam kapasite ile etkin biçimde kullanılması
- Kütüphanenin öğrenciler tarafından amaca uygun ve etkili olarak kullanılması
- Öğretmen adaylarının laboratuvar ve teknoloji kaynaklarını etkin biçimde kullanma düzeyine ulaşmış olmaları
- Öğretmen adaylarının kütüphane kaynaklarını etkin biçimde kullanma düzeyine ulaşmış olmaları

VI. Yönetime İlişkin Standartlar

- Fakültenin yönetim yapısı ve anlayışının etkin bir yönetim için elverişliliği
- Fakültenin öğretmen eğitimi konusunda bir misyona sahip olması
- Yönetim birimlerinin işlevlerini etkin bir biçimde yerine getirmesi
- Yönetimin öğretmen eğitiminin gelişimini desteklemesi
- Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla ilişkileri
- Yönetimin gerekli insan gücü kaynaklarını ve maddi kaynakları sağlamış ve bunları etkili bir biçimde kullanmış olması

VII. Kalite Güvencesine İlişkin Standartlar

- Fakülte düzeyinde kalite güvence politikası ve uygulama yöntemlerinin olması
- Fakültenin geliştirilmesinde kalite güvence bulgularının kullanılması
- Mezunların izlenmesinden elde edilen bilgilerin kalite güvence sistemine yansıtılması

Öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında, akreditasyon amaçlı olarak geliştirilen öğretmen eğitimi program standartları, öğretmen eğitimi programlarının öğretmen yetiştirmeye yönelik işlevine paralel olarak üç aşamada geliştirilmiştir. Bunlar; başlangıç standartları, süreç standartları ve ürün standartlarıdır (Günçer ve ötekileri, 1999, s. 5).

Başlangıç standartları: Eğitim fakültelerinin kalite ve verimliliğini artırmak ve nitelikli öğretmenler yetiştirmek için gerekli girdilere ilişkin standartları gösterir. Bu aşamada fakültelerin yeterli kaynaklara sahip olması gerekmektedir. Kaynaklar eğer başlangıç standartlarını karşılayamıyorsa, öğretmen adaylarının ürün standartlarına ulaşmaları beklenemez. Başlangıç standartlarında sorumluluk; yeterli sayı ve nitelikte öğretim elemanı, tesis ve donanımın sağlanması konusunda Yükseköğretim Kurulu, uygulama okullarına ilişkin düzenlemelerin yapılması konusunda Milli Eğitim Bakanlığı ve yönetim ve kalite güvencesi sistemlerinin oluşturulması konusunda Eğitim Fakülteleri arasında paylaşılmaktadır.

Süreç standartları: Eğitim fakültelerinin amaçlarını gerçekleştirme sürecinde, etken tüm faktörlerle birlikte öğretim elemanları ve öğretmen adaylarının istenilen yeterliklere ulaşmalarını sağlamak için yapması gereken etkinliklerin tümünü göstermektedir. Örneğin, eğitim programının nasıl sunulduğu; eğitim programlarında yer alan konuların öğretilmesi ve öğretmen adaylarının yeni mezun öğretmenler olarak gereksinim duyacakları bilgi ve becerileri kazanmaları için yeterli olanaklara sahip olmalarının güvence altına alınması bir süreç standardıdır. Süreç standartlarına ulaşmak genel olarak fakültelerin görevi olarak kabul edilmektedir.

Ürün standartları: Girdilerin uygun bir eğitim sürecine tabi tutulmasının sonucu olarak ulaşılmaması gereken düzeyi ifade etmektedir. En önemli ürün, ulusal standartları

yakalamış, mesleğe başlamış ve öğretme-öğrenme süreçlerinde başarılı olan mezunlardır. Böyle bir ürün, öğretmen yetiştiren kurumların temel amacı olmalıdır. Ürün standartlarında çıktının toplumsal gereksinimleri giderici ve fakülte amaçlarına uygun olması önemlidir.

Akreditasyon çalışma grubu tarafından geliştirilen ve yukarıda açıklanan öğretmen eğitimi program standartları doğrultusunda öğretmen yetiştiren kurumların standartlara uygunluğu akredite edilirken kullanılacak her bir standardın nasıl ölçüldüğünün ve değerlendirildiğinin açıklanması gerekmektedir. Bu işlem üç yolla yapılmaktadır. Bunlar (Günçer ve ötekiler, 1999, s. 5):

Göstergeler: Öğretim elemanları, öğrenciler ya da ilgili diğer kişiler tarafından standartların istenilen düzeyde olmasını sağlamak için yapılan etkinlik, kazanım ya da üretilen ürünlerdir. Göstergeler, fakültelerin öğretmen eğitimi sürecinde yaptıkları etkinliklerin standartları karşılayıp karşılayamadığını akreditasyon ekibinin görmesine yardımcı olur.

Kanıtlar: Fakültenin, standartlara ulaştığını göstermek için belgelerle ortaya koyabileceği verileri ifade etmektedir. Fakültenin, standartlar düzeyinde gerçekleştirdiği etkinlikleri, öğretim elemanı ve öğretmen adaylarının başarılarını gösteren belge, resim vb. dokümanlar kanıt olarak değerlendirilmektedir. Kanıtlar, akreditasyon ekibinin ziyareti sırasında yapabileceği sınıfların gözlenmesi ve kişilerle görüşme gibi etkinlikleri de kapsamaktadır.

Derecelendirme: Fakülte etkinliklerine ilişkin performansın, kazanımların ya da ürünün çok iyi, yeterli, kabul edilebilir ya da yetersiz olduğuna karar verilmesinde bir kılavuz görevi yapar. Derecelendirme, incelenen programın belirli bir standarda uyup uymadığına karar verilmesinde kullanılır.

1.5. Sorun

Türkiye’de toplumsal yaşamın her alanında çağdaşlaşma yönünde yapılması gerekli görülen değişim, gelişim ve yenileşmeyi sağlayacak en önemli etmenlerden birisi kuşkusuz eğitimidir. Nitelikli bir eğitimin temel koşulu da nitelikli öğretmenlerin

yetiştirilmesidir. Öğretmen eğitiminde istenilen niteliğin sağlanması, öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi ve öğretmen yetiştiren kurumların standartlara uygunluğunun sürekli olarak akredite edilmesi ile olanaklıdır. Çünkü öğretmen eğitimi veren kurumlar için standartlar, öğretmenliğin ne olduğuna ilişkin gerçekçi bir görünüm sunar. Aynı zamanda standartlar okul yönetimleri için hem öğretmen eğitiminin hizmetöncesi eğitim boyutunda öğretmen adaylarının seçiminde, yetiştirilmelerinde ve gelişimlerinin sürekli olarak izlenmesinde hem de öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin sağlanmasına dönük hizmetiçi eğitim etkinliklerinin düzenlenmesinde uygun ölçütleri içeren bir çerçeve oluşturur (TQELT, 2001). Bu işlevi ile öğretmen eğitiminde program standartları kalitenin önkoşulunu oluştururlar.

Öğretmen eğitimi program standartları, öğretmen eğitimi programlarının nitelikli öğretmenler yetiştirmesini sağlamak amacıyla yerine getirilmesi gereken asgari özellikler; kalite ise, belirlenen gereksinimlerin karşılanma derecesine yönelik olarak ürün veya hizmeti etkileyen özelliklerin toplamı olarak tanımlanmaktadır (Erişen, 2001, s. 12; Günçer ve ötekiler, 1999, s. 3). Buna göre, öğretmen eğitimde program standartlarının geliştirilmesi, öğretmen eğitimi veren kurumların birey ve toplumun eğitim gereksinimlerini karşılayabilecek nitelikte etkili bir hizmet sunabilmeleri için yerine getirmeleri gereken asgari ölçütlerin belirlenmesi açısından önemlidir. Tüm eğitim kurumlarında olduğu gibi, öğretmen yetiştiren kurumlar da standartları, kendi kalite ve verimliliklerini belirlemek ve artırmak amacıyla kullanırlar (Basinger, 2000, s. 12). Bu nedenle, hem nicel hem de nitel ölçütler olan ve aynı zamanda öğretmen eğitiminde öğretmen adaylarını öğretmenlik mesleğine hazırlayan ve bir eğitim programının yeterliliğini akredite etmede kullanılan standartlar kalite güvencesi ve akreditasyonun göstergeleridir (Colleen, 1999, s. 29). Bu açıdan, öğretmen eğitiminde kalitenin sağlanması, kalitenin önkoşulu olan program standartlarının belirlenmesi ile olanaklıdır. Çünkü program standartları, öğretmenlik uygulamalarına çağdaş bir anlayış kazandırır ve iyi bir uygulama için kalite ilkelerinin tüm öğretmenlik mesleğine yayılmasını sağlar. Öğretmen eğitimi program standartları, aynı zamanda öğretmenlik uygulamalarında, etkili öğretmenlerin sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve değerleri de tanımlar (TQELT, 2001).

Yukarıda vurgulandığı gibi, öğretmen eğitimi program standartları, amaçlanan performansın öğretmen adayları tarafından başarılmasını sağlayan ve öğretmen adayı üzerinde etkili olan öğretmen davranışları olarak tanımlanmaktadır (Basinger, 2000, s. 12). Bu nedenle, okullarda görev yapacak öğretmenlerden beklenen davranışın, hizmet öncesinde öğretmen adaylarına kazandırılması için öğretmen eğitimi programlarında amaçlara ve öngörülen nitelik düzeyine dönük program standartlarının belirlenmesi önemlidir. Çünkü öğretmen eğitiminde program standartları, öğretmen adaylarının öğretmenlik görevleri sırasında karşılaşılabilecekleri her durumda bilinçli ve gerektiği gibi davranma, okullarda farklı bireysel özelliklere ve özgeçmişe sahip öğrencilerle çalışma ve sınıf içinde daha etkin olma gibi öğretmen yeterliklerini kapsar (Basinger, 2000, s. 13). Öğretmen eğitimi sürecinde öğretmenlere kazandırılacak nitelikler sürecin başında amaçlarla belirlenir. Bu nedenle, geliştirilecek öğretmen eğitimi program standartlarının öğretmen yetiştiren kurumların amaçları ile tutarlı ve uyumlu olması, süreç sonunda ürünün istenilen nitelikte olmasını sağlar.

Standartları belirlenmemiş öğretmen eğitimi programlarının amaçları da tam olarak belirlenemez. Amacı açıkça belirlenmemiş öğretmen eğitimi programları ile de toplumun gereksinim duyduğu nitelikli öğretmenleri yetiştirmek olanaklı değildir (Wisconsinos, 2004). Toplumun kalite düzeyini etkileyen en önemli girdi, öğretmenlerin nitel yeterlikleri olduğundan, yeterli ve nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi öğretmen eğitiminde standartların geliştirilmesi ve uygulanması ile doğrudan ilişkilidir.

Her alanda olduğu gibi, öğretmen eğitimi alanında da program standartları geliştirerek uygulayan ülkeler ve uluslararası kuruluşlar vardır. Bu ülkeler kapsamında Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Avustralya ve Yeni Zelanda yer almaktadır. Son yıllarda gerek eğitim alanında gerekse öğretmen eğitimi alanında standart geliştirme çalışmaları yapılan bir diğer ülke de Türkiye'dir. Öğretmen eğitimi alanında standart geliştirme çalışması yapan uluslararası kuruluşlardan en çok bilineni ise Uluslararası Okullar Avrupa Konseyidir (The European Council of International Schools-ECIS).

Öğretmen eğitiminde program standartları geliştirmenin dünyadaki uygulama örneklerinde olduğu gibi, Türkiye'deki amacı da nitelikli öğretmenler yetiştirmektir.

Toplumun değişim, gelişim ve yenileşmesini sağlayacak nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi isteği, öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluk nedeniyle Yükseköğretim Kurulu, 1998–1999 öğretim yılında uygulamaya koyduğu öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında akreditasyon amaçlı olarak öğretmen eğitimi program standartlarını geliştirmiş ve bu standartların tüm eğitim fakültelerinde uygulanması için gerekli düzenlemeleri yapmıştır.

Türkiye’de, öğretmen eğitimi program standartları; öğretmen yetiştiren tek kurum olan eğitim fakültelerinin etkililiğini artırmak, böylece bu kurumlarda daha nitelikli öğretmenler yetiştirilmesini sağlamak amacıyla 1998–1999 öğretim yılından itibaren uygulamaya konan yeni öğretmen eğitimi programlarının başarısının temel koşulu olarak geliştirilmiştir. Ancak bu güne kadar alanyazında eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyini belirleme ile ilgili yapılmış çalışmalara rastlanmamaktadır. Öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyini belirleyen kapsamlı bir araştırma yapılmadan eğitim fakültelerinin kalite ve verimliliği hakkında karar verilemez. Bu nedenle, yaklaşık sekiz yıldır uygulanmakta olan öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında geliştirilen öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin belirlenmesine gereksinim vardır. Bu araştırma, bu temel gereksinimden hareketle desenlenmiştir

1.6. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının görüşlerine dayalı olarak, 1998–1999 öğretim yılında uygulamaya konan öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında geliştirilen öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyini, eğitim fakültelerinde standartların geliştirilmesine yönelik önerileri ve geliştirme çalışmalarında yaşanan güçlükleri belirlemektir.

Bu temel amaç kapsamında araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi programlarının

- öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi
- öğretim elemanları
- öğrenciler
- tesisler, kütüphane ve donanım
- yönetim
- kalite güvencesi
- fakülte –okul işbirliği

alanlarında yapılandırılan standartların gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri nedir?

2. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetim görevi olan öğretim elemanları ile yönetim görevi olmayan öğretim elemanlarının görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi standart alanlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

4. Gelişmişlik düzeyi farklı eğitim fakültelerinde, öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5. Öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesine ilişkin önerileri nelerdir?

6. Öğretim elemanlarının görüşlerine göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesine dönük çalışmalarda ne tür güçlükler yaşanmaktadır?

1.7. Araştırmanın Önemi

Günümüzde her alanda olduğu gibi, eğitim alanında da kalite ve verimliliğin artırılması önemli bir gerekliliktir. Her tür ve düzeydeki eğitim kurumlarında istenilen niteliğin

sağlanmasında temel koşul, nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi olduğundan öğretmen eğitimi veren kurumların nitelik kontrolünün yapılması ve bu çerçevede öğretmen eğitiminde niteliği artırıcı önlemlerin alınması kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Dünyanın birçok ülkesinde öğretmen eğitiminde niteliğin ve verimliliğin artırılması öğretmen eğitimi programlarına ilişkin standartların geliştirilmesi ve bu standartlara uygunluğu açısından öğretmen eğitimi veren kurumların akredite edilmesi ile gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Bu araştırma, Türkiye’de öğretmen eğitiminde uygulanması öngörülen, Yükseköğretim Kurulu’nun öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında akreditasyon amaçlı olarak geliştirdiği öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin bir görüş sunmakla birlikte; aynı zamanda öğretmen eğitiminde kalite ve verimliliğin belirleyicileri olan standart ve akreditasyon sistemlerinin kurulmasına ve işletilmesine yol gösterici olma işlevini de taşıyabilecektir.

Türkiye’de öğretmen niteliklerinin artırılması amacıyla birçok çalışma yapılmış ve çeşitli öğretmen yetiştirme modelleri uygulanmıştır. Son olarak, öğretmen niteliklerinin artırılması amacıyla Yükseköğretim Kurulu ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından öğretmen eğitimi programlarının yeniden yapılandırılmasına dönük oldukça kapsamlı çalışmalar yapılmıştır. Örneğin; öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında öğretmen eğitimi program standartları geliştirilmiş ve eğitim fakültelerinin bu standartlara uygunluğunun sağlanması için gerekli akreditasyon modeli oluşturulmuştur. Ancak öğretmen eğitiminde yeniden yapılanmanın uygulamaya konulduğundan bugüne kadar yeniden yapılanma kapsamında geliştirilen öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin yeterli ve kapsamlı çalışmalar yapılmamıştır. Bu nedenle, öğretmen eğitimi program standartlarının fakültelerde gerçekleşme düzeyinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışma, bu alandaki eksikliği giderebilecektir. Bu araştırma, eğitim fakültelerinde niteliğin artırılması, dolayısıyla daha nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi çabalarına katkı sağlayabilecektir.

Ayrıca bu araştırma, alanda çalışan araştırmacılar için somut veri oluşturmada ve yapılabilecek ileri araştırmalara yön vermede ve veri sağlamada dünyadaki gelişmelere

dayalı olarak zaman içerisinde güncelleştirilebilecek öğretmen eğitimi program standartlarına temel olması bakımından önem taşımaktadır.

1.8. Sayıtlılar

Bu araştırmanın dayandığı temel sayıtlılar şunlardır:

- Bu araştırma için eğitim fakültelerinde görevli öğretim elemanlarına yönelik olarak geliştirilen “Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Eğitim Fakültelerinde Gerçekleşme Düzeyini Belirleme Anketi”nin uzman görüşüne dayalı olarak belirlenen kapsam geçerliği yeterli düzeydedir.
- Türkiye’de öğretmen eğitiminde uygulanması öngörülen ve Yükseköğretim Kurulu’nun öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında akreditasyon amaçlı olarak geliştirdiği öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi, öğretim elemanlarının görüşlerine dayalı olarak belirlenebilir.
- Araştırmaya katılan öğretim elemanları, “Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Eğitim Fakültelerinde Gerçekleşme Düzeyini Belirleme Anketi”ndeki soruları görev yaptıkları kurumu dikkate alarak ve kendi görüşlerini doğru olarak yansıtacak biçimde yanıtlamışlardır.

1.9. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma,

- 2006–2007 öğretim yılında devlet üniversitelerine bağlı 56 eğitim fakültesinden etkin olan 50 eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının görüşleriyle,
- 1998–1999 öğretim yılında uygulamaya konan öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında YÖK tarafından akreditasyon amaçlı olarak geliştirilen öğretmen eğitimi program standartları ile sınırlıdır.

1.10. Tanımlar

Bu başlık altında yer alan kavramlar araştırmadaki kullanım amaçlarına uygun olarak tanımlanmışlardır.

Akreditasyon: Belirli bir malı üretmeye veya hizmeti vermeye aday bir kurum veya kuruluşun belirlenen standartlar çerçevesinde yeterliliğinin saptanması (Günçer ve ötekiler, 1999, s. 4).

Kalite: Belirlenen gereksinimlerin karşılanma derecesine yönelik olarak ürün veya hizmeti etkileyen özelliklerin toplamı (Geoffrey, 1994)

Kalite güvencesi: Kurumların ürettikleri ürün ya da hizmetlerin kalite konusunda önceden belirlenen gereksinimleri karşılaması ve gerekli güveni sağlaması amacıyla yapılması gerekli etkinlikler bütünü (Şişman ve Turan, 2001, s. 38).

Fakültelerin gelişmişlik düzeyi: Eğitim fakültelerin; öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısına, öğretim elemanı başına düşen makale sayısına ve öğretmenlik programlarına giriş taban puanlarına göre oluşturulan üç ayrı sıralamanın ortalamaları alınarak tek bir sıralama yapılmış ve bu sıralamaya göre eğitim fakülteleri üç gelişmişlik düzeyine ayrılmıştır.

Öğretmen eğitimi program standartları: Öğretmen eğitimi programlarının nitelikli öğretmenler yetiştirmesini sağlamak amacıyla yerine getirilmesi gereken asgari özelliklerdir.

Öğretim elemanı: Bu araştırmada veri toplamak için görüşlerine başvuru, eğitim fakültelerinde profesör, doçent, yardımcı doçent, öğretim görevlisi ve okutman olarak görev yapanlar.

Standart: Bir otorite, gelenek veya ortak anlayış tarafından belirlenmiş ve izlenmesi gereken bir model veya örnek, ya da belirli bir amacın gerçekleştirilebilmesi için gerekli ve yeterli nitelik düzeyi (Günçer ve ötekiler, 1999, s. 4).

Yönetim görevi olan öğretim elemanı: Görev yaptıkları eğitim fakültesinde ve bağlı birimlerde veya üniversitelerin çeşitli birimlerinde idari görev üstlenmiş olan öğretim elemanı

1.11. Kısaltmalar

ÖE: Yönetim Görevi Olmayan Öğretim Elemanları

ÖSS: Öğrenci Seçme Sınavı

YÖ: Yönetim Görevi Olan Öğretim Elemanları

ECİS: The Avrupean Council of International Schools (Avrupa Uluslararası Okullar Konseyi)

TTA: Teacher Training Agency (Öğretmen Yetiştirme Bürosu)

NAITTE: National Association of Industrial and Technical Teacher Educators (Ulusal Endüstriyel Teknik Öğretmen Eğitimcileri Derneği)

OVAE: The Office of Vocational and Adult Education (Mesleki ve Yetişkin Eğitimi Dairesi)

NISO: Natioan Information Standards Organization (Ulusal Bilgi Standartları Örgütü)

NBPTS: National Board for Professional Teaching Standards (Profesyonel Öğretme Standartları Kurulu)

NCATE: The National Concil for Accreditation of Teacher Education (Öğretmen Eğitimi Akreditasyonu Ulusal Konseyi)

OSE: Office of Standards in Education (Eğitimde Standartlar Bürosu)

QTS: Qualified Teacher Status (Nitelikli Öğretmen Statüsü)

İkinci Bölüm

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Dünyanın bir çok ülkesinde 1990'lı yıllarda başlayan öğretmen eğitiminde standart geliştirme çalışmaları günümüzde daha hızlı ve kapsamlı olarak sürdürülmektedir. Başta Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere olmak üzere bir çok ülkede öğretmen yetiştiren kurumlar, geliştirilen standartlara göre akredite edilmektedir. Öğretmen yetiştiren kurumları akredite eden ülkelerde kurumsal ve bireysel olarak sürekli standart geliştirme ve geliştirilen standartları güncelleme çalışmaları yapılmaktadır. Türkiye'de ise Yükseköğretim Kurulu ve Dünya Bankasının birlikte gerçekleştirdiği çalışmanın dışında, öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi ve standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi ile ilgili olarak az da olsa bazı çalışmaların yapıldığı bilinmektedir. Ancak, öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında Yükseköğretim Kurulu tarafından geliştirilen öğretmen eğitimi program standartlarının değerlendirilmesi ve eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi ile ilgili her hangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın bu bölümünde, öğretmen eğitimi program standartları ile ilgili olduğu düşünülen bazı araştırmalar yer almaktadır. Bu araştırmalar, yurtdışında ve Türkiye'de gerçekleştirilenler olmak üzere iki grupta ele alınmıştır. İlgili araştırmalar, internet ortamı ve kütüphane taramalarını kapsayan çalışmalar sonucunda ulaşılan araştırmalar içinde önemli görülenleri kapsamaktadır.

2.1. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Jones (2005), Kalifornia Eyaleti matematik alan standartlarının etkililiğini belirlemek amacıyla, ortaöğretim öğretmenlerinin görüşlerini almıştır. Çalışmanın giriş bölümünde, matematik konularındaki eksiklikler vurgulanmış ve matematik öğrencilerinin ayrıntılı çalışmalar yapma, matematik kavramlarını anlama ve kuramsal analiz yapma gereksiniminde oldukları açıklanmıştır. Bu duruma yönelik öğretmen görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, matematik alan standartlarına

ilişkin Kalifornia Eyaleti'nin çeşitli şehirlerinde toplam 196 öğretmenin görüşü, hazırlanan bir anketle alınmıştır. Öğretmenlerin kişisel bilgileri ve standartlara ilişkin algıları, onların matematik alan standartlarına yönelik tutumlarını etkileyip etkilemediklerini belirlemek için çoklu regrasyon analizleri kullanılmıştır. Araştırmada matematik alan standartlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin olumlu olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin standartlara ilişkin önceki algıları bireysel olarak tutumlarını etkilerken, grup olarak etkilemediği ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin kıdemleri ve çalışma saatleri de standartlara ilişkin tutumlarını etkilemiştir. Sonuç olarak matematik alan standartlarına ilişkin öğretmen görüşlerinin olumlu olduğu görülmüştür.

Little (2004), "Virjinya Akreditasyon Standartları ve Öğrenme Politikaları Standartlarına İlişkin Yönetici Tutumları" adlı çalışmasının giriş bölümünde, 1990'lı yıllarda Virjinya Eyaleti kendi okullarında kullanmak üzere izleme ölçütlerini yapılandırmaya başladığını, 1995 yılında Virjinya Eğitim Kurulu Yeni Öğrenme Standartları (SOL) uyarladığını belirtmiştir. Böylece öğrenme standartlarının gözden geçirilmesini izleyen bir sonraki aşama, öğrencilerin öğrenme amaçları ile ilgili akademik başarılarını ölçen bir araç geliştirmek olduğu belirtilmiştir. Öğrenme standartları testinin 1997'de geliştirildiği ve pilot olarak uygulandığı vurgulanmıştır. 1997 yılında Eğitim Kurulu yeni akreditasyon standartları uyarladığını ve 1998 yılında yeni öğrenme standartları testinin ilk uygulamasının gerçekleştiği ve bu Yeni Akreditasyon Standartları ve Öğrenme Politikaları Standartlarının uyarlanması ile okul yöneticilerine ilişkin beklentilerin oluştuğu belirtilmiştir. Araştırmaya göre, akreditasyon standartlarının temel amacı, Virjinya devlet okullarında öğrenci başarısının izlenebilirliğini sağlamak ve böylece okul yönetimini öğrenci başarısından sorumlu temel birim haline getirmektir. Bu nedenle tarihsel süreç içinde yöneticiler yasalarca ve eyalet eğitim kurullarınca kendilerine dayatılan emirlere karşı olumsuz tutum gösterdikleri belirtilmiştir. Okullarda izleme ölçütlerinin baskısı ile yöneticiliğe olan ilgi ve yöneticilerin güçlü rollerinde bir düşüşün yaşanıp yaşanmadığı araştırma sorununda tartışılan konular olmuştur. Bu çalışma yöneticilerin, Standards of Accreditation (SOA) ve Standards of Learning Policies (SOL) kendi kariyerleri üzerinde ne ölçüde bir etkiye sahip olup olmadıklarını belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Çalışma üç araştırma sorusuna dayanmaktadır. (1) Yöneticilerin SOA ve SOL politikalarına ilişkin tutumları nedir? (2) Bu tutumlar yöneticilerin demografik değişkenlerine göre farklılık

göstermekte midir? ve (3) Bu tutumlar yöneticilerin görevde kalma ya da görevden ayrılma kararlarını etkiliyor mu? Araştırma anketini dolduran 245 yöneticiden toplanan verilerin çözümlenmesinde betimleyici istatistik kullanılmıştır. Demografik değişkenlerin yöneticilerin algısal sorulara verdikleri yanıtları etkileyip etkilemediğine ilişkin olarak demografik veri ve algısal veri arasındaki korelasyon belirlenmeye çalışılmıştır. Algısal alandaki sorulara dört açık uçlu soru da eklenmiş ve toplanan veriler çözümlenmiştir. Araştırmada, elde edilen bulgulara göre yöneticiler;

- devlet tarafından kendilerine verilen, “öğrencilerin başarılarından sorumlu olma” görevini kabul ettikleri,
- SOL’a karşı olmadıkları gibi SOL’un onların kariyerini olumsuz etkilemediği yönünde görüş belirtmişlerdir.

Okulların sınıflandırılması ve akreditasyonları arasındaki korelasyon çözümlendiğinde demografik değişkenlerin bazı yöneticilerin tutumları üzerinde hafif bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Bu durum akreditasyonun, yöneticilerin demografik, ekonomik ve algısal düşünceleri üzerinde temel dinamik bir etkisi olmadığını göstermiştir. Bu, yöneticilerin SOA ve SOL politikalarından memnun olmadıkları anlamına gelmediği araştırmada belirtilen önemli bir diğer nokta olmuştur.

Melin’in (2004), “Hindistan’da Yüksek Okulların Seçmiş Olduğu Akademik Standartların Etki ve Verimliliğine İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri” adlı çalışmasının amacı, standart temelli programların öğrenci başarısını etkileme derecesi, öğretim standartlarının uygulanma düzeyi ve devlet standartlarına öğretmenlerin bakış açısı konularında yönetici ve öğretmen görüşleri arasındaki farklılığı belirlemektir. Araştırmada, günümüzde ulusal ve eyalet düzeyinde standartların tam olarak uygulanmalarını sağlamak için yasal olarak okulların sorumluluğu, öğretmenlerden çok yöneticilere verildiği belirtilmiştir. Bu nedenle, araştırmada öğretmen ve yönetici görüşleri karşılaştırılmıştır. Diğer tarafta matematik ve dil “İSTEM” denilen testlerin temelini oluşturduğu için matematik ve dil öğretmenlerinin görüşleri de karşılaştırılmıştır. Hindistan’ın kuzey doğusunda beş okuldaki 20 yönetici ve 218 öğretmene 21 soruluk bir anket uygulanmıştır. Anketleri 16 yönetici (%80) ve 80

öğretmen (%37) doldurmuştur. Toplam olarak dağıtılan 238 anketin 96 tanesinin analizi yapılmıştır. Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre;

- öğrenci başarılarının standart temelli programlar tarafından etkilendiğine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu, öğretmenlere göre standart temelli programlarda öğrencilerin daha başarılı olduğu,
- standartların uygulanma düzeyi ve öğretmenlerin standartları algılama düzeyine ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmediği,
- matematik, dil ve diğer alan öğretmenlerinin, kıdem ve alanlarından dolayı görüşlerinde anlamlı bir farklılığın olmadığı,
- gruplar arasında anlamlı farklılıkların olması beklenmesine rağmen birçok durumda bu farklılığın bulunmaması önemli bir bulgu olarak değerlendirilmiştir.

Bu sonuçlara dayalı olarak araştırmada, öğretmen ve yöneticiler arasında standartların anlamı, uygulanması ve öğrenci başarılarına etkisine ilişkin görüş birliği artıkcça, öğrenci başarılarının daha da artacağı belirtilmiştir.

Lindsey'in (2004), "Standart Temelli Reformların Metropolitan Nashville Devlet Okulları Üzerindeki Etkilerine İlişkin Yönetici Görüşleri" adlı çalışmasının amacı, günümüzde uygulanmakta olan standart temelli reformların Metropolitan Nashville Devlet okulları üzerindeki etkilerine ilişkin yönetici görüşlerini belirlemektir. Değerlendirme araçları olarak standartlaştırılmış testlerin ve öğrenci başarısını temel alan "high stakes" denilen testlerin uygulanması eğitimde çeşitli tartışmalara neden olmuştur. Bu araştırma, standart temelli reform uygulamalarının günümüzdeki anlamını açıklamak üzere gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, Metropolitan Nashville Devlet okullarında 2002 yılında görevli 235 müdür ve müdür yardımcılara uygulanmak üzere likert tipi bir anket hazırlanmıştır. Anket; öğretmen, öğrenci, yönetim, kaynak ve öğretim olmak üzere beş standart alanından oluşmaktadır. Anketteki standart alanlarının her biri ile ilgili standart maddeleri yöneticilerin yedi demografik özelliklerine göre analiz edilmiştir. Araştırmada kullanılan demografik özellikler; yöneticinin konumu, cinsiyeti, yaşı, etnik durumu, kıdemi ve okullarında indirimli olarak yemek yiyen öğrencilerin oranı olarak belirtilmiştir. Araştırmada, standart alanı ve standart alanlarına yönelik standart maddelerinin etkililiğine ilişkin elde edilen bulgular şunlardır:

- Müdürler, standart temelli reformların öğretim süreçleri üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.
- Müdürlerin çok azı standart temelli reformların öğretmenler üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.
- 6–10 yıllar arası kıdeme sahip müdürlerin çoğu standart temelli reformların kaynaklar üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.
- Standart temelli reformların az olduğu okullardaki müdürler, standart temelli reformların öğretim ve öğrenciler üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Araştırmada elde edilen bu bulgulara dayalı olarak;

- okulların eğitim programları, bireyselleştirilmiş eğitimin yol açtığı dereceli uygulamalardan çok kapsamlı olarak içeriğin geliştirilmesini amaçlaması
- standart temelli reformlar henüz yeni olduğundan geliştirilmesi için araştırmalara devam edilmesi gerektiği önerilmiştir.

Sachs (2003), “Öğretmenlik Meslek Standartları: Öğretimi Kontrol mü Yoksa Geliştirme mi?” başlıklı çalışmada, öğretmen eğitiminde standart kavramının tartışılmaya başlandığı 1990’lı yıllarda Avustralya’daki uygulamaları incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma alanyazına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Yazar, Avustralya’da öğretmen eğitiminde standartların uygulandığı ilk yıllarda, standartların öğretimi geliştirmekten çok öğretimi denetlemek amacıyla kullanıldığını belirtmiştir. Standartların sihirli değnekler olmadığını belirten yazar, onlar okulların organizasyon sorunlarını, modası geçmiş eğitim programlarını, kaynakların dengesiz dağılımı ve yetişkin ve gençler için sosyal desteğin eksik olması gibi sorunları çözemediğini belirtmiştir. Bu nedenle çalışmada, standartlar kanunların mecbur kıldığı uygulamalar için ölçütler değil, mesleki gelişimi sağlamaya yönelik ölçütler olması, zaman içinde dondurulmaması, okul içi ve dışındaki değişen öğretim-öğrenme koşullarına göre esnek olması gerektiğini belirtmiştir. Yazara göre, bu esneklik kapsamında öğretmen eğitiminde standartlar; öğretmenlerin performansını geliştirmeye yönelik olmalı, öğretmenlerin bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanmaya ilişkin becerilerini geliştirici olmalı ve öğretmenlerin mesleki gelişim ve değişimine uyum sağlayacak biçimde olması gerektiği vurgulanmıştır. Çalışmada, standartların kalite güvencesi ve sorumluluk ile

ilgili olduğu belirtilerek kalite güvencesi; ürünün güvenilir olma, tutarlı olma, parasal değerinin belli bir seviyede olması ve ürünün kullanıcının doğasını yansıtması olarak, sorumluluk ise, kişi ve gruplara verilen görev ve yetkilerin diğer kişi ve gruplara karşı eşit ve dürüst olarak kullanılması olarak tanımlanmıştır. Çalışmada sonuç olarak; öğretmen eğitimi program standartları, öğretimi kontrol değil, öğretimi geliştirmek amacıyla kullanılması gerektiği, öğretmenlerin mesleki gelişimini sağlayacak standartların geliştirilmesi gerektiği ve standartların yönetimce baskı aracı olarak kullanılmaması gerektiği vurgulanmıştır.

Dale (2002), “Virjinya Eğitim Kurumlarındaki Öğretmenlerin Virjinya Devlet Okullarının Akreditasyon Amaçlı Standartlarına İlişkin Görüşleri” adlı bir çalışma yapmıştır. Araştırmanın amacı, öğretmenlerin, Virjinya’daki okulları akredite etmek için oluşturulan standartlara ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırma altı temel soruya dayanan nicel betimleyici bir çalışmadır. Katılımcılar 60 maddeden oluşan likert tipi bir ölçek ile görüşlerini belirtmişlerdir. Anket üç ana bölümden oluşturulmuştur. Ölçüt (The Criteria); bu bölümde okulları akredite etmek için kullanılması gereken ölçütlerle ilgili öğretmen algılarının ne olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Etki (The Impact); bu bölümde ise öğretmenlerin okul akreditasyonu için sunulan standartların eğitim üzerindeki etkisinin ne olduğuna ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Son olarak Eylem (The Action); 2006 yılına kadar akredite edilmeyen okullar için eyaletlerin ne yapmaları gerektiğine ilişkin öğretmen görüşleri alınmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen bazı bulgular şöyle özetlenebilir:

- Öğretmenlerin çoğunluğu (%98,3), okulları akredite etmek için ölçüt olarak yalnız eyalet test sonuçlarının kullanılmasına katılmadıklarını belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin %90’ı, okulları akredite etmede çoklu ölçütlerin kullanılması gerektiğine inandıklarını, bu çoklu ölçütleri; alanlarında uzman öğretmenler, öğrenci derecelerinin oranı, stratejik planlama çalışmaları ve öğrenci devam oranları olarak tanımlamışlardır.
- Öğretmenlerin %95,5’i, yeni standartların öğretmenlerin verimliliğini artırdığını belirtmişlerdir.

- Öğretmenlerin %91,5'i, bu standartların eğitim programları üzerinde olumlu etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin %92,7'si, okulların akredite olmaları için sınıflardaki öğrenci sayısının düşürülmesi gerektiğini belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin %92'si, okullarda uzman öğretmen sayısının artırılması gerektiğini belirtmişlerdir.
- Öğretmenlerin %81'i, okulların akreditasyonunda eğitim uzmanlarının görevlendirilmesi gerektiği yönünde görüş bildirdikleri sonucuna ulaşmıştır.

Bu çalışma, kurumların kalite ve verimliliklerini artırmak amacıyla akreditasyon amaçlı olarak geliştirilen standartların öğretmen görüşlerine sunulması açısından önemlidir.

Jennings (2002), okulların akreditasyonu için eyalet standartlarına ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerini belirlemek için bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmanın amacı, okulları akredite etmede kullanılan standartlara ilişkin devlet okullarındaki müdürlerin görüşlerini analiz etmektir. Rassal örnekleme yöntemiyle seçilen ilk, orta ve lise müdürlerine, hazırlanan anket elektronik posta yoluyla gönderilmiştir. Araştırmada veriler üç alandan oluşan 60 maddelik likert tipi bir ölçek ile toplanmıştır. Araştırmanın temel sorularını oluşturan anketin üç alanı; (1) okulları akredite etmek için kullanılan standartlara ilişkin müdür algıları, (2) akreditasyon standartlarının okullar üzerindeki etkileri ve (3) akredite edilemeyen okullar için eyaletin neler yapması gerektiğini kapsamaktadır. Araştırmada okul yöneticilerinin görüşleri, okul düzeyleri, öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları, okulların akredite olma oranları gibi durumlar yönünden farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiştir. Araştırma, 88 okuldan 234 okul yöneticisini kapsamıştır. Bunların 155'i ilk, 47'si orta ve 32 tanesi de lise düzeyindeki okulların yöneticilerinden oluşmaktadır. Anketi dolduran yöneticilerin %35'i öğrencilerin %25'i ücretsiz yemek yedikleri, %36'sı öğrencilerin %25' ile %50 arasında ücretsiz yemek yedikleri, %29'u öğrencilerin %50'den fazlasının ücretsiz yemek yedikleri okullarda çalışmaktadırlar. Müdürlerin %24'ü tam akredite edilmiş okullarda, %64'ü geçici olarak akredite edilmiş okullarda ve %12'si de eyaletçe uyarılmış okullarda çalışmaktadırlar. Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre, yöneticilerin çoğu, okulları akredite etmede yalnızca öğrenci test sonuçlarının kullanılmaması,

çalışma saatlerinin düzeni, mezun öğrencilerin oranı, öğrenci devam oranları ve okul güvenlik sistemlerinin de dikkate alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

Yöneticilerin, standartların okullar üzerindeki etkileri ve akreditasyonda başarısız olan okullara ilişkin görüşleri de analiz edilmiştir. Bu bölümde elde edilen bulgulara göre yöneticilerin, akreditasyon standartlarının öğretim etkinliklerini artırdığını, öğretim ile ilgili kararları olumlu etkilediğini ve program geliştirme çalışmalarını artırdığını kabul ettikleri belirlenmiştir.

Araştırmada yöneticiler, eyalet standartlarına dayalı olarak gerçekleştirilen akreditasyon biçimine ilişkin görüş ve önerilerini de şu şekilde sıralamışlardır:

- Eyalet yetkililerinin akredite olamamış okulları cezalandırmaktan vazgeçmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.
- Akreditasyon standartlarından çok okula eleman alma, personel nakli ve sözleşme koşullarına karşı olduklarını belirtmişlerdir.
- Akreditasyon ekibinin uzmanlardan oluşması gerektiğini belirtmişlerdir.
- Okulu geliştirmeyi amaç edinen işbirlikçi yaklaşımların desteklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

İlk, orta ve lise müdürlerinin anket maddeleri üzerindeki görüş farklılıkları diğer alt gruplara göre daha çok olduğu, en düşük farklılık ise müdürlerin kıdem gruplarında olduğu araştırmada ulaşılan genel sonuçlar olmuştur.

Francis (2002), “Okul Akreditasyonu İçin Eyalet Standartlarına İlişkin Müfettiş Görüşleri” adlı çalışmasında, akreditasyon için kullanılan standartlar, akreditasyon standartlarının etkileri ve akreditasyonda başarısız olan okullara ilişkin politikacıların neler yapmaları gerektiğine ilişkin müfettişlerin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Ayrıca araştırmada, müfettişlerin buldukları bölgenin büyüklüğü, kıdemleri, bölgelerindeki okulların akreditasyon durumu ve bölgelerindeki zenginliğe göre görüşlerinde farklılık olup olmadığına da bakılmıştır. Nicel özellik taşıyan araştırmada 60 sorudan oluşan bir anket kullanılmıştır. Anket, 2000–2001 yıllarında Virjinya eyaletinde görev yapan müfettişler tarafından yanıtlanmıştır. Anket 133 müfettişe

elektronik posta yoluyla gönderilmiş ve müfettişlerin 60 tanesi (%45,1) anketi yanıtlamışlardır.

Araştırmada elde edilen bulgular kısaca şöyle özetlenebilir:

- Müfettişlerin çoğunun, akreditasyon için çoklu ölçütlerin bir parçası olarak eyalet testlerinin kullanılmasını kabul ettikleri görülmüştür. Eğer eyalet okulları çoklu ölçütlere göre akredite edilecekse müfettişlere göre bunlar; ders geçmede eyalet testlerinin geliştirilerek kullanılmasına devam edilmesi, öğrenci mezun oranları, okulu bırakan öğrencilerin oranları, kendi alanlarında sertifikalı öğretmenlerin yüzdesi veya akademik düzeyleri ve öğrenci devam oranları gibi ölçütlerden oluşması gerektiğini belirtmişlerdir.
- Müfettişlerin çoğu, akreditasyon standartlarının program tasarısını ve program geliştirmeyi olumlu etkilediğini, yöneticilerin öğretimi geliştirme üzerinde daha çok odaklanmalarını sağladığını, öğretmen ve yöneticilerin daha etkin olmalarına katkı sağladığını, personel kararlarını olumlu etkilediğini ve müfettişlerin öğretimi geliştirme üzerine daha çok odaklanmalarını sağladığını kabul ettikleri görülmüştür.
- Müfettişlerin büyük çoğunluğu, öğretmen ve stajyerlerin maaşlarının artırılması, öğretmen kalitesinde sürekliliğin sağlanması, akreditasyonda başarısız olan okullardaki sınıfların öğrenci sayısının düşürülmesi, tam olarak akredite olmuş okulların halka önerilmesi ve akredite olamamış okulların yeniden organize edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.
- Müfettişler okulları akredite etmede, eyalet testlerinin çoklu ölçütlerin bir parçası olarak kullanıldığı bir akreditasyon sistemini önermişlerdir.
- Müfettişler, akreditasyonda başarısız olmuş okulları cezalandırmaktan çok onlara yardım ve destek sağlanması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir.
- Müfettiş görüşleri arasındaki en büyük farklılık, müfettişlerin bulunduğu bölgenin akreditasyon durumu ve kıdemlerindeki farklılıktan kaynaklandığı belirtilmiştir.

Catherine (2002), “Okul Akreditasyonu İçin Eyalet Standartlarına İlişkin Okul-Aile Birliği Başkanlarının Görüşleri” adında bir çalışma yapmıştır. Çalışmanın amacı, eyalet okullarının akreditasyonu ile ilgili olarak okul-aile birliği başkanlarının görüşlerini

belirlemektir. Çalışmada okulların akreditasyon oranları belirlenmiş ve akreditasyonun etkilerini ve standartları karşılayamayan başarısız okullara ilişkin yapılan çalışmalar hakkında okul-aile birliği başkanlarının görüşleri alınmıştır. Okul-aile birliği başkanlarının görüşleri; okul düzeyleri, akreditasyon ve okulların bulunduğu bölgedeki ekonomik düzeyleri konularında anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla karşılaştırılmıştır. Araştırmada, kolej yetkilileri tarafından hazırlanan, standartların etkileri ve uygulamalarını kapsayan üç bölümden oluşan bir anket kullanılmıştır. Bu çalışmanın evrenini Virjinya'daki okul-aile birliği başkanlarının oluşturduğu ve okul-aile birliği başkanları araştırmaya katılan okulların %10'unu temsil ettiği görülmüştür. Araştırmada ulaşılan bulgular şöyle sıralanabilir:

- Okul-aile birliği başkanlarının çoğu, okul akreditasyonu için tek ölçüt olarak eyalet testlerinin kullanılmasına katılmadıkları, okul akreditasyonlarında çoklu ölçütlerin kullanılmasını ve eyalet testlerinin de bu ölçütlerin bir parçası olması gerektiğini vurgulamışlardır.
- Okul-aile birliği başkanları, demografik özelliklerinden bağımsız olarak eyalet test sonuçlarına göre ders geçme sistemine devam edilmesi, mezunların oranı, verilen derecelerin düzeyi ve öğretmenlerin uzmanlık alanları gibi durumların okulların akreditasyonunda ölçüt olarak kullanılmasını desteklemişlerdir.
- Okul-aile birliği başkanları, akreditasyon standartlarının program tasarısı üzerinde etkili olduğunu, öğretmen ve yöneticilerin etkililiklerini artırdığını ve yöneticileri öğretim etkinliklerini geliştirmek için teşvik ettiğini kabul etmişlerdir.
- Standartların, sınıf öğretimi ve öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde etkili olup olmadığı konusunda organizasyon başkanlarının görüşleri demografik özelliklere göre farklılık gösterdiği ve akreditasyonda başarısız olan okullar için eyaletlerin ne yapması gerektiği konusunda ise görüş birliği sağlandığı görülmüştür.
- Okul-aile birliği başkanları arasında, öğretmen maaşlarının artırılması, sınıftaki öğrenci sayısının düşürülmesi ve halka tam olarak akredite olmuş okulların önerilmesi konularında görüş birliği sağlanmıştır.
- Okul-aile birliği başkanları akredite olmamış okulları yeniden açmak için yeni personel alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

Alberg'in (2000), "Kurumsal Liderlik: Yöneticiler İçin Yeni Standartlar ve Değişen Roller" adlı araştırmasında, üç temel amaca yer vermiştir. Bunlar; (1) Eyaletlerarası Okul Liderleri Birliği (Interstate School Leaders Licensure Consortium-ISLLC) ve Büyük Okul Yöneticileri Konseyi (Council of Great State School Officers-CGSSO) tarafından geliştirilen okul liderlerine yönelik standartlara dayalı olarak, okul yöneticilerinin bilgi ve becerilerini değerlendirmeye ilişkin bir ölçek geliştirmek, (2) ISLLC standartlarına dayalı liderlik rollerini belirlemek ve (3) geliştirilen ölçek aracılığıyla yöneticilerin standartlara dayalı rolleri karşılama derecelerine ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Geliştirilen ölçek aracılığıyla yönetici, danışman ve öğretmenlerin görüşlerinin alındığı araştırmada, yöneticilerin üç temel liderlik rolünün olduğu belirlenmiştir. Bunlar; (1) değişime öncülük etme, (2) karar verme, vizyon geliştirme, güvenli, sağlıklı, düzenli ve zengin bir öğrenme çevresi oluşturma ve (3) teknolojiyi kullanma, kaynakları dağıtma ve işbirliğini yapılandırmadır. Söz konusu liderlik rollerinin yerine getirilme derecesine ilişkin görüşlerin karşılaştırılması sonucunda, değişime öncülük etmede öğretmen görüşleri ile diğer grupların görüşleri arasında anlamlı fark bulunmuş, öğretmenler yöneticilerin bu rolü yerine getirme derecelerini düşük bulmuştur. Teknolojiyi kullanma, kaynakları dağıtma ve işbirliğini yapılandırma konusunda da grupların görüşleri arasında anlamlı fark bulunmuş, yöneticilerin bu rolü yerine getirme derecelerine ilişkin görüşleri diğer gruplara oranla daha olumlu olduğu belirtilmiştir.

Saxenian (2000), Amerika Okul Yöneticiler Birliği (American Association of School Administrators-AASA) tarafından geliştirilen yönetici performans standartlarının yeterliğini değerlendirmeyi amaçladığı araştırmayı Texas'da görev yapan kadın okul yöneticilerinin görüşlerine dayalı olarak gerçekleştirmiştir. 75 katılımcının görüşlerinin alındığı araştırmada, katılımcılara yönetim ile ilgili önemli görülen standartlar ile bu standartların AASA tarafından geliştirilen standartlarda yer alıp almadığı sorulmuştur. Araştırma sonucunda, karar vermek ve personel politikası geliştirmek için sistem ve personel değerlendirme verilerini kullanma, personel geliştirme programlarının verimliliğini değerlendirme, iletişim ve toplumsal ilişkiler, etik liderlik ve değerlerle ilgili standartların oldukça önemli görüldüğü belirtilmiştir. Ancak önemli görülen bir başka yeterlik alanını oluşturan bütçe planlama ve uygulamaları ile ilgili standartların AASA tarafından geliştirilen standartlarda yer almadığı belirtilmiştir. Bulgularla ilgili

olarak üniversite hazırlık programlarının geliştirilmesinde araştırma sonuçlarının dikkate alınması, okul yöneticilerinin sorumluluk ve rolleri konusunda yeni araştırmaların yapılması önerilmiştir.

Marzona (1996), standartlara dayalı eğitim uygulamalarıyla ilgili üzerinde durulması gereken temel sorular ve bu soruları yanıtlamayı amaçlayan bir araştırma yapmıştır. Alanyazın taramasına dayalı olarak gerçekleştirilen araştırmada standartlara dayalı eğitim ile ilgili sorgulanması gereken başlıca sorular şu şekilde sıralanmıştır:

- Standartlar nereden sağlanacaktır?
- Standartları kim oluşturacaktır?
- Ne tür standartlar oluşturulacaktır?
- Standartların yazım şekli nasıl olacaktır?
- Standartlar hangi düzeyde yazılacaktır?
- Standartlar nasıl değerlendirilecektir?

Araştırmada söz konusu sorulara ilişkin aşağıdaki öneriler sıralanmıştır:

- Standartların sağlanabilmesi devlet ve eyalet düzeyinde yürütülecek envantere dayalı çalışmalarla yapılmalıdır.
- Bölgesel düzeyde oluşturulacak yönetim komiteleri ile standart oluşturma çabaları yönlendirilmelidir.
- Komite, standartların teknik boyutuyla ilgili oldukça yüksek düzeyde bilgi sahibi olmalı ve konu alanı uzmanlarını taslak standartlar konusunda yönlendirebilmelidir.
- Standartlar, konu alanında bilgi ve becerileri ifade etmeye yönelik olmalı ve performansa dayalı görev ve etkinlikleri açıkça ifade etmelidir.

Böylece öğretmenlerin öğrencilerini yönlendirmesinin daha kolay olabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca öğretimin bir parçası olan çeşitli değerlendirme tekniklerinin yanında, dış değerlendirmenin bir parçası olan performans testleri ile de standartların değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Marzona araştırmasında, eğitimle ilgili standartların oluşturulması aşamasında yukarıda belirtilen sorular ve önerilerin dikkate

alınmasının okul sistemlerinin iyileştirilmesinde önemli bir etki yapacağını vurgulamıştır.

Abdl-Haqq (1995), tarafından yapılan araştırmada, ABD’de standart geliştirmeyle ilgili çalışmalara yer verilmiş ve kısaca tanıtılması amaçlanmıştır. Çalışma alanyazın taramasına dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Yazara göre son on yılda ABD’de standarda dayalı reform çabaları önemli bir yer tutmaya başlamıştır. Bu çalışmaların temel amacı; öğrenci başarısını artırmak ve halkın eğitime olan güvenini sağlamaktır. Bu amaçla çeşitli projeler yürütülmeye başlanmış ve profesyonel organizasyonlarca fen, matematik, tarih sanat, coğrafya, ingilizce ve yabancı dil gibi bazı konu alanlarının öğretimi için model standartlar oluşturulmuştur. İlk defa 1987 yılında Profesyonel Öğretim Standartları Milli Kurulu (National Board for Professional Teaching Standards-NBPTS) tarafından, öğretmenlerin neleri bilmesi ve yapabilmesi gerektiğine ilişkin model standartlar geliştirilmiştir. Öğretmen Eğitimi Akreditasyonu Milli Kurulu (National Council for the Accreditation of Teacher Education-NCATE) 1987 yılında öğretmen yetiştiren kurumların akreditasyonunda bu standartları kullanmaya başlamış ve öğretmen yetiştiren kurumları bu standartları kullanma yönünde teşvik etmiştir. Sonuç olarak araştırmada üç tür milli standarttan söz edilmiştir. Bunlar, eğitim programına ilişkin içerik standartları, öğrencilerin çalışmalarına ilişkin standartlar ve öğrenciler için destek ve kaynaklara ilişkin standartlardır. Araştırmada standart geliştirme projelerinde uzlaşma sağlamanın önemi özellikle vurgulanmış, bu nedenle konu alanı uzmanları, politikacılar, öğretmen eğitimcileri, aileler ve öğretmenlerin standart geliştirme çalışmalarına katılımları desteklenmiştir.

Chen’in (1991), “Çin ve Tayvan Cumhuriyetleri’nde Öğretmen Eğitimi Programlarını Değerlendirme Standartlarına İlişkin Öğretmen Yetiştiren Kurumlardaki Yöneticilerin Görüşleri” adlı araştırmasının amacı, ABD’de Ulusal Öğretmen Eğitimi Akreditasyonu Kurulu tarafından kullanılan modeli Tayvan’da öğretmen yetiştiren kurumlar için akreditasyon amaçlı standartlar ve ölçütler olarak uyarlamaktır. Değerlendirme standart ve göstergeleri ile ilgili olarak bilgi toplamak için 12 öğretmen yetiştiren kolej ve eğitim fakültesinden toplam 36 yöneticiye anket uygulanmıştır. Ankete NCATE’nin beş kategoriden oluşan standartlar ve göstergeleri kullanılmıştır. Anketi oluşturan standart

alanları; uygulama, öğrenciler, akademik personel, yönetim ve kaynaklardır. Bu standart alanları 18 performans standardından oluşmaktadır. Bunlar şöyle sıralanmıştır:

- I.A: Eğitim programlarının tasarımı
- I.B: Eğitim programlarının dağılımı
- I.C: Eğitim programlarının içeriği – genel eğitimde
- I.D: Eğitim programlarının içeriği –uzmanlık çalışmalarında
- I.E: Eğitim programlarının içeriği – mesleki çalışmalarda
- II.A: Klinik ve alan uygulamaları
- II.B: Mezunlarla ilişkiler
- II.C: Okullarla ilişkiler
- III.A: Kurumun öğrenci kabulü
- III. B: Geliştirme etkinlikleri
- III.C: Danışma servisi
- III.D: Programın tamamlanması
- IV.A: Personelin kalitesi ve atamalar
- IV.B: Personelin iş yükü
- IV.C: Personel geliştirme
- IV.D: Personel değerlendirme
- V.A: Yönetim
- V.B: Kaynaklar

Araştırmada ulaşılan bulgulara göre yöneticiler;

- NCATE tarafından kullanılan standartların çoğunun Tayvan'da da kullanılabileceğini,
- Kurumlara öğrenci kabul standartları Tayvan Hükümetinin farklı politikaları nedeniyle önerilmediği,
- Personelin değerlendirilmesine olan gereksinim konusunda yöneticiler arasında bir fikir birliği olduğu, ancak gerek personelin değerlendirilmesi ve gerekse öğretimin değerlendirilmesi anlamındaki öğrenci değerlendirilmesinde açık uçlu sorulara ilişkin olarak yöneticilerin kültürel farklılıkları nedeniyle NCATE standartlarını kabul etmedikleri görülmüştür.

Whitlow (1990), Tennessee özel akademik okullar kurulu için akreditasyon standartları geliştirmek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın sorun bölümünde, Tennessee eyaletindeki özel okulların, eğer eyaletçe onaylanan kurumlara üye iseler eyalet denetiminden bağımsız oldukları belirtilmiştir. Tennessee Eyalet Okulları Derneği (The Tennessee Association of Nonpublic Academic Schools-TANAS) eğitim hizmetleri eyalet yasaları tarafından onaylanır.

TANAS'a üye olmak isteyen okulların üyelik ücretini ödemesi ve üyelik dosyası hazırlaması gerektiği belirtilmiştir. TANAS'ın amacının, TANAS üyesi okullar ve gelecekte üye olacak okullar için akreditasyon amaçlı standartlar geliştirmek olduğu vurgulanmıştır. Araştırma yönteminde özel okullar ile ilgili alanyazın taraması yapılmış ve araştırmacılar tarafından belirlenen özellikler gözden geçirilmiştir. Ardında da akreditasyon çalışmaları gözden geçirilmiş ve etkili okul özellikleri 70 madde de özetlenmiştir. Bu özellikler araştırmacılar tarafından tanımlanan özelliklerle karşılaştırılarak 20 maddelik bir anket hazırlanmıştır. Anket okul müdürleri ve müfettişlerine etkili okulların göstergeleri olan her bir özelliği kabul edip etmediklerini belirlemek için okul müdürlerine ve müfettişlere uygulanmıştır. Ayrıca dokuz müfettiş ve üç müdür ile görüşme yapılmıştır. Araştırmanın sonuç bölümünde dönen anketlerin %85,9'u geçerli sayılmış ve her bir özelliğin istatistiksel analizi yapılmıştır. Anket gönderilen müfettiş ve okul müdürleri tüm özellikleri kabul ettiklerini belirttikleri görülmüştür. Görüşme yapılan dokuz müfettiş ve üç müdür ise bu özelliklerin okullarda uygulanabilir ve ölçülebilir olduğunu belirtmiştir. Araştırma sonucunda TANAS'a akreditasyon sürecinin geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Allen (1987) "Akreditasyon Kararları ile NCATE Standartları Arasındaki İlişki" adlı çalışmasında, akreditasyon kararlarında National Council for the Accreditation of Teacher Education (NCATE) standartları ve kurumsal özellikleri araştırmayı amaçlamıştır. Araştırmada üçü lisans düzeyinde (ilk, orta ve özel eğitim öğretmenliği), altısı yüksek lisans düzeyinde (ilk, orta, özel eğitim, okuma ilk/orta öğretim yöneticiliği ve psikolojik danışma ve rehberlik programları) olmak üzere dokuz öğretmen eğitimi programı araştırılmıştır. Araştırmada istatistiksel işlemler üç basamakta gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada Van der Wearden normal puanlama sistemi kullanılarak takım ziyaretleri tarafından her bir öğretmenlik programı için standartlara

verdikleri puan oranları, ikinci aşamada akreditasyon kararları, standartların her biri ve kurumsal özellikler arasındaki ilişki korelasyon katsayısının hesaplanması ve son olarak standartlar ile kurumsal özellikler karşılaştırılmıştır. Araştırmada 20 veya daha fazla akreditasyon kararı eş zamanlı olarak bir regresyon modeline alınmış ve buna göre değişkenler, kurumsal özelliklere anlamlı katkı sağlamazken, akreditasyon kararlarına anlamlı katkı sağladığı görülmüştür. Akredite olan ve akredite olmayan öğretmenlik programları karşılaştırıldığında akredite olan programların puan oranlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca kurumsal özelliklerin sınav ortalamalarına göre;

- programları daha fazla olan kurumlar programları daha az olan kurumlara göre daha zor akredite edildiği,
- akreditasyon için önerilen programlar daha önce önerilen programlara göre daha zor akredite edildiği,
- ziyaret takımı, yönetim, program ve değerlendirme standartlarının akreditasyon için çok önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

2.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Can (2005), ilk ve ortaöğretim kademesinde uygulanmakta olan öğretim programları ile sürdürülen İngilizce öğretiminin niteliğine katkıda bulunacağı öngörülen, konu alanı öğretmen yeterliklerinin önceden belirlenmiş standartlara göre, hizmet öncesi öğretmen eğitiminde ne kadar kazandırılabilirdiğini, hizmet esnasında ne kadarının uygulama alanına aktarılabilirdiğini ortaya koymak için İngilizce öğretmeni yetiştiren lisans programlarını değerlendirmek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Bu amaç doğrultusunda, araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlk ve ortaöğretim kademesinde görev alacak İngilizce öğretmenlerine hizmet öncesi eğitim programı ile kazandırılması gereken konu alanı öğretmen yeterlikleri ve bu yeterliklere dayalı standartlar nelerdir?
2. Uygulanmakta olan İngilizce öğretmeni yetiştirme programı, bu yeterlikleri kazandırmakta mıdır?
3. Bu programın kazandırdığı konu alanı öğretmen yeterlikleri, ilköğretim kademesinde hizmet veren İngilizce öğretmenlerince uygulanabilmekte midir?

Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 39 öğretmen adayı ile araştırmada kullanılan ölçme aracının geçerlik ve güvenirlik çalışması yapıldıktan sonra, Hacettepe Üniversitesi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültelerinde 20 şer olmak üzere toplam 60 öğretmen adayına ve aynı fakültelerde mezun olmuş 49 İngilizce öğretmenine, National Council for the Accreditation of Teacher Education ile Teacher of English to Speakers of Other Languages işbirliği ile geliştirilmiş olan standartları içeren likert tipi bir anket uygulanmıştır.

Araştırmada ulaşılan bulgular şöyle sıralanmaktadır:

- İngilizce öğretmenliği lisans programındaki derslerin amaçlarının belirgin biçimde ortaya konulamamasından kaynaklanan güçlüklerin olduğu, programın değerlendirmeye esas kendi ölçütlerinin olmadığı belirtilmiştir.
- Programın etkililiğinin üniversitelere göre anlamlı farklılıklar gösterdiği belirtilmiştir.
- Programın bir dizi yeterliği kazandırmada göreceli olarak yetersiz kaldığı belirtilmiştir.
- Program tarafından öncelikle kazandırılan yeterliklerle öğretmenler tarafından sıklıkla uygulanan yeterlikler arasında belirgin bir uyum olmadığı belirtilmiştir.
- Sınıflardaki öğrenci sayıları, öğretmenlerin haftalık ders yükü, okulun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeyi ve ilin kalkınmışlığı gibi etmenlerin yeterliklerin uygulamaya aktarılması üzerinde fazla etkisinin olmadığı belirtilmiştir.

Ocak ve Beydoğan (2005), “İlköğretim Okulları 3. Sınıf Hayat Bilgisi Dersi İçerik Standartlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Bazı Değişkenler Açısından Yeterlik Düzeyi (Standart Belirleme-Erzurum Örneği)” adlı çalışmalarında şu amaçları gerçekleştirmeye çalışmışlardır. İlköğretim okullarında uygulanan 3. sınıf Hayat Bilgisi ders programının içerik bakımından, öğretmen görüşlerine göre, analiz edilerek Hayat Bilgisi dersine yönelik standartların oluşturulmasına katkı sağlamak; standartların hazırlanmasında, ilgili kurum ve kuruluşların (üniversiteler, MEB...) dengeli bir şekilde katılımı sağlanarak kurumlar arası uzlaşma ve anlayıştan hareketle çalışmada, 3. sınıf Hayat Bilgisi dersi için öğretmenler arası uzlaşma sağlanmaya çalışılmıştır. Bu amaca

yönelik olarak belirlenen Hayat Bilgisi dersi içerik standartları öğretmen görüşlerine göre; öğrencinin ilgi ve gereksinimlerini karşılama düzeyi, strateji-yöntem ve tekniklerle kazandırılabilirlik düzeyi, içerikte yer alma düzeyi bakımından araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini, 2001–2002 öğretim yılında Erzurum merkezde yer alan 70 ilköğretim okulunun sınıf öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırmada gerekli bilgilerin toplanması amacıyla araştırmacılar tarafından “içerik analiz (standart belirleme) anketi” geliştirilmiştir. Anketin geliştirilmesi aşamasında, benzer nitelikteki bilgi toplama araçları, aynı düzeydeki öğrenci grubuna yönelik olan yurt dışı sosyal bilgiler içerik standartları ve fen bilimleri içerik standartları incelenmiştir. Geliştirilen anket 13 standart alanından oluşturulmuştur. Bu standartlar şöyle sıralanmıştır:

1. Araştırma, bilim, teknoloji ve toplum arasındaki tanıtıcı standartlar
2. Yaşadığı çevreyi harita kullanarak öğrenmelerini sağlayan çalışmalarını içeren standartlar
3. Üretim, tüketim ve dağıtım için organize olan insanların çalışmalarını içeren standartlar
4. Öğrencilerin kültürü ve kültürel özellikleri öğrenmesini sağlayan çalışmalarını içeren standartlar
5. Canlı ve cansız varlıkları tanıtıcı standartlar, madde, enerji ve uzayı tanıtıcı standartlar
6. Küresel ilişkileri öğrenmelerini sağlayan çalışmalarını içeren standartlar
7. Farklı kültürel görüşleri tanıtıcı çalışmalarını içeren standartlar
8. Veri grafikleri ve sınıflama standartları
9. Öğrencilerin toplumu ve toplumsal olayları tanımalarını sağlayan çalışmalarını içeren standartlar
10. Doğal kaynakların oluşumuna ilişkin standartlar
11. Milli birliği güçlendirici çalışmalarını içeren standartlar
12. Teknolojinin toplumu etkileme biçimlerini tanıtıcı standartlar
13. Fiziki ve sosyal çevreyi tanıtıcı çalışmalarını içeren standartlardır.

Araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Araştırmada “araştırma, bilim, teknoloji ve toplum arasındaki ilişkileri tanıtıcı standartların” oluşturduğu gruptaki 17 standardın tamamı desteklenirken “üretim, tüketim ve dağıtım için organize olan insanların çalışmalarını içeren

standartların” oluşturduğu gruptaki sekiz standarttan beş tanesi öğretmenlerce öğrencinin ilgi ve gereksinimlerini karşılama düzeyi bakımından yeterli görülmüştür.

- Araştırmada, öğretmen görüşlerine göre belirlenen içerik öğretmenlerce strateji, yöntem ve tekniklerle kazandırılabilme düzeyi bakımından desteklenmemiştir.
- Araştırmada kullanılan içerik standartlarından desteklenmeyen standartların çoğunluğu, alanların birinde desteklenmiyorsa diğer alanlarda da buna bağlı olarak ya desteklenmiyor ya da desteklenme oranının düşük olduğu görülmüştür.
- Araştırmada seçilen değişkenler, içerik seçiminde dikkate alınması gerekli ölçütler olarak belirlenmiştir. Bu nedenle bir değişkene göre desteklenmeyen standart başka bir değişkene göre de desteklenmemiştir.
- Araştırmada, öğretmenlerce belirlenen 96 tane içerik standardının; %87,5’i öğrencinin ilgi ve gereksinimlerini karşılama, %87,5’i strateji, yöntem ve tekniklerle kazandırılabilme düzeyi bakımından desteklenmiştir. Bu standartlardan ancak %14,6’sının içerikte (ders kitabında) yer aldığı belirtilmiştir.

Araştırmada bu sonuçlara dayalı olarak; eğitimde toplam kalitenin artırılabilmesi için içerik standartlarının belirlenmesi ve bu standartların sürekli güncellenmesi; içeriğin belirlenmesi, içerikte kullanılan yazının puntosu, resmin yeri gibi fiziksel anlamdaki standartlar yerine birtakım bilimsel çalışmalardan sonra belirlenen standartlara uygun olması biçiminde önerilerde bulunulmuştur.

Taş (2004), sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi program standartlarını ve bu standartların fakültelerde gerçekleşme durumunu öğretim elemanlarının, öğrencilerin ve öğretmenlerin görüşlerine dayalı olarak belirlemeyi amaçladığı çalışmasında şu sorulara yanıt aramıştır:

- Sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi programının beş boyutta (amaç, içerik, öğrenme – öğretme süreci, değerlendirme, mesleki gelişim ve işbirliği) yapılandırılan standartlarının uygunluğuna ilişkin öğretim elemanı, öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?

- Sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi program standartlarının önem derecesine ilişkin öğretim elemanı öğrenci görüşleri nedir? Grupların anılan görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi program standartlarının gerçekleşme durumuna ilişkin öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri nelerdir?
- Grupların anılan görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi program standartlarının önem derecesi ile standartların gerçekleşme durumu arasında anlamlı fark var mıdır?

Araştırmada bu soruları yanıtlamak için beş standart alanı ve 60 maddeden oluşan likert tipi bir anket geliştirilmiştir. Geliştirilen bu anket Selçuk, Manisa ve Gazi üniversitesi eğitim fakültelerindeki öğretim elemanı ve son sınıf öğrencileri ile Ankara ilindeki okullarda görevli 120 sosyal bilgiler öğretmenine uygulanmıştır.

Araştırmada ulaşılan somut bulgular şunlardır:

- Amaç boyutuna ilişkin olarak üç grupta “Toplumsal ve toplumsal gereksinimlere yanıt verme”, “Kendi içinde tutarlı olma” ve “Demokratik ideallere yanıt verme” standartları önemli bulunmuştur.
- Öğretmen ve öğretmen adaylarına göre, “Toplumsal ve toplumsal gereksinimlere yanıt verme” standardının önemli ölçüde gerçekleştiği, “Öğrencinin temel gereksinimlerine yanıt verme” ve “Mantıksal ve psikolojik olarak öğrenciler tarafından davranışa dönüştürebilme” standartları ise son sırada gerçekleştiği görülmüştür.
- İçerik boyutuna ilişkin olarak üç grupta “İnsan hakları ile ilgili konulara yer verme”, “Farklı kaynaklardan bilgiye ulaşma yollarına yer verme”, “Demokrasi ve demokratik süreçlere yer verme” ve “Sosyal konularla ilgili önemli kavramlara yer verme” alanlarında yer alan standartlar oldukça önemli görülmüştür.
- Öğretim elemanı ve öğretmen adaylarına göre; “Sosyal konularla ilgili önemli kavramlara yer verme” ” ilk sırada gerçekleşirken, “Demokrasi ve demokratik süreçlere yer verme” fakültelerde gerçekleşmeyen standart olarak görülmüştür.

- Öğretme-öğrenme süreçleri boyutuna ilişkin olarak tüm gruplarca “Öğrenmeyi destekleyen ders materyalleri, öğrenme teknolojileri ve diğer kaynaklar gibi öğretim ve öğrenim araçlarını etkili kullanma” standartları önemli görülmüştür.
- Öğretim elemanları ve öğretmen adayları önemli gördükleri standartların fakültelerde en çok gerçekleşen standartlar olduğunu belirttikleri görülmüştür.
- Değerlendirme boyutuna ilişkin olarak, tüm gruplar ortak şekilde “Öğrencinin gelişimi ve başarısı ile ilgili doğru ve kapsamlı kayıt tutma” ve “Yıl boyunca ya da öğrenme alanında öğrencinin öğrenmesini geliştirecek programların oluşturulmasında değerlendirme verilerini kullanma” en önemli standartlar olarak görülmüştür.
- Öğretim elemanı ve öğretmen adayları, “Öğrencilerin gelişimi ile ilgili geri bildirim sağlamada, performanslarını değerlendirmede çeşitli formal ve informal değerlendirme tekniklerini kullanma” standardını en çok gerçekleşen standart olarak belirtmişlerdir.
- Mesleki gelişim ve işbirliği boyutuna ilişkin olarak gruplar arasında anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanları, “Alanıyla ilgili bilimsel gelişmeleri izleme” standardını önemli görürken, öğretmen adayları ve öğretmenler “Sürekli öğrenen kişiler olarak kendilerini geliştirmeyi” daha önemli görmüşlerdir. Bu boyuttaki standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin olarak öğretim elemanları, “Alanıyla ilgili bilimsel gelişmeleri izleme”, “Mesleki olarak gelişmek için diğer kaynaklara, meslektaşlara ve literatüre başvurma” standartlarının gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları ise “Sürekli öğrenen kişiler olarak kendilerini geliştirmeyi” ve “Alanıyla ilgili bilimsel gelişmeleri izleme”, “Mesleki olarak gelişmek için diğer kaynaklara, meslektaşlara ve literatüre başvurma” standartlarının fakültelerde gerçekleştiğini belirtmişlerdir.

Araştırmada ulaşılan temel sonuçlara göre, tüm standartlar önemli görülmesine karşın hiçbir standardın fakültelerde yeterli düzeyde gerçekleşmediği vurgulanmıştır. Bu araştırma, sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi program standartlarını geliştirme ve geliştirilen bu standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyini belirlemeye yönelik olduğu için önemlidir.

Baltacı (2002), “Eğitim Fakültelerinde Öğretim Elemanlarının Öğretmen Eğitiminde Akreditasyon Konusundaki Algıları” başlıklı çalışmada YÖK’ün 1) Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi, 2) Öğretim Elemanları, 3) Öğrenciler, 4) Fakülte-Okul İşbirliği, 5) Tesisler Kütüphane ve Donanım, 6) Yönetim, 7) Kalite Güvencesi alanlarında geliştirdiği öğretmen eğitimi program standartlarının önem derecesi ve fakültelerde gerçekleşme düzeyini öğretim elemanlarının görüşlerine dayalı olarak belirlemeye çalışmıştır. Araştırmada veriler, yedi standart alanını kapsayan 101 sorulu likert tipi bir ölçekle toplanmıştır.

Yapılan istatistiksel çözümlenmeler sonucunda elde edilen bulgular şöyle özetlenebilir:

- Öğretim elemanları ve öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre öğretim yöntemini seçmesi %51 oranında “çok önemli” olarak algılarken bu maddenin gerçekleşme düzeyi ise %66 olarak bulunmuştur.
- Öğretim elemanları derslik sayısına %71 oranında önemli derken bu maddenin gerçekleşme düzeyi %10 olarak bulunmuştur.
- Seçmeli derslerin çok olması öğretim elemanlarınca %80 oranında önemli görülürken bu maddenin gerçekleşme düzeyi %29 olarak bulunmuştur.
- Hedef ve gereksinimlerin açık ve net olarak ifade edilmesi %90 oranında önemli görülürken gerçekleşme oranı %25 olarak bulunmuştur.
- Öğretim elemanlarının %59’u verilen ek görevlerin mesleki gelişimlerine ve araştırma yapmalarına engel olduğunu belirtmişlerdir.
- Fakültenin, öğrencilerin sosyo-ekonomik ve psikolojik gereksinimlerini karşılaması konusu öğretim elemanlarının çoğu tarafından çok önemli görülürken gerçekleşme düzeyi %5 olarak görülmüştür.
- Kütüphane erişim sisteminin etkin olarak çalışması %79 oranının çok önemli görülürken gerçekleşme düzeyi %49 olarak belirlenmiştir.
- Öğretim elemanlarının %57’si öğretmen eğitimi ile ilgili araştırma ve projelere yeterli destek verilmediği, %59’u fakültenin fiziki ve mali kaynaklarının fakültenin şimdiki ve gelecekteki eğitimsel amaçlarını gerçekleştirmesi için yeterli olmadığını belirtmişlerdir.
- Öğretim elemanlarının çoğu kalite güvencesi alt ölçeğinde yer alan maddelerin önemli olduğunu ve bu maddelerin çok azının fakültede gerçekleştiğini belirtmişlerdir.

- Araştırmada genel olarak öğretim elemanlarınca önemli görülen standart maddelerinin gerçekleşme düzeyi çok düşük bulunmuştur.

Erişen (2001), mesleki ve teknik eğitime öğretmen yetiştirme programlarına ilişkin kalite standartlarının belirlenmesi ve belirlenen standartların fakültelerde gerçekleştirilme derecesinin değerlendirilmesi amacıyla gerçekleştirdiği araştırmasında şu sorulara yanıt aramıştır:

1. Fakültelerdeki öğretim elemanı, öğretmen adayları ve teknik ve endüstri meslek liseleri öğretmenlerine göre belirlenen standartlar uygun mudur?
2. Öğretim elemanı, öğretmen adayları ve teknik ve endüstri meslek liseleri öğretmenlerinin belirlenen standartların önem derecesine ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Standartların önem derecesine ilişkin olarak, öğretim elemanı, öğretmen adayları ve teknik ve endüstri meslek liseleri öğretmenlerinin görüşleri arasında anlamlı fark var mıdır?
4. Öğretim elemanı, öğretmen adaylarının görüşlerine göre, belirlenen standartların fakültelerde gerçekleştirilme derecesi nedir?
5. Standartların fakültelerde gerçekleştirilme derecesine ilişkin, öğretim elemanı ve öğretmen adaylarının görüşleri arasında anlamlı fark var mıdır?

Araştırmada veri toplamak için öğretim elemanı, öğretmen adayı ve teknik ve endüstri meslek liseleri öğretmenlerine, 15 standart alanı ve toplam 135 standart maddesinden oluşan bir anket uygulanmıştır. Anket; fakülteye öğrenci kabulü, eğitim programlarının felsefe, amaç ve içeriği, öğretme ve öğrenme stratejileri, programda eşitlik ve çeşitlilik, programın koordinasyonu, güvenlik ve sağlık hizmetleri, özel eğitim gereksinimleri, rehberlik ve destek hizmetleri, insan kaynakları, kütüphane ve teknoloji merkezleri, tesisler ve donanım, finansman, yönetim, öğretim elemanları ve program değerlendirme ve geliştirme alanlarında geliştirilen standartlar yer almaktadır. Anket; Gazi, Marmara ve Fırat üniversitelerinin teknik eğitim fakültelerindeki öğretim elemanları ve öğretmen adayları ile Ankara'daki teknik ve endüstri meslek lisesi öğretmenlerine uygulanmıştır. Araştırmada toplam 285 öğretim elemanı, 342 öğretmen adayı ve 212 teknik öğretmene uygulanan anketler değerlendirilmiştir.

Araştırmada yapılan istatistiksel çözümlenmeler sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak varılan sonuçlar şöyle özetlenebilir:

- “Fakültelere öğrenci kabulü” boyutunda beş maddede belirlenen standartlar, görüşleri alınan grupların 9/10’u tarafından uygun bulunmuştur. Tüm standartlar çok önemli olarak nitelendirilmiş, grupların görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.
- “Eğitim programlarının felsefe, amaç ve içeriği”ne ilişkin dokuz maddede belirlenen standartları uygun bulanların oranı 9/10 olarak bulunurken, standartlar genellikle çok önemli olarak nitelendirilmiştir. Ancak grupların bu konudaki görüşleri arasında anlamlı farklılıklar da saptanmıştır. Öğretmen adayları standartların fakültelerde çok az gerçekleştiğini belirtmişlerdir.
- “Öğretme-öğrenme stratejileri”ne ilişkin üç maddede belirlenen standartları uygun bulanların oranı yaklaşık 9/10’dur. Tüm gruplar standartları çok önemli gördüklerini belirtmişlerdir. Standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ise gruplar kısmen gerçekleştiği yönünde görüş belirttikleri görülmüştür.
- “Eğitim programlarında eşitlik ve çeşitlilik” boyutunda üç maddede belirlenen standartları uygun bulanların oranı 9/10’dur. Bu standartlar genellikle tüm gruplarca çok önemli olarak nitelendirilirken, öğretmen adayları bu standartların fakültelerde daha az gerçekleştiğini belirtmişlerdir.
- “Eğitim programlarının koordinasyonu” boyutunda üç maddede belirlenen standartlar, grupların 9/10’u tarafından uygun bulunmuş ve bu standartlar çok önemli olarak değerlendirilmiştir. Tüm gruplar standartların fakültelerde çok az gerçekleştiğini belirtmişlerdir.
- “Güvenlik ve sağlık hizmetleri” boyutunda beş maddede belirtilen standartları uygun bulanların oranı 9/10’dur. Bu standartların tümü çok önemli olarak nitelendirilmiştir. Öğretmen adayları, öğretim elemanlarına göre bu standartların fakültelerde daha az düzeyde gerçekleştiğini belirtmişlerdir.
- “Özel eğitim gereksinimi” boyutunda iki maddede belirlenen standartları uygun bulanların oranı 9/10’dur. Tüm gruplar bu standartları çok önemli görmüşler ve bu boyuttaki standartların fakültelerde hemen hemen hiç gerçekleşmediğini belirtmişlerdir.
- “Rehberlik ve destek hizmetlerine” ilişkin üç maddede belirlenen standartlar grupların 9/10’u tarafından uygun bulunmuş ve standartların tümü çok önemli

görülmüşlerdir. Tüm gruplar bu boyuttaki standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyini oldukça sınırlı bulmuşlardır.

- “İnsan kaynakları” boyutunda altı maddede belirlenen standartlar, grupların yaklaşık 9/10’u tarafından uygun bulunmuştur. Standartların çok önemli olduğu ve fakültelerde sınırlı düzeyde gerçekleştiği, grupların aynı görüşü paylaştığı konular olmuştur.
- “Kütüphane ve teknoloji merkezi” boyutunda beş maddede belirlenen standartları uygun bulanların oranı 9/10 olarak bulunmuştur. Standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyinde önemli yetersizliklerin bulunduğu tüm gruplarca kabul edilmiştir.
- “Tesisler ve donanım” boyutunda yedi maddede belirlenen standartlar, grupların yaklaşık 9/10’u tarafından uygun bulunmuştur. Bu boyuttaki standartlar tüm gruplarca önemli görülürken, fakültelerde gerçekleşme derecesi yetersiz olarak değerlendirilmiştir.
- “Finansman” boyutunda iki maddede belirlenen standartları uygun bulanların oranı 9/10 dur. Tüm gruplar bu boyuttaki standartlara çok önemli derken, standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyinin yetersiz olduğu belirtilmiştir.
- “Yönetim” boyutunda belirlenen, beş grup ve 29 maddede toplanan standartlar, grupların 9/10’u tarafından uygun bulunmuştur. Bu boyuttaki standartlar grupların tümü tarafından çok önemli görülürken, fakültelerde gerçekleşme düzeyi yetersiz olarak değerlendirilmiştir.
- “Etkili öğretmen özelliklerini” yansıttı düşünülen beş grup ve 46 maddede toplanan standartları uygun bulanların oranı 9/10 olarak bulunmuştur. Bu standartlar tüm gruplarca çok önemli görülmüş, standartların gerçekleşme düzeyi ise öğretmen adaylarınca yetersiz görülmüştür.
- “Program değerlendirme ve geliştirme” boyutunda yedi maddede belirlenen standartlar, grupların yaklaşık 9/10’u tarafından uygun bulunmuştur. Bu boyuttaki standartlar çok önemli olarak nitelendirilirken, standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyi ise yetersiz olduğu ulaşılan sonuçlar olmuştur.

Bu sonuçlara dayalı olarak araştırmacı tarafından; Türkiye’de öğretmen eğitimi programlarına ilişkin kalite standartlarının belirlenmesi, standartlar belirlenirken konu alanı özelliklerinin dikkate alınması, belirlenen standartların zaman içerisinde gözden

geçirilmesi, standartların ilgili komisyonlarca hazırlanması ve öğretmen eğitimi veren kurumların standartlara uygunluğunun değerlendirilmesi gibi öneriler geliştirilmiştir.

Hesapçıoğlu, Bakıoğlu ve Baltacı (2001)'nin "Öğretmen Eğitiminde Sorumluluk ve Akreditasyon" adlı çalışmalarında, öğretmen eğitiminde sorumluluk ve akreditasyon kavramlarının açıklanması amaçlanmıştır. Araştırma, ilgili yurtiçi ve yurt dışı kaynaklar taranarak gerçekleştirilmiştir. Dört başlık altında gerçekleştirilen çalışmanın girişinde; içerik standartları, başarı standartları ve sorumluluk kavramları açıklanmıştır. İkinci başlıkta eğitimde; politik sorumluluk, yasal sorumluluk, bürokratik sorumluluk ve pazar sorumluluğu olmak üzere beş sorumluluk alanı incelenmiştir. Akreditasyon başlıklı üçüncü bölümde ise akreditasyonun çeşitli tanımları ve yararları sıralanarak, yükseköğretimde akreditasyon sürecinde altı temel ögenin bulunduğu belirtilmiştir. Bunlar; standartlar kümesi, standartlara bağlı özdeğerlendirme, özdeğerlendirme raporu ve diğer belgelerin incelenmesi, ziyaret ekibi değerlendirmeleri ve programların akreditasyon durumu hakkındaki önerilerini içeren rapor, hazırlanan rapora fakülte dekanının yazacağı yanıt ve elde edilen kanıtlara dayalı olarak fakültenin akredite edilip edilmeyeceğine ilişkin kararlardır.

Çalışmada varılan sonuçlar şöyle sıralanmıştır:

- Akreditasyon gönüllülük felsefesine dayanan ve devlet dışı, üst düzeyde uzmanlaşmış bireylerden oluşan ziyaret ekibine sahip bir işleyiş şeklindedir.
- YÖK'ün kalite kültürü anlayışı, sayıya endeksli görünümdeydir.
- Merkeziyetçi ağırlıklı bir yapıdan, yaratıcılık, kendine özgülük, üretkenlik ve çağdaş yaklaşımlara dayalı, nitelikli öğretim değerlendirme felsefesine geçmek, sanıldığı kadar kolay olmayacaktır.
- YÖK'ün kararları sık sık değişmekte ve uygulayıcılar bir uygulamanın etkililiğini değerlendirmeden diğerine geçmeye zorlanmaktadır.
- Kendini gerçekleştirmek için birey kendini gerçekleştirebileceği bir yüksek standart modeli bilmeli ya da görmelidir.
- Akreditasyon, üniversitesinin vergisini veren dürüst vatandaşa bir hesap verme tarzıdır ve değerlidir.
- Yetki merkezde ve tepede toplanmıştır.
- "Nitelikli olmanın değeri var" anlayışının yayılması gerekmektedir.

- Akreditasyon, öğrencinin öğrenmesi ve nitelikli mezunlar haline gelmesini amaçlamalıdır.

Şener (1997), Dikmen Türk-Alman Mesleki Eğitim Merkezi öğrencilerinin mesleki yeterliklerinin Alman standartları ile karşılaştırılması konulu araştırmasında, TAMEM’de yürütülen mesleki eğitim programlarını tamamlayan mezunların kazandıkları mesleki yeterlikleri, Türkiye ve Almanya’da uygulanan standartlarla karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmacıya göre, AB ülkelerinde Alman sisteminin model alındığı bir eğitim sisteminin yaygınlaştığı görülmektedir. Araştırmada, TAMEM’de yapılan kalfalık sınavlarının Türkiye standartlarını, Almanya’da PAL sınav merkezi tarafından hazırlanan kalfalık bitirme sınavının Almanya ve AB standartlarını yansıttığı belirtilmiştir. 1995–1996 öğretim yılında elektronik son sınıf öğrencilerinden seçilen sekiz kişiye standartları yansıtan bilgi ve beceri testleri uygulanarak yapılan araştırma sonucunda, TAMEM standartlarında yetiştirilen insan gücü mesleki yeterliklerin, Alman standartlarında olmadığı görülmüş, özellikle bilgi düzeyinde yetersizlikler saptanmıştır.

Avcı (1996), TS-ISO 9000 kalite güvencesi sistem standartlarının yükseköğretime uygulanabilirliğini belirlemeyi amaçlamıştır. Avcıya göre, ISO 9000 standartları imalat sanayi için hazırlandığından, hizmet sektöründe olduğu gibi, eğitim alanında da terminoloji ve uygulama açısından şüphe ile karşılanmaktadır. Bu nedenle standartların eğitim ortamına uyarlanması ya da eğitim alanına yönelik yeni standartların hazırlanması beklenmektedir. Ancak bununla beraber araştırmada, ISO 9000 standartlarının eğitime uygulanmasına yönelik bir model geliştirmeye çalışılmıştır. Geliştirilen model şu şekilde açıklanmıştır.

ISO 9000 Standartları

Yönetimin sorumluluğu
Kalite sistemi
Sözleşmenin gözden geçirilmesi
Doküman kontrolü
Satın alma
Tedarikçilerden sağlanan ürünler

Eğitim Uygulamaları

Kaliteye yönetim desteği
Kalite sistemi
Öğrenci kayıtları
Doküman kontrolü
Seçme, yerleştirme ve atama
Öğrenci etkinlikleri ve eğitim hizmetleri

Ürün belirleme ve izleme	Öğrenci notları
Süreç kontrolü	Eğitim programı hazırlama, geliştirme ve uygulama – eğitim öğretim stratejileri
Muayene, test ve kontrol	Ölçme ve değerlendirme
Ölçme, muayene ve test ekipmanı	Değerlendirme ve sınav biçimleri
Muayene ve test kayıtları	Değerlendirme ve not kayıtları
Uygunsuz ürünün kontrolü	Başarısızlık, sınama süreçleri, başarısızlığı belirleme yöntemleri
Düzeltilici etkinlikler	Başarısız öğrencileri geliştirme etkinlikleri
Taşıma, depolama, paketlenme ve dağıtım	Fiziki altyapı ve çevre, spor olanakları ve öğrenci kulüpleri
Kalite kayıtları	Kalite kayıtları ve iç kalite denetimleri
Eğitim	Eğitmcilerin eğitimi, öğretmen geliştirme merkezleri, destek personeli eğitimi
İstatistiksel teknikler	Değerlendirme ve gözden geçirme yöntemi

ISO 9000 standartlarının eğitime uygulanmasına yönelik bir model eğitimde özellikle yükseköğretimde uygulanırsa eğitimin kalite ve verimliliğinin artacağı araştırmada belirtilen önemli nokta olmuştur.

Ok (1991), öğretmen yetiştirme programlarına aday kabulünde kullanılacak standartların görüş birliği oluşturularak belirlenmesi ve belirlenen standartlardan bir kısmının ODTÜ öğretmen yetiştirme programlarına yerleştirilmiş öğrencilerde ne derecede var olduğunun değerlendirilmesi amacıyla bu araştırmayı gerçekleştirmiştir. Araştırma, Ankara'da bulunan iki devlet, iki özel lise ile biri İstanbul'da olmak üzere beş üniversitede; 37 öğretmen, 41 öğretim üyesi, 33 müdür ve müdür yardımcısı ile 27 veli ve 113 öğretmen adayı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Delphi tekniği ile yürütülen araştırmada, öğretmen yetiştiren programlara aday kabulünde kullanılacak standartlar yurtiçinde ve yurtdışında yapılan çalışmaların incelenmesi ve yaygın biçimde kullanılan ölçütlerin alınması ile oluşturulmuştur. Araştırmada öğretmenlik programlarına kabul standartları altı grup ve 36 maddede ele alındığı görülmektedir. Bunlar; bilgi ve yetenek, anadilde yeterlik, ilgi ve tutum, kişilik, araştırmaya ilişkin algı ve diğer özellikler olarak belirlenmiştir. Araştırma sonucunda; belirlenen ölçütlerle ilgili

öğretmenler, öğretim üyeleri, müdür, müdür yardımcıları ve veliler arasında genel bir görüş birliğinin olduğu saptanmıştır. Duyuşsal yönde belirlenen ölçütler ODTÜ öğretmenlik programlarına yerleştirilen 113 öğretmen adayında var olma derecesine ilişkin yapılan analizler sonucunda, duyuşsal özelliklerin öğretmen adaylarında yeterince var olmadığı gözlenmiştir. Araştırmada genel olarak daha geniş bir ölçütler kümesine ve yüksek öğretim kurumlarına öğrenci kabulü ile ilgili standartların belirlenmesine gereksinim olduğu vurgulanmıştır.

Üçüncü Bölüm

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, verilerin toplanması ve elde edilen verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistiksel teknikler açıklanmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Türkiye’de 1998–1999 öğretim yılından itibaren uygulamaya konan öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında, Yükseköğretim Kurulu tarafından akreditasyon amaçlı olarak geliştirilen öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyini ve eğitim fakültelerinde standartların geliştirilmesine yönelik öneriler ile geliştirme çalışmalarında yaşanan güçlükleri öğretim elemanı görüşlerine dayalı olarak belirlemeyi amaçlayan bu araştırma, tarama modellerinden tekil ve ilişkisel tarama modelleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Tekil tarama modeli, “değişkenlerin tek tek tür ya da miktar olarak oluşumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan araştırma modeli”dir. Bu yaklaşımda, “ilgilenilen olay, madde, birey, grup, kurum, konu vb. birim ve duruma ilişkin değişkenler ayrı ayrı betimlenmeye çalışılır (Karasar, 1998, s. 79). Bu araştırmada tekil tarama modeliyle, eğitim fakültelerinde görevli öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ve eğitim fakültelerinde standartların geliştirilmesine yönelik önerileri ile geliştirme çalışmalarında yaşanan güçlüklerle ilişkin görüşleri betimlenmiştir.

İlişkisel tarama modeli ise, “iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve / veya derecesini belirlemeyi amaçlayan” bir araştırma modelidir (Karasar, 1998, s. 81). Bu araştırmada ilişkisel tarama modeliyle, öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin standart alanlarına

göre farklılık gösterip göstermediğine, öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleştirme düzeyine ilişkin yönetim görevi olan öğretim elemanları ile yönetim görevi olmayan öğretim elemanları görüşleri ve eğitim fakültelerinin gelişmişlik düzeyleri ile öğretmen eğitimi program standartlarının fakültelerde gerçekleştirme düzeyi arasındaki ilişkiye bakılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2006–2007 öğretim yılında devlet üniversitelerine bağlı eğitim fakültelerinde görevli tüm öğretim elemanları oluşturmaktadır. Yükseköğretim Kurulu'nun 2005–2006 öğretim yılı istatistiklerine göre, Türkiye'deki 53 devlet üniversitesinin 44'ünde eğitim fakültesi bulunmaktadır. Ancak bazı üniversitelerde birden fazla eğitim fakültesi bulunduğu için toplam 56 eğitim fakültesi vardır. Araştırmada öğrencisi olmayan dört eğitim fakültesi araştırma kapsamına alınmamıştır. Pilot uygulamanın yapıldığı iki eğitim fakültesi de çalışma evreni dışında bırakılmıştır. Böylece araştırmada, öğretim elemanı ve öğrencisi olan 50 eğitim fakültesi esas alınmıştır. Yükseköğretim Kurulu'nun, 2005–2006 yılı verilerine göre, bu fakültelerdeki öğretim elemanı sayısı 3272'dir (2006).

Araştırmanın evrenini oluşturan 50 eğitim fakültesindeki öğretim elemanlarının sayısının fazla olması ve tamamına ulaşılmasının güçlüğü nedeniyle örneklem alma yoluna gidilmiştir. Öğretim elemanlarına ilişkin örneklemin belirlenmesinde ilgili alanyazın taranmış ve örnekleme türlerinden oranlı eleman örnekleme yaklaşımı benimsenmiştir. Oranlı eleman örnekleme, alt evrendeki tüm elemanların birbirine eşit seçilme şansına sahip oldukları örnekleme türüdür (Karasar, 2005, s. 113). Örneklem oranını belirlemede ise oranlı eleman örnekleme türünde yaygın olarak kullanılan ve “Belli Evrenler İçin Kabul Edilebilir Örneklem Büyüklükleri” (Balcı, 2001, s. 107; Altunışık ve ötekileri, 2005, s. 127) oranlarından yararlanılarak %95 güven düzeyi ve + - %5 kabul edilebilir hata payı ile örneklem büyüklüğü saptanmıştır.

Araştırmanın evrenini oluşturan öğretim elemanı sayısı 3272 olduğundan “Belli Evrenler İçin Kabul Edilebilir Örneklem Büyüklükleri”nden 4000 kişi için belirlenen örneklem büyüklüğünün alınması uygun olacağı düşünülmüştür. Ancak araştırmanın

amacına ulaşılabilmesi, geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edilebilmesi ve örneklemin temsil gücünün arttırılabilmesi için söz konusu örneklemin fakültelere göre dağılımı belirlenirken, eğitim fakültelerinde görevli tüm ğretim elemanları sayısı dikkate alınarak bu sayının %30'nun rnekleimde temsil edilmesi, dolayısıyla araştırmada 982 ğretim elemanına ulaşılması amaçlanmıştır. Araştırmanın evreninden 982 sayısına her fakültedeki ğretim elemanlarının %30'u alınarak ulaşılmıştır. Araştırmanın rneklemine ilişkin sayısal bilgiler izelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2
Araştırmanın rneklemi

Örnekleme Giren ğretim Elemanı Sayısı	Gönderilen Anket Sayısı	Geri Dönen Anket Sayısı	Değerlendirme Dışı Bırakılan Anket Sayısı	Değerlendirmeye Alınan Anket Sayısı
982	982	724	16	708

Çizelge 2'de grldğu gibi, araştırmanın rneklemi olarak belirlenen 50 eğitim fakültesinde görevli 982 ğretim elemanına gönderilen veri toplama aracından 724' geri dönmüştür. Geri dönen 724 veri toplama aracından 12'si araştırma görevlilerince doldurulduğu, 4 veri toplama aracının ise eksik doldurulduğu belirlenmiştir. Bu nedenle 16 veri toplama aracı değerlendirme dışı bırakılmıştır. Buna göre, araştırmanın örneklemini oluşturan 982 ğretim elemanından %74 oranında katılım sağlanmıştır. Araştırma verilerinin elde edildiği 708 ğretim elemanının kişisel özellikleri izelge 3'te verilmiştir.

Çizelge 3
Araştırmanın Örneklemi Oluşturan Öğretim Elemanlarının Kişisel Özellikleri
(n=708)

		Yönetim Görevi Olan Öğretim Elemanı		Yönetim Görevi Olmayan Öğretim Elemanı		Toplam	
		S	%	S	%	S	%
Öğretim Elemanları		223	31.5	485	68.5	708	100
Cinsiyet	Kadın	63	28.3	183	37.7	246	34.7
	Erkek	160	71.7	302	62.3	462	65.3
Mesleki Kıdem	1-5	14	6.3	80	16.5	94	13.3
	6-10	47	21.1	131	27.0	178	25.1
	11-15	104	46.6	180	37.1	284	40.1
	16-20	5	2.2	11	2.3	16	2.3
	21 ve üzeri	53	23.8	83	17.1	136	19.2
Unvan	Profesör	23	10.3	6	1.2	29	4.1
	Doçent	19	8.5	13	2.7	32	4.5
	Yardımcı Doçent	155	69.5	162	33.4	317	44.8
	Öğretim Görevlisi/Okutman	26	11.6	304	62.7	330	46.6
Görev Yaptıkları Bölümler	Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	14	6.3	33	6.8	47	6.6
	Eğitim Bilimleri	54	24.2	98	20.2	152	21.5
	İlköğretim	84	37.7	203	41.9	287	40.5
	Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi	17	7.6	24	4.9	41	5.8
	Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi	8	3.6	18	3.7	26	3.7
	Özel Eğitim	4	1.8	13	2.7	17	2.4
	Türkçe Eğitimi	13	5.8	25	5.2	38	5.4
	Yabancı Diller Eğitimi	20	9.0	29	6.0	49	6.9
	Beden Eğitimi ve Spor	4	1.8	20	4.1	24	3.4
	Güzel Sanatlar Eğitimi	5	2.2	22	4.5	27	3.8
Yönetim Görevi Olan Öğretim Elemanlarının Görevleri	Dekan	3	1.4				
	Dekan Yardımcısı	15	6.7				
	Bölüm Başkanı	65	29.2				
	Bölüm Başkan Yardımcısı	38	17.0				
	Anabilim Dalı Başkanı	79	35.4				
	Diğer	23	10.3				

Çizelge 3'te görüldüğü gibi, araştırmanın örneklemini oluşturan 708 öğretim elemanının 223'ü (%31,5) çeşitli yönetim görevleri olan, 585'i ise (%68,5) herhangi bir yönetim görevi olmayan öğretim elemanlarıdır. Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının %34,7'si kadın, %65,3'ü erkektir. Öğretim elemanlarının mesleki kıdemleri beş kategoride toplanmıştır. Buna göre, öğretim elemanlarının %13,3'ü 1-5 yıl arasında, %25,1'i 6-10 yıl arasında, %40,1'i 11-15 yıl arasında, %2,3'ü 16-20 yıl arasında, %19,2'si 21 yıl ve üzeri mesleki kıdeme sahiptir. Araştırmanın örneklemini kapsamındaki öğretim elemanlarının akademik unvanları açısından dağılımları ise %4,1'i profesör, %4,5'i doçent, %44,8'i yardımcı doçent, %46,6'si öğretim görevlisi ve okutman şeklindedir. Araştırmanın örneklemini oluşturan öğretim elemanlarının %6,6'sı

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi, %21,5'i Eğitim Bilimleri, %40,5'i İlköğretim, %5,8'i Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanları Eğitimi, %3,7'si Ortaöğretim Sosyal Alanları Eğitimi, %2,4'ü Özel Eğitim, %5,4'ü Türkçe Eğitimi, %6,9'u Yabancı Diller Eğitimi, %3,4'ü Beden Eğitimi ve Spor ve %3,8'i ise Güzel Sanatlar Eğitimi bölümlerinde görev yapmaktadırlar.

Çizelge 3'te görüldüğü gibi, yönetim görevi olan öğretim elemanlarının yönetim görevlerine bakıldığında ise, %1,4'nün dekan, %6,7'sinin dekan yardımcısı, %29,2'sinin bölüm başkanı, %17'sinin bölüm başkan yardımcısı, %35,4'nün anabilim dalı başkanı olduğu, %10,3'nün ise diğer yöneticilik alanlarında yönetim görevi üstlendikleri görülmektedir. Diğer seçeneğini işaretleyen öğretim elemanları, yönetim görevi olarak; eğitim, sosyal ve fen bilimleri enstitülerinin müdür ve müdür yardımcısı, araştırma ve uygulama merkezi müdürü, meslek yüksekokulu müdürü, inkılâp tarihi bölüm başkanı, üniversite genel sekreteri ve okulöncesi eğitimi program sorumlusu olarak görev yaptıklarını belirtmişlerdir.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın amacına bağlı olarak, araştırma verilerinin toplanmasında anket tekniği kullanılmıştır. Anket nicel araştırma yöntemleri içerisinde en çok kullanılan veri toplama tekniklerinden birisidir (Ekiz, 2003, s. 135). Anket tekniği geniş bir coğrafi alana ulaşmayı sağlaması, araştırmacıya zaman ve maliyet tasarrufu sağlaması, önyargı ve kişisel eğilimlerin araştırmaya katılma olasılığının daha az olması gibi yararlarının yanısıra, veri toplanacak kişilerle yüzyüze bulunma olanağının kısıtlı olması, genelde yanıtlanma oranının düşük olması gibi sınırlılıkları da beraberinde getiren bir tekniktir (Balcı, 2001, s. 179; Ekiz, 2003, s. 135). Bu araştırmada, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleştirme düzeyini ve eğitim fakültelerinde standartların geliştirilmesine yönelik öneriler ile geliştirme çalışmalarında yaşanan güçlükleri belirlemek amacıyla öğretim elemanı görüşlerine gereksinim duyulduğu için anket tekniğinin kullanılması uygun bulunmuştur.

3.3.1. Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Araştırma verilerini toplamak üzere, Türkiye’de 1998–1999 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında, Yükseköğretim Kurulu tarafından akreditasyon amaçlı olarak geliştirilen öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyini belirlemek amacıyla eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının görüşlerini almaya yönelik bir anket formunun hazırlanmasına karar verilmiştir. Bu nedenle, önce anket formunun oluşturulabilmesi için gerekli olan alanyazın taraması yapılmıştır. Alanyazında konuyla ilgili ulusal ve uluslararası öğretmen eğitimi program standartlarının neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. İnternet yoluyla yapılan aramalarda birçok ülkenin öğretmen eğitimi program standartlarına ilişkin bilgi toplanmıştır. Ayrıca Türkiye’de yapılan ilgili çalışmalar da incelenmiştir. İncelenen örnekler doğrultusunda, Yükseköğretim Kurulu tarafından akreditasyon amaçlı geliştirilen öğretmen eğitimi program standartları, ölçme aracının hazırlanmasında temel alınmıştır. Ancak öğretmen eğitimi program standartları genel ifadeler içerdiğinden, standartların göstergeleri ve göstergelerin de kanıtları dikkate alınarak veri toplama aracının maddeleri oluşturulmuştur. Oluşturulan maddeler düzenlenerek “Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyini Belirleme Anketi” adı altında öğretim elemanlarına yönelik deneme formu niteliğinde bir veri toplama aracı hazırlanmıştır.

Hazırlanan veri toplama aracı, kapsam geçerliğini belirlemek üzere uzman görüşüne sunulmuştur. Kapsam geçerliği, “bir ölçme aracının içerik ve beklenen davranışları ne derece ölçtüğünün belirlenmesidir” (Balcı, 1997, s. 124). Bu nedenle, uzman görüşüne sunulan veri toplama aracının, araştırmanın amacına uygunluğu, içeriğin amaca uygunluğu, yönergelerin, içeriğin ve yanıtlama biçiminin anlaşılabilirliğinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca dayanarak anket formları; 4’ü profesör, 7’si yardımcı doçent, 4’ü öğretim görevlisi olmak üzere toplam 15 alan uzmanının görüşlerine sunulmuştur. Alan uzmanlarından alınan dönütler sonucunda anket taslağında gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Kapsam geçerliği çalışması sonucunda öğretim elemanlarına yönelik iki bölümden oluşan bir anket formu düzenlenmiştir. Anketin ilk bölümünde örnekleme giren öğretim

elemanlarını tanımaya yönelik sorular yer almaktadır. Bu kapsamda öğretim elemanlarının cinsiyet, görev yaptıkları üniversite, fakülte, bölüm ve anabilim dalı, akademik unvanları, mesleki kıdemleri ve yönetim görevlerinin olup olmadığını varsa yönetim görevi olan öğretim elemanlarının yönetim görevlerinin ne olduğunu belirlemeye yönelik beş soru yer almaktadır. Öğretim elemanları için hazırlanan anketin ikinci bölümünde ise Yükseköğretim Kurulu'nun akreditasyon amaçlı olarak geliştirdiği öğretmen eğitimi program standartları alanlarına ilişkin standart ifadeleri yer almaktadır. Anketin bu bölümü; *öğretimin planlanması, uygulaması ve değerlendirilmesi* alanı için 19, *öğretim elemanları* alanı için 19, *öğrenci* alanı için 8, *tesis kütüphane ve donanım* alanı için 21, *yönetim* alanı için 19, *kalite güvencesi* alanı için 11 ve *fakülte-okul işbirliği* alanı için 9 olmak üzere toplam yedi alan ve 106 maddeden oluşmuştur. Öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleştirme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin belirlenmeye çalışıldığı bu bölümünde, her bir madde için “tamamen gerçekleşiyor” seçeneğine 5, “oldukça çok gerçekleşiyor” seçeneğine 4, “biraz gerçekleşiyor” seçeneğine 3, “çok az gerçekleşiyor” seçeneğine 2, “hiç gerçekleşmiyor” seçeneğine 1 puan verilmiştir. Anketin sonuna yine uzman görüşüne dayalı olarak, eğitim fakültelerinde standartları geliştirmeye yönelik öneriler ile fakültelerde standartları geliştirme çalışmalarında yaşanan güçlükleri belirlemeye yönelik iki açık uçlu soru eklenmiştir.

Kapsam geçerliği çalışmaları sonucunda, öğretim elemanları için düzenlenen veri toplama aracının pilot uygulaması gerçekleştirilmiştir. Özdamar'a (2003, s. 223) göre pilot uygulama, “desteklenen ve uygulaması kabul edilen araştırma, rasgele seçilen ve toplum ya da örneği temsil edecek çok az sayıda birim üzerinde araştırma planına uygun olarak deneme tipinde (pilot) bir uygulamanın yapılmasıdır”. Buna göre, pilot uygulama, anketin gerçek uygulama öncesinde ifade hatalarını, gereksiz ve birbiriyle örtüşen maddeleri, anketin tasarımının yanıtlayıcılar üzerindeki etkisini belirlemek ve anketin ne kadar sürede doldurulduğunu saptamak için çalışma evreni dışında tutulan ve çalışma evreniyle benzer özelliklere sahip en az 10 kişiye uygulanmasıdır (Altunışık ve ötekileri, 2005, s. 82). Bu nedenle taslak anket formu, ulaşılabilirlik ölçütü göz önüne alınarak, araştırmanın örneklemini dışında tutulan Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 17 ve Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 18 öğretim elemanına uygulanmıştır. Böylece anketin pilot uygulaması 35 öğretim elemanı

üzerinden yapılmıştır. Pilot uygulamanın gerçekleştirildiği eğitim fakültelerindeki öğretim elemanları asıl uygulamanın dışında tutulmuştur. Osmangazi ve Dumlupınar üniversitelerinin eğitim fakültelerinde pilot uygulamanın yapıldığı öğretim elemanlarının; cinsiyetleri, bölümleri ve yönetim görevlerine ilişkin bilgiler Çizelge 4’te verilmiştir.

Çizelge 4
Pilot Uygulamanın Yapıldığı Öğretim Elemanlarına İlişkin Kişisel Bilgiler
(n=35)

Cinsiyetleri	Sayı (S)
1. Kadın	20
2. Erkek	15
Üniversiteler	
1. Dumlupınar Üniversitesi	18
2. Osmangazi Üniversitesi	17
Bölümler	
1. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri	1
2. İlköğretim Bölümü	14
3. Türkçe Bölümü	6
4. Eğitim Bilimleri	11
5. Yabancı Diller	3
Görevleri	
1. Öğretim Elemanı	20
2. Yönetici	15

Çizelge 4’te görüldüğü gibi, pilot uygulamaya katılan öğretim elemanlarının 20’si kadın, 15’i erkektir. Öğretim elemanların 18’i Dumlupınar Üniversitesi, 17’si ise Osmangazi Üniversitesinde görev yapmaktadırlar. Öğretim elemanlarından 1’i Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri, 14’ü İlköğretim, 6’sı Türkçe, 11’i Eğitim bilimleri, 3’ü ise yabancı diller bölümlerinde görev yapmaktadırlar.

Pilot uygulamaya katılan 35 öğretim elemanından elde edilen sayısal veriler üzerinde yapılan işlemler sonucu anketin tamamına yönelik güvenilirlik katsayısı “Cronbach Alfa: .97 olarak bulunmuştur. Anketin ikinci bölümünde yer alan yedi standart alanının her birine ilişkin güvenilirlik katsayıları .95 ile .75 arasında değişmektedir. Ayrıca asıl uygulama tamamlandıktan sonra anketin güvenilirlik çalışması tekrar yapılmıştır. 708 öğretim elemanından elde edilen sayısal veriler üzerinde yapılan işlemler sonucu anketin tamamına yönelik güvenilirlik katsayısı .99 olarak bulunmuştur. Anketin ikinci bölümünde yer alan standart alanlarına ilişkin güvenilirlik katsayıları .97 ile .85 arasında

değişmektedir. Anketin pilot uygulama ve asıl uygulama sonunda elde edilen sayısal veriler üzerinde yapılan işlemler sonucu anketin tamamına ve anketi oluşturan standart alanlarına ilişkin Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları Çizelge 5’de verilmiştir.

Çizelge 5
Ölçme Aracının Alanlarına İlişkin Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayıları

Standart Alanları	Güvenirlik Katsayıları	
	Pilot Uyguma (n=35)	Asıl Uygulama (n=708)
Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesine İlişkin Standartlar	.95	.94
Öğretim Elemanlarına İlişkin Standartlar	.92	.94
Öğrencilere İlişkin Standartlar	.87	.85
Tesisler, Kütüphane ve Donanıma İlişkin Standartlar	.93	.95
Yönetime İlişkin Standartlar	.95	.97
Kalite Güvencesine İlişkin Standartlar	.75	.97
Fakülte-Okul İşbirliğine İlişkin Standartlar	.94	.93
Anketin tamamına yönelik güvenirlik katsayısı	.97	.99

Pilot uygulama sonrasında son biçimi verilen veri toplama aracı “Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyini Belirleme Anketi” Ek 2’de verilmiştir. Uygulamaya hazır hale gelen anketlerden öğretim elemanları için 1200 adet çoğaltılmıştır. Anketler, postalama işlemlerinde ve öğretim elemanlarına ulaştırılmasında doğabilecek olumsuz durumlara karşı hazırlıklı olmak için örnekleme alınan öğretim elemanı sayısından fazla çoğaltılmıştır.

3.3.2. Veri Toplama Aracının Uygulanması

Anketler, eğitim fakültelerinde uygulanmadan önce, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü aracılığı ile tüm üniversitelerin rektörlüklerinden uygulama izni alınmıştır. Aynı şekilde anketler eğitim fakültelerine postalanmadan önce, gizlilik ilkesine bağlı kalınarak her bir üniversitede görev yapan öğretim elemanı sayısının %30’u kadar anket ayrı ayrı ve üzerinde isim yazılmadan zarflara yerleştirilerek kapatılmıştır. Anketlerin geri dönüşünü artırmak, takibini kolaylaştırmak ve anketlerin uygulanmasında posta anketi tekniğinin sınırlılıklarını en aza indirmek için her üniversiteden bir öğretim elemanı ile bağlantı kurularak, anketlerin

uygulanması için yardım alınmıştır. Anketlerin uygulanması ve geri gönderilmesi konularında bağlantı kurulan kişileri bilgilendirmek amacıyla bir uygulama yönergesi hazırlanmıştır. Böylece, anketleri her bir eğitim fakültesine göndermek için, her bir eğitim fakültesinde ulaşılmak istenen sayı kadar anket ve anketleri ilgili fakültede uygulayacak öğretim elemanın adına yazılmış olan uygulama yönergesi ile uygulama izninden oluşan 50 adet kargo paketi hazırlanmıştır. Böylece gerçek uygulama kapsamına alınan örneklemdaki 982 öğretim elemanına posta yoluyla ulaşılmaya çalışılmıştır. Bunun nedeni, posta anketlerinin araştırma evrenini oluşturan birimler dağınık ve geniş bir alana yayılmışsa kullanılması uygun bir anket uygulama tekniği olmasıdır. Ancak, bu tekniğin uygulamada, kaynak kişilerin anketleri doldurmalarının denetlenmesinin olanaklı olmaması ve anketlerin geri dönüş oranının düşük olması gibi sınırlılıkları da vardır (Balcı, 2001, s. 178). Bu çalışmada eğitim fakültelerine gönderilen anketlerin dönüş oranını artırmak için bu sınırlılıklar en aza indirgenmiştir.

3.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada, “Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyini Belirleme Anketi” ile toplanan verilerin çözümlemesine geçmeden önce, verilerin düzenlenmesi ve işlenmesi ile ilgili işlemler gerçekleştirilmiştir. Bunun için öncelikle, örneklemdaki öğretim elemanlarına gönderilen ve geri dönen geçerli veri toplama araçlarına 1’den 708’e kadar bir sayı verilmiştir. Bu sayılara göre, veri toplama aracındaki veriler bilgisayara girilmiştir.

Toplanan verilerin çözümlemesinde bilgisayardan yararlanılmış ve araştırmanın genel amacı çerçevesinde yanıtları aranan alt amaçlara (sorulara) yönelik olarak toplanan sayısal veriler üzerinde gerekli istatistiksel çözümler için SPSS (The Statistical Packet for Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Araştırmada yapılan istatistiksel çözümler için anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Araştırmanın alt amaçlarını gerçekleştirirken SPSS paket programından yararlanarak;

1. Araştırmanın birinci alt amacında belirtilen eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin

çözümlemesinde sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapmalardan yararlanılmıştır.

2. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetim görevi olan ve yönetim görevi olmayan öğretim elemanlarının görüşleri arasında fark olup olmadığını belirlemede aritmetik ortalama ve standart sapmalardan yararlanılmıştır. Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için t-testi kullanılmıştır.

3. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyinin standart alanlarına göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemede her bir standart alanının aritmetik ortalaması ve standart sapmalarından yararlanılmıştır. Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmede tek yönlü varyans çözümlemesinden yararlanılmıştır. Tek yönlü varyans çözümlemesinin ortaya koyduğu farkın kaynağının belirlenmesinde ise Tukey HSD testi kullanılmıştır.

4. Araştırmanın dördüncü amacı kapsamında öğretmen eğitimi program standartlarının fakültelerde gerçekleşme düzeyinin eğitim fakültelerinin gelişmişlik düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Bunun için fakültelerin gelişmişlik düzeylerini belirlemek amacıyla;

- Eğitim fakültelerinin öğretim üyesi (Profesör, Doçent ve Yardımcı Doçent) ve öğrenci sayıları belirlenerek öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı belirlendikten sonra fakülteler en küçük sayıdan en büyük sayıya doğru sıralanmıştır.
- Eğitim fakültelerinin SCI + SSCI + AHCI 'ta yayınlanan makale sayısı ve öğretim elemanı sayısı belirlenerek, öğretim elemanı başına düşen makale sayısına göre, fakülteler en büyük sayıdan en küçük sayıya doğru sıralanmıştır.
- Fakültelerdeki tüm bölümlerin giriş taban puanları çıkarılmıştır. Sonra bu puanlar toplanarak bölüm sayısına bölündükten sonra ortaya çıkan genel giriş taban puanına göre, fakülteler en büyük taban puandan en küçük taban puana doğru sıralanmıştır.
- Böylece her fakülte için üç ayrı gelişmişlik düzeyi belirlenmiştir. Son aşamada her fakülte için belirlenen bu üç gelişmişlik kat sayısı toplanıp üçe bölünerek tek

bir gelişmişlik kat sayısı oluşturulmuştur. Fakülteler, oluşturulan bu genel gelişmişlik kat sayılarına göre en küçükten en büyüğe doğru sıralanmıştır.

Araştırmada bu işlemler, veri toplanan 40 eğitim fakültesi üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu fakülteler en yüksek gelişmişlik kat sayısından başlanarak; yüksek, orta ve düşük olmak üzere üç gelişmişlik düzeyine ayrılmıştır. Fakültelerin gelişmişlik kat sayıları ve içinde buldukları gelişmişlik düzeylerini gösteren çizelge Ek 3'te verilmiştir.

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitim program standartlarının gerçekleşme düzeyi fakültelerin gelişmişlik düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemede her bir gelişmişlik düzeyinin aritmetik ortalaması ve standart sapmalarından yararlanılmıştır. Aritmetik ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmede tek yönlü varyans çözümlemesinden yararlanılmıştır. Tek yönlü varyans çözümlemesinin ortaya koyduğu farkın kaynağının belirlenmesinde ise Tukey HSD testi kullanılmıştır.

5. Beşinci ve altıncı alt amaçlara ilişkin veriler ise anketin sonundaki iki açık uçlu soru ile toplanmıştır. Bu sorularla öğretim elemanlarının görüşleri, eğitim fakültelerinde standartları geliştirmeye yönelik öneriler ve eğitim fakültelerde standart geliştirme çalışmalarında yaşanan güçlükler başlıkları altında, yedi standart alanına uygun olarak gruplandırılmıştır. Her gruptaki görüşlerin sayıları da belirtilerek çizelgeler oluşturulmuştur.

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin belirlenmesi amacıyla kullanılan veri toplama aracında standart maddelerine verilecek puanlar beşli olarak derecelendirilmiştir. Ölçme aracındaki her bir maddeye ilişkin bu derecelendirme; *tamamen gerçekleşiyor, oldukça çok gerçekleşiyor, biraz gerçekleşiyor, çok az gerçekleşiyor ve hiç gerçekleşmiyor* şeklindedir. Ölçme aracındaki her bir maddeye verilecek yanıt kodları bu derecelendirmelere uygun olarak olumsuzdan olumluya doğru 1.00 ile 5.00 arasında değişmektedir. Ölçme aracında yer alan aralıkların eşit olduğu (4/5) varsayımından hareket ederek önce seçeneklere ait alt ve üst sınırlar belirlenmiştir. Daha sonra, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin

görüşlerden elde edilen verilerin ortalamalara göre yorumlanması ve ortalamaların hangi düzeylere girdiğinin belirlenmesi amacıyla bu derecelendirmeler üç düzeyde toplanmıştır. Bu düzeyler, ölçme aracındaki her bir madde dikkate alınarak *tamamen gerçekleşiyor ve oldukça çok gerçekleşiyor* “yeterli düzey”, *biraz gerçekleşiyor* “orta düzey” ve *çok az gerçekleşiyor ve hiç gerçekleşmiyor* “yetersiz düzey” olarak belirlenmiştir. Ölçme aracındaki her bir maddeye ilişkin derecelendirme sınırları ve düzeyleri Çizelge 6’da verilmiştir.

Çizelge 6
Seçeneklere İlişkin Sınırlar ve Gruplamalar

Seçenekler		Sınırlar	Düzeyley	Sınırlar
Tamamen Gerçekleşiyor	(5)	4.20 – 5.00	Yeterli Düzey	3.40 – 5.00
Oldukça Çok Gerçekleşiyor	(4)	3.40 – 4.19		
Biraz Gerçekleşiyor	(3)	2.60 – 3.39	Orta Düzey	2.60 – 3.39
Çok Az Gerçekleşiyor	(2)	1.80 – 2.59		
Hiç Gerçekleşmiyor	(1)	1.00 – 1.79	Yetersiz Düzey	1.00 – 2.59

Dördüncü Bölüm

BULGULAR VE YORUMLARI

Eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının görüşlerine göre, öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyini ve standartların geliştirilmesine yönelik öneriler ile geliştirme çalışmalarında yaşanan güçlüklerin belirlenmesinin amaçlandığı araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacına dönük soruların yanıtlanması için toplanan verilerin istatistiksel tekniklerle çözümlenmesiyle elde edilen bulgulara ve yorumlarına yer verilmiştir. Bulgular ve yorumlarının verilmesinde, araştırmanın amacı doğrultusunda yanıtı aranan soruların sırası izlenmiştir.

4.1. Fakültelerde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyi

Araştırmada yanıtı aranan ilk soru, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili öğretim elemanı görüşlerinin ne olduğudur. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili öğretim elemanı görüşleri; *öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, öğretim elemanları, öğrenciler, tesisler, kütüphane ve donanım, yönetim, kalite güvencesi ve fakülte-okul işbirliği* standart alanları kapsamında incelenmiştir. Elde edilen verilerin aritmetik ortalamalara göre yorumlanmasında, yöntem bölümünde belirtilen sınırlardan ve sınırlara ilişkin oluşturulan düzeylerden yararlanılmıştır.

4.1.1. Öğretimin Planlaması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi

Öğretmen eğitimi program standartlarını oluşturan yedi standart alanından ilki “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi”dir. Bu standart alanında toplam 19 standart maddesi bulunmaktadır. Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının “Öğretimin planlaması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanındaki standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan sayısal veriler (sayı, yüzde ve aritmetik ortalamalar) Çizelge 7’de verilmiştir.

Çizelge 7
Eğitim Fakültelerinde “Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi” Alanına İlişkin Standartların Gerçekleşme Düzeyi İlgili
Öğretim Elemanı Görüşleri
(n=708)

Standartlar	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Çok Az		Hiç		\bar{x}	SS
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
1. Öğretim elemanlarının; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi	53	7.5	286	40.4	286	40.4	75	10.6	8	1.1	3.43	.82
2. Öğretim elemanlarının derslere gerekli hazırlıkları yaparak girmesi ve sınıf yönetimini başarılı bir şekilde uygulaması	75	10.6	353	49.9	214	30.2	62	8.8	4	0.6	3.61	.81
3. Öğretim elemanlarının derslerde öğretim teknolojilerini etkili şekilde kullanması	58	8.2	230	32.5	287	40.5	119	16.8	14	2.0	3.28	.91
4. Öğretim elemanlarının derslerin amaçlarına uygun etkili öğretim yöntemlerini kullanması	38	5.4	286	40.4	272	38.4	100	14.1	12	1.7	3.34	.85
5. Öğrencilerin; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi	19	2.7	185	26.1	277	39.1	190	26.8	37	5.2	2.94	.92
6. Öğrencilerin yaptıkları çalışmaların öğretim programı ve ders planlarına uygun olması	53	7.5	326	46.0	222	31.4	94	13.3	13	1.8	3.44	.88
7. Öğrencilerin, alanları ile ilgili yeterli bilgi düzeyine ulaşması	38	5.4	342	48.3	250	35.3	66	9.3	12	1.7	3.46	.80
8. Öğrencilerin, çocukların nasıl geliştikleri ve öğrendikleri hakkında yeterli düzeyde öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması	37	5.2	332	46.9	257	36.3	70	9.9	12	1.7	3.44	.81
9. Öğrencilerin çeşitli sınıf yönetimi tekniklerini etkili olarak kullanabilmesi	31	4.4	235	33.2	318	44.9	104	14.7	20	2.8	3.22	.85
10. Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi	28	4.0	232	32.8	337	47.6	95	13.4	16	2.3	3.23	.81
11. Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi	27	3.8	237	33.5	318	44.9	114	16.1	12	1.7	3.22	.82
12. Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması	23	3.2	214	30.2	332	46.9	128	18.1	11	1.6	3.16	.81
13. Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması	28	4.0	147	20.8	280	39.5	182	25.7	71	10.0	2.83	1.00
14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	45	6.4	240	33.9	242	34.2	136	19.2	45	6.4	3.15	1.01
15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	37	5.2	249	35.2	281	39.7	120	16.9	21	3.0	3.23	.89
16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	37	5.2	243	34.3	277	39.1	126	17.8	25	3.5	3.20	.91
17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	21	3.0	201	28.4	332	46.9	131	18.5	23	3.2	3.09	.84
18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	36	5.1	276	39.0	280	39.5	105	14.8	11	1.6	3.31	.84
19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	77	10.9	340	48.0	207	29.2	69	9.7	15	2.1	3.56	.88

(p<.05)

Çizelge 7’de görüldüğü gibi, öğretmen eğitimi program standartları alanlarından biri olan “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanında 19 standart yer almaktadır. Bu alanda öğretim elemanlarının görüş belirtmeleri istenen ilk standart “Öğretim elemanlarının; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi”dir. Öğretim elemanlarının görev yaptıkları eğitim fakültelerinde bu standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3.43’dür. Bu ortalamaya göre, eğitim fakültelerinde “Öğretim elemanlarının; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi” standardı “yeterli” düzeyde gerçekleşmektedir. İkinci olarak öğretim elemanlarından “Öğretim elemanlarının derslere gerekli hazırlıkları yaparak girmesi ve sınıf yönetimini başarılı bir şekilde uygulaması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Öğretim elemanlarının bu standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3.61’dir. Bu ortalamaya göre, “Öğretim elemanlarının derslere gerekli hazırlıkları yaparak girmesi ve sınıf yönetimini başarılı bir şekilde uygulaması” standardının fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Üçüncü olarak, “Öğretim elemanlarının derslerde öğretim teknolojilerini etkili şekilde kullanması” standardının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.28’dir. Bu değer, “Öğretim elemanlarının derslerde öğretim teknolojilerini etkili şekilde kullanması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Dördüncü standart “Öğretim elemanlarının derslerin amaçlarına uygun etkili öğretim yöntemlerini kullanması”dır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.34’dür. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanlarının görüşüne başvurulmuş beşinci standart “Öğrencilerin; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi”dir. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.94’dür. Bu ortalamaya göre, “Öğrencilerin; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi” standardının fakültelerde

“orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Altıncı olarak, “Öğrencilerin yaptıkları çalışmaların öğretim programı ve ders planlarına uygun olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.44’dür. Bu değere göre “Öğrencilerin yaptıkları çalışmaların öğretim programı ve ders planlarına uygun olması” standardının fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Öğretim elemanlarından görüş belirtmeleri istenen yedinci standart “Öğrencilerin, alanları ile ilgili yeterli bilgi düzeyine ulaşması”dır. Bu standardın eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.46’dır. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır. Sekizinci olarak, öğretim elemanlarından “Öğrencilerin, çocukların nasıl geliştikleri ve öğrendikleri hakkında yeterli düzeyde öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Öğretim elemanlarının bu standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3.44’dür. Bu ortalama, bu standardın fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Dokuzuncu standart olan “Öğrencilerin çeşitli sınıf yönetimi tekniklerini etkili olarak kullanabilmesi”nin fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.22’dir. Bu değere göre, “Öğrencilerin çeşitli sınıf yönetimi tekniklerini etkili olarak kullanabilmesi” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Bu alanda onuncu standart “Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi”dir. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.23’dür. Bu ortalamaya göre, “Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır.

“Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” standart alanında öğretim elemanlarından görüş belirtmeleri istenen onbirinci standart, “Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi”dir. Öğretim elemanlarının görev yaptıkları eğitim fakültelerinde bu standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3.22’dir. Bu ortalamaya göre, eğitim fakültelerinde “Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim

yöntemlerini kullanabilmesi” standardının eğitim fakültelerinde “orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Onikinci olarak öğretim elemanlarından “Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Öğretim elemanlarının bu standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3.16’dır. Bu ortalamaya göre, “Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Onüçüncü olarak “Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.83’tür. Bu değere göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Ondördüncü standart olan “Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması”nın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.15’tir. Bu sonuca dayalı olarak, “Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır. Onbeşinci olarak “Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.23’tür. Bu değer, “Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanlarının görüşüne başvurulmuş onaltıncı standart “Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması”dır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.20’dir. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Öğretim elemanlarından görüş belirtmeleri istenen onyedinci standart “Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi”dir. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.09’dur. Bu değer, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Diğer bir standart olan

“Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi”nin fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.31’dir. Buna göre, “Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Bu alandaki son standart olan “Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi”nin fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.56’dır. Bu ortalamaya göre, bu standart fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleşmektedir.

Çizelge 7’de görüldüğü gibi, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarından elde edilen puanların aritmetik ortalama değerleri en yüksek $\bar{x} = 3.61$ ile en düşük $\bar{x} = 2.83$ arasında değişmektedir. Bu değerlere göre, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanında yer alan 1., 2., 6., 7., 8. ve 9. standartların fakültelerde “yeterli” düzeyde; 3., 4., 5., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17. ve 18. standartların ise fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Bu alanda eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi yetersiz olan standart yoktur.

Araştırmada, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen bu bulgular; Ocak ve Beydoğan’ın (2005) “Konuların işlenmesi sırasında kullanılması öngörülen yöntem ve tekniklerin program hedeflerine kısmen uygun olduğu”, Taş’ın (2004) “Fakültelerde öğretme ve öğrenme süreçleri boyutundaki standartların fazla gerçekleşmediği, değerlendirme boyutundaki standartların gerçekleşme durumunda bazı sorunların olduğu” bulgularıyla örtüşmektedir. Erişen’in (2001) “Öğretmen adayları, öğretmen olduklarında etkili öğretmen özelliklerine ilişkin standartları yeterince karşılayamadıkları, programın ve öğrencilerin özelliklerine göre öğretme-öğrenme stratejilerinin seçimi ve etkili şekilde uygulanmasına yönelik standartları yeterince gerçekleştiremedikleri görülmüştür” bulgularıyla da benzerlik göstermektedir.

4.1.2. Öğretim Elemanları

Öğretmen eğitimi program standartlarını oluşturan yedi standart alanından ikincisi “Öğretim elemanları” alanıdır. Bu standart alanında toplam 19 standart bulunmaktadır. Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının “Öğretim elemanları” alanındaki standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan sayısal veriler (sayı, yüzde ve aritmetik ortalamalar) Çizelge 8’de verilmiştir.

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili öğretim elemanlarından ikinci olarak, “Öğretim elemanları” alanında yer alan standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Çizelge 8’de görüldüğü gibi bu alanda yer alan ilk standart “Derslerin verilmesi, öğrencilere danışmanlık ve gerekli desteğin sağlanması için yeterli sayıda öğretim elemanının olması”dır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.95’dir. Bu ortalamaya göre, “Derslerin verilmesi, öğrencilere danışmanlık ve gerekli desteğin sağlanması için yeterli sayıda öğretim elemanının olması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. İkinci olarak öğretim elemanlarından “Öğretim elemanlarının akademik hazırlık, öğretmenlik becerisi ve uygulama çalışmalarında deneyim kazanmış olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Öğretim elemanlarının bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3.41’dir. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Üçüncü olarak, “Öğretim elemanlarının öğrettikleri dersler alanında en az yüksek lisans derecesine sahip olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.73’tür. Bu değer, “Öğretim elemanlarının öğrettikleri dersler alanında en az yüksek lisans derecesine sahip olması” standardının fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Dördüncü standart olan “Öğretim elemanlarının bilgiye ulaşmak için internet kaynaklarını ve kütüphaneyi etkin biçimde kullanması”nın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.54’tür. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır.

Çizelge 8
Eğitim Fakültelerinde “Öğretim Elemanları” Alanına İlişkin Standartların Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Öğretim Elemanı Görüşleri
(n=708)

Standartlar	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Çok Az		Hiç		\bar{X}	SS
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
1. Derslerin verilmesi, öğrencilere danışmanlık ve gerekli desteğin sağlanması için yeterli sayıda öğretim elemanının olması	50	7.1	179	25.3	209	29.5	228	32.2	42	5.9	2.95	1.05
2. Öğretim elemanlarının akademik hazırlık, öğretmenlik becerisi ve uygulama çalışmalarında deneyim kazanmış olması	59	8.3	292	41.2	247	34.9	101	14.3	9	1.3	3.41	.88
3. Öğretim elemanlarının öğrettikleri dersler alanında en az yüksek lisans derecesine sahip olması	161	22.7	294	41.5	168	23.7	71	10.0	14	2.0	3.73	.99
4. Öğretim elemanlarının bilgiye ulaşmak için internet kaynaklarını ve kütüphaneyi etkin biçimde kullanması	112	15.8	285	40.3	202	28.5	91	12.9	18	2.5	3.54	.99
5. Öğretim elemanlarının haftalık ders yükünün, araştırma ve yayın yapma gibi bilimsel çalışmalar ile danışmanlık hizmetlerini engellemeyecek düzeyde olması	40	5.6	90	12.7	214	30.2	224	31.6	140	19.8	2.53	1.11
6. Öğretim elemanlarına verilen ek görevlerin mesleki gelişim için gerekli zamanı ayırmalarına engel olmaması	31	4.4	141	19.9	251	35.5	198	28.0	87	12.3	2.76	1.04
7. Yeni öğretim elemanlarının kendileri için var olan mesleki gelişim olanakları hakkında bilgilendirilmesi	29	4.1	141	19.9	251	35.5	200	28.2	87	12.0	2.75	1.04
8. Öğretim elemanlarının mesleki gelişim programlarına katılması ve program sonrası uygun sorumluluklar alması	25	3.5	132	18.6	242	34.2	208	29.4	101	14.3	2.68	1.04
9. Öğretim elemanlarının uzmanlık alanlarındaki gelişmelerden haberdar edilmesi	38	5.4	169	23.9	261	36.9	187	26.4	53	7.5	2.93	1.01
10. Öğretim elemanlarının mesleki gelişimlerini eğitim programı uygulamalarına yansıtması	42	5.9	208	29.4	295	41.7	135	19.1	28	4.0	3.14	.93
11. Öğretim elemanlarının fakülteyi geliştirme çalışmalarına etkin olarak katılması	43	6.1	153	21.6	277	39.1	167	23.6	68	9.6	2.91	1.04
12. Öğretim elemanlarının fakültede düzenlenen çeşitli etkinliklere katılması	56	7.9	197	27.8	242	34.2	175	24.7	38	5.4	3.08	1.03
13. Öğretim elemanlarına verilen görevlerin, kişisel ilgi alanları ve yeteneklerinden yararlanılacak şekilde çeşitlilik göstermesi	34	4.8	181	25.6	262	37.0	170	24.0	61	8.6	2.94	1.02
14. Öğretim elemanlarının araştırma ve program geliştirme çalışmaları ile ilgili sorumluluklar üstlenmesi	36	5.1	184	26.0	278	39.3	164	23.2	46	6.5	3.00	.98
15. Öğretim elemanlarının sınıf, laboratuvar ve diğer öğretim ortamlarında yaptıkları etkinliklerin derslerin amaçları ile ilgili olması	61	8.6	317	44.8	225	31.8	90	12.7	15	2.7	3.45	.90
16. Öğretim elemanlarının derslerinde çeşitli öğretme öğrenme yöntemlerini kullanarak öğrencilerin yeterliklerinin gelişmesine katkı sağlaması	50	7.1	294	41.5	252	35.6	96	13.6	16	2.3	3.38	.89
17. Öğretim elemanlarının öğretim ortamları dışında öğrenme amaçlı etkinlikler düzenlemesi ya da bu tür etkinliklere katılması	23	3.2	132	18.6	314	44.4	181	25.6	58	8.2	2.83	.93
18. Öğretim elemanlarının yaptıkları araştırmaların süreli eğitim yayınlarında ve kitaplarda yayınlanması	46	6.5	233	32.9	300	42.4	114	16.1	15	2.1	3.26	.88
19. Öğretim elemanlarının yaptıkları araştırma ve yayınların öğretim alanına yenilik getirmesi	27	3.8	166	23.4	301	42.5	161	22.7	53	7.5	2.93	.95

(p<.05)

Eğitim fakültelerinde ğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanlarının görüşüne başvurulan beşinci standart “ğretim elemanlarının haftalık ders yükünün, araştırma ve yayın yapma gibi bilimsel çalışmalar ile danışmanlık hizmetlerini engellemeyecek düzeyde olması”dır. Öğretim elemanlarının görev yaptıkları eğitim fakültelerinde bu standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 2.53’tür. Bu değere göre, “ğretim elemanlarının haftalık ders yükünün, araştırma ve yayın yapma gibi bilimsel çalışmalar ile danışmanlık hizmetlerini engellemeyecek düzeyde olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyinin “yetersiz” olduğu söylenebilir. Bu alanda yer alan altıncı standart, “ğretim elemanlarına verilen ek görevlerin mesleki gelişim için gerekli zamanı ayırmalarına engel olmaması”dır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.76’dır. Bu değer, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Yedinci standart olan “Yeni ğretim elemanlarının kendileri için var olan mesleki gelişim olanakları hakkında bilgilendirilmesi”nin fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.75’dir. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Sekizinci olarak, “ğretim elemanlarının mesleki gelişim programlarına katılması ve program sonrası uygun sorumluluklar alması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.68’dir. Bu ortalamaya göre, “ğretim elemanlarının mesleki gelişim programlarına katılması ve program sonrası uygun sorumluluklar alması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir.

“ğretim elemanı” alanında, ğretim elemanlarından görüş belirtmeleri istenen dokuzuncu standart “ğretim elemanlarının uzmanlık alanlarındaki gelişmelerden haberdar edilmesi”dir. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.93’tür. Bu değer, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Onuncu standart “ğretim elemanlarının mesleki gelişimlerini eğitim programı uygulamalarına yansıtması”nın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.14’tür. Bu ortalamaya göre, “ğretim elemanlarının mesleki gelişimlerini eğitim programı uygulamalarına yansıtması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği

söylenbilir. Onbirinci olarak “Öğretim elemanlarının fakülteyi geliştirme çalışmalarına etkin olarak katılması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.91’dir. Bu değere göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Onikinci olarak “Öğretim elemanlarının fakültede düzenlenen çeşitli etkinliklere katılması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.08’dir. Bu değer, “Öğretim elemanlarının fakültede düzenlenen çeşitli etkinliklere katılması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Onüçüncü standart olan “Öğretim elemanlarına verilen görevlerin, kişisel ilgi alanları ve yeteneklerinden yararlanılacak şekilde çeşitlilik göstermesi”nin fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.94’tür. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanlarının görüşüne başvurulmuş ondördüncü standart “Öğretim elemanlarının araştırma ve program geliştirme çalışmaları ile ilgili sorumluluklar üstlenmesi” standardıdır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.00’tür. Bu değer, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Onbeşinci olarak “Öğretim elemanlarının sınıf, laboratuvar ve diğer öğretim ortamlarında yaptıkları etkinliklerin derslerin amaçları ile ilgili olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.45’dir. Bu ortalamaya göre, bu standardın eğitim fakültelerinde “yeterli” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Onaltıncı standart olan “Öğretim elemanlarının derslerinde çeşitli öğretme-öğrenme yöntemlerini kullanarak öğrencilerin yeterliklerinin gelişmesine katkı sağlaması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.38’dir. Bu değere göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Onyedinci standart “Öğretim elemanlarının öğretim ortamları dışında öğrenme amaçlı etkinlikler düzenlemesi ya da bu tür etkinliklere katılması” standardıdır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.83’tür. Bu değer, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Onsekizinci olarak “Öğretim elemanlarının

yaptıkları araştırmaların süreli yayınlarda ve ya kitaplarda yayınlanması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.26’dır. Bu sonuca göre, “Öğretim elemanlarının yaptıkları araştırmaların süreli yayınlarda ve ya kitaplarda yayınlanması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Son olarak “Öğretim elemanlarının yaptıkları araştırma ve yayınların öğretim alanına yenilik getirmesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.93’dır. Bu ortalamaya göre, “Öğretim elemanlarının yaptıkları araştırma ve yayınların öğretim alanına yenilik getirmesi” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 8’de görüldüğü gibi, “Öğretim elemanı” alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarından elde edilen puanların aritmetik ortalama değerleri en yüksek $\bar{x} = 3.73$ ile en düşük $\bar{x} = 2.53$ arasında değişmektedir. Bu değerlere göre, “Öğretim elemanı” alanında yer alan 2., 3., 4. ve 15. standartların fakültelerde “yeterli” düzeyde; 1., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 16., 17., 18. ve 19. standartların ise fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Bu alanda yalnızca 5. standardın eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yetersiz olduğu görülmektedir.

Araştırmada, “Öğretim elemanları” alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen bu bulgular; Taş’ın (2004) “Öğretim elemanlarının mesleki gelişim ve işbirliği boyutundaki standartların yeterince gerçekleşmediği”, Baltacı’nın (2002) “Öğretim elemanı üzerindeki ek görevlerin araştırma yapmalarını engellediği, öğretim elemanlarının ulusal ve uluslararası hakemli dergilerde yayınlarının az olduğu”, bulgularıyla paralellik göstermektedir. Erişen’in (2001) “Fakülteler, hizmet ve etkinlikleri başarı ile uygulayacak nicelik ve nitelikte insan kaynakları sağlama konusunda önemli problemlerle karşı karşıya olduğu, insan kaynaklarının geliştirilmesine yönelik mesleki gelişim programlarına çok az yer verildiği, Fakülte personeli; yeterli ücret, uygun çalışma koşulları, mesleki tatmin ve moral olanaklarının yeterli olmadığı” bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Öte yandan, Francis’in (2002) müfettiş görüşlerine dayalı olarak, “Okullarda görev yapan öğretmen ve diğer personelin; nicel ve nitel olarak

istenen düzeyde olmadığı ve ekonomik olanaklarının iyileştirilmesi gerektiği” bulguları, öğretim elemanı alandaki standartların önemini vurgulamak açısından önemlidir.

4.1.3. Öğrenciler

Öğretmen eğitimi program standartlarını oluşturan yedi standart alanından üçüncüsü “Öğrenciler” alanıdır. Bu standart alanında toplam sekiz standart bulunmaktadır. Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının “Öğrenciler” alanındaki standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan sayısal veriler (sayı, yüzde ve aritmetik ortalamalar) Çizelge 9’da verilmiştir.

Çizelge 9’da görüldüğü gibi, öğretmen eğitimi program standartları alanlarından üçüncüsü olan “Öğrenciler” alanında sekiz standart yer almaktadır. Bu alanda öğretim elemanlarının görüş belirtmeleri istenen ilk standart “Öğrencilerin fakülte programında başarılı olmalarını sağlayacak akademik yeterliklere sahip olması”dır. Öğretim elemanlarının görev yaptıkları eğitim fakültelerinde bu standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3.15’dir. Bu ortalamaya göre, “Öğrencilerin fakülte programında başarılı olmalarını sağlayacak akademik yeterliklere sahip olması” standardı fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleşmektedir. İkinci olarak “Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olarak yeterli düzeyde istekli olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.22’dir. Bu değer, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Üçüncü standart “Öğrencilere sunulan akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin, öğrencilerin öğretmenlik mesleği ile ilgili bilinç kazanmalarını sağlayacak nitelikte olması”dır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.13’tür. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 9
Eğitim Fakültelerinde “Öğrenciler” Alanına İlişkin Standartların Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Öğretim Elemanı Görüşleri
(n=708)

Standartlar	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Çok Az		Hiç		\bar{x}	SS
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
1. Öğrencilerin fakülte programında başarılı olmalarını sağlayacak akademik yeterliklere sahip olması	26	3.7	238	33.6	289	40.8	128	18.1	27	3.8	3.15	.89
2. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olarak yeterli düzeyde istekli olması	32	4.5	268	37.9	253	35.7	133	18.8	22	3.1	3.22	.91
3. Öğrencilere sunulan akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin, öğrencilerin öğretmenlik mesleği ile ilgili bilinç kazanmalarını sağlayacak nitelikte olması	29	4.1	223	31.5	300	42.4	122	17.2	34	4.8	3.13	.91
4. Öğrencilerin programı bırakma ve/ve ya devamsızlık oranlarının düşük olması	79	11.2	259	36.6	181	25.6	153	21.6	36	5.1	3.27	1.08
5. Öğrencilerin kendilerine sağlanan destek, akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinden memnun olması	30	4.2	225	31.8	289	40.8	130	18.4	34	4.8	3.12	.92
6. Maddi durumu iyi olmayan öğrencilere sosyal yardım yapılması	62	8.8	233	32.9	225	31.8	154	21.8	34	4.8	3.19	1.03
7. Programı tamamlayan öğrencilerin mezuniyetten sonra öğretmen olması veya öğretmen olmak istemesi	115	16.2	325	45.9	177	25.0	78	11.0	13	1.8	3.64	.94
8. Öğretim elemanlarının, eğitimlerinin son yılında öğrencilerle çalışarak, onların öğretmen olma yolunda planlarını belirlemelerine yardım etmesi	63	8.9	218	30.8	242	34.2	122	17.2	63	8.9	3.14	1.08

(p<.05)

Eğitim fakültelerinde ğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanlarının görüşüne başvurulan dördüncü standart “ğrencilerin programı bırakma ve ya devamsızlık oranlarının düşük olması”dır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.27’dir. Bu değer, “ğrencilerin programı bırakma ve ya devamsızlık oranlarının düşük olması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Beşinci olarak, “ğrencilerin kendilerine sağlanan destek, akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinden memnun olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.12’dir. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Altıncı standart “Maddi durumu iyi olmayan öğrencilere sosyal yardım yapılması”dır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.19’dur. Buna göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır. Bu alanda yer alan yedinci standart “Programı tamamlayan öğrencilerin mezuniyetten sonra ğretmen olması veya ğretmen olmak istemesi” standardıdır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.64’tür. Bu değer, “Programı tamamlayan öğrencilerin mezuniyetten sonra ğretmen olması veya ğretmen olmak istemesi” standardının fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu alanda son olarak “ğretim elemanlarının, eğitimlerinin son yılında öğrencilerle çalışarak, onların ğretmen olma yolunda planlarını belirlemelerine yardım etmesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.14’dr. Bu ortalamaya göre, “ğretim elemanlarının, eğitimlerinin son yılında öğrencilerle çalışarak, onların ğretmen olma yolunda planlarını belirlemelerine yardım etmesi” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 9’da görüldüğü gibi, “ğrenci” alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarından elde edilen puanların aritmetik ortalama değerleri en yüksek $\bar{x} = 3.64$ ile en düşük $\bar{x} = 3.12$ arasında değişmektedir. Bu değerlere göre, “ğrenci” alanında yer alan; 5. standart fakültelerde “yeterli” düzeyde; 1., 2., 3., 4., 6., 7. ve 8. standartların ise fakültelerde “orta” düzeyde

gerçekleştiği söylenebilir. Bu alanda eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi yetersiz olan standart bulunmamaktadır.

Araştırmada, “Öğrenciler” alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen bu bulgular, Erişen’in (2001) “Gereksinimlere göre öğrenci alınmadığı, yönlendirmede uygun kriterlerin kullanılmadığı ve programların özelliğine uygun olmayan bir çok öğrencinin bu kurumlara yerleştirildiği” bulgularıyla örtüşmektedir. Baltacı’nın (2002) “Fakültenin, öğrencilerin sosyo-ekonomik ve psikolojik gereksinimlerini karşılama düzeyinin düşük olduğu” bulgularıyla benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır.

4.1.4. Tesisler, Kütüphane ve Donanım

Öğretmen eğitimi program standartlarını oluşturan standart alanlarından dördüncüsü “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanıdır. Bu standart alanında toplam 21 standart bulunmaktadır. Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanındaki standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan sayısal veriler (sayı, yüzde ve aritmetik ortalamalar) Çizelge 10’da verilmiştir.

Çizelge 10
Eğitim Fakültelerinde “Tesisler, Kütüphane ve Donanım” Alanına İlişkin Standartların Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Öğretim Elemanı
Görüşleri
(n=708)

Standartlar	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Çok Az		Hiç		\bar{x}	SS
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
1. Dersliklerin, programda öngörülen derslerin yürütülmesi için yeterli sayıda olması	82	1.6	222	31.4	201	28.4	139	19.6	64	9.0	3.17	1.14
2. Derslik başına düşen öğrenci sayısının dersin özelliğine göre ideal düzeyde olması	64	9.0	171	24.2	224	31.6	173	24.4	76	10.7	2.96	1.13
3. Dersliklerde öğretme-öğrenme sürecini etkileyen çevresel faktörlerin (ışık, ısı, havalandırma, gürültü, v.b) uygun olması	67	9.5	223	31.5	214	30.2	141	19.9	63	8.9	3.13	1.11
4. Dersliklerde donanım düzeninin farklı öğretim yöntemlerinin uygulanması için gerekli fiziksel esnekliğe sahip olması	33	4.7	172	24.3	234	33.1	172	24.3	97	13.7	2.82	1.09
5. Dersliklerde uygun öğretim yöntemlerinin uygulanması için teknolojik alt yapının yeterli olması	38	5.4	164	23.2	234	33.1	183	25.8	89	12.6	2.83	1.09
6. Kütüphanedeki kitap ve süreli yayın sayısının programı desteklemeye yeterli olması	50	7.1	166	23.4	232	32.8	175	24.7	85	12.0	2.89	1.11
7. Kütüphanenin genel başvuru koleksiyonunun, eğitimle ilgili materyalleri ve alan eğitimine ilişkin materyalleri içermesi	52	7.3	161	22.7	252	35.6	166	23.4	77	10.9	2.92	1.09
8. Öğrencilere kütüphanenin etkin kullanımı konusunda yeterli rehberlik hizmetinin sağlanması	37	5.2	151	21.3	230	32.5	202	28.5	88	12.4	2.78	1.08
9. Kütüphanenin öğretim elemanlarının isteklerini karşılayabilecek kitap ve süreli yayın ısmarlama sistemine sahip olması	86	2.1	172	24.3	204	28.8	156	22.0	90	12.7	3.01	1.21
10. Kütüphanenin fotokopi olanakları ve internet erişiminin yeterli düzeyde olması	99	4.0	206	29.1	176	24.9	144	20.3	83	11.7	3.13	1.23
11. Öğrencilerin kütüphaneye ulaşımının kolay olması	192	7.1	249	35.2	135	19.1	85	12.0	47	6.6	3.64	1.19
12. Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması	56	7.9	176	24.9	253	35.7	174	24.6	49	6.9	3.02	1.04
13. Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması	44	6.2	174	24.6	226	31.9	173	24.4	91	12.9	2.87	1.11
14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	83	1.7	227	32.1	189	26.7	150	21.2	59	8.3	3.18	1.14
15. Kütüphanenin; faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımlarının öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	68	9.6	149	21.0	178	25.1	170	24.0	143	20.2	2.76	1.26

Çizelge 10_Devam

Standartlar	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Çok Az		Hiç		\bar{x}	SS
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	44	6.2	187	26.4	258	36.4	161	22.7	58	8.2	3.00	1.03
17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	58	8.2	187	26.4	233	32.9	167	23.6	63	8.9	3.01	1.09
18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	67	9.5	209	29.5	207	29.2	157	22.2	67	9.5	3.09	1.17
19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	58	8.2	179	25.3	221	31.2	169	23.9	81	11.4	2.95	1.13
20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak Kullanabilmesi	47	6.6	215	30.4	252	35.6	163	23.0	31	4.4	3.12	.98
21. Öğrencilerin ders, ödev ve proje çalışmalarlarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	42	5.9	216	30.5	283	40.0	135	19.1	32	4.5	3.14	.95

(p<.05)

Eğitim fakültelerinde ğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili ğretim elemanlarından dördüncü olarak, “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanında yer alan standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Çizelge 10’da görüldüğü gibi, bu alanda ilk olarak “Dersliklerin, programda öngörülen derslerin yürütülmesi için yeterli sayıda olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.17’dir. Bu değer, “Dersliklerin, programda öngörülen derslerin yürütülmesi için yeterli sayıda olması” standardının fakültede “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. İkinci olarak ğretim elemanlarından “Derslik başına düşen ğrenci sayısının dersin özelliğine göre ideal düzeyde olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Öğretim elemanlarının bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 2.96’dır. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. nc olarak, “Dersliklerde ğretme-öğrenme sürecini etkileyen çevresel faktörlerin uygun olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.13’tür. Bu sonuca göre, “Dersliklerde ğretme-öğrenme sürecini etkileyen çevresel faktörlerin uygun olması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Dördüncü olarak “Dersliklerde donanım düzeninin farklı ğretim yöntemlerinin uygulanması için gerekli fiziksel esnekliğe sahip olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyin ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.82’dir. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

“Tesisler, kütüphane ve donanım” alanında ğretim elemanlarından görüş belirtmeleri istenen beşinci standart, “Dersliklerde uygun ğretim yöntemlerinin uygulanması için teknolojik alt yapının yeterli olması”dır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.83’tür. Bu değer, “Dersliklerde uygun ğretim yöntemlerinin uygulanması için teknolojik alt yapının yeterli olması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Altıncı olarak “Kütüphanedeki kitap ve süreli yayın sayısının programı desteklemeye yeterli olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.89’dur. Bu ortalamaya göre, bu standardın

fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Bu alanda yer alan yedinci standart “Kütüphanenin genel başvuru koleksiyonunun, eğitimle ilgili materyalleri ve alan eğitimine ilişkin materyalleri içermesi” standardıdır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.92’dir. Bu değere göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır. Sekizinci standart olan “Öğrencilere kütüphanenin etkin kullanımı konusunda yeterli rehberlik hizmetinin sağlanması”nın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.78’dir. Bu değer, “Öğrencilere kütüphanenin etkin kullanımı konusunda yeterli rehberlik hizmetinin sağlanması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanlarının görüşüne başvurulmuş dokuzuncu standart “Kütüphanenin öğretim elemanlarının isteklerini karşılayabilecek kitap ve süreli yayın ısmarlama sistemine sahip olması” standardıdır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.01’dir. Bu ortalamaya göre, “Kütüphanenin öğretim elemanlarının isteklerini karşılayabilecek kitap ve süreli yayın ısmarlama sistemine sahip olması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Onuncu standart olan “Kütüphanenin fotokopi olanakları ve internet erişiminin yeterli düzeyde olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.13’tür. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır. Onbirinci olarak “Öğrencilerin kütüphaneye ulaşımının kolay olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.64’tür. Bu değer, “Öğrencilerin kütüphaneye ulaşımının kolay olması” standardının fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Onikinci standart olan, “Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.02’dir. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

“Tesisler, kütüphane ve donanım” alanında öğretim elemanlarından görüş belirtmeleri istenen onüçüncü standart “Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması”dır. Öğretim elemanlarının görev yaptıkları eğitim fakültelerinde bu standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 2.87’dir. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Ondördüncü standart olan “Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.18’dir. Bu değere göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır. Onbeşinci olarak, “Kütüphanenin; faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımlarının öğretim elemanlarının kullanımına açık olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.76’dir. Bu değer, “Kütüphanenin; faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımlarının öğretim elemanlarının kullanımına açık olması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Onaltıncı standart olan “Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.00’tür. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 10’da görüldüğü gibi, bu alanda onyedinci olarak “Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.01’dir. Bu değer, “Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Onsekizinci olarak “Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.09’dur. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Ondokuzuncu standart olan “Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin

öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.95'dir. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Bir diğer standartta “Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi” standardıdır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.12'dir. Buna göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır. Bu alandaki son standart ise “Öğrencilerin ders, ödev ve proje çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması”dır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.14'tur. Bu değere göre, “Öğrencilerin ders, ödev ve proje çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 10'da görüldüğü gibi, “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarından elde edilen puanların aritmetik ortalama değerleri en yüksek $\bar{x} = 3.64$ ile en düşük $\bar{x} = 2.76$ arasında değişmektedir. Bu değerlere göre, “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanında yer alan 11. standart fakültelerde “yeterli” düzeyde; 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20. ve 21. standartların ise fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Bu alanda, eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi yetersiz olan standart yoktur.

Araştırmada, “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen bu bulgular, Baltacı'nın (2002) “Kütüphane ve bilgi teknolojileri öğrenci ve öğretim elemanlarının gereksinimlerini yeterince karşılayamadığı” bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Erişen'in (2001) “Kütüphane ve teknoloji merkezleri öğrenci ve öğretim elemanı gereksinimlerini karşılayacak özellikleri taşımadığı, fakültelerin yerleşim alanı, fiziksel ve teknik olanaklar, gereksinimleri karşılamada yetersiz kaldığı, atölye, laboratuvar ve dersliklerde yer alan donanımların genellikle yeterli olduğu, öğretim elemanlarına verilen çalışma odaları ve donanımların gereksinimleri karşılayamadığı” bulgularıyla da paralellik göstermektedir.

4.1.5. Yönetim

Öğretmen eğitimi program standartlarını oluşturan yedi standart alanından beşincisi “Yönetim” alanıdır. Bu standart alanında toplam 19 standart bulunmaktadır. Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının “Yönetim” alanındaki standartların fakültelerde gerçekleştirme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan sayısal veriler (sayı, yüzde ve aritmetik ortalamalar) Çizelge 11’de verilmiştir.

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleştirme düzeyi ile ilgili öğretim elemanlarından beşinci olarak, “Yönetim” alanında yer alan standartların fakültelerde gerçekleştirme düzeyine ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Çizelge 11’de görüldüğü gibi, bu alanda yer alan ilk standart “Fakülte organlarında bölümlerin dengeli biçimde temsil edilmesi”dir. Bu standardın fakültelerde gerçekleştirme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.21’dir. Bu değer, “Fakülte organlarında bölümlerin dengeli biçimde temsil edilmesi” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. İkinci olarak “Fakültede yazılı ve sözlü etkin bir iletişim ağının olması” standardının fakültelerde gerçekleştirme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.25’tir. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Üçüncü olarak, “Fakültenin yazılı olarak ortaya konmuş bir misyona sahip olması” standardının fakültelerde gerçekleştirme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.22’tür. Bu değere göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır. Dördüncü olarak öğretim elemanlarından “Fakülte misyonunun yönetim ve öğretim elemanları tarafından paylaşılması” standardının fakültelerde gerçekleştirme düzeyine ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Öğretim elemanlarının bu standardın gerçekleştirme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3.02’dir. Bu değer, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Beşinci olarak, “Fakültede lisans programlarının ve derslerin amaçlarının fakülte misyonu ile tutarlı olması” standardının fakültelerde gerçekleştirme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.23’tür. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 11
Eğitim Fakültelerinde “Yönetim” Alanına İlişkin Standartların Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Öğretim Elemanı Görüşleri
(n=708)

Standartlar	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Çok Az		Hiç		\bar{x}	SS
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
1. Fakülte organlarında bölümlerin dengeli biçimde temsil edilmesi	72	10.2	245	34.6	215	30.4	112	15.8	64	9.0	3.21	1.11
2. Fakültede yazılı ve sözlü etkin bir iletişim ağının olması	90	12.7	227	32.1	208	29.4	134	18.9	49	6.9	3.25	1.11
3. Fakültenin yazılı olarak ortaya konmuş bir misyona sahip olması	84	11.9	230	32.5	212	29.9	118	16.7	64	9.0	3.22	1.13
4. Fakülte misyonunun yönetim ve öğretim elemanları tarafından paylaşılması	58	8.2	187	26.4	248	35.0	141	19.9	74	10.5	3.02	1.10
5. Fakültede lisans programlarının ve derslerin amaçlarının fakülte misyonu ile tutarlı olması	65	9.2	252	35.6	225	31.8	113	16.0	53	7.5	3.23	1.06
6. Yönetim birimlerinin düzenli olarak toplanması ve işbirliği içinde çalışması	95	13.4	208	29.4	210	29.7	135	19.1	60	8.5	3.20	1.15
7. Karar sürecine ilgili tüm birimlerin katılması ve uygulamayı desteklemesi	65	9.2	185	26.1	226	31.9	135	19.1	97	13.7	2.98	1.17
8. Öğretim elemanlarının kendi görüşlerini aktarabilmesi ve alınan kararlar konusunda yeterince bilgilendirilmesi	68	9.6	172	24.3	212	29.9	161	22.7	95	13.4	2.94	1.18
9. Yönetimin alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi	67	9.5	217	30.6	212	29.9	149	21.0	63	8.9	3.11	1.11
10. Tüm birimlerin fakültenin öğretmen eğitimi politikalarına uygun davranması	57	8.1	254	35.9	242	34.2	114	16.1	41	5.8	3.24	1.01
11. Yönetiminin, öğretmen eğitimi ile ilgili ulusal ve bölgesel gelişmelerin bilincinde olması	87	12.3	270	38.1	203	28.7	112	15.8	36	5.1	3.37	1.05
12. Yönetimin, öğretmen eğitimi geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi	67	9.5	209	29.5	261	36.9	106	15.0	65	9.2	3.15	1.08
13. Yönetiminin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi	69	9.7	210	29.7	230	32.5	124	17.5	75	10.6	3.11	1.13
14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	70	9.9	176	24.9	181	25.6	158	22.3	123	17.4	2.88	1.25
15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	53	7.5	161	22.7	202	28.5	191	27.0	101	14.3	2.82	1.16
16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	43	6.1	164	23.2	213	30.1	180	25.4	108	15.3	2.79	1.14
17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	36	5.1	152	21.5	245	34.6	178	25.1	97	13.7	2.71	1.08
18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	58	8.2	184	26.1	211	29.8	157	22.2	98	13.8	2.93	1.17
19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	42	5.9	152	21.5	236	33.3	169	23.9	109	15.4	2.99	1.12

(p<.05)

“Yönetim” alanında öğretim elemanlarından görüş belirtmeleri istenen altıncı standart “Yönetim birimlerinin düzenli olarak toplanması ve işbirliği içinde çalışması”dır. Öğretim elemanlarının görev yaptıkları eğitim fakültelerinde bu standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3.20’dir. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır. Araştırmaya katılan öğretim elemanlarından yedinci olarak “Karar sürecine ilgili tüm birimlerin katılması ve uygulamayı desteklemesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.98’dir. Bu değer, “Karar sürecine ilgili tüm birimlerin katılması ve uygulamayı desteklemesi” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Sekizinci standart olan “Öğretim elemanlarının kendi görüşlerini aktarabilmesi ve alınan kararlar konusunda yeterince bilgilendirilmesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.94’tür. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Dokuzuncu olarak “Yönetimin alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.11’dir. Bu ortalama, “Yönetimin alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

Yönetim alanında öğretim elemanlarından görüş belirtmeleri istenen onuncu standart “Tüm birimlerin fakültenin öğretmen eğitimi politikalarına uygun davranması”dır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.24’tür. Bu değere göre, “Tüm birimlerin fakültenin öğretmen eğitimi politikalarına uygun davranması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır. Onbirinci standart “Fakülte yönetiminin, öğretmen eğitimi ile ilgili ulusal ve bölgesel gelişmelerin bilincinde olması” standardıdır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.37’dir. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Onikinci olarak “Yönetimin, öğretmen eğitimi geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.15’dir. Bu ortalama göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Onüçüncü olarak

“Fakülte yönetiminin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.11’dir. Bu değer, “Fakülte yönetiminin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanlarının görüşüne başvuru olan ondördüncü standart “Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması” standardıdır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.88’dir. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Onbeşinci olarak “Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.82’dir. Bu değer, “Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Onaltıncı standart olan “Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi”nin fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.79’dür. Bu değere göre, “Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Onyedinci standart “Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması” standardıdır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.71’dir. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Onsekizinci olarak “Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.93’tür. Buna göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Son olarak “Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine, ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.99’dür. Bu değer, “Yönetimin fakülteyi geliştirmek

için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

Çizelge 11’de görüldüğü gibi, “Yönetim” alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarından elde edilen puanların aritmetik ortalama değerleri en yüksek $\bar{x} = 3.25$ ile en düşük $\bar{x} = 2.71$ arasında değişmektedir. Bu değerlere göre, “Yönetim” alanında yer alan tüm standartların eğitim fakültelerinde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Araştırmada, “Yönetim” alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen bu bulgular, Baltacı’nın (2002) “Öğretim elemanlarının fakülte ile ilgili kararlara katılmasının kısmen gerçekleştiği”, Erişen’in (2001) “Yöneticiler, bugüne ve geleceğe yönelik ortak hedefler geliştirme, hedefleri gerçekleştirme, işbirliği ve takım çalışmalarına olanak sağlama, yeniliklere açık olma, kurumsal öncelikleri belirleme, değişme ve gelişmeleri kuruma yansıtma, insangücü ve diğer kaynakları yeterince etkili ve verimli kullanma, etkili iletişim sağlama gibi bir çok liderlik özelliğini yerine getirmede yeteriz kaldıkları” bulgularıyla paralellik göstermektedir. Alberg’in (2000) öğretmen görüşlerine dayalı olarak, “Yöneticilerin teknolojiyi kullanma, kaynakları dağıtma ve işbirliğini yapılandırma konularında yetersiz oldukları” bulgularıyla benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır.

4.1.6. Kalite Güvencesi

Öğretmen eğitimi program standartlarını oluşturan standart alanlarından altıncısı “Kalite güvencesi” alanıdır. Bu standart alanında toplam 11 standart bulunmaktadır. Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının “Kalite güvencesi” alanındaki standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan sayısal veriler (sayı, yüzde ve aritmetik ortalamalar) Çizelge 12’de verilmiştir.

Çizelge 12
Eğitim Fakültelerinde “Kalite Güvencesi” Alanına İlişkin Standartların Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Öğretim Elemanı Görüşleri
(n=708)

Standartlar	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Çok Az		Hiç		\bar{x}	SS
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
1. Fakültenin kalite güvencesi konusunda bir politikasının olması ve buna uygun uygulama yöntemlerinin olması	42	5.9	145	20.5	250	35.3	165	23.3	106	15.0	2.79	1.11
2. Tüm öğretim elemanları ve öğrencilerin bu politika ve uygulama yöntemlerinden haberli olması	27	3.8	114	16.4	242	34.2	203	28.7	122	17.2	2.61	1.07
3. Öğretim elemanlarının seçimi, yükseltilmesi, gelişimi ve izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	37	5.2	146	20.6	244	34.5	173	24.4	108	15.3	2.76	1.10
4. Öğretme-öğrenme süreçlerinin değerlendirilmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	33	4.7	145	20.5	235	33.2	179	25.3	116	16.4	2.72	1.11
5. Öğrencilerin akademik gelişimlerinin ve öğretmenlik becerilerinin izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	29	4.1	140	19.8	220	31.1	208	29.4	111	15.7	2.67	1.08
6. Öğretmenlik uygulaması sonuçlarının olması ve bunların kalite güvencesi politikalarına göre değerlendirilmesi	27	3.8	137	19.4	230	32.5	209	29.5	105	14.8	2.68	1.06
7. Fakültede kalite güvencesine yönelik bulgularının olması ve bunların kullanımına yönelik çalışmaların yapılması	27	3.8	108	15.3	235	23.5	223	31.5	115	16.2	2.59	1.05
8. Öğretim elemanı ve öğrencilerin kalite güvencesi bulgularına göre yönlendirilmesi	28	4.0	116	16.4	211	29.8	219	30.9	134	18.9	2.56	1.09
9. Fakültede öğretme-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi	28	4.0	114	16.1	215	30.4	222	31.4	129	18.2	2.56	1.08
10. Fakülte düzeyinde, öğretim elemanlarına, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması	33	4.7	116	16.4	199	28.1	205	29.0	155	21.9	2.53	1.14
11. Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması	18	2.5	87	12.3	168	23.7	205	29.0	230	32.5	2.24	1.11

(p<.05)

Çizelge 12’de görüldüğü gibi, öğretmen eğitimi program standartları alanlarından altıncısı olan “Kalite güvencesi” alanında 11 standart yer almaktadır. Bu standart alanında öğretim elemanlarının görüş belirtmeleri istenen ilk standart “Fakültenin kalite güvencesi konusunda bir politikasının olması ve buna uygun uygulama yöntemlerinin olması” standardıdır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.79’dür. Bu değer, “Fakültenin kalite güvencesi konusunda bir politikasının olması ve buna uygun uygulama yöntemlerinin olması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. İkinci olarak “Tüm öğretim elemanları ve öğrencilerin bu politika ve uygulama yöntemlerinden haberli olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.61’dir. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Üçüncü olarak, “Öğretim elemanlarının seçimi, yükseltilmesi, gelişimi ve izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.76’dır. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır. Öğretim elemanlarının görüş belirtmeleri istenen dördüncü standart “Öğretme-öğrenme süreçlerinin değerlendirilmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması” standardıdır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.72’dir. Bu ortalama, “Öğretme-öğrenme süreçlerinin değerlendirilmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanlarının görüşüne başvuru olan beşinci standart, “Öğrencilerin akademik gelişimlerinin ve öğretmenlik becerilerinin izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması”dır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.67’dir. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Altıncı standart olan “Öğretmenlik uygulaması sonuçlarının olması ve bunların kalite güvencesi politikalarına göre değerlendirilmesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.68’dir. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Bu alanda yer alan

yedinci standart “Fakültede kalite güvencesine yönelik bulguların olması ve bunların kullanımına yönelik çalışmaların yapılması” standardıdır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.59’dur. Bu ortalama, “Fakültede kalite güvencesine yönelik bulguların olması ve bunların kullanımına yönelik çalışmaların yapılması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyinin “yetersiz” olduğunu göstermektedir. Sekizinci olarak “Öğretim elemanı ve öğrencilerin kalite güvencesi bulgularına göre yönlendirilmesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.56’dır. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyinin “yetersiz” olduğu söylenebilir. Dokuzuncu olarak “Fakültede öğretme-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.56’dır. Bu değer, “Fakültede öğretme-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyinin “yetersiz” olduğunu göstermektedir. Bir diğer standart “Fakülte düzeyinde, öğretim elemanlarına, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması”dır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 2.53’tür. Buna göre, bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyinin “yetersiz” olduğu söylenebilir. Son olarak “Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.24’tür. Bu ortalama, “Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyinin “yetersiz” olduğunu göstermektedir.

Çizelge 12’de görüldüğü gibi, “Kalite güvencesi” alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarından elde edilen puanların aritmetik ortalama değerleri en yüksek $\bar{x} = 2.79$ ile en düşük $\bar{x} = 2.24$ arasında değişmektedir. Bu değerlere göre, “Kalite güvencesi” alanında yer alan 1., 2., 3., 4., 5. ve 6. standartlar fakültelerde “orta” düzeyde; 7., 8., 9., 10. ve 11. standartların ise fakültelerde gerçekleşme düzeyinin “yetersiz” olduğu söylenebilir. Bu alanda eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi “yeterli” olan standart yoktur.

Araştırmada, “Kalite güvencesi” alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen bu bulgular; Baltacı'nın (2002) “Fakültenin düzenli ve sistemli olarak değerlendirilmesi ve bu değerlendirme sonuçlarının program geliştirmeye yansıtılmasının fakültelerde gerçekleşmediğinin görüldüğü” bulgularıyla örtüşmektedir. Erişen'in (2001) “Fakültelerde öğretmen yetiştirme programını değerlendirmeye ve geliştirmeye yönelik kalite güvence sisteminin oluşturulmadığı” bulgusuyla da paralellik göstermektedir.

4.1.7. Fakülte–Okul İşbirliği

Öğretmen eğitimi program standartlarını oluşturan standart alanlarından yedincisi “Fakülte-okul işbirliği”dir. Bu standart alanında toplam dokuz standart bulunmaktadır. Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanlarının “Fakülte-okul işbirliği” alanındaki standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan sayısal veriler (sayı, yüzde ve aritmetik ortalamalar) Çizelge 13'te verilmiştir.

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili öğretim elemanlarından son olarak, “Fakülte-okul işbirliği” alanında yer alan standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini belirtmeleri istenmiştir. Çizelge 13'te görüldüğü gibi, bu alanda yer alan ilk standart “Öğrencilerin, yönetsel düzenlemeleri ve bunların kendilerini nasıl etkileyeceğini bilmesi” standardıdır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 2.88'dir. Bu değer, “Öğrencilerin, yönetsel düzenlemeleri ve bunların kendilerini nasıl etkileyeceğini bilmesi” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Öğretim elemanlarından ikinci olarak “Uygulama okulunda yapılacak görevlerin, uygulama okulu ve fakülte'deki ilgili kişilere zamanında dağıtılması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.53'tür. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 13
Eğitim Fakültelerinde “Fakülte-Okul İşbirliği” Alanına İlişkin Standartların Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Öğretim Elemanı Görüşleri
(n=708)

Standartlar	Tamamen		Oldukça Çok		Biraz		Çok Az		Hiç		\bar{x}	SS
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%		
1. Öğrencilerin, yönetsel düzenlemeleri ve bunların kendilerini nasıl etkileyeceğini bilmesi	31	4.4	171	24.2	257	36.3	179	25.3	70	9.9	2.88	1.03
2. Uygulama okulunda yapılacak görevlerin, uygulama okulu ve fakülte'deki ilgili kişilere zamanında dağıtılması	94	13.3	325	45.9	172	24.3	93	13.1	24	3.4	3.53	.99
3. Her bir uygulama okulu için okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasını içeren bir etkinlik planının geliştirilmiş olması	117	16.5	297	41.9	193	27.3	78	11.0	23	3.2	3.58	1.00
4. Öğrencilerin uygulama okullarına yerleştirilmesinde uygulama öğretmeni-öğretmen adayı oranının dikkate alınması	117	16.5	302	42.7	183	25.8	84	11.9	22	3.1	3.58	1.00
5. Fakülte uygulama öğretim elemanlarının görevlerini bilmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi	97	13.7	304	42.9	205	29.0	82	11.6	20	2.8	3.54	.97
6. Uygulama okulu öğretmenlerinin görevlerini bilmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi	59	8.3	272	38.4	242	34.2	108	15.3	27	3.8	3.32	.96
7. İlgili tüm tarafların işbirliği ile öğretmenlik uygulamaları için eğitsel koşulların ve ortamların sağlanması	61	8.6	251	35.5	257	36.3	110	15.5	29	4.1	3.29	.97
8. Öğretmenlik uygulamasının, öğretmen adayının eğitim gördüğü programa, konu alanına ve yaş grubuna uygunluğunun sağlanması	107	15.1	298	42.1	195	27.5	87	12.3	21	3.0	3.54	.99
9. Uygulama okulu ve öğretmenlerinin nicelik ve nitelik olarak yeterli olması ve belirlenen ölçütlere göre seçilmesi	71	10.0	246	24.7	225	31.8	120	16.9	46	6.5	3.25	1.06

(p<.05)

Eğitim fakültelerinde ğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanlarının görüşüne başvurulan üçüncü standart, “Her bir uygulama okulu için okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasını içeren bir etkinlik planının geliştirilmiş olması” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.58’dir. Bu sonuç, “Her bir uygulama okulu için okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasını içeren bir etkinlik planının geliştirilmiş olması” standardının fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Dördüncü standart “ğrencilerin uygulama okullarına yerleştirilmesinde uygulama ğretmeni-ğretmen adayı oranının dikkate alınması”dır. Öğretim elemanlarının görev yaptıkları eğitim fakültelerinde bu standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalaması 3.58’dir. Bu değere göre, bu standardın fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Beşinci olarak, “Fakülte uygulama ğretim elemanlarının görevlerini bilmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.54’tür. Bu sonuca göre, bu standardın fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleştiğini söylemek olanaklıdır. Öğretim elemanlarından altıncı olarak “Uygulama okulu ğretmenlerinin görevlerini bilmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşleri istenmiştir. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.32’dir. Bu değer, “Uygulama okulu ğretmenlerinin görevlerini bilmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

“Fakülte-okul işbirliği” alanında ğretim elemanlarından görüş belirtmeleri istenen yedinci standart “İlgili tüm tarafların işbirliği ile öğretmenlik uygulamaları için eğitsel koşulların ve ortamların sağlanması”dır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.29’dur. Bu ortalamaya göre, bu standardın fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Bu alanda yer alan sekizinci standart “ğretmenlik uygulamasının, ğretmen adayının eğitim gördüğü programa, konu alanına ve yaş grubuna uygunluğunun sağlanması” standardıdır. Bu standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin ğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalaması 3.54’tür. Bu değer, “ğretmenlik uygulamasının, ğretmen adayının eğitim gördüğü programa, konu alanına ve yaş grubuna

uygunluğunun sağlanması” standardının fakültelerde “yeterli” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Son olarak “Uygulama okulu ve öğretmenlerinin nicelik ve nitelik olarak yeterli olması ve belirlenen ölçütlere göre seçilmesi” standardının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarının aritmetik ortalaması 3.25’tir. Bu ortalamaya göre, “Uygulama okulu ve öğretmenlerinin nicelik ve nitelik olarak yeterli olması ve belirlenen ölçütlere göre seçilmesi” standardının fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir.

Çizelge 13’te görüldüğü gibi, “Fakülte-okul işbirliği” alanı ile ilgili standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı yanıtlarından elde edilen puanların aritmetik ortalama değerleri en yüksek $\bar{x} = 3.58$ ile en düşük $\bar{x} = 2.88$ arasında değişmektedir. Bu değerlere göre, “Fakülte-okul işbirliği” alanında yer alan 2., 3., 4., 5. ve 8. standartların fakültelerde “yeterli” düzeyde; 1., 6., 7 ve 9. standartların ise fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. Bu alanda eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi yetersiz olan standart yoktur.

Araştırmada, öğretim elemanı görüşlerine dayalı olarak, “Fakülte-okul işbirliği” alanından elde edilen bu bulgular, Baltacı’nın (2002) öğretim elemanı görüşlerine dayalı olarak ortaya koyduğu “öğretmenlik uygulamalarında öğretmen adayı/fakülte öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni/öğretmen adayı oranlarının kısmen sağlandığı görülmüştür” bulgusuyla tam olarak uyuşmuyor gibi görülmektedir.

4.2. Fakültelerde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Yönetici ve Öğretim Elemanı Görüşleri Arasındaki Fark

Araştırmanın ikinci amacı kapsamında, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin yöneticilik görevi olan öğretim elemanları ile yöneticilik görevi olmayan öğretim elemanlarının görüşleri arasındaki farka bakılmıştır. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin yöneticilik görevi olan (Yönetici-YÖ) ve yöneticilik görevi olmayan (Öğretim Elemanı-ÖE) öğretim elemanlarının görüşleri arasında fark olup olmadığına ilişkin bulgular ve yorumları; öğretmen eğitimi program standartlarını oluşturan yedi standart alanına (*öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, öğretim elemanları, öğrenciler, tesis, kütüphane ve donanım, yönetim, kalite güvencesi ve fakülte-okul işbirliği*) göre ayrı başlıklar altında incelenmiştir.

4.2.1. Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi

Öğretmen eğitimi program standartlarının “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanında yer alan 19 standardın eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, daha sonra da ortalamalar arası farkın anlamlılığını sınamak için t testi yapılmıştır. Yapılan çözümlenme sonunda elde edilen veriler Çizelge 14’te verilmiştir.

Çizelge 14’te görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standart alanlarından “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanında yer alan 19 standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanlarının görüşlerini yansıtan aritmetik ortalamalar karşılaştırıldığında, yöneticilerin ortalama puanları öğretim elemanlarının ortalama puanlarından yüksektir.

Çizelge 14
Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi Alanına İlişkin Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Grup Görüşleri Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları

Standartlar	GR	Gerçekleşme Düzeyi					P																																																																																																																																																																																																																																				
		S	\bar{x}	SS	Sd	T																																																																																																																																																																																																																																					
1. Öğretim elemanlarının; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi	YÖ	223	3.55	.80	706	2.69	.007*																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.37	.83				2. Öğretim elemanlarının derslere gerekli hazırlıkları yaparak girmesi ve sınıf yönetimini başarılı bir şekilde uygulaması	YÖ	223	3.71	.76	706	2.26	.024*	ÖE	485	3.56	.83	3. Öğretim elemanlarının derslerde öğretim teknolojilerini etkili şekilde kullanması	YÖ	223	3.40	.94	706	2.27	.024*	ÖE	485	3.23	.89	4. Öğretim elemanlarının derslerin amaçlarına uygun etkili öğretim yöntemlerini kullanması	YÖ	223	3.41	.88	706	1.63	.103	ÖE	485	3.30	.83	5. Öğrencilerin; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi	YÖ	223	3.07	.92	706	2.47	.014*	ÖE	485	2.88	.91	6. Öğrencilerin yaptıkları çalışmaların öğretim programı ve ders planlarına uygun olması	YÖ	223	3.53	.86	706	1.82	.069	ÖE	485	3.40	.89	7. Öğrencilerin, alanları ile ilgili yeterli bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.53	.76	706	1.48	.139	ÖE	485	3.43	.82	8. Öğrencilerin, çocukların nasıl geliştikleri ve öğrendikleri hakkında yeterli düzeyde öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması	YÖ	223	3.56	.75	706	2.69	.007*	ÖE	485	3.39	.83	9. Öğrencilerin çeşitli sınıf yönetimi tekniklerini etkili olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.42	.83	706	4.42	.000*	ÖE	485	3.12	.84	10. Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi	YÖ	223	3.38	.84	706	3.34	.001*	ÖE	485	3.16	.79	11. Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi	YÖ	223	3.41	.82	706	4.28	.000*	ÖE	485	3.13	.81	12. Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.25	.83	706	2.04	.041*	ÖE	485	3.11	.80	13. Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması	YÖ	223	2.90	1.01	706	1.31	.192	ÖE	485	2.80	.99	14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	YÖ	223	3.27	1.00	706	2.19	.029*	ÖE	485	3.09	1.01	15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.18	.88	16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22
2. Öğretim elemanlarının derslere gerekli hazırlıkları yaparak girmesi ve sınıf yönetimini başarılı bir şekilde uygulaması	YÖ	223	3.71	.76	706	2.26	.024*																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.56	.83				3. Öğretim elemanlarının derslerde öğretim teknolojilerini etkili şekilde kullanması	YÖ	223	3.40	.94	706	2.27	.024*	ÖE	485	3.23	.89	4. Öğretim elemanlarının derslerin amaçlarına uygun etkili öğretim yöntemlerini kullanması	YÖ	223	3.41	.88	706	1.63	.103	ÖE	485	3.30	.83	5. Öğrencilerin; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi	YÖ	223	3.07	.92	706	2.47	.014*	ÖE	485	2.88	.91	6. Öğrencilerin yaptıkları çalışmaların öğretim programı ve ders planlarına uygun olması	YÖ	223	3.53	.86	706	1.82	.069	ÖE	485	3.40	.89	7. Öğrencilerin, alanları ile ilgili yeterli bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.53	.76	706	1.48	.139	ÖE	485	3.43	.82	8. Öğrencilerin, çocukların nasıl geliştikleri ve öğrendikleri hakkında yeterli düzeyde öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması	YÖ	223	3.56	.75	706	2.69	.007*	ÖE	485	3.39	.83	9. Öğrencilerin çeşitli sınıf yönetimi tekniklerini etkili olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.42	.83	706	4.42	.000*	ÖE	485	3.12	.84	10. Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi	YÖ	223	3.38	.84	706	3.34	.001*	ÖE	485	3.16	.79	11. Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi	YÖ	223	3.41	.82	706	4.28	.000*	ÖE	485	3.13	.81	12. Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.25	.83	706	2.04	.041*	ÖE	485	3.11	.80	13. Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması	YÖ	223	2.90	1.01	706	1.31	.192	ÖE	485	2.80	.99	14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	YÖ	223	3.27	1.00	706	2.19	.029*	ÖE	485	3.09	1.01	15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.18	.88	16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61											
3. Öğretim elemanlarının derslerde öğretim teknolojilerini etkili şekilde kullanması	YÖ	223	3.40	.94	706	2.27	.024*																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.23	.89				4. Öğretim elemanlarının derslerin amaçlarına uygun etkili öğretim yöntemlerini kullanması	YÖ	223	3.41	.88	706	1.63	.103	ÖE	485	3.30	.83	5. Öğrencilerin; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi	YÖ	223	3.07	.92	706	2.47	.014*	ÖE	485	2.88	.91	6. Öğrencilerin yaptıkları çalışmaların öğretim programı ve ders planlarına uygun olması	YÖ	223	3.53	.86	706	1.82	.069	ÖE	485	3.40	.89	7. Öğrencilerin, alanları ile ilgili yeterli bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.53	.76	706	1.48	.139	ÖE	485	3.43	.82	8. Öğrencilerin, çocukların nasıl geliştikleri ve öğrendikleri hakkında yeterli düzeyde öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması	YÖ	223	3.56	.75	706	2.69	.007*	ÖE	485	3.39	.83	9. Öğrencilerin çeşitli sınıf yönetimi tekniklerini etkili olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.42	.83	706	4.42	.000*	ÖE	485	3.12	.84	10. Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi	YÖ	223	3.38	.84	706	3.34	.001*	ÖE	485	3.16	.79	11. Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi	YÖ	223	3.41	.82	706	4.28	.000*	ÖE	485	3.13	.81	12. Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.25	.83	706	2.04	.041*	ÖE	485	3.11	.80	13. Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması	YÖ	223	2.90	1.01	706	1.31	.192	ÖE	485	2.80	.99	14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	YÖ	223	3.27	1.00	706	2.19	.029*	ÖE	485	3.09	1.01	15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.18	.88	16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																							
4. Öğretim elemanlarının derslerin amaçlarına uygun etkili öğretim yöntemlerini kullanması	YÖ	223	3.41	.88	706	1.63	.103																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.30	.83				5. Öğrencilerin; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi	YÖ	223	3.07	.92	706	2.47	.014*	ÖE	485	2.88	.91	6. Öğrencilerin yaptıkları çalışmaların öğretim programı ve ders planlarına uygun olması	YÖ	223	3.53	.86	706	1.82	.069	ÖE	485	3.40	.89	7. Öğrencilerin, alanları ile ilgili yeterli bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.53	.76	706	1.48	.139	ÖE	485	3.43	.82	8. Öğrencilerin, çocukların nasıl geliştikleri ve öğrendikleri hakkında yeterli düzeyde öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması	YÖ	223	3.56	.75	706	2.69	.007*	ÖE	485	3.39	.83	9. Öğrencilerin çeşitli sınıf yönetimi tekniklerini etkili olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.42	.83	706	4.42	.000*	ÖE	485	3.12	.84	10. Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi	YÖ	223	3.38	.84	706	3.34	.001*	ÖE	485	3.16	.79	11. Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi	YÖ	223	3.41	.82	706	4.28	.000*	ÖE	485	3.13	.81	12. Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.25	.83	706	2.04	.041*	ÖE	485	3.11	.80	13. Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması	YÖ	223	2.90	1.01	706	1.31	.192	ÖE	485	2.80	.99	14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	YÖ	223	3.27	1.00	706	2.19	.029*	ÖE	485	3.09	1.01	15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.18	.88	16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																			
5. Öğrencilerin; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi	YÖ	223	3.07	.92	706	2.47	.014*																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	2.88	.91				6. Öğrencilerin yaptıkları çalışmaların öğretim programı ve ders planlarına uygun olması	YÖ	223	3.53	.86	706	1.82	.069	ÖE	485	3.40	.89	7. Öğrencilerin, alanları ile ilgili yeterli bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.53	.76	706	1.48	.139	ÖE	485	3.43	.82	8. Öğrencilerin, çocukların nasıl geliştikleri ve öğrendikleri hakkında yeterli düzeyde öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması	YÖ	223	3.56	.75	706	2.69	.007*	ÖE	485	3.39	.83	9. Öğrencilerin çeşitli sınıf yönetimi tekniklerini etkili olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.42	.83	706	4.42	.000*	ÖE	485	3.12	.84	10. Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi	YÖ	223	3.38	.84	706	3.34	.001*	ÖE	485	3.16	.79	11. Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi	YÖ	223	3.41	.82	706	4.28	.000*	ÖE	485	3.13	.81	12. Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.25	.83	706	2.04	.041*	ÖE	485	3.11	.80	13. Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması	YÖ	223	2.90	1.01	706	1.31	.192	ÖE	485	2.80	.99	14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	YÖ	223	3.27	1.00	706	2.19	.029*	ÖE	485	3.09	1.01	15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.18	.88	16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																															
6. Öğrencilerin yaptıkları çalışmaların öğretim programı ve ders planlarına uygun olması	YÖ	223	3.53	.86	706	1.82	.069																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.40	.89				7. Öğrencilerin, alanları ile ilgili yeterli bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.53	.76	706	1.48	.139	ÖE	485	3.43	.82	8. Öğrencilerin, çocukların nasıl geliştikleri ve öğrendikleri hakkında yeterli düzeyde öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması	YÖ	223	3.56	.75	706	2.69	.007*	ÖE	485	3.39	.83	9. Öğrencilerin çeşitli sınıf yönetimi tekniklerini etkili olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.42	.83	706	4.42	.000*	ÖE	485	3.12	.84	10. Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi	YÖ	223	3.38	.84	706	3.34	.001*	ÖE	485	3.16	.79	11. Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi	YÖ	223	3.41	.82	706	4.28	.000*	ÖE	485	3.13	.81	12. Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.25	.83	706	2.04	.041*	ÖE	485	3.11	.80	13. Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması	YÖ	223	2.90	1.01	706	1.31	.192	ÖE	485	2.80	.99	14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	YÖ	223	3.27	1.00	706	2.19	.029*	ÖE	485	3.09	1.01	15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.18	.88	16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																																											
7. Öğrencilerin, alanları ile ilgili yeterli bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.53	.76	706	1.48	.139																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.43	.82				8. Öğrencilerin, çocukların nasıl geliştikleri ve öğrendikleri hakkında yeterli düzeyde öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması	YÖ	223	3.56	.75	706	2.69	.007*	ÖE	485	3.39	.83	9. Öğrencilerin çeşitli sınıf yönetimi tekniklerini etkili olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.42	.83	706	4.42	.000*	ÖE	485	3.12	.84	10. Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi	YÖ	223	3.38	.84	706	3.34	.001*	ÖE	485	3.16	.79	11. Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi	YÖ	223	3.41	.82	706	4.28	.000*	ÖE	485	3.13	.81	12. Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.25	.83	706	2.04	.041*	ÖE	485	3.11	.80	13. Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması	YÖ	223	2.90	1.01	706	1.31	.192	ÖE	485	2.80	.99	14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	YÖ	223	3.27	1.00	706	2.19	.029*	ÖE	485	3.09	1.01	15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.18	.88	16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																																																							
8. Öğrencilerin, çocukların nasıl geliştikleri ve öğrendikleri hakkında yeterli düzeyde öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması	YÖ	223	3.56	.75	706	2.69	.007*																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.39	.83				9. Öğrencilerin çeşitli sınıf yönetimi tekniklerini etkili olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.42	.83	706	4.42	.000*	ÖE	485	3.12	.84	10. Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi	YÖ	223	3.38	.84	706	3.34	.001*	ÖE	485	3.16	.79	11. Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi	YÖ	223	3.41	.82	706	4.28	.000*	ÖE	485	3.13	.81	12. Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.25	.83	706	2.04	.041*	ÖE	485	3.11	.80	13. Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması	YÖ	223	2.90	1.01	706	1.31	.192	ÖE	485	2.80	.99	14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	YÖ	223	3.27	1.00	706	2.19	.029*	ÖE	485	3.09	1.01	15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.18	.88	16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																																																																			
9. Öğrencilerin çeşitli sınıf yönetimi tekniklerini etkili olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.42	.83	706	4.42	.000*																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.12	.84				10. Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi	YÖ	223	3.38	.84	706	3.34	.001*	ÖE	485	3.16	.79	11. Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi	YÖ	223	3.41	.82	706	4.28	.000*	ÖE	485	3.13	.81	12. Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.25	.83	706	2.04	.041*	ÖE	485	3.11	.80	13. Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması	YÖ	223	2.90	1.01	706	1.31	.192	ÖE	485	2.80	.99	14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	YÖ	223	3.27	1.00	706	2.19	.029*	ÖE	485	3.09	1.01	15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.18	.88	16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																																																																															
10. Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi	YÖ	223	3.38	.84	706	3.34	.001*																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.16	.79				11. Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi	YÖ	223	3.41	.82	706	4.28	.000*	ÖE	485	3.13	.81	12. Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.25	.83	706	2.04	.041*	ÖE	485	3.11	.80	13. Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması	YÖ	223	2.90	1.01	706	1.31	.192	ÖE	485	2.80	.99	14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	YÖ	223	3.27	1.00	706	2.19	.029*	ÖE	485	3.09	1.01	15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.18	.88	16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																																																																																											
11. Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi	YÖ	223	3.41	.82	706	4.28	.000*																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.13	.81				12. Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.25	.83	706	2.04	.041*	ÖE	485	3.11	.80	13. Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması	YÖ	223	2.90	1.01	706	1.31	.192	ÖE	485	2.80	.99	14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	YÖ	223	3.27	1.00	706	2.19	.029*	ÖE	485	3.09	1.01	15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.18	.88	16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																																																																																																							
12. Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması	YÖ	223	3.25	.83	706	2.04	.041*																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.11	.80				13. Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması	YÖ	223	2.90	1.01	706	1.31	.192	ÖE	485	2.80	.99	14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	YÖ	223	3.27	1.00	706	2.19	.029*	ÖE	485	3.09	1.01	15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.18	.88	16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																																																																																																																			
13. Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması	YÖ	223	2.90	1.01	706	1.31	.192																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	2.80	.99				14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	YÖ	223	3.27	1.00	706	2.19	.029*	ÖE	485	3.09	1.01	15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.18	.88	16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																																																																																																																															
14. Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması	YÖ	223	3.27	1.00	706	2.19	.029*																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.09	1.01				15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.18	.88	16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																																																																																																																																											
15. Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.33	.91	706	2.11	.035*																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.18	.88				16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142	ÖE	485	3.17	.91	17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																																																																																																																																																							
16. Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması	YÖ	223	3.27	.93	706	1.47	.142																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.17	.91				17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377	ÖE	485	3.07	.86	18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																																																																																																																																																																			
17. Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi	YÖ	223	3.13	.80	706	.89	.377																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.07	.86				18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062	ÖE	485	3.27	.86	19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																																																																																																																																																																															
18. Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi	YÖ	223	3.40	.80	706	1.87	.062																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.27	.86				19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*	ÖE	485	3.51	.88	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																																																																																																																																																																																											
19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi	YÖ	223	3.66	.89	706	2.06	.039*																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.51	.88				Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*		ÖE	485	3.22	.61																																																																																																																																																																																																																							
Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.38	.60	706	3.24	.001*																																																																																																																																																																																																																																				
	ÖE	485	3.22	.61																																																																																																																																																																																																																																							

(p<.05) * Anlamlı farklılık vardır.

Bu alandaki 19 standartta görülen iki grubun aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için uygulanan t testi sonucunda elde edilen t değerleri, 12 standart maddesinde (1, 2, 3, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 15 ve 19) t tablosundaki değerlerden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlıdır. Bu verilere göre, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanında yer alan (1) “Öğretim elemanlarının; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi”, (2) “Öğretim elemanlarının derslere gerekli hazırlıkları yaparak girmesi ve sınıf yönetimini başarılı bir şekilde uygulaması”, (3) “Öğretim elemanlarının derslerde öğretim teknolojilerini etkili şekilde kullanması”, (5) “Öğrencilerin; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi”, (8) “Öğrencilerin, çocukların nasıl geliştikleri ve öğrendikleri hakkında yeterli düzeyde öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması”, (9) “Öğrencilerin çeşitli sınıf yönetimi tekniklerini etkili olarak kullanabilmesi”, (10) “Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi”, (11) “Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi”, (12) “Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması”, (14) “Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması”, (15) “Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi” ve (19) “Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi” standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Öte yandan, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanında yer alan; 19 standart maddesinin yedisinde (4, 6, 7, 13, 16, 17 ve 18) yönetim görevi olan öğretim elemanları ile yönetim görevi olmayan öğretim elemanlarının standartların gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan ortalama puanlar arasındaki fark t testi puanlarına göre .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı çıkmamıştır. Buna göre, bu alanda yer alan, (4) “Öğretim elemanlarının derslerin amaçlarına uygun etkili öğretim yöntemlerini kullanması”, (6) “Öğrencilerin yaptıkları çalışmaların öğretim programı ve ders planlarına uygun olması”, (7) “Öğrencilerin, alanları ile ilgili yeterli bilgi düzeyine ulaşması”, (13) “Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim

yöntemlerinin kullanılması”, (16) “Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması”, (17) “Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi” ve (18) “Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi” standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin iki grubun görüşlerine göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

Eğitim fakültelerindeki öğretmen eğitimi program standartları alanlarından ilkinin oluşturduğu “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanında yer alan 19 standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen veriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yönetici görüşlerinin aritmetik ortalamaları ($\bar{x}=3.38$), öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamalarından ($\bar{x}=3.22$) yüksektir. Yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testinde elde edilen t değeri (3.24) t tablo değerinden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Buna göre, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanında yer alan standartların genel olarak eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

4.2.2. Öğretim Elemanları

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili ikinci olarak “Öğretim elemanları” alanında yer alan 19 standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, daha sonra da ortalamalar arası farkın anlamlılığını sınamak için t testi yapılmıştır. Yapılan çözümleme sonunda elde edilen veriler Çizelge 15’te verilmiştir.

Çizelge 15
Öğretim Elemanları Alanına İlişkin Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Grup Görüşleri Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları

Standartlar	GR	Gerçekleşme Düzeyi					
		S	\bar{X}	SS	Sd	T	P
1. Derslerin verilmesi, öğrencilere danışmanlık ve gerekli desteğin sağlanması için yeterli sayıda öğretim elemanının olması	YÖ	223	3.04	1.01	706	1.42	.155
	ÖE	485	3.92	1.06			
2. Öğretim elemanlarının akademik hazırlık, öğretmenlik becerisi ve uygulama çalışmalarında deneyim kazanmış olması	YÖ	223	3.47	.83	706	1.23	.219
	ÖE	485	3.38	.90			
3. Öğretim elemanlarının öğrettikleri dersler alanında en az yüksek lisans derecesine sahip olması	YÖ	223	3.83	.93	706	1.90	.057
	ÖE	485	3.68	1.01			
4. Öğretim elemanlarının bilgiye ulaşmak için internet kaynaklarını ve kütüphaneyi etkin biçimde kullanması	YÖ	223	3.60	.95	706	1.12	.263
	ÖE	485	3.51	1.01			
5. Öğretim elemanlarının haftalık ders yükünün, araştırma ve yayın yapma gibi bilimsel çalışmalar ile danışmanlık hizmetlerini engellemeyecek düzeyde olması	YÖ	223	2.60	1.15	706	1.18	.239
	ÖE	485	2.50	1.10			
6. Öğretim elemanlarına verilen ek görevlerin mesleki gelişim için gerekli zamanı ayırmalarına engel olmaması	YÖ	223	2.84	1.07	706	1.41	.158
	ÖE	485	2.72	1.03			
7. Yeni öğretim elemanlarının kendileri için var olan mesleki gelişim olanakları hakkında bilgilendirilmesi	YÖ	223	2.96	1.06	706	3.55	.000*
	ÖE	485	2.66	1.01			
8. Öğretim elemanlarının mesleki gelişim programlarına katılması ve program sonrası uygun sorumluluklar alması	YÖ	223	2.83	1.08	706	2.71	.007*
	ÖE	485	2.61	1.02			
9. Öğretim elemanlarının uzmanlık alanlarındaki gelişmelerden haberdar edilmesi	YÖ	223	3.04	1.01	706	1.94	.053
	EÖ	485	2.88	1.00			
10. Öğretim elemanlarının mesleki gelişimlerini eğitim programı uygulamalarına yansıtması	YÖ	223	3.27	.89	706	2.38	.018*
	EÖ	485	3.09	.94			
11. Öğretim elemanlarının fakülteyi geliştirme çalışmalarına etkin olarak katılması	YÖ	223	3.10	1.03	706	3.32	.001*
	ÖE	485	2.82	1.03			
12. Öğretim elemanlarının fakültede düzenlenen çeşitli etkinliklere (sosyal, kültürel, bilimsel vb.) katılması	YÖ	223	3.18	1.01	706	1.80	.073
	ÖE	485	3.04	1.03			
13. Öğretim elemanlarına verilen görevlerin, kişisel ilgi alanları ve yeteneklerinden yararlanılacak şekilde çeşitlilik göstermesi	YÖ	223	3.10	1.00	706	2.93	.004*
	ÖE	485	2.86	1.02			
14. Öğretim elemanlarının araştırma ve program geliştirme çalışmaları ile ilgili sorumluluklar üstlenmesi	YÖ	223	3.14	.96	706	2.49	.013*
	ÖE	485	2.94	.98			
15. Öğretim elemanlarının sınıf, laboratuvar ve diğer öğretim ortamlarında yaptıkları etkinliklerin derslerin amaçları ile ilgili olması	YÖ	223	3.56	.90	706	2.22	.027*
	ÖE	485	3.40	.89			
16. Öğretim elemanlarının derslerinde çeşitli öğretim öğrenme yöntemlerini kullanarak öğrencilerin yeterliklerinin gelişmesine katkı sağlaması	YÖ	223	3.52	.92	706	2.96	.003*
	ÖE	485	3.31	.86			
17. Öğretim elemanlarının öğretim ortamları dışında öğrenme amaçlı etkinlikler düzenlemesi ya da bu tür etkinliklere katılması	YÖ	223	2.93	.93	706	1.86	.063
	ÖE	485	2.79	.93			
18. Öğretim elemanlarının yaptıkları araştırmaların süreli eğitim yayınlarında ve/veya kitaplarda yayınlanması	YÖ	223	3.44	.85	706	3.72	.000*
	ÖE	485	3.17	.88			
19. Öğretim elemanlarının yaptıkları araştırma ve yayınların öğretim alanına yenilik getirmesi	YÖ	223	3.18	.86	706	4.72	.000*
	ÖE	485	2.82	.98			
Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.19	.66	706	3.41	.001*
	ÖE	485	3.00	.67			

Çizelge 15’te görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartları alanlarından ikincisi olan “Öğretim elemanları” alanında da 19 standart yer almaktadır. Eğitim fakültelerinde görev yapan ve yönetim görevi olan ve olmayan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde bu 19 standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin belirttikleri görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları karşılaştırıldığında 19 standart maddesinde iki grubun ortalama puanları arasında fark olduğu görülmektedir.

İki grubun aritmetik ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için uygulanan t testi sonucunda elde edilen t değerleri, 10 standart maddesinde (7, 8, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 18 ve 19) t tablosundaki değerlerden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlıdır. Bu verilere göre, “Öğretim elemanları” alanında yer alan (7) “Yeni öğretim elemanlarının kendileri için var olan mesleki gelişim olanakları hakkında bilgilendirilmesi”, (8) “Öğretim elemanlarının mesleki gelişim programlarına katılması ve program sonrası uygun sorumluluklar alması”, (10) “Öğretim elemanlarının mesleki gelişimlerini eğitim programı uygulamalarına yansıtması”, (11) “Öğretim elemanlarının fakülteyi geliştirme çalışmalarına etkin olarak katılması”, (13) “Öğretim elemanlarına verilen görevlerin, kişisel ilgi alanları ve yeteneklerinden yararlanılacak şekilde çeşitlilik göstermesi”, (14) “Öğretim elemanlarının araştırma ve program geliştirme çalışmaları ile ilgili sorumluluklar üstlenmesi”, (15) “Öğretim elemanlarının sınıf, laboratuvar ve diğer öğretim ortamlarında yaptıkları etkinliklerin derslerin amaçları ile ilgili olması”, (16) “Öğretim elemanlarının derslerinde çeşitli öğretme öğrenme yöntemlerini kullanarak öğrencilerin yeterliklerinin gelişmesine katkı sağlaması”, (18) “Öğretim elemanlarının yaptıkları araştırmaların süreli eğitim yayınlarında ve/ve ya kitaplarda yayınlanması” ve (19) “Öğretim elemanlarının yaptıkları araştırma ve yayınların öğretim alanına yenilik getirmesi” standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Buna karşılık, “Öğretim elemanları” alanında yer alan; 19 standart maddesinin dokuzunda (1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 12 ve 17) yönetici ve öğretim elemanlarının standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtların aritmetik ortalamalar arasında görülen fark t testi sonuçlarına göre .05 anlamlılık düzeyinde

anlamli ıkmanıştır. Buna göre ğretim elemanlarına ilişkin, (1) “Derslerin verilmesi, öğrencilere danışmanlık ve gerekli desteğin sağlanması için yeterli sayıda ğretim elemanın olması”, (2) “ğretim elemanlarının akademik hazırlık, öğretmenlik becerisi ve uygulama çalışmalarında deneyim kazanmış olması”, (3) “ğretim elemanlarının öğrettikleri dersler alanında en az yüksek lisans derecesine sahip olması”, (4) “ğretim elemanlarının bilgiye ulaşmak için internet kaynaklarını ve kütüphaneyi etkin biçimde kullanması”, (5) “ğretim elemanlarının haftalık ders yükünün, araştırma ve yayın yapma gibi bilimsel çalışmalar ile danışmanlık hizmetlerini engellemeyecek düzeyde olması”, (6) “ğretim elemanlarına verilen ek görevlerin mesleki gelişim için gerekli zamanı ayırmalarına engel olmaması”, (9) “ğretim elemanlarının uzmanlık alanlarındaki gelişmelerden haberdar edilmesi”, (12) “ğretim elemanlarının fakültede düzenlenen çeşitli etkinliklere katılması” ve (17) “ğretim elemanlarının ğretim ortamları dışında öğrenme amaçlı etkinlikler düzenlemesi ya da bu tür etkinliklere katılması” standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi yönetici ve ğretim elemanı görüşlerine göre bir farklılık göstermemektedir.

Eğitim fakültelerindeki ğretmen eğitimi program standartları alanlarından ikincisini oluşturan “ğretim elemanları” alanında yer alan 19 standardın faklterde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve ğretim elemanı görüşlerinden elde edilen veriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yönetici görüşlerinin aritmetik ortalamaları ($\bar{x}=3.19$), ğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamalarından ($\bar{x}=3.00$) yüksektir. Yönetici ve ğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testinde edilen t değeri (3.41) t tablo değerinden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Buna göre, “ğretim elemanları” alanında yer alan standartların genel olarak eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

4.2.3. Öğrenciler

Öğretmen eğitimi program standartları arasında “ğrenciler” başlığı altında sekiz standart yer almaktadır. Bu standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve ğretim elemanı görüşleri arasında fark olup olmadığını belirlemek

için eğitim fakültelerindeki yönetici ve öğretim elemanlarının bu standartların gerçekleşme düzeyine ilişkin verdikleri yanıtlardan elde edilen puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, daha sonra da ortalamalar arası farkın anlamlılığını sınamak için t testi yapılmıştır. Yapılan çözümlene sonunda elde edilen veriler Çizelge 16’da verilmiştir.

Çizelge 16
Öğrenciler Alanına İlişkin Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Grup Görüşleri Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları

Standartlar	GR	Gerçekleşme Düzeyi					t	P
		S	\bar{X}	SS	Sd			
1. Öğrencilerin fakülte programında başarılı olmalarını sağlayacak akademik yeterliklere sahip olması	YÖ	223	3.31	.89	706	3.10	.002*	
	ÖE	485	3.08	.88				
2. Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olarak yeterli düzeyde istekli olması	YÖ	223	3.35	.92	706	2.52	.012*	
	ÖE	485	3.16	.90				
3. Öğrencilere sunulan akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin, öğrencilerin öğretmenlik mesleği ile ilgili bilinç kazanmalarını sağlayacak nitelikte olması	YÖ	223	3.27	.87	706	2.71	.007*	
	EÖ	485	3.07	.92				
4. Öğrencilerin programı bırakma ve/ve ya devamsızlık oranlarının düşük olması	YÖ	223	3.40	1.10	706	2.15	.032*	
	ÖE	485	3.21	1.06				
5. Öğrencilerin kendilerine sağlanan destek, akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinden memnun olması	YÖ	223	3.29	.87	706	3.33	.001*	
	ÖE	485	3.05	.94				
6. Maddi durumu iyi olmayan öğrencilere sosyal yardım yapılması	YÖ	223	3.19	1.05	706	-.04	.967	
	ÖE	485	3.19	1.02				
7. Programı tamamlayan öğrencilerin mezuniyetten sonra öğretmen olması veya öğretmen olmak istemesi	YÖ	223	3.71	.97	706	1.37	.171	
	ÖE	485	3.60	.93				
8. Öğretim elemanlarının, eğitimlerinin son yılında öğrencilerle çalışarak, onların öğretmen olma yolunda planlarını belirlemelerine yardım etmesi	YÖ	223	3.27	1.10	706	2.15	.032*	
	ÖE	485	3.08	1.07				
Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.27	.83	706	1.73	.084	
	ÖE	485	3.16	.73				

(p<.05) * Anlamlı farklılık vardır.

Çizelge 16’da görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standart alanlarından “Öğrenciler” alanında yer alan sekiz standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanlarının görüşlerini yansıtan aritmetik ortalamalar karşılaştırıldığında, yöneticilerin ortalama puanlarının öğretim elemanlarının ortalama puanlarından az da olsa daha yüksektir.

Sekiz standartta görülen iki grubun aritmetik ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için uygulanan t testi sonucunda elde edilen t değerleri, altı

standart maddesinde (1, 2, 3, 4, 5 ve 8) t tablosundaki değerlerden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlıdır. Bu verilere göre, “Öğrenciler” alanında yer alan (1) “Öğrencilerin fakülte programında başarılı olmalarını sağlayacak akademik yeterliklere sahip olması”, (2) “Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olarak yeterli düzeyde istekli olması”, (3) “Öğrencilere sunulan akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin, öğrencilerin öğretmenlik mesleği ile ilgili bilinç kazanmalarını sağlayacak nitelikte olması”, (4) “Öğrencilerin programı bırakma ve/ve ya devamsızlık oranlarının düşük olması”, (5) “Öğrencilerin kendilerine sağlanan destek, akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinden memnun olması” ve (8) “Öğretim elemanlarının, eğitimlerinin son yılında öğrencilerle çalışarak, onların öğretmen olma yolunda planlarını belirlemelerine yardım etmesi” standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmen eğitimi program standartları “Öğrenciler” alanında yer alan; sekiz standart maddesinin ikisinde ise (6 ve 7) yönetim görevi olan öğretim elemanları ile yönetim görevi olmayan öğretim elemanlarının standartların gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan ortalama puanlar arasındaki fark t testi puanlarına göre .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı çıkmamıştır. Buna göre bu alanda yer alan, (6) “Maddi durumu iyi olmayan öğrencilere sosyal yardım yapılması” ve (7) “Programı tamamlayan öğrencilerin mezuniyetten sonra öğretmen olması veya öğretmen olmak istemesi” standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin iki grubun görüşlerine göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

Eğitim fakültelerindeki öğretmen eğitimi program standartları alanlarından üçüncüsünü oluşturan “Öğrenciler” alanında yer alan sekiz standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen veriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yönetici görüşlerinin aritmetik ortalamaları ($\bar{x}=3.27$), öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamalarından ($\bar{x}=3.16$) yüksektir. Yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testinde edilen t değeri (3.73) t tablo değerinden küçük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Buna göre, “Öğrenciler” alanında yer alan standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi yönetici ve öğretim elemanı görüşlerine göre farklılık göstermediği söylenebilir

4.2.4. Tesisler, Kütüphane ve Donanım

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili dördüncü olarak “Tesis kütüphane ve donanım” alanında yer alan 21 standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, daha sonra da ortalamalar arası farkın anlamlılığını sınamak için t testi yapılmıştır. Yapılan çözümlenme sonunda elde edilen veriler Çizelge 17’de verilmiştir.

Çizelge 17’de görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitim program standart alanlarından “Tesis kütüphane ve donanım” alanında yer alan 21 standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanlarının görüşlerini yansıtan aritmetik ortalamalar karşılaştırıldığında, yöneticilerin ortalama puanlarının öğretim elemanlarının ortalama puanlarından daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 17
Tesisler, Kütüphane ve Donanım Alanına İlişkin Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Grup Görüşleri Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları

Standartlar	GR	Gerçekleşme Düzeyi																																																																																																																																																																																																																																																																	
		S	\bar{x}	SS	Sd	T	P																																																																																																																																																																																																																																																												
1. Dersliklerin, programda öngörülen derslerin yürütülmesi için yeterli sayıda olması	YÖ	223	3.35	1.10	706	2.95	.003*																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	3.08	1.16				2. Derslik başına düşen öğrenci sayısının dersin özelliğine göre ideal düzeyde olması	YÖ	223	3.14	1.13	706	2.82	.005*	ÖE	485	2.88	1.12	3. Dersliklerde öğretme-öğrenme sürecini etkileyen çevresel faktörlerin (ışık, ısı, havalandırma, gürültü, v.b) uygun olması	YÖ	223	3.33	1.09	706	3.35	.001*	ÖE	485	3.03	1.11	4. Dersliklerde donanım düzeninin farklı öğretim yöntemlerinin uygulanması için gerekli fiziksel esnekliğe sahip olması	YÖ	223	2.99	1.08	706	2.86	.004*	ÖE	485	2.74	1.09	5. Dersliklerde uygun öğretim yöntemlerinin uygulanması için teknolojik alt yapının yeterli olması	YÖ	223	2.99	1.06	706	2.63	.009*	ÖE	485	2.76	1.09	6. Kütüphanedeki kitap ve süreli yayın sayısının programı desteklemeye yeterli olması	YÖ	223	2.96	1.08	706	1.23	.219	ÖE	485	2.85	1.13	7. Kütüphanenin genel başvuru koleksiyonunun, eğitimle ilgili materyalleri ve alan eğitimine ilişkin materyalleri içermesi	YÖ	223	3.00	1.02	706	1.21	.226	ÖE	485	2.89	1.12	8. Öğrencilere kütüphanenin etkin kullanımı konusunda yeterli rehberlik hizmetinin sağlanması	YÖ	223	2.83	1.07	706	.69	.490	ÖE	485	2.77	1.08	9. Kütüphanenin öğretim elemanlarının isteklerini karşılayabilecek kitap ve süreli yayın ısmarlama sistemine sahip olması	YÖ	223	3.00	1.18	706	-17	.866	ÖE	485	3.02	1.22	10. Kütüphanenin fotokopi olanakları ve internet erişiminin yeterli düzeyde olması	YÖ	223	3.21	1.21	706	1.08	.280	ÖE	485	3.10	1.24	11. Öğrencilerin kütüphaneye ulaşmalarının kolay olması	YÖ	223	3.71	1.18	706	1.02	.307	ÖE	485	3.61	1.19	12. Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması	YÖ	223	3.19	1.02	706	2.96	.003*	ÖE	485	2.94	1.05	13. Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması	YÖ	223	3.03	1.14	706	2.65	.008*	ÖE	485	2.79	1.09	14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	YÖ	223	3.38	1.08	706	3.18	.002*	ÖE	485	3.09	1.16	15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084	ÖE	485	2.70	1.26	16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95
2. Derslik başına düşen öğrenci sayısının dersin özelliğine göre ideal düzeyde olması	YÖ	223	3.14	1.13	706	2.82	.005*																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	2.88	1.12				3. Dersliklerde öğretme-öğrenme sürecini etkileyen çevresel faktörlerin (ışık, ısı, havalandırma, gürültü, v.b) uygun olması	YÖ	223	3.33	1.09	706	3.35	.001*	ÖE	485	3.03	1.11	4. Dersliklerde donanım düzeninin farklı öğretim yöntemlerinin uygulanması için gerekli fiziksel esnekliğe sahip olması	YÖ	223	2.99	1.08	706	2.86	.004*	ÖE	485	2.74	1.09	5. Dersliklerde uygun öğretim yöntemlerinin uygulanması için teknolojik alt yapının yeterli olması	YÖ	223	2.99	1.06	706	2.63	.009*	ÖE	485	2.76	1.09	6. Kütüphanedeki kitap ve süreli yayın sayısının programı desteklemeye yeterli olması	YÖ	223	2.96	1.08	706	1.23	.219	ÖE	485	2.85	1.13	7. Kütüphanenin genel başvuru koleksiyonunun, eğitimle ilgili materyalleri ve alan eğitimine ilişkin materyalleri içermesi	YÖ	223	3.00	1.02	706	1.21	.226	ÖE	485	2.89	1.12	8. Öğrencilere kütüphanenin etkin kullanımı konusunda yeterli rehberlik hizmetinin sağlanması	YÖ	223	2.83	1.07	706	.69	.490	ÖE	485	2.77	1.08	9. Kütüphanenin öğretim elemanlarının isteklerini karşılayabilecek kitap ve süreli yayın ısmarlama sistemine sahip olması	YÖ	223	3.00	1.18	706	-17	.866	ÖE	485	3.02	1.22	10. Kütüphanenin fotokopi olanakları ve internet erişiminin yeterli düzeyde olması	YÖ	223	3.21	1.21	706	1.08	.280	ÖE	485	3.10	1.24	11. Öğrencilerin kütüphaneye ulaşmalarının kolay olması	YÖ	223	3.71	1.18	706	1.02	.307	ÖE	485	3.61	1.19	12. Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması	YÖ	223	3.19	1.02	706	2.96	.003*	ÖE	485	2.94	1.05	13. Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması	YÖ	223	3.03	1.14	706	2.65	.008*	ÖE	485	2.79	1.09	14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	YÖ	223	3.38	1.08	706	3.18	.002*	ÖE	485	3.09	1.16	15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084	ÖE	485	2.70	1.26	16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91											
3. Dersliklerde öğretme-öğrenme sürecini etkileyen çevresel faktörlerin (ışık, ısı, havalandırma, gürültü, v.b) uygun olması	YÖ	223	3.33	1.09	706	3.35	.001*																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	3.03	1.11				4. Dersliklerde donanım düzeninin farklı öğretim yöntemlerinin uygulanması için gerekli fiziksel esnekliğe sahip olması	YÖ	223	2.99	1.08	706	2.86	.004*	ÖE	485	2.74	1.09	5. Dersliklerde uygun öğretim yöntemlerinin uygulanması için teknolojik alt yapının yeterli olması	YÖ	223	2.99	1.06	706	2.63	.009*	ÖE	485	2.76	1.09	6. Kütüphanedeki kitap ve süreli yayın sayısının programı desteklemeye yeterli olması	YÖ	223	2.96	1.08	706	1.23	.219	ÖE	485	2.85	1.13	7. Kütüphanenin genel başvuru koleksiyonunun, eğitimle ilgili materyalleri ve alan eğitimine ilişkin materyalleri içermesi	YÖ	223	3.00	1.02	706	1.21	.226	ÖE	485	2.89	1.12	8. Öğrencilere kütüphanenin etkin kullanımı konusunda yeterli rehberlik hizmetinin sağlanması	YÖ	223	2.83	1.07	706	.69	.490	ÖE	485	2.77	1.08	9. Kütüphanenin öğretim elemanlarının isteklerini karşılayabilecek kitap ve süreli yayın ısmarlama sistemine sahip olması	YÖ	223	3.00	1.18	706	-17	.866	ÖE	485	3.02	1.22	10. Kütüphanenin fotokopi olanakları ve internet erişiminin yeterli düzeyde olması	YÖ	223	3.21	1.21	706	1.08	.280	ÖE	485	3.10	1.24	11. Öğrencilerin kütüphaneye ulaşmalarının kolay olması	YÖ	223	3.71	1.18	706	1.02	.307	ÖE	485	3.61	1.19	12. Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması	YÖ	223	3.19	1.02	706	2.96	.003*	ÖE	485	2.94	1.05	13. Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması	YÖ	223	3.03	1.14	706	2.65	.008*	ÖE	485	2.79	1.09	14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	YÖ	223	3.38	1.08	706	3.18	.002*	ÖE	485	3.09	1.16	15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084	ÖE	485	2.70	1.26	16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																							
4. Dersliklerde donanım düzeninin farklı öğretim yöntemlerinin uygulanması için gerekli fiziksel esnekliğe sahip olması	YÖ	223	2.99	1.08	706	2.86	.004*																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	2.74	1.09				5. Dersliklerde uygun öğretim yöntemlerinin uygulanması için teknolojik alt yapının yeterli olması	YÖ	223	2.99	1.06	706	2.63	.009*	ÖE	485	2.76	1.09	6. Kütüphanedeki kitap ve süreli yayın sayısının programı desteklemeye yeterli olması	YÖ	223	2.96	1.08	706	1.23	.219	ÖE	485	2.85	1.13	7. Kütüphanenin genel başvuru koleksiyonunun, eğitimle ilgili materyalleri ve alan eğitimine ilişkin materyalleri içermesi	YÖ	223	3.00	1.02	706	1.21	.226	ÖE	485	2.89	1.12	8. Öğrencilere kütüphanenin etkin kullanımı konusunda yeterli rehberlik hizmetinin sağlanması	YÖ	223	2.83	1.07	706	.69	.490	ÖE	485	2.77	1.08	9. Kütüphanenin öğretim elemanlarının isteklerini karşılayabilecek kitap ve süreli yayın ısmarlama sistemine sahip olması	YÖ	223	3.00	1.18	706	-17	.866	ÖE	485	3.02	1.22	10. Kütüphanenin fotokopi olanakları ve internet erişiminin yeterli düzeyde olması	YÖ	223	3.21	1.21	706	1.08	.280	ÖE	485	3.10	1.24	11. Öğrencilerin kütüphaneye ulaşmalarının kolay olması	YÖ	223	3.71	1.18	706	1.02	.307	ÖE	485	3.61	1.19	12. Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması	YÖ	223	3.19	1.02	706	2.96	.003*	ÖE	485	2.94	1.05	13. Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması	YÖ	223	3.03	1.14	706	2.65	.008*	ÖE	485	2.79	1.09	14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	YÖ	223	3.38	1.08	706	3.18	.002*	ÖE	485	3.09	1.16	15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084	ÖE	485	2.70	1.26	16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																			
5. Dersliklerde uygun öğretim yöntemlerinin uygulanması için teknolojik alt yapının yeterli olması	YÖ	223	2.99	1.06	706	2.63	.009*																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	2.76	1.09				6. Kütüphanedeki kitap ve süreli yayın sayısının programı desteklemeye yeterli olması	YÖ	223	2.96	1.08	706	1.23	.219	ÖE	485	2.85	1.13	7. Kütüphanenin genel başvuru koleksiyonunun, eğitimle ilgili materyalleri ve alan eğitimine ilişkin materyalleri içermesi	YÖ	223	3.00	1.02	706	1.21	.226	ÖE	485	2.89	1.12	8. Öğrencilere kütüphanenin etkin kullanımı konusunda yeterli rehberlik hizmetinin sağlanması	YÖ	223	2.83	1.07	706	.69	.490	ÖE	485	2.77	1.08	9. Kütüphanenin öğretim elemanlarının isteklerini karşılayabilecek kitap ve süreli yayın ısmarlama sistemine sahip olması	YÖ	223	3.00	1.18	706	-17	.866	ÖE	485	3.02	1.22	10. Kütüphanenin fotokopi olanakları ve internet erişiminin yeterli düzeyde olması	YÖ	223	3.21	1.21	706	1.08	.280	ÖE	485	3.10	1.24	11. Öğrencilerin kütüphaneye ulaşmalarının kolay olması	YÖ	223	3.71	1.18	706	1.02	.307	ÖE	485	3.61	1.19	12. Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması	YÖ	223	3.19	1.02	706	2.96	.003*	ÖE	485	2.94	1.05	13. Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması	YÖ	223	3.03	1.14	706	2.65	.008*	ÖE	485	2.79	1.09	14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	YÖ	223	3.38	1.08	706	3.18	.002*	ÖE	485	3.09	1.16	15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084	ÖE	485	2.70	1.26	16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																															
6. Kütüphanedeki kitap ve süreli yayın sayısının programı desteklemeye yeterli olması	YÖ	223	2.96	1.08	706	1.23	.219																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	2.85	1.13				7. Kütüphanenin genel başvuru koleksiyonunun, eğitimle ilgili materyalleri ve alan eğitimine ilişkin materyalleri içermesi	YÖ	223	3.00	1.02	706	1.21	.226	ÖE	485	2.89	1.12	8. Öğrencilere kütüphanenin etkin kullanımı konusunda yeterli rehberlik hizmetinin sağlanması	YÖ	223	2.83	1.07	706	.69	.490	ÖE	485	2.77	1.08	9. Kütüphanenin öğretim elemanlarının isteklerini karşılayabilecek kitap ve süreli yayın ısmarlama sistemine sahip olması	YÖ	223	3.00	1.18	706	-17	.866	ÖE	485	3.02	1.22	10. Kütüphanenin fotokopi olanakları ve internet erişiminin yeterli düzeyde olması	YÖ	223	3.21	1.21	706	1.08	.280	ÖE	485	3.10	1.24	11. Öğrencilerin kütüphaneye ulaşmalarının kolay olması	YÖ	223	3.71	1.18	706	1.02	.307	ÖE	485	3.61	1.19	12. Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması	YÖ	223	3.19	1.02	706	2.96	.003*	ÖE	485	2.94	1.05	13. Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması	YÖ	223	3.03	1.14	706	2.65	.008*	ÖE	485	2.79	1.09	14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	YÖ	223	3.38	1.08	706	3.18	.002*	ÖE	485	3.09	1.16	15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084	ÖE	485	2.70	1.26	16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																											
7. Kütüphanenin genel başvuru koleksiyonunun, eğitimle ilgili materyalleri ve alan eğitimine ilişkin materyalleri içermesi	YÖ	223	3.00	1.02	706	1.21	.226																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	2.89	1.12				8. Öğrencilere kütüphanenin etkin kullanımı konusunda yeterli rehberlik hizmetinin sağlanması	YÖ	223	2.83	1.07	706	.69	.490	ÖE	485	2.77	1.08	9. Kütüphanenin öğretim elemanlarının isteklerini karşılayabilecek kitap ve süreli yayın ısmarlama sistemine sahip olması	YÖ	223	3.00	1.18	706	-17	.866	ÖE	485	3.02	1.22	10. Kütüphanenin fotokopi olanakları ve internet erişiminin yeterli düzeyde olması	YÖ	223	3.21	1.21	706	1.08	.280	ÖE	485	3.10	1.24	11. Öğrencilerin kütüphaneye ulaşmalarının kolay olması	YÖ	223	3.71	1.18	706	1.02	.307	ÖE	485	3.61	1.19	12. Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması	YÖ	223	3.19	1.02	706	2.96	.003*	ÖE	485	2.94	1.05	13. Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması	YÖ	223	3.03	1.14	706	2.65	.008*	ÖE	485	2.79	1.09	14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	YÖ	223	3.38	1.08	706	3.18	.002*	ÖE	485	3.09	1.16	15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084	ÖE	485	2.70	1.26	16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																							
8. Öğrencilere kütüphanenin etkin kullanımı konusunda yeterli rehberlik hizmetinin sağlanması	YÖ	223	2.83	1.07	706	.69	.490																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	2.77	1.08				9. Kütüphanenin öğretim elemanlarının isteklerini karşılayabilecek kitap ve süreli yayın ısmarlama sistemine sahip olması	YÖ	223	3.00	1.18	706	-17	.866	ÖE	485	3.02	1.22	10. Kütüphanenin fotokopi olanakları ve internet erişiminin yeterli düzeyde olması	YÖ	223	3.21	1.21	706	1.08	.280	ÖE	485	3.10	1.24	11. Öğrencilerin kütüphaneye ulaşmalarının kolay olması	YÖ	223	3.71	1.18	706	1.02	.307	ÖE	485	3.61	1.19	12. Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması	YÖ	223	3.19	1.02	706	2.96	.003*	ÖE	485	2.94	1.05	13. Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması	YÖ	223	3.03	1.14	706	2.65	.008*	ÖE	485	2.79	1.09	14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	YÖ	223	3.38	1.08	706	3.18	.002*	ÖE	485	3.09	1.16	15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084	ÖE	485	2.70	1.26	16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																																			
9. Kütüphanenin öğretim elemanlarının isteklerini karşılayabilecek kitap ve süreli yayın ısmarlama sistemine sahip olması	YÖ	223	3.00	1.18	706	-17	.866																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	3.02	1.22				10. Kütüphanenin fotokopi olanakları ve internet erişiminin yeterli düzeyde olması	YÖ	223	3.21	1.21	706	1.08	.280	ÖE	485	3.10	1.24	11. Öğrencilerin kütüphaneye ulaşmalarının kolay olması	YÖ	223	3.71	1.18	706	1.02	.307	ÖE	485	3.61	1.19	12. Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması	YÖ	223	3.19	1.02	706	2.96	.003*	ÖE	485	2.94	1.05	13. Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması	YÖ	223	3.03	1.14	706	2.65	.008*	ÖE	485	2.79	1.09	14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	YÖ	223	3.38	1.08	706	3.18	.002*	ÖE	485	3.09	1.16	15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084	ÖE	485	2.70	1.26	16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																																															
10. Kütüphanenin fotokopi olanakları ve internet erişiminin yeterli düzeyde olması	YÖ	223	3.21	1.21	706	1.08	.280																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	3.10	1.24				11. Öğrencilerin kütüphaneye ulaşmalarının kolay olması	YÖ	223	3.71	1.18	706	1.02	.307	ÖE	485	3.61	1.19	12. Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması	YÖ	223	3.19	1.02	706	2.96	.003*	ÖE	485	2.94	1.05	13. Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması	YÖ	223	3.03	1.14	706	2.65	.008*	ÖE	485	2.79	1.09	14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	YÖ	223	3.38	1.08	706	3.18	.002*	ÖE	485	3.09	1.16	15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084	ÖE	485	2.70	1.26	16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																																																											
11. Öğrencilerin kütüphaneye ulaşmalarının kolay olması	YÖ	223	3.71	1.18	706	1.02	.307																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	3.61	1.19				12. Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması	YÖ	223	3.19	1.02	706	2.96	.003*	ÖE	485	2.94	1.05	13. Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması	YÖ	223	3.03	1.14	706	2.65	.008*	ÖE	485	2.79	1.09	14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	YÖ	223	3.38	1.08	706	3.18	.002*	ÖE	485	3.09	1.16	15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084	ÖE	485	2.70	1.26	16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																																																																							
12. Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması	YÖ	223	3.19	1.02	706	2.96	.003*																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	2.94	1.05				13. Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması	YÖ	223	3.03	1.14	706	2.65	.008*	ÖE	485	2.79	1.09	14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	YÖ	223	3.38	1.08	706	3.18	.002*	ÖE	485	3.09	1.16	15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084	ÖE	485	2.70	1.26	16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																																																																																			
13. Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması	YÖ	223	3.03	1.14	706	2.65	.008*																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	2.79	1.09				14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	YÖ	223	3.38	1.08	706	3.18	.002*	ÖE	485	3.09	1.16	15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084	ÖE	485	2.70	1.26	16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																																																																																															
14. Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması	YÖ	223	3.38	1.08	706	3.18	.002*																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	3.09	1.16				15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084	ÖE	485	2.70	1.26	16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																																																																																																											
15. Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması	YÖ	223	2.88	1.25	706	1.73	.084																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	2.70	1.26				16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064	ÖE	485	2.95	1.06	17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																																																																																																																							
16. Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması	YÖ	223	3.10	.98	706	1.85	.064																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	2.95	1.06				17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.95	1.08	18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																																																																																																																																			
17. Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması	YÖ	223	3.16	1.10	706	2.30	.022*																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	2.95	1.08				18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143	ÖE	485	3.04	1.15	19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																																																																																																																																															
18. Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması	YÖ	223	3.18	1.19	706	1.47	.143																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	3.04	1.15				19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305	ÖE	485	2.92	1.12	20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																																																																																																																																																											
19. Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması	YÖ	223	3.01	1.16	706	1.03	.305																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	2.92	1.12				20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*	ÖE	485	3.07	.98	21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																																																																																																																																																																							
20. Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi	YÖ	223	3.23	.97	706	2.11	.035*																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	3.07	.98				21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*	ÖE	485	3.07	.96	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																																																																																																																																																																																			
21. Öğrencilerin ders, ödev ve çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması	YÖ	223	3.30	.91	706	3.03	.003*																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	3.07	.96				Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091		ÖE	485	2.95	.91																																																																																																																																																																																																																																															
Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.07	.99	706	2.34	.091																																																																																																																																																																																																																																																												
	ÖE	485	2.95	.91																																																																																																																																																																																																																																																															

Bu alanda yer alan 21 standartta görülen iki grubun aritmetik ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testi sonucunda elde edilen t değerleri, 11 standart maddesinde (1, 2, 3, 4, 5, 12, 13, 14, 17, 20 ve 21) t tablosundaki değerlerden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlıdır. Buna göre, “Tesis kütüphane ve donanım” alanında yer alan, (1) “Dersliklerin, programda öngörülen derslerin yürütülmesi için yeterli sayıda olması”, (2) “Derslik başına düşen öğrenci sayısının dersin özelliğine göre ideal düzeyde olması”, (3) “Dersliklerde öğretme-öğrenme sürecini etkileyen çevresel faktörlerin uygun olması”, (4) “Dersliklerde donanım düzeninin farklı öğretim yöntemlerinin uygulanması için gerekli fiziksel esnekliğe sahip olması”, (5) “Dersliklerde uygun öğretim yöntemlerinin uygulanması için teknolojik alt yapının yeterli olması”, (12) “Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması”, (13) “Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması” (14) “Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması”, (17) “Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması”, (20) “Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi” ve (21) “Öğrencilerin ders ve ödev çalışmalarlarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması” standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Öte yandan, “Tesis kütüphane ve donanım” alanında yer alan; 21 standart maddesinin 10’ünde (6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 18 ve 19) yönetim görevi olan öğretim elemanları ile yönetim görevi olmayan öğretim elemanlarının standartların gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan ortalama puanlar arasındaki fark t testi puanlarına göre .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı çıkmamıştır. Buna göre bu alanda yer alan, (6) “Kütüphanedeki kitap ve süreli yayın sayısının programı desteklemeye yeterli olması”, (7) “Kütüphanenin genel başvuru koleksiyonunun, eğitimle ilgili materyalleri ve alan eğitimine ilişkin materyalleri içermesi”, (8) “Öğrencilere kütüphanenin etkin kullanımı konusunda yeterli rehberlik hizmetinin sağlanması”, (9) “Kütüphanenin öğretim elemanlarının isteklerini karşılayabilecek kitap ve süreli yayın ısmarlama sistemine sahip olması”, (10) “Kütüphanenin fotokopi olanakları ve internet erişiminin yeterli

düzyde olması”, (11) “Öğrencilerin kütüphaneye ulaşımının kolay olması”, (15) “Kütüphane, faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımların öğretim elemanlarının kullanımına açık olması”, (16) “Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması”, (18) “Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması” ve (19) “Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması” standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin iki grubun görüşlerine göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

Eğitim fakültelerindeki öğretmen eğitimi program standartları alanlarından dördüncüsünü oluşturan “Tesis kütüphane ve donanım” alanında yer alan 21 standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen veriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yönetici görüşlerinin aritmetik ortalamaları ($\bar{x}=3.07$), öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamalarından ($\bar{x}=2.95$) yüksektir. Yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testinde edilen t değeri (2.34) t tablo değerinden küçük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Buna göre, “Tesis kütüphane ve donanım” alanında yer alan standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi yönetici ve öğretim elemanı görüşlerine göre farklılık göstermediği söylenebilir

4.2.5. Yönetim

Öğretmen eğitimi program standartlarının “Yönetim” alanında yer alan 19 standardın eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, daha sonra da ortalamalar arası farkın anlamlılığını sınamak için t testi yapılmıştır. Yapılan çözümleme sonunda elde edilen veriler Çizelge 18’de verilmiştir.

Çizelge 18
Yönetim Alanına İlişkin Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Grup Görüşleri
Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları

Standartlar	GR	Gerçekleşme Düzeyi																																																																																																																																																																																																																																					
		S	\bar{x}	SS	Sd	T	P																																																																																																																																																																																																																																
1. Fakülte organlarında bölümlerin dengeli biçimde temsil edilmesi	YÖ	223	3.42	1.12	706	3.46	.001*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	3.11	1.09				2. Fakültede yazılı ve sözlü etkin bir iletişim ağının olması	YÖ	223	3.44	1.14	706	3.14	.002*	ÖE	485	3.16	1.09	3. Fakültenin yazılı olarak ortaya konmuş bir misyona sahip olması	YÖ	223	3.46	1.06	706	3.98	.000*	ÖE	485	3.10	1.15	4. Fakülte misyonunun yönetim ve öğretim elemanları tarafından paylaşılması	YÖ	223	3.21	1.10	706	3.08	.002*	ÖE	485	2.93	1.09	5. Fakültede lisans programlarının ve derslerin amaçlarının fakülte misyonu ile tutarlı olması	YÖ	223	3.34	1.04	706	1.88	.061	ÖE	485	3.18	1.07	6. Yönetim birimlerinin düzenli olarak toplanması ve işbirliği içinde çalışması	YÖ	223	3.31	1.21	706	1.62	.106	ÖE	485	3.16	1.12	7. Karar sürecine ilgili tüm birimlerin katılması ve uygulamayı desteklemesi	YÖ	223	3.21	1.16	706	3.59	.000*	ÖE	485	2.87	1.16	8. Öğretim elemanlarının kendi görüşlerini aktarabilmesi ve alınan kararlar konusunda yeterince bilgilendirilmesi	YÖ	223	3.18	1.16	706	3.71	.000*	ÖE	485	2.83	1.17	9. Yönetimin alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi	YÖ	223	3.39	1.05	706	4.57	.000*	ÖE	485	2.98	1.12	10. Tüm birimlerin fakültenin öğretmen eğitimi politikalarına uygun davranması	YÖ	223	3.43	.99	706	3.30	.001*	ÖE	485	3.16	1.01	11. Yönetiminin, öğretmen eğitimi ile ilgili ulusal ve bölgesel gelişmelerin bilincinde olması	YÖ	223	3.56	1.00	706	3.27	.001*	ÖE	485	3.28	1.06	12. Yönetimin, öğretmen eğitimini geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi	YÖ	223	3.30	1.08	706	2.43	.016*	ÖE	485	3.08	1.08	13. Yönetimin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi	YÖ	223	3.27	1.17	706	2.64	.008*	ÖE	485	3.03	1.11	14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	YÖ	223	2.92	1.26	706	.57	.571	ÖE	485	2.86	1.24	15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743	ÖE	485	2.81	1.15	16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*
2. Fakültede yazılı ve sözlü etkin bir iletişim ağının olması	YÖ	223	3.44	1.14	706	3.14	.002*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	3.16	1.09				3. Fakültenin yazılı olarak ortaya konmuş bir misyona sahip olması	YÖ	223	3.46	1.06	706	3.98	.000*	ÖE	485	3.10	1.15	4. Fakülte misyonunun yönetim ve öğretim elemanları tarafından paylaşılması	YÖ	223	3.21	1.10	706	3.08	.002*	ÖE	485	2.93	1.09	5. Fakültede lisans programlarının ve derslerin amaçlarının fakülte misyonu ile tutarlı olması	YÖ	223	3.34	1.04	706	1.88	.061	ÖE	485	3.18	1.07	6. Yönetim birimlerinin düzenli olarak toplanması ve işbirliği içinde çalışması	YÖ	223	3.31	1.21	706	1.62	.106	ÖE	485	3.16	1.12	7. Karar sürecine ilgili tüm birimlerin katılması ve uygulamayı desteklemesi	YÖ	223	3.21	1.16	706	3.59	.000*	ÖE	485	2.87	1.16	8. Öğretim elemanlarının kendi görüşlerini aktarabilmesi ve alınan kararlar konusunda yeterince bilgilendirilmesi	YÖ	223	3.18	1.16	706	3.71	.000*	ÖE	485	2.83	1.17	9. Yönetimin alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi	YÖ	223	3.39	1.05	706	4.57	.000*	ÖE	485	2.98	1.12	10. Tüm birimlerin fakültenin öğretmen eğitimi politikalarına uygun davranması	YÖ	223	3.43	.99	706	3.30	.001*	ÖE	485	3.16	1.01	11. Yönetiminin, öğretmen eğitimi ile ilgili ulusal ve bölgesel gelişmelerin bilincinde olması	YÖ	223	3.56	1.00	706	3.27	.001*	ÖE	485	3.28	1.06	12. Yönetimin, öğretmen eğitimini geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi	YÖ	223	3.30	1.08	706	2.43	.016*	ÖE	485	3.08	1.08	13. Yönetimin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi	YÖ	223	3.27	1.17	706	2.64	.008*	ÖE	485	3.03	1.11	14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	YÖ	223	2.92	1.26	706	.57	.571	ÖE	485	2.86	1.24	15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743	ÖE	485	2.81	1.15	16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91								
3. Fakültenin yazılı olarak ortaya konmuş bir misyona sahip olması	YÖ	223	3.46	1.06	706	3.98	.000*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	3.10	1.15				4. Fakülte misyonunun yönetim ve öğretim elemanları tarafından paylaşılması	YÖ	223	3.21	1.10	706	3.08	.002*	ÖE	485	2.93	1.09	5. Fakültede lisans programlarının ve derslerin amaçlarının fakülte misyonu ile tutarlı olması	YÖ	223	3.34	1.04	706	1.88	.061	ÖE	485	3.18	1.07	6. Yönetim birimlerinin düzenli olarak toplanması ve işbirliği içinde çalışması	YÖ	223	3.31	1.21	706	1.62	.106	ÖE	485	3.16	1.12	7. Karar sürecine ilgili tüm birimlerin katılması ve uygulamayı desteklemesi	YÖ	223	3.21	1.16	706	3.59	.000*	ÖE	485	2.87	1.16	8. Öğretim elemanlarının kendi görüşlerini aktarabilmesi ve alınan kararlar konusunda yeterince bilgilendirilmesi	YÖ	223	3.18	1.16	706	3.71	.000*	ÖE	485	2.83	1.17	9. Yönetimin alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi	YÖ	223	3.39	1.05	706	4.57	.000*	ÖE	485	2.98	1.12	10. Tüm birimlerin fakültenin öğretmen eğitimi politikalarına uygun davranması	YÖ	223	3.43	.99	706	3.30	.001*	ÖE	485	3.16	1.01	11. Yönetiminin, öğretmen eğitimi ile ilgili ulusal ve bölgesel gelişmelerin bilincinde olması	YÖ	223	3.56	1.00	706	3.27	.001*	ÖE	485	3.28	1.06	12. Yönetimin, öğretmen eğitimini geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi	YÖ	223	3.30	1.08	706	2.43	.016*	ÖE	485	3.08	1.08	13. Yönetimin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi	YÖ	223	3.27	1.17	706	2.64	.008*	ÖE	485	3.03	1.11	14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	YÖ	223	2.92	1.26	706	.57	.571	ÖE	485	2.86	1.24	15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743	ÖE	485	2.81	1.15	16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																				
4. Fakülte misyonunun yönetim ve öğretim elemanları tarafından paylaşılması	YÖ	223	3.21	1.10	706	3.08	.002*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	2.93	1.09				5. Fakültede lisans programlarının ve derslerin amaçlarının fakülte misyonu ile tutarlı olması	YÖ	223	3.34	1.04	706	1.88	.061	ÖE	485	3.18	1.07	6. Yönetim birimlerinin düzenli olarak toplanması ve işbirliği içinde çalışması	YÖ	223	3.31	1.21	706	1.62	.106	ÖE	485	3.16	1.12	7. Karar sürecine ilgili tüm birimlerin katılması ve uygulamayı desteklemesi	YÖ	223	3.21	1.16	706	3.59	.000*	ÖE	485	2.87	1.16	8. Öğretim elemanlarının kendi görüşlerini aktarabilmesi ve alınan kararlar konusunda yeterince bilgilendirilmesi	YÖ	223	3.18	1.16	706	3.71	.000*	ÖE	485	2.83	1.17	9. Yönetimin alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi	YÖ	223	3.39	1.05	706	4.57	.000*	ÖE	485	2.98	1.12	10. Tüm birimlerin fakültenin öğretmen eğitimi politikalarına uygun davranması	YÖ	223	3.43	.99	706	3.30	.001*	ÖE	485	3.16	1.01	11. Yönetiminin, öğretmen eğitimi ile ilgili ulusal ve bölgesel gelişmelerin bilincinde olması	YÖ	223	3.56	1.00	706	3.27	.001*	ÖE	485	3.28	1.06	12. Yönetimin, öğretmen eğitimini geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi	YÖ	223	3.30	1.08	706	2.43	.016*	ÖE	485	3.08	1.08	13. Yönetimin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi	YÖ	223	3.27	1.17	706	2.64	.008*	ÖE	485	3.03	1.11	14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	YÖ	223	2.92	1.26	706	.57	.571	ÖE	485	2.86	1.24	15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743	ÖE	485	2.81	1.15	16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																
5. Fakültede lisans programlarının ve derslerin amaçlarının fakülte misyonu ile tutarlı olması	YÖ	223	3.34	1.04	706	1.88	.061																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	3.18	1.07				6. Yönetim birimlerinin düzenli olarak toplanması ve işbirliği içinde çalışması	YÖ	223	3.31	1.21	706	1.62	.106	ÖE	485	3.16	1.12	7. Karar sürecine ilgili tüm birimlerin katılması ve uygulamayı desteklemesi	YÖ	223	3.21	1.16	706	3.59	.000*	ÖE	485	2.87	1.16	8. Öğretim elemanlarının kendi görüşlerini aktarabilmesi ve alınan kararlar konusunda yeterince bilgilendirilmesi	YÖ	223	3.18	1.16	706	3.71	.000*	ÖE	485	2.83	1.17	9. Yönetimin alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi	YÖ	223	3.39	1.05	706	4.57	.000*	ÖE	485	2.98	1.12	10. Tüm birimlerin fakültenin öğretmen eğitimi politikalarına uygun davranması	YÖ	223	3.43	.99	706	3.30	.001*	ÖE	485	3.16	1.01	11. Yönetiminin, öğretmen eğitimi ile ilgili ulusal ve bölgesel gelişmelerin bilincinde olması	YÖ	223	3.56	1.00	706	3.27	.001*	ÖE	485	3.28	1.06	12. Yönetimin, öğretmen eğitimini geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi	YÖ	223	3.30	1.08	706	2.43	.016*	ÖE	485	3.08	1.08	13. Yönetimin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi	YÖ	223	3.27	1.17	706	2.64	.008*	ÖE	485	3.03	1.11	14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	YÖ	223	2.92	1.26	706	.57	.571	ÖE	485	2.86	1.24	15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743	ÖE	485	2.81	1.15	16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																												
6. Yönetim birimlerinin düzenli olarak toplanması ve işbirliği içinde çalışması	YÖ	223	3.31	1.21	706	1.62	.106																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	3.16	1.12				7. Karar sürecine ilgili tüm birimlerin katılması ve uygulamayı desteklemesi	YÖ	223	3.21	1.16	706	3.59	.000*	ÖE	485	2.87	1.16	8. Öğretim elemanlarının kendi görüşlerini aktarabilmesi ve alınan kararlar konusunda yeterince bilgilendirilmesi	YÖ	223	3.18	1.16	706	3.71	.000*	ÖE	485	2.83	1.17	9. Yönetimin alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi	YÖ	223	3.39	1.05	706	4.57	.000*	ÖE	485	2.98	1.12	10. Tüm birimlerin fakültenin öğretmen eğitimi politikalarına uygun davranması	YÖ	223	3.43	.99	706	3.30	.001*	ÖE	485	3.16	1.01	11. Yönetiminin, öğretmen eğitimi ile ilgili ulusal ve bölgesel gelişmelerin bilincinde olması	YÖ	223	3.56	1.00	706	3.27	.001*	ÖE	485	3.28	1.06	12. Yönetimin, öğretmen eğitimini geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi	YÖ	223	3.30	1.08	706	2.43	.016*	ÖE	485	3.08	1.08	13. Yönetimin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi	YÖ	223	3.27	1.17	706	2.64	.008*	ÖE	485	3.03	1.11	14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	YÖ	223	2.92	1.26	706	.57	.571	ÖE	485	2.86	1.24	15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743	ÖE	485	2.81	1.15	16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																																								
7. Karar sürecine ilgili tüm birimlerin katılması ve uygulamayı desteklemesi	YÖ	223	3.21	1.16	706	3.59	.000*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	2.87	1.16				8. Öğretim elemanlarının kendi görüşlerini aktarabilmesi ve alınan kararlar konusunda yeterince bilgilendirilmesi	YÖ	223	3.18	1.16	706	3.71	.000*	ÖE	485	2.83	1.17	9. Yönetimin alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi	YÖ	223	3.39	1.05	706	4.57	.000*	ÖE	485	2.98	1.12	10. Tüm birimlerin fakültenin öğretmen eğitimi politikalarına uygun davranması	YÖ	223	3.43	.99	706	3.30	.001*	ÖE	485	3.16	1.01	11. Yönetiminin, öğretmen eğitimi ile ilgili ulusal ve bölgesel gelişmelerin bilincinde olması	YÖ	223	3.56	1.00	706	3.27	.001*	ÖE	485	3.28	1.06	12. Yönetimin, öğretmen eğitimini geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi	YÖ	223	3.30	1.08	706	2.43	.016*	ÖE	485	3.08	1.08	13. Yönetimin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi	YÖ	223	3.27	1.17	706	2.64	.008*	ÖE	485	3.03	1.11	14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	YÖ	223	2.92	1.26	706	.57	.571	ÖE	485	2.86	1.24	15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743	ÖE	485	2.81	1.15	16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																																																				
8. Öğretim elemanlarının kendi görüşlerini aktarabilmesi ve alınan kararlar konusunda yeterince bilgilendirilmesi	YÖ	223	3.18	1.16	706	3.71	.000*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	2.83	1.17				9. Yönetimin alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi	YÖ	223	3.39	1.05	706	4.57	.000*	ÖE	485	2.98	1.12	10. Tüm birimlerin fakültenin öğretmen eğitimi politikalarına uygun davranması	YÖ	223	3.43	.99	706	3.30	.001*	ÖE	485	3.16	1.01	11. Yönetiminin, öğretmen eğitimi ile ilgili ulusal ve bölgesel gelişmelerin bilincinde olması	YÖ	223	3.56	1.00	706	3.27	.001*	ÖE	485	3.28	1.06	12. Yönetimin, öğretmen eğitimini geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi	YÖ	223	3.30	1.08	706	2.43	.016*	ÖE	485	3.08	1.08	13. Yönetimin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi	YÖ	223	3.27	1.17	706	2.64	.008*	ÖE	485	3.03	1.11	14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	YÖ	223	2.92	1.26	706	.57	.571	ÖE	485	2.86	1.24	15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743	ÖE	485	2.81	1.15	16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																																																																
9. Yönetimin alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi	YÖ	223	3.39	1.05	706	4.57	.000*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	2.98	1.12				10. Tüm birimlerin fakültenin öğretmen eğitimi politikalarına uygun davranması	YÖ	223	3.43	.99	706	3.30	.001*	ÖE	485	3.16	1.01	11. Yönetiminin, öğretmen eğitimi ile ilgili ulusal ve bölgesel gelişmelerin bilincinde olması	YÖ	223	3.56	1.00	706	3.27	.001*	ÖE	485	3.28	1.06	12. Yönetimin, öğretmen eğitimini geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi	YÖ	223	3.30	1.08	706	2.43	.016*	ÖE	485	3.08	1.08	13. Yönetimin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi	YÖ	223	3.27	1.17	706	2.64	.008*	ÖE	485	3.03	1.11	14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	YÖ	223	2.92	1.26	706	.57	.571	ÖE	485	2.86	1.24	15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743	ÖE	485	2.81	1.15	16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																																																																												
10. Tüm birimlerin fakültenin öğretmen eğitimi politikalarına uygun davranması	YÖ	223	3.43	.99	706	3.30	.001*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	3.16	1.01				11. Yönetiminin, öğretmen eğitimi ile ilgili ulusal ve bölgesel gelişmelerin bilincinde olması	YÖ	223	3.56	1.00	706	3.27	.001*	ÖE	485	3.28	1.06	12. Yönetimin, öğretmen eğitimini geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi	YÖ	223	3.30	1.08	706	2.43	.016*	ÖE	485	3.08	1.08	13. Yönetimin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi	YÖ	223	3.27	1.17	706	2.64	.008*	ÖE	485	3.03	1.11	14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	YÖ	223	2.92	1.26	706	.57	.571	ÖE	485	2.86	1.24	15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743	ÖE	485	2.81	1.15	16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																																																																																								
11. Yönetiminin, öğretmen eğitimi ile ilgili ulusal ve bölgesel gelişmelerin bilincinde olması	YÖ	223	3.56	1.00	706	3.27	.001*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	3.28	1.06				12. Yönetimin, öğretmen eğitimini geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi	YÖ	223	3.30	1.08	706	2.43	.016*	ÖE	485	3.08	1.08	13. Yönetimin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi	YÖ	223	3.27	1.17	706	2.64	.008*	ÖE	485	3.03	1.11	14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	YÖ	223	2.92	1.26	706	.57	.571	ÖE	485	2.86	1.24	15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743	ÖE	485	2.81	1.15	16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																																																																																																				
12. Yönetimin, öğretmen eğitimini geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi	YÖ	223	3.30	1.08	706	2.43	.016*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	3.08	1.08				13. Yönetimin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi	YÖ	223	3.27	1.17	706	2.64	.008*	ÖE	485	3.03	1.11	14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	YÖ	223	2.92	1.26	706	.57	.571	ÖE	485	2.86	1.24	15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743	ÖE	485	2.81	1.15	16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																																																																																																																
13. Yönetimin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi	YÖ	223	3.27	1.17	706	2.64	.008*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	3.03	1.11				14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	YÖ	223	2.92	1.26	706	.57	.571	ÖE	485	2.86	1.24	15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743	ÖE	485	2.81	1.15	16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																																																																																																																												
14. Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması	YÖ	223	2.92	1.26	706	.57	.571																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	2.86	1.24				15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743	ÖE	485	2.81	1.15	16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																																																																																																																																								
15. Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması	YÖ	223	2.84	1.19	706	.33	.743																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	2.81	1.15				16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*	ÖE	485	2.74	1.14	17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																																																																																																																																																				
16. Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi	YÖ	223	2.92	1.13	706	1.99	.047*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	2.74	1.14				17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*	ÖE	485	2.73	1.08	18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																																																																																																																																																																
17. Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması	YÖ	223	2.92	1.09	706	2.22	.027*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	2.73	1.08				18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*	ÖE	485	2.83	1.13	19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																																																																																																																																																																												
18. Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi	YÖ	223	3.13	1.22	706	3.12	.002*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	2.83	1.13				19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689	ÖE	485	2.78	1.08	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																																																																																																																																																																																								
19. Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması	YÖ	223	2.81	1.21	706	.40	.689																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	2.78	1.08				Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*	ÖE	485	2.97	.91																																																																																																																																																																																																																				
Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.14	.99	706	2.34	.020*																																																																																																																																																																																																																																
	ÖE	485	2.97	.91																																																																																																																																																																																																																																			

Çizelge 18’de görüldüğü gibi, öğretmen eğitimi program standart alanlarından “Yönetim” alanında yer alan 19 standartın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamaları karşılaştırıldığında, yöneticilerin ortalama puanları öğretim elemanlarının ortalama puanlarından yüksektir.

Bu alandaki 19 standart maddesinde görülen iki grubun aritmetik ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için uygulanan t testi sonucunda elde edilen t değerleri, 14 standart maddesinde (1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17 ve 18) t tablosundaki değerlerden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlıdır. Bu verilere göre, “Yönetim” alanında yer alan, (1) “Fakülte organlarında bölümlerin dengeli biçimde temsil edilmesi”, (2) “Fakültede yazılı ve sözlü etkin bir iletişim ağının olması”, (3) “Fakültenin yazılı olarak ortaya konmuş bir misyona sahip olması”, (4) “Fakülte misyonunun yönetim ve öğretim elemanları tarafından paylaşılması”, (7) “Karar sürecine ilgili tüm birimlerin katılması ve uygulamayı desteklemesi”, (8) “Öğretim elemanlarının kendi görüşlerini aktarabilmesi ve alınan kararlar konusunda yeterince bilgilendirilmesi”, (9) “Yönetimin alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi” ve (10) “Tüm birimlerin fakültenin öğretmen eğitimi politikalarına uygun davranması”, (11) “Fakülte yönetiminin, öğretmen eğitimi ile ilgili ulusal ve bölgesel gelişmelerin bilincinde olması”, (12) “Yönetimin, öğretmen eğitimi geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi” (13) “Fakülte yönetiminin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi”, “Yönetim” alanında yer alan, (16) “Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi”, (17) “Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması” ve (18) “Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi” standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmen eğitimi program standartlarının “Yönetim” alanında yer alan; 19 standart maddesinin beşinde (5, 6, 14, 15, ve 19) ise yönetim görevi olan öğretim elemanları ile yönetim görevi olmayan öğretim elemanlarının standartların gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan ortalama puanlar arasındaki fark t testi puanlarına göre .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı çıkmamıştır. Buna göre bu alanda yer alan, (5) “Fakültede

lisans programlarının ve derslerin amaçlarının fakülte misyonu ile tutarlı olması”, (6) “Yönetim birimlerinin düzenli olarak toplanması ve işbirliği içinde çalışması”, (14) “Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması”, (15) “Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması” ve (19) “Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması” standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin iki grubun görüşlerine göre bir farklılık göstermediği görülmektedir.

Eğitim fakültelerindeki öğretmen eğitimi program standartları alanlarından beşincisini oluşturan “Yönetim” alanında yer alan standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen veriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yönetici görüşlerinin aritmetik ortalamaları ($\bar{x}=3.14$), öğretim elemanlarının görüşlerinin aritmetik ortalamalarından ($\bar{x}=2.97$) yüksektir. Yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testinde edilen t değeri (2.34) t tablo değerinden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Buna göre, “Yönetim” alanında yer alan standartların genel olarak eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

4.2.6. Kalite Güvencesi

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili altıncı olarak “Kalite güvencesi” alanında yer alan 11 standardın eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, daha sonra da ortalamalar arası farkın anlamlılığını sınamak için t testi yapılmıştır. Yapılan çözümleme sonunda elde edilen veriler Çizelge 19’da verilmiştir.

Çizelge 19
Kalite Güvencesi Alanına İlişkin Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Grup Görüşleri Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları

Standartlar	GR	Gerçekleşme Düzeyi					P																																																																																																																																				
		S	\bar{x}	SS	Sd	T																																																																																																																																					
1. Fakültenin kalite güvencesi konusunda bir politikasının olması ve buna uygun uygulama yöntemlerinin olması	YÖ	223	2.91	1.15	706	1.94	.052																																																																																																																																				
	ÖE	485	2.74	1.09				2. Tüm öğretim elemanları ve öğrencilerin bu politika ve uygulama yöntemlerinden haberi olması	YÖ	223	2.78	1.11	706	2.97	.003*	ÖE	485	2.53	1.04	3. Öğretim elemanlarının seçimi, yükseltilmesi, gelişimi ve izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	YÖ	223	2.90	1.14	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.70	1.08	4. Öğretme-öğrenme süreçlerinin değerlendirilmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	YÖ	223	2.86	1.13	706	2.28	.023*	ÖE	485	2.65	1.09	5. Öğrencilerin akademik gelişimlerinin ve öğretmenlik becerilerinin izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	YÖ	223	2.80	1.11	706	2.17	.030*	ÖE	485	2.61	1.07	6. Öğretmenlik uygulaması sonuçlarının olması ve bunların kalite güvencesi politikalarına göre değerlendirilmesi	YÖ	223	2.82	1.11	706	2.35	.019*	ÖE	485	2.61	1.04	7. Fakültede kalite güvencesine yönelik bulgularının olması ve bunların kullanımına yönelik çalışmaların yapılması	YÖ	223	2.68	1.11	706	1.52	.130	ÖE	485	2.55	1.02	8. Öğretim elemanı ve öğrencilerin kalite güvencesi bulgularına göre yönlendirilmesi	YÖ	223	2.67	1.14	706	1.87	.062	ÖE	485	2.50	1.07	9. Fakültede öğretme-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi	YÖ	223	2.61	1.14	706	.87	.385	ÖE	485	2.54	1.06	10. Fakülte düzeyinde, öğretim elemanlarına, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması	YÖ	223	2.55	1.15	706	.28	.783	ÖE	485	2.52	1.14	11. Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması	YÖ	223	2.33	1.13	706	1.51	.131	ÖE	485	2.19	1.10	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	2.65	1.07	706	1.34	.180		ÖE	485	2.54
2. Tüm öğretim elemanları ve öğrencilerin bu politika ve uygulama yöntemlerinden haberi olması	YÖ	223	2.78	1.11	706	2.97	.003*																																																																																																																																				
	ÖE	485	2.53	1.04				3. Öğretim elemanlarının seçimi, yükseltilmesi, gelişimi ve izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	YÖ	223	2.90	1.14	706	2.30	.022*	ÖE	485	2.70	1.08	4. Öğretme-öğrenme süreçlerinin değerlendirilmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	YÖ	223	2.86	1.13	706	2.28	.023*	ÖE	485	2.65	1.09	5. Öğrencilerin akademik gelişimlerinin ve öğretmenlik becerilerinin izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	YÖ	223	2.80	1.11	706	2.17	.030*	ÖE	485	2.61	1.07	6. Öğretmenlik uygulaması sonuçlarının olması ve bunların kalite güvencesi politikalarına göre değerlendirilmesi	YÖ	223	2.82	1.11	706	2.35	.019*	ÖE	485	2.61	1.04	7. Fakültede kalite güvencesine yönelik bulgularının olması ve bunların kullanımına yönelik çalışmaların yapılması	YÖ	223	2.68	1.11	706	1.52	.130	ÖE	485	2.55	1.02	8. Öğretim elemanı ve öğrencilerin kalite güvencesi bulgularına göre yönlendirilmesi	YÖ	223	2.67	1.14	706	1.87	.062	ÖE	485	2.50	1.07	9. Fakültede öğretme-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi	YÖ	223	2.61	1.14	706	.87	.385	ÖE	485	2.54	1.06	10. Fakülte düzeyinde, öğretim elemanlarına, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması	YÖ	223	2.55	1.15	706	.28	.783	ÖE	485	2.52	1.14	11. Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması	YÖ	223	2.33	1.13	706	1.51	.131	ÖE	485	2.19	1.10	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	2.65	1.07	706	1.34	.180		ÖE	485	2.54	.94											
3. Öğretim elemanlarının seçimi, yükseltilmesi, gelişimi ve izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	YÖ	223	2.90	1.14	706	2.30	.022*																																																																																																																																				
	ÖE	485	2.70	1.08				4. Öğretme-öğrenme süreçlerinin değerlendirilmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	YÖ	223	2.86	1.13	706	2.28	.023*	ÖE	485	2.65	1.09	5. Öğrencilerin akademik gelişimlerinin ve öğretmenlik becerilerinin izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	YÖ	223	2.80	1.11	706	2.17	.030*	ÖE	485	2.61	1.07	6. Öğretmenlik uygulaması sonuçlarının olması ve bunların kalite güvencesi politikalarına göre değerlendirilmesi	YÖ	223	2.82	1.11	706	2.35	.019*	ÖE	485	2.61	1.04	7. Fakültede kalite güvencesine yönelik bulgularının olması ve bunların kullanımına yönelik çalışmaların yapılması	YÖ	223	2.68	1.11	706	1.52	.130	ÖE	485	2.55	1.02	8. Öğretim elemanı ve öğrencilerin kalite güvencesi bulgularına göre yönlendirilmesi	YÖ	223	2.67	1.14	706	1.87	.062	ÖE	485	2.50	1.07	9. Fakültede öğretme-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi	YÖ	223	2.61	1.14	706	.87	.385	ÖE	485	2.54	1.06	10. Fakülte düzeyinde, öğretim elemanlarına, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması	YÖ	223	2.55	1.15	706	.28	.783	ÖE	485	2.52	1.14	11. Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması	YÖ	223	2.33	1.13	706	1.51	.131	ÖE	485	2.19	1.10	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	2.65	1.07	706	1.34	.180		ÖE	485	2.54	.94																							
4. Öğretme-öğrenme süreçlerinin değerlendirilmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	YÖ	223	2.86	1.13	706	2.28	.023*																																																																																																																																				
	ÖE	485	2.65	1.09				5. Öğrencilerin akademik gelişimlerinin ve öğretmenlik becerilerinin izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	YÖ	223	2.80	1.11	706	2.17	.030*	ÖE	485	2.61	1.07	6. Öğretmenlik uygulaması sonuçlarının olması ve bunların kalite güvencesi politikalarına göre değerlendirilmesi	YÖ	223	2.82	1.11	706	2.35	.019*	ÖE	485	2.61	1.04	7. Fakültede kalite güvencesine yönelik bulgularının olması ve bunların kullanımına yönelik çalışmaların yapılması	YÖ	223	2.68	1.11	706	1.52	.130	ÖE	485	2.55	1.02	8. Öğretim elemanı ve öğrencilerin kalite güvencesi bulgularına göre yönlendirilmesi	YÖ	223	2.67	1.14	706	1.87	.062	ÖE	485	2.50	1.07	9. Fakültede öğretme-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi	YÖ	223	2.61	1.14	706	.87	.385	ÖE	485	2.54	1.06	10. Fakülte düzeyinde, öğretim elemanlarına, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması	YÖ	223	2.55	1.15	706	.28	.783	ÖE	485	2.52	1.14	11. Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması	YÖ	223	2.33	1.13	706	1.51	.131	ÖE	485	2.19	1.10	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	2.65	1.07	706	1.34	.180		ÖE	485	2.54	.94																																			
5. Öğrencilerin akademik gelişimlerinin ve öğretmenlik becerilerinin izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması	YÖ	223	2.80	1.11	706	2.17	.030*																																																																																																																																				
	ÖE	485	2.61	1.07				6. Öğretmenlik uygulaması sonuçlarının olması ve bunların kalite güvencesi politikalarına göre değerlendirilmesi	YÖ	223	2.82	1.11	706	2.35	.019*	ÖE	485	2.61	1.04	7. Fakültede kalite güvencesine yönelik bulgularının olması ve bunların kullanımına yönelik çalışmaların yapılması	YÖ	223	2.68	1.11	706	1.52	.130	ÖE	485	2.55	1.02	8. Öğretim elemanı ve öğrencilerin kalite güvencesi bulgularına göre yönlendirilmesi	YÖ	223	2.67	1.14	706	1.87	.062	ÖE	485	2.50	1.07	9. Fakültede öğretme-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi	YÖ	223	2.61	1.14	706	.87	.385	ÖE	485	2.54	1.06	10. Fakülte düzeyinde, öğretim elemanlarına, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması	YÖ	223	2.55	1.15	706	.28	.783	ÖE	485	2.52	1.14	11. Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması	YÖ	223	2.33	1.13	706	1.51	.131	ÖE	485	2.19	1.10	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	2.65	1.07	706	1.34	.180		ÖE	485	2.54	.94																																															
6. Öğretmenlik uygulaması sonuçlarının olması ve bunların kalite güvencesi politikalarına göre değerlendirilmesi	YÖ	223	2.82	1.11	706	2.35	.019*																																																																																																																																				
	ÖE	485	2.61	1.04				7. Fakültede kalite güvencesine yönelik bulgularının olması ve bunların kullanımına yönelik çalışmaların yapılması	YÖ	223	2.68	1.11	706	1.52	.130	ÖE	485	2.55	1.02	8. Öğretim elemanı ve öğrencilerin kalite güvencesi bulgularına göre yönlendirilmesi	YÖ	223	2.67	1.14	706	1.87	.062	ÖE	485	2.50	1.07	9. Fakültede öğretme-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi	YÖ	223	2.61	1.14	706	.87	.385	ÖE	485	2.54	1.06	10. Fakülte düzeyinde, öğretim elemanlarına, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması	YÖ	223	2.55	1.15	706	.28	.783	ÖE	485	2.52	1.14	11. Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması	YÖ	223	2.33	1.13	706	1.51	.131	ÖE	485	2.19	1.10	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	2.65	1.07	706	1.34	.180		ÖE	485	2.54	.94																																																											
7. Fakültede kalite güvencesine yönelik bulgularının olması ve bunların kullanımına yönelik çalışmaların yapılması	YÖ	223	2.68	1.11	706	1.52	.130																																																																																																																																				
	ÖE	485	2.55	1.02				8. Öğretim elemanı ve öğrencilerin kalite güvencesi bulgularına göre yönlendirilmesi	YÖ	223	2.67	1.14	706	1.87	.062	ÖE	485	2.50	1.07	9. Fakültede öğretme-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi	YÖ	223	2.61	1.14	706	.87	.385	ÖE	485	2.54	1.06	10. Fakülte düzeyinde, öğretim elemanlarına, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması	YÖ	223	2.55	1.15	706	.28	.783	ÖE	485	2.52	1.14	11. Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması	YÖ	223	2.33	1.13	706	1.51	.131	ÖE	485	2.19	1.10	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	2.65	1.07	706	1.34	.180		ÖE	485	2.54	.94																																																																							
8. Öğretim elemanı ve öğrencilerin kalite güvencesi bulgularına göre yönlendirilmesi	YÖ	223	2.67	1.14	706	1.87	.062																																																																																																																																				
	ÖE	485	2.50	1.07				9. Fakültede öğretme-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi	YÖ	223	2.61	1.14	706	.87	.385	ÖE	485	2.54	1.06	10. Fakülte düzeyinde, öğretim elemanlarına, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması	YÖ	223	2.55	1.15	706	.28	.783	ÖE	485	2.52	1.14	11. Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması	YÖ	223	2.33	1.13	706	1.51	.131	ÖE	485	2.19	1.10	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	2.65	1.07	706	1.34	.180		ÖE	485	2.54	.94																																																																																			
9. Fakültede öğretme-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi	YÖ	223	2.61	1.14	706	.87	.385																																																																																																																																				
	ÖE	485	2.54	1.06				10. Fakülte düzeyinde, öğretim elemanlarına, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması	YÖ	223	2.55	1.15	706	.28	.783	ÖE	485	2.52	1.14	11. Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması	YÖ	223	2.33	1.13	706	1.51	.131	ÖE	485	2.19	1.10	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	2.65	1.07	706	1.34	.180		ÖE	485	2.54	.94																																																																																															
10. Fakülte düzeyinde, öğretim elemanlarına, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması	YÖ	223	2.55	1.15	706	.28	.783																																																																																																																																				
	ÖE	485	2.52	1.14				11. Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması	YÖ	223	2.33	1.13	706	1.51	.131	ÖE	485	2.19	1.10	Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	2.65	1.07	706	1.34	.180		ÖE	485	2.54	.94																																																																																																											
11. Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması	YÖ	223	2.33	1.13	706	1.51	.131																																																																																																																																				
	ÖE	485	2.19	1.10				Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	2.65	1.07	706	1.34	.180		ÖE	485	2.54	.94																																																																																																																							
Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	2.65	1.07	706	1.34	.180																																																																																																																																				
	ÖE	485	2.54	.94																																																																																																																																							

(p<.05) * Anlamlı farklılık vardır.

Çizelge 19’da görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standart alanlarından “Kalite güvencesi” alanında yer alan 11 standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanlarının görüşlerini yansıtan aritmetik ortalamalar karşılaştırıldığında, yöneticilerin ortalama puanlarının öğretim elemanlarının ortalama puanlarından az da olsa daha yüksektir.

“Kalite güvencesi” alanındaki 11 standartta görülen iki grubun aritmetik ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için uygulanan t testi sonucunda elde edilen t değerleri, beş standart maddesinde (2, 3, 4, 5 ve 6) t tablosundaki değerlerden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlıdır. Bu veriler, “Kalite güvencesi” alanında yer alan (2) “Tüm öğretim elemanları ve öğrencilerin bu politika ve uygulama yöntemlerinden haberli olması”, (3) “Öğretim elemanlarının seçimi, yükseltilmesi, gelişimi ve izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması”, (4) “Öğretme-öğrenme süreçlerinin değerlendirilmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması”, (5) “Öğrencilerin akademik gelişimlerinin ve öğretmenlik becerilerinin izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması” ve (6) “Öğretmenlik uygulaması sonuçlarının olması ve bunların kalite güvencesi politikalarına göre değerlendirilmesi” standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Buna karşılık, “Kalite güvencesi” alanında yer alan; 11 standart maddesinin altısında (1, 7, 8, 9, 10 ve 11) yönetim görevi olan öğretim elemanları ile yönetim görevi olmayan öğretim elemanlarının standartların gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan ortalama puanlar arasındaki fark t testi puanlarına göre .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı çıkmamıştır. Buna göre bu alanda yer alan, (1) “Fakültenin kalite güvencesi konusunda bir politikasının olması ve buna uygun uygulama yöntemlerinin olması”, (7) “Fakültede kalite güvencesine yönelik bulgularının olması ve bunların kullanımına yönelik çalışmaların yapılması”, (8) “Öğretim elemanı ve öğrencilerin kalite güvencesi bulgularına göre yönlendirilmesi”, (9) “Fakültede öğretim-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi”, (10) “Fakülte düzeyinde, öğretim elemanlarına, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması” ve (11) “Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması” standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin iki grubun görüşlerine göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

Eğitim fakültelerindeki öğretmen eğitimi program standartları alanlarından altıncısını oluşturan “Kalite güvencesi” alanında yer alan 11 standardın fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen veriler bir bütün

olarak değerlendirildiğinde, yönetici görüşlerinin aritmetik ortalamaları ($\bar{x}=2.65$), öğretim elemanlarının görüşlerinin aritmetik ortalamalarından ($\bar{x}=2.54$) yüksektir. Yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testinde edilen t değeri (1.34) t tablo değerinden küçük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Buna göre, “Kalite güvencesi” alanında yer alan standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi yönetici ve öğretim elemanı görüşlerine göre farklılık göstermediği söylenebilir

4.2.7. Fakülte –Okul İşbirliği

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili son olarak “Fakülte-okul işbirliği” alanında yer alan dokuz standardın eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, daha sonra da ortalamalar arası farkın anlamlılığını sınamak için t testi yapılmıştır. Yapılan çözümlenme sonunda elde edilen veriler Çizelge 20’de verilmiştir.

Çizelge 20’de görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standart alanlarından “Fakülte-okul işbirliği” alanında yer alan dokuz standardın gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanlarının görüşlerini yansıtan aritmetik ortalamalar karşılaştırıldığında, yöneticilerin ortalama puanlarının öğretim elemanlarının ortalama puanlarından az da olsa daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 20
Fakülte-Okul İşbirliği Alanına İlişkin Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi İle İlgili Grup Görüşleri Arasındaki Farka İlişkin t-Testi Sonuçları

Standartlar	GR	Gerçekleşme Düzeyi					
		N	\bar{x}	SS	Sd	T	P
1. Öğrencilerin, yönetsel düzenlemeleri ve bunların kendilerini nasıl etkileyeceğini bilmesi	YÖ	223	3.03	.99	706	2.70	.007*
	ÖE	485	2.81	1.04			
2. Uygulama okulunda yapılacak görevlerin, uygulama okulu ve fakülte'deki ilgili kişilere zamanında dağıtılması	YÖ	223	3.65	.96	706	2.20	.028*
	ÖE	485	3.47	1.00			
3. Her bir uygulama okulu için okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasını içeren bir etkinlik planının geliştirilmiş olması	YÖ	223	3.67	.97	706	1.78	.078
	ÖE	485	3.53	1.01			
4. Öğrencilerin uygulama okullarına yerleştirilmesinde uygulama öğretmeni-öğretmen adayı oranının dikkate alınması	YÖ	223	3.70	.97	706	2.31	.021*
	ÖE	485	3.52	1.01			
5. Fakülte uygulama öğretim elemanlarının görevlerini bilmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi	YÖ	223	3.67	.95	706	2.45	.014*
	ÖE	485	3.48	.98			
6. Uygulama okulu öğretmenlerinin görevlerini bilmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi	YÖ	223	3.41	.91	706	1.62	.106
	ÖE	485	3.28	.98			
7. İlgili tüm tarafların işbirliği ile öğretmenlik uygulamaları için eğitsel koşulların ve ortamların sağlanması	YÖ	223	3.43	.93	706	2.64	.008*
	ÖE	485	3.23	.98			
8. Öğretmenlik uygulamasının, öğretmen adayının eğitim gördüğü programa, konu alanına ve yaş grubuna uygunluğunun sağlanması	YÖ	223	3.67	.95	706	2.33	.020*
	ÖE	485	3.48	1.00			
9. Uygulama okulu ve öğretmenlerinin nicelik ve nitelik olarak yeterli olması ve belirlenen ölçütlere göre seçilmesi	YÖ	223	3.40	1.06	706	2.50	.013*
	ÖE	485	3.18	1.05			
Bu Alana İlişkin Ortalamalar	YÖ	223	3.44	.94	706	1.83	.067
	ÖE	485	3.31	.84			

(p<.05) * Anlamlı farklılık vardır.

Bu alanda yer alan dokuz standartta görülen iki grubun aritmetik ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için uygulanan t testi sonucunda elde edilen t değerleri, yedi standart maddesinde (1, 2, 4, 5, 7, 8 ve 9) t tablosundaki değerlerden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı görülmüştür. Bu verilere göre, “Fakülte-okul işbirliği” alanında yer alan, (1) “Öğrencilerin, yönetsel düzenlemeleri ve bunların kendilerini nasıl etkileyeceğini bilmesi”, (2) “Uygulama okulunda yapılacak görevlerin, uygulama okulu ve fakülte'deki ilgili kişilere zamanında dağıtılması”, (4) “Öğrencilerin uygulama okullarına yerleştirilmesinde uygulama öğretmeni-öğretmen adayı oranının dikkate alınması”, (5) “Fakülte uygulama öğretim elemanlarının görevlerini bilmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi”, (7) “İlgili tüm

tarafların işbirliği ile öğretmenlik uygulamaları için eğitsel koşulların ve ortamların sağlanması”, (8) “Öğretmenlik uygulamasının, öğretmen adayının eğitim gördüğü programa, konu alanına ve yaş grubuna uygunluğunun sağlanması” ve (9) “Uygulama okulu ve öğretmenlerinin nicelik ve nitelik olarak yeterli olması ve belirlenen ölçütlere göre seçilmesi” standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu söylenebilir.

Öğretmen eğitimi program standartlarının “Fakülte-okul işbirliği” alanında yer alan dokuz standart maddesinin ikisinde (3 ve 6) ise yönetim görevi olan öğretim elemanları ile yönetim görevi olmayan öğretim elemanlarının standartların gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerini yansıtan ortalama puanlar arasındaki fark t testi puanlarına göre .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı çıkmamıştır. Buna göre bu alanda yer alan, (3) “Her bir uygulama okulu için okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasını içeren bir etkinlik planının geliştirilmiş olması” ve (6) “Uygulama okulu öğretmenlerinin görevlerini bilmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi” standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin iki grubun görüşlerine göre bir farklılık göstermediği söylenebilir.

Eğitim fakültelerindeki öğretmen eğitimi program standartları alanlarından sonuncusunu oluşturan “Fakülte-okul işbirliği” alanında yer alan dokuz standardın eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen veriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yönetici görüşlerinin aritmetik ortalamaları ($\bar{x}=3.44$), öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamalarından ($\bar{x}=3.31$) yüksektir. Yönetici ve öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için uygulanan t testinde edilen t değeri (1.83) t tablo değerinden küçük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bu verilere göre, “Fakülte-okul işbirliği” alanında yer alan standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi yönetici ve öğretim elemanı görüşlerine göre farklılık göstermediği söylenebilir.

4.3. Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Standart Alanlarına Göre Gerçekleşme Düzeyi

Araştırmada yanıtı aranan üçüncü soru, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyinin standart alanlarına göre farklılık gösterip göstermediğidir. Bu amaçla, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili yedi standart alanında (Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, öğretim elemanları, öğrenciler, tesis, kütüphane ve donanım, yönetim, kalite güvencesi ve fakülte–okul işbirliği) yer alan her standart alanına ilişkin öğretim elemanlarının belirttikleri görüşlerden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, daha sonra da ortalamalar arası farkın anlamlılığını sınamak için tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmıştır. Standart alanlarının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Çizelge 21’de verilmiştir.

Çizelge 21
Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Standart Alanlarına Göre Gerçekleşme Düzeyi
n=708

Standart Alanı	S	\bar{x}	SS
Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesine İlişkin Standartlar	19	3.27	.61
Öğretim Elemanlarına İlişkin Standartlar	19	3.06	.67
Öğrencilere İlişkin Standartlar	8	3.19	.76
Tesisler, Kütüphane ve Donanıma İlişkin Standartlar	21	2.99	.85
Yönetime İlişkin Standartlar	19	3.02	.94
Kalite Güvencesine İlişkin Standartlar	11	2.58	.98
Fakülte-Okul İşbirliğine İlişkin Standartlar	9	3.40	.85

Çizelge 21’de görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının standart alanlarına göre gerçekleşme düzeyine ilişkin araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları 3.40 ile 2.58 arasında değişmektedir. Bu sonuçlara göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi en yüksek olan standart alanı 3.40

aritmetik ortalama ile “Fakülte–okul işbirliği” alanı alırken, bunu 3.27 aritmetik ortalama ile “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanı, 3.19 aritmetik ortalama ile “Öğrenciler” alanı, 3.06 aritmetik ortalama ile “Öğretim elemanları” alanı, 3.02 aritmetik ortalama ile “Yönetim” alanı, 2.99 aritmetik ortalama ile “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanı ve 2.58 aritmetik ortalama ile “Kalite güvencesi” alanı izlemektedir. Bu değerlere göre, öğretmen eğitimi program standartları kapsamında yer alan standart alanlarından “Fakülte–okul işbirliği” alanına ilişkin standartlar eğitim fakültelerinde yeterli düzeyde gerçekleşirken, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi”, “Öğrenciler”, “Öğretim elemanları”, “Yönetim” ve “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanlarında yer alan standartların eğitim fakültelerinde orta düzeyde gerçekleştiği, “Kalite güvencesi” standart alanına ilişkin standartların ise eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yetersiz olduğu söylenebilir.

Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının standart alanlarına göre gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları arasında görülen farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını sınamak amacıyla tek yönlü varyans çözümlemesi uygulanmıştır. Elde edilen çözümleme sonuçları Çizelge 22’de yer almaktadır.

Çizelge 22
Standartların Alanlara Göre Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyine İlişkin Görüş Puanlarının Tek Yönlü Varyans Çözümlemesi

Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Gruplararası	271.25	6	45.209	66.811	.000*
Gruplar içi	3348.83	4949	.677		
Toplam	3620.08	4955			

p< .05

Çizelge 22’de görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyinin standart alanlarına göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin tek yönlü varyans çözümlemesi sonucu elde edilen F değeri (66.811), F tablosundaki değerden büyük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Puanların ortalamaları arasında görülen bu anlamlı farklılığın hangi alan

ya da alanlararası farklılıktan kaynaklandığını saptamak üzere Tukey HSD testi yapılmıştır. Yapılan Tukey HSD testi sonuçları Çizelge 23’te verilmiştir.

Çizelge 23
Standart Alanlarının Fakültelerde Gerçekleşme Durumlarına İlişkin Görüş Puanlarına Uygulanan Tukey HSD Testi Sonuçları

Standart Alanları	Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesine İlişkin Standartlar	Öğretim Elemanlarına İlişkin Standartlar	Öğrencilere İlişkin Standartlar	Tesisler, Kütüphane ve Donanım İlişkin Standartlar	Yönetime İlişkin Standartlar	Kalite Güvencesine İlişkin Standartlar	Fakülte-Okul İşbirliğine İlişkin Standartlar
Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesine İlişkin Standartlar	---	.000	.612	.000	.000	.000*	.515
Öğretim Elemanlarına İlişkin Standartlar	.000	---	.040	.640	.975	.000*	.000
Öğrencilere İlişkin Standartlar	.612	.040	---	.000	.002	.000*	.007
Tesisler, Kütüphane ve Donanım İlişkin Standartlar	.000	.640	.000	---	.987	.000*	.000
Yönetime İlişkin Standartlar	.000	.975	.002	.987	---	.000*	.000
Kalite Güvencesine İlişkin Standartlar	.000	.000	.000	.000	.000	---	.000
Fakülte-Okul İşbirliğine İlişkin Standartlar	.515	.000	.007	.000	.000	.000	---

Çizelge 23’te görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının standart alanlarına göre gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları arasındaki farkın, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanı ile “Kalite güvencesi” alanı; “Öğretim elemanları” alanı ile “Kalite güvencesi” alanı; “Öğrenci” alanı ile “Kalite güvencesi” alanı; “Tesis kütüphane ve donanım” alanı ile “Kalite güvencesi” alanı; “Yönetim” alanı ile “Kalite güvencesi” alanı; “Fakülte–okul işbirliği” alanı ile “Kalite güvencesi” alanı arasındaki farklılıktan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Sonuç olarak, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarını oluşturan yedi standart alanının gerçekleşme düzeyi bir alanda (Fakülte–okul işbirliği) yeterli düzeyde, bir alanda (Kalite güvencesi) yetersiz düzeyde gerçekleşirken, beş alanda da (Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, öğretim elemanları, öğrenci, tesis kütüphane ve donanım ve yönetim) ancak orta düzeyde gerçekleştiği söylenebilir. “Fakülte–okul işbirliği” alanındaki standartların “Yeterli” düzeyde gerçekleşmesi,

öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma ile birlikte öğretmenlik uygulamalarının daha çok önemsenmesi ile “Kalite güvencesi” alanına ilişkin standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin çok düşük çıkması ise eğitim fakültelerinde kalite güvencesi uygulamalarının oldukça yeni olması ile açıklanabilir.

4.4. Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Fakültelerin Gelişmişlik Düzeylerine Göre Gerçekleşme Düzeyi

Araştırmada yanıtı aranan dördüncü soru, öğretim elemanlarının görüşlerine göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyinin fakültelerin gelişmişlik düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğidir. Bu amaçla, gelişmişlik düzeyi yönünden üç gruba ayrılan eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının standart alanlarına göre gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, daha sonra da ortalamalar arası farkın anlamlılığını sınamak için tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmıştır. Bu işlemler sonucu elde edilen sayısal verilerin dökümü öğretmen eğitimi programlarındaki yedi standart alanına ve fakültelerin gelişmişlik düzeylerine göre Çizelge 24’te verilmiştir.

Çizelge 24
Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Fakültelerin Gelişmişlik Düzeylerine Göre Gerçekleşme Düzeyi
n=708

	Yüksek Düzeyde Gelişmiş Fakülteler			Orta Düzeyde Gelişmiş Fakülteler			Düşük Düzeyde Gelişmiş Fakülteler			F	P
	S	\bar{x}	SS	S	\bar{x}	SS	S	\bar{x}	SS		
Öğretimin Plan., Uygulanması ve Değerlendirilmesine İlişkin Standartlar	240	3.28	.67	259	3.21	.56	209	3.32	.60	1.98	.139
Öğretim Elemanlarına İlişkin Standartlar	240	3.12	.68	259	3.00	.63	209	3.08	.71	2.26	.105
Öğrencilere İlişkin Standartlar	240	3.27	.70	259	3.17	.63	209	3.27	.72	1.76	.172
Tesisler, Kütüphane ve Donanıma İlişkin Standartlar	240	3.22	.78	259	2.90	.74	209	2.95	.83	11.98	.000*
Yönetime İlişkin Standartlar	240	3.20	.82	259	2.91	.85	209	3.07	.98	6.63	.001*
Kalite Güvencesine İlişkin Standartlar	240	2.77	.87	259	2.47	.92	209	2.60	1.02	6.41	.002*
Fakülte-Okul İşbirliğine İlişkin Standartlar	240	3.43	.80	259	3.30	.78	209	3.45	.78	2.61	.074
TOPLAM	240	3.18	.63	259	2.98	.59	209	3.09	.70	6.18	.002

(p<.05) * Anlamlı farklılık vardır.

Çizelge 24’te yer alan sayısal veriler incelendiğinde, eğitim fakültelerinin gelişmişlik düzeylerine göre öğretmen eğitimi program standartlarının yedi standart alanında gerçekleşme düzeyini gösteren aritmetik ortalamalar arasında fark olduğu görülmektedir. Öğretmen eğitimi program standartları alanlarından “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanı ile “Fakülte-okul işbirliği” alanlarında en yüksek aritmetik ortalama (3.32 ve 3.45) “Düşük düzeyde gelişmiş fakülteler”de olup, bunu iki alanda da ikinci sırada “Yüksek düzeyde gelişmiş fakülteler” (3.28 ve 3.43) ve üçüncü sırada “Orta düzeyde gelişmiş fakülteler” (3.21 ve 3.30) izlemektedir. “Öğretim elemanları”, “Öğrenciler”, “Tesis, kütüphane ve donanım”, “Yönetim” ve “Kalite güvencesi” standart alanlarında ise aritmetik ortalamaların yüksekliğine göre ilk sırada “Yüksek düzeyde gelişmiş fakülteler” (3.12, 3.27, 3.22, 3.20 ve 2.77), ikinci sırada “Düşük düzeyde gelişmiş fakülteler” (3.08, 3.27, 2.95, 3.07 ve 2.60) ve üçüncü sırada da “Orta düzeyde gelişmiş fakülteler” (3.00, 3.17, 2.90, 2.91 ve 2.47) yer almaktadır.

Gelişmişlik düzeylerine göre eğitim fakültelerindeki öğretmen eğitimi program standartlarının standart alanlarına göre gerçekleşme düzeyini gösteren aritmetik ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını sınamak için yapılan varyans çözümlemesi sonucunda üç standart alanında (Tesis, kütüphane ve donanım, Yönetim ve Kalite güvencesi) elde edilen F değerleri (11.98, 6.63 ve 6.41) F tablosundaki değerlerden büyük olması bu alanlardaki aritmetik ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, diğer dört standart alanındaki (Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, Öğretim elemanları, Öğrenciler ve Fakülte-okul işbirliği) F değerleri (1.98, 2.26, 1.76 ve 2.61) F tablosundaki değerlerden küçük olduğu için .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmamıştır.

Öte yandan, eğitim fakültelerinin gelişmişlik düzeylerine göre öğretmen eğitiminde program standartlarının tümünün gerçekleşme düzeyini gösteren aritmetik ortalamalar da “Yüksek düzey gelişmiş fakülteler”de 3.18, “Düşük düzey gelişmiş fakülteler”de 3.09 ve “Orta düzey gelişmiş fakülteler”de 2.95 şeklindedir. Üç farklı düzeyde eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları arasında görülen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını sınamak

amacıyla tek yönlü varyans çözümülemi uygulanmıştır. Elde edilen çözümleme sonuçları Çizelge 25’de yer almaktadır.

Çizelge 25
Fakültelerin Gelişmişlik Düzeyleri İle Standartların Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyi Arasındaki Farka İlişkin Görüş Puanlarının Tek Yönlü Varyans Çözümülemi

Varyans Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Gruplararası	5.04	2	2.52		
Gruplar içi	287.18	705	.41	6.18	.002
Toplam	292.21	707			

($p < .05$)

Çizelge 25’de görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyinin fakültelerin gelişmişlik düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin tek yönlü varyans çözümülemi sonucu elde edilen F değeri (6.18), F tablosundaki değerden büyük olduğu için, .05 anlamlılık düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Puanların ortalamaları arasında görülen bu anlamlı farklılığın hangi düzeyde gelişmiş fakülte ya da fakülteler arası farklılıktan kaynaklandığını saptamak üzere Tukey HSD testi yapılmıştır. Yapılan Tukey HSD testi sonuçları Çizelge 26’da verilmiştir.

Çizelge 26
Fakültelerin Gelişmişlik Düzeylerine Göre Standartların Gerçekleşme Durumlarına İlişkin Görüş Puanlarına Uygulanan Tukey HSD Testi Sonuçları

	Yüksek Düzey	Orta Düzey	Düşük Düzey
Yüksek Düzey	-----	.001*	.270
Orta Düzey	.001*	-----	.167
Düşük Düzey	.270	.167	-----

Çizelge 26’da görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının fakültelerin gelişmişlik düzeylerine göre gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerinden elde edilen puanların aritmetik ortalamaları arasındaki farkın; “Yüksek düzeyde gelişmiş fakülteler” ile “Orta düzeyde gelişmiş fakülteler” ve “Düşük düzeyde gelişmiş fakülteler” ile “Orta düzeyde gelişmiş fakülteler” arasındaki farklılıktan kaynaklandığı belirlenmiştir.

Sonuç olarak, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyinin genel olarak tüm gelişmişlik düzeylerindeki fakültelerde orta düzeyde olduğu söylenebilir. Ancak, “Yüksek düzeyde gelişmiş olan fakülteler”de öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyinin az da olsa daha yüksek olduğu, “Orta düzeyde gelişmiş olan fakülteler”de öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi “Düşük düzeyde gelişmiş olan fakülteler”den biraz daha düşük olduğu söylenebilir.

4.5. Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Geliştirilmesi Çalışmalarına Yönelik Öneriler

Araştırmanın beşinci amacı kapsamında, eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarına, fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi için yapılması gerekenlerle ilgili önerileri sorulmuştur. Bu soruya araştırmaya katılan 708 öğretim elemanından 307’si (%43) yanıt vermiştir. Bu soruya yanıt veren öğretim elemanları birden fazla öneride buldukları için toplam 584 öneri ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarını geliştirmeye yönelik önerileri, öğretmen eğitimi program standartları alanlarına göre gruplandırılarak ayrı çizelgelerde verilmiştir.

4.5.1. Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi Alanına İlişkin Öneriler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi için “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanına ilişkin önerileri Çizelge 27’de verilmiştir.

Çizelge 27
Öğretim Elemanlarının “Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi” Alanına İlişkin Önerileri

Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi	Sayı
Sınıflardaki öğrenci sayıları azaltılmalıdır.....	15
Derslikler teknolojik donanım ve araç-gereçler açısından yeterli düzeyde olmalıdır.	13
Derslerde çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri ile yeni öğretim yaklaşımları kullanılmalıdır.	13
Öğrencilerin kişisel, sosyal, duyuşsal ve kültürel becerileri geliştirilmelidir.	12
Derslerin adları ile içerikleri paralel hale getirilmelidir.	9
Seçmeli derslerin sayısı artırılmalıdır.	8
Dersler yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre işlenmelidir.	8
Derslerde uygulamaya ağırlık verilmelidir.	7
Alan öğretimine daha çok ağırlık verilmelidir.	6
İkinci öğretim, yaz okulu ve KPSS kursları gibi programlar kaldırılmalıdır.	5
Öğrencilerin yaratıcılık, girişimcilik, aktiflik, vb. özellikleri geliştirilmelidir.	5
Öğretim elemanı ile öğrenci işbirliği önemsenmeli ve geliştirilmelidir.	5
Öğretim sürecinde süreç ve ürün değerlendirmeleri daha etkili olarak yapılmalıdır.....	5

Çizelge 27’de görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanındaki standartların geliştirilmesi için öğretim elemanları daha çok sınıflardaki öğrenci sayısının azaltılmasını, dersliklerdeki teknolojik donanım ve araç-gereçlerin yeterli düzeyde olmasını, derslerde çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri ile yeni öğretim yaklaşımlarının kullanılmasını ve özellikle yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının uygulanmasını, öğrenci becerilerinin çok yönlü olarak (kişisel, sosyal, duyuşsal ve kültürel) geliştirilmesini, ders içeriklerinin yeniden düzenlenmesini, seçmeli ders sayısının artırılmasını, uygulamalı öğretime ve alan öğretimine ağırlık verilmesini önermektedirler. Ayrıca öğretim elemanları, öğretim elemanı-öğrenci işbirliğine ve etkili süreç ve ürün değerlendirilmesine önem verilmesini de önermektedirler. Öğretim elemanlarının bu önerilerine dayanılarak, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanına ilişkin standartların geliştirilmesi için öğretim elemanlarının, fakültelerdeki öğrenci sayılarının uygun düzeyde olmasını, araç-gereç ve donanım eksikliklerinin giderilmesini ve öğretme-öğrenme süreçlerinde farklı öğretim yöntem ve teknikleri ile öğrenme yaklaşımlarına yer verilmesini, öncelikli önlemler olarak gördükleri söylenebilir.

4.5.2. Öğretim Elemanları Alanına İlişkin Öneriler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi için “Öğretim elemanları” alanına ilişkin önerileri Çizelge 28’de verilmiştir.

Çizelge 28
Öğretim Elemanlarının “Öğretim Elemanları” Alanına İlişkin Önerileri

Öğretim Elemanları	Sayı
Eğitim fakültelerinde yeterli sayıda öğretim elemanı olmalıdır.....	18
Öğretim elemanları yetiştirme programları, eğitimcilerin eğitimi ya da hizmetiçi eğitim gibi etkinlikler olmalıdır.	15
Öğretim elemanlarının ders ve uygulama yükü azaltılmalıdır.	15
Öğretim elemanları öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim teknolojileri ve ölçme değerlendirme konularında yeterli olmalıdır	14
Derslere giren öğretim elemanları alanlarında uzman ve deneyimli olmalıdır.	13
Öğretim elemanlarına ulusal ve uluslararası konferanslara katılmada ekonomik destek sağlanmalı	5
Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı düşürülmelidir	5
Öğretim elemanları rotasyona tabi olmalıdır	5
Öğretim elemanları arasında birlikte çalışma ve koordinasyon sağlanmalıdır.	5
Yeterli öğretim elemanı olmadan bölüm ya da öğretmenlik programı açılmamalıdır.	5
Öğretim elemanlarının akademik kaygıları giderilmelidir	5
Araştırma görevlilerinin sayısı artırılmalı ve çalışmalarında her türlü maddi destek sağlanmalıdır	5
Öğretim elemanı seçme ve alma standartları yeniden düzenlenmelidir	5
Öğretim elemanlarının sosyo-ekonomik sorunları giderilerek yaşam standartları yükseltilmelidir.	5

Çizelge 28’de görüldüğü gibi, öğretim elemanları eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğretim elemanları” alanındaki öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi için, eğitim fakültelerinde yeterli sayıda öğretim elemanı olması, öğretim elemanları için eğitimcilerin eğitimi ya da hizmetiçi eğitim gibi yetiştirme programlarının düzenlenmesi, öğretim elemanlarının ders yüklerinin azaltılması, öğretim elemanlarının öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim teknolojileri ve ölçme değerlendirme konularındaki yeterliklerinin artırılması ve öğretim elemanlarının alanlarında uzman ve deneyimli olması öğretim elemanlarınca en çok önerilen konulardır. Ayrıca öğretim elemanları, eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının ulusal ve uluslararası konferanslara katılımlarının maddi olarak

desteklenmesini, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının azaltılmasını, öğretim elemanları arasında işbirliğinin sağlanarak, akademik kaygılarının giderilmesi ve yeterli öğretim elemanı olmadan öğretmenlik programlarının açılmamasına da önem verilmesini istemektedirler. Öğretim elemanlarının bu önerilerine göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğretim elemanları” alanına ilişkin standartların geliştirilmesi için, yeterli nicelik ve nitelikte öğretim elemanının olması, öğretim elemanlarının mesleki ve akademik gelişimine yönelik çeşitli etkinliklerin yapılması ve ders yüklerinin azaltılması dikkate alınması gereken öncelikli önlemler olarak görülmektedir.

4.5.3. Öğrenciler Alanına İlişkin Öneriler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi için “Öğrenciler” alanına ilişkin önerileri Çizelge 29’da verilmiştir.

Çizelge 29
Öğretim Elemanlarının “Öğrenciler” Alanına İlişkin Önerileri

Öğrenci	Sayı
Öğretmen aday seçiminde ÖSS dışında seçme ölçütleri olmalıdır.....	11
Öğrencilere yeterli düzeyde psikolojik ve akademik danışma hizmetleri verilmelidir.	10
Mezun olan öğretmen adaylarına iş bulma güvencesi verilmelidir.....	5
Öğrenci alınmada MEB öğretmen gereksinimi dikkate alınmalıdır.....	5
Fakülteye yeni gelen öğrencilere oryantasyon programı düzenlenmelidir.....	5
Fakülteye uygun öğrenciler seçilmeli ve nitelikli olarak yetiştirilmelidir.....	5
Eğitim fakültelerine öğrenciler öğretmen liselerinden alınmalıdır.....	5
Öğrenciler alanlarını iyi tanımalı hangi dersi niçin aldıklarını bilmelidir.	5

Çizelge 29’da görüldüğü gibi, öğretim elemanlarının, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğrenciler” alanıyla ilgili standartların geliştirilmesine dönük önerilerinde ilk iki sırayı, “öğretmen aday seçiminde ÖSS dışında ayrıca seçme ölçütlerinin olması” ve “öğrencilere yeterli düzeyde psikolojik ve akademik danışma hizmetlerinin verilmesi” önerileri almaktadır. Ayrıca öğretim elemanları, mezun olan öğretmen adaylarına iş bulma güvencesinin verilmesini,

fakülteye öğrenci kabulünde MEB öğretmen gereksiniminin dikkate alınmasını, fakülteye yeni gelen öğrencilere yönelik uyum ve bilgilendirme programlarının düzenlenmesini, fakülteye uygun öğrencilerin seçilmesini (örneğin; Anadolu Öğretmen Liselerinden) ve yetiştirilmesini ve fakültedeki öğrencilerin hangi dersi niçin aldıklarının bilmelerinin de “Öğrenciler” alanına ilişkin standartların geliştirilmesi için önemli olduğunu düşünmektedirler. Bu önerilere göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğrenciler” alanına ilişkin standartları geliştirmek için, eğitim fakültelerine öğrenci kabulünde ÖSS’ye ek olarak öğretmenlik mesleğine özel seçme ölçütlerinin olmasını, öğrencilere fakültede yeterli düzeyde akademik danışmanlığın yapılmasını ve öğretmen adaylarına iş güvencesinin verilmesini öncelikli önlemler arasında yer aldığı söylenebilir.

4.5.4. Tesisler, Kütüphane ve Donanım Alanına İlişkin Öneriler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi için “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanına ilişkin önerileri Çizelge 30’da verilmiştir.

Çizelge 30
Öğretim Elemanlarının “Tesisler, Kütüphane ve Donanım” Alanına İlişkin Önerileri

Tesisler, Kütüphane ve Donanım	Sayı
Fakülteleri yeterli binaya, teknik donanıma, alt yapı ve teknolojik olanaklara sahip olmalıdır.	22
Derslikler yeterli düzeyde araç-gereç ve teknik donanıma sahip olmalıdır.....	16
Öğretim ortamları fiziki ve teknolojik olarak yeniden yapılandırılmalıdır.....	8
Eğitim fakültelerinde yeterli ve donanımlı kütüphaneler olmalıdır.....	5
Fakültelerde yeterli bilgi işlem teknolojileri, laboratuvar ve malzemeleri olmalıdır.	5
Öğretim elemanı ve öğrenciler için sanal kütüphaneler açılmalıdır.	5
Model teknoloji sınıfları kurulmalıdır.	5
Fakültelerin, bilgisayar, malzeme ve laboratuvarlar için yeterli bütçesi olmalıdır.	5
Öğretim teknolojileri ve yeni materyaller yakından izlenmeli ve kullanılmalıdır.	5

Çizelge 30’da görüldüğü gibi, öğretim elemanları eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanına ilişkin standartların geliştirilmesi için öncelikle, fakültelerin yeterli binaya, teknik donanıma,

alt yapı ve teknolojik olanaklara sahip olmasını, dersliklerin teknik olarak yeterli düzeyde donatılmasını ve öğretim ortamlarının fiziki ve teknolojik olarak yeniden yapılandırılmasını önermektedirler. Ayrıca öğretim elemanları, eğitim fakültelerinde donanımlı kütüphanelerin ya da sanal kütüphanelerin açılması, teknoloji sınıflarının kurulması ve fakültelerin bilgisayar, malzeme ve labaratuvarlar için yeterli bütçeye sahip olması gerektiğini belirtmektedirler. Öğretim elemanlarının bu önerilerine göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanındaki standartların geliştirilmesi için fakültelerin uygun binalara, teknik donanıma, alt yapı ve teknolojik olanaklara ve eğitim araç-gereçlerine sahip olması gerektiği söylenebilir.

4.5.5. Yönetim Alanına İlişkin Öneriler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi için “Yönetim” alanına ilişkin önerileri Çizelge 31’de verilmiştir.

Çizelge 31
Öğretim Elemanlarının “Yönetim” Alanına İlişkin Önerileri

Yönetim	Sayı
Aynı bölgelerdeki eğitim fakülteleri arasında ortak programlar düzenlenmeli ve fakülteler arasında öğretim elemanı ve öğrenci değişimi olmalıdır.	10
YÖK, öğretmen eğitimi ile ilgili kararlarda eğitim fakültelerinin ve paydaşların görüşünü almalıdır.	8
Her fakültenin yazılı bir deklarasyonu, misyonu ve vizyonu olmalıdır.	7
Yönetim, değişik görüş ve önerilere açık olmalı ve demokratik katılım sürecini işletmelidir.	6
YÖK ve üniversitelerin yönetiminde şeffaflık sağlanmalıdır.	5
Fakülte yönetimi sorunları çözebilecek yeterlikte olmalıdır.	5
Öğretim elemanları yönetim ve karar alma sürecine katılmalıdır.	5
Eğitim fakültelerine eğitim kökenli dekanlar atanmalıdır.	5
Fakülte ile ilgili karar alma sürecine tüm çalışanlar katılmalıdır.	5
Yönetim, öğretim elemanı ve öğrenci iletişimi artırılmalıdır.	5
Eğitim fakültelerinde görev ve sorumluluklar tarafsız dağıtılmalıdır.	5

Çizelge 31’de görüldüğü gibi, öğretim elemanları eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Yönetim” alanıyla ilgili standartların geliştirilmesi için öğretim elemanları daha çok, aynı bölgelerdeki eğitim fakülteleri arasında ortak programlar düzenlenmesini ve fakülteler arasında öğretim elemanı ve öğrenci değişimi olmasını, YÖK’ün, öğretmen eğitimi ile ilgili kararlarda eğitim fakültelerinin ve paydaşların görüşlerini almasını, her fakültenin yazılı bir deklarasyonunun, misyonunun ve vizyonunun olmasını, yönetimin değişik görüş ve önerilere açık olmasını ve demokratik katılım sürecini işletmesini önermektedirler. Ayrıca öğretim elemanları, YÖK ve üniversitelerin yönetiminde şeffaflığın sağlanmasını fakülte yönetiminin sorunları çözebilecek yeterlikte olmasını, öğretim elemanlarının yönetim ve karar alma sürecine katılmasını, eğitim fakültelerine eğitim kökenli dekanların atanmasını, fakülte ile ilgili karar alma sürecine tüm çalışanların katılmasını, yönetim, öğretim elemanı ve öğrenci iletişiminin artırılmasını ve eğitim fakültelerinde görev ve sorumlulukların tarafsız dağıtılmasını da belirtmişlerdir. Bu önerilere göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Yönetim” alanına ilişkin standartların geliştirilmesi için, eğitim fakülteleri arasında ortak programlarının düzenlenmesinin, öğretim elemanı ve öğrenci değişiminin sağlanmasını, öğretmen eğitimi ile ilgili kararlarda paydaşların görüşünün alınmasının ve yönetimin farklı görüş ve önerilere açık olmasının öncelikli önlemler olarak görüldüğü söylenebilir.

4.5.6. Kalite Güvencesi Alanına İlişkin Öneriler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi için “Kalite güvencesi” alanına ilişkin önerileri Çizelge 32’de verilmiştir.

Çizelge 32
Öğretim Elemanlarının “Kalite Güvencesi” Alanına İlişkin Önerileri

Kalite Güvencesi	Sayı
Fakültelerin standartlara uygunluğu akredite edilmeli ve bu işlem kurumların gelişimini destekleyen bir sistem olarak kullanılmalıdır.....	7
Mezunları izleme çalışması yapılmalı ve sonuçları kullanılmalıdır.....	5
Öğretim üyesi, program ve öğrenci değerlendirmeleri her yıl yapılmalıdır.....	5
Eğitim programları değerlendirilmeli ve değerlendirme sonuçları dikkate alınmalıdır.....	5
Öğretmen eğitimi program standartları güncelleme çalışmaları yapılmalıdır.....	5
Fakültelerde kalite standartları geliştirme ve kalite güvencesine ilişkin çalışmalar yapılmalıdır.	5
Fakültelerinin verimini artırmak için kurum dışı kalite kontrol sistemleri olmalıdır.....	5

Çizelge 32’de görüldüğü gibi, öğretim elemanları eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Kalite güvencesi” alanıyla ilgili standartların geliştirilmesi için öncelikle, fakültelerin standartlara uygunluğunun akredite edilmesini ve bu işlemin kurumların gelişimini destekleyen bir sistem olarak kullanılmasını önermektedirler. Ayrıca öğretim elemanları, mezunları izleme çalışmasının yapılmasının ve sonuçlarının kullanılmasının, öğretim üyesi, program ve öğrenci değerlendirmelerinin her yıl yapılmasının, eğitim programlarının değerlendirilmesi ve değerlendirme sonuçlarının dikkate alınmasının, öğretmen eğitimi program standartlarını güncelleme çalışmalarının yapılmasının ve eğitim fakültelerinin kalite ve verimliliklerini artırmak için kurum dışı kalite kontrol sistemlerinin oluşturulmasının önemini vurgulamaktadırlar. Bu önerilere dayalı olarak, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Kalite güvencesi” alanına ilişkin standartların geliştirilmesi için, fakültelerin gelişimini destekleyen bir sistem olarak fakültelerin standartlara uygunluğunun akredite edilmesini, öğretmen eğitimi program standartlarının güncellenmesini, kalite standartlarını geliştirme çalışmalarının yapılmasını ve mezunları izleme çalışmalarının yapılmasını önemli gördükleri söylenebilir.

4.5.7. Fakülte-Okul İşbirliği Alanına İlişkin Öneriler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi için “Fakülte-okul işbirliği” alanına ilişkin önerileri Çizelge 33’te verilmiştir.

Çizelge 33
Öğretim Elemanlarının “Fakülte-Okul İşbirliği” Alanına İlişkin Önerileri

Fakülte-Okul İşbirliği	Sayı
Öğretmelik uygulamaları daha uzun ve gerçekçi olmalıdır.....	17
YÖK ve MEB öğretmen yetiştirme konusunda işbirliği yapmalıdır.....	14
Öğretmenlik uygulaması birleştirilmiş sınıflarda ve köy okullarında da yapılmalıdır.	5
Uygulama öğretmeni ve öğretim elemanı maddi olarak desteklenmelidir.	5
Uygulama okulu öğretmenlerinin eksik ve yanlışları düzeltilmelidir.	5
Fakülteye bağlı uygulama okulları olmalıdır.	5
Öğretmenlik eğitiminin bir yılı okullarda uygulamalı olarak geçmelidir.	5
Fakülte - uygulama okulu işbirliği daha da güçlendirilmelidir.	5
Öğretmenlik uygulamalarının kapsamı genişletilmelidir.	5
Uygulama öğrencileri öğretim elemanlarına eşit dağıtılmalıdır.	5

Çizelge 33’te görüldüğü gibi, öğretim elemanları eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartları alanlarından “Fakülte-okul işbirliği” alanındaki standartların geliştirilmesi için öncelikle, öğretmelik uygulamalarının daha uzun ve gerçekçi olmasını ve YÖK ve MEB öğretmen eğitimi konusunda işbirliği yapmalarını önermektedirler. Ayrıca öğretim elemanları, öğretmenlik uygulamasının birleştirilmiş sınıflarda ve köy okullarında da yapılmasını, uygulama öğretmeni ile uygulama öğretim elemanlarının maddi olarak desteklenmesini, uygulama okulu öğretmenlerinin eksik ve yanlışlarının düzeltilmesini, fakülteye bağlı uygulama okullarının kurulmasını, öğretmenlik eğitiminin bir yılının okullarda uygulamalı olarak geçmesini, fakülte - uygulama okulu işbirliğinin güçlendirilmesini, öğretmenlik uygulamaları kapsamının genişletilmesini ve uygulama öğrencilerinin öğretim elemanlarına eşit dağıtılmasını da önermektedirler. Bu önerilere göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Fakülte-okul işbirliği” alanına ilişkin standartların geliştirilmesi için, öğretmelik uygulamalarının daha uzun ve gerçekçi olmasını ve YÖK ve MEB’in öğretmen yetiştirme konusunda işbirliği yapmasını öncelikli önlemler olarak görüldüğü söylenebilir.

4.5.8. Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Geliştirilmesine İlişkin Diğer Öneriler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi programlarının geliştirilmesine ilişkin diğer önerileri Çizelge 34’te verilmiştir.

Çizelge 34
Öğretim Elemanlarının Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Geliştirilmesine İlişkin Diğer Önerileri

	Sayı
Öğretmen eğitiminde program geliştirme çalışmaları düzenlenmeli ve sonuçları kullanılmalıdır	8
Öğretmen eğitimi programları yapılandırmacı yaklaşıma göre işe dönük olarak geliştirilmelidir	7
Öğretmen eğitimi programları çok sık değiştirilmemelidir.....	6
Eğitim programlarının geliştirilmesinde bölümler söz sahibi olmalıdır	5
Programlar işbirliği içinde ve gereksinimlere uygun olarak hazırlanmalıdır.....	5
Öğretmen eğitimi programlarını geliştirme çalışmalarında paydaşların görüşü alınmalıdır	5
Ders programları dinamik olmalı her yıl uzmanlarca değerlendirilmelidir.	5
Öğretmen eğitimi alanında bilimsel çalışmalara ağırlık verilmelidir.....	5
İlköğretim bölümü çok programlı olmaktan çıkarılmalıdır.....	5

Çizelge 34’te görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi programlarının iyileştirilmesi için öğretim elemanları çoğunlukla, program geliştirme çalıştaylarının düzenlenmesini, eğitim programlarının yapılandırmacı yaklaşıma göre işe dönük olarak geliştirilmesini ve öğretmen eğitimi programlarının çok sık değiştirilmemesini önermektedirler. Ayrıca öğretim elemanları, eğitim programlarının geliştirilmesinde bölümlerin söz sahibi olmasını, programların işbirliği içinde ve gereksinimlere uygun olarak hazırlanmasını, program geliştirme çalışmalarında paydaşların görüşünün alınmasını, ders programlarının dinamik olmasını ve her yıl uzmanlarca değerlendirilmesini, öğretmen eğitimi alanında bilimsel çalışmalara ağırlık verilmelisini ve ilköğretim bölümünün çok programlı olmaktan çıkarılmasını vurgulamışlardır. Bu önerilere göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi için, çalıştayların düzenlenmesi ve yapılandırmacı yaklaşıma uygun programların geliştirilmesi öncelikli önlemler olarak görüldüğü söylenebilir.

4.6. Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler

Araştırmanın altıncı amacı kapsamında, araştırmaya katılan öğretim elemanlarına, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlüklerle ilişkin görüşlerinin alınmak istendiği açık uçlu bir soru yöneltilmiştir. Bu soruya araştırmaya katılan 708 öğretim elemanından 245'i (%35) yanıt vermiştir. Bu soruya yanıt veren öğretim elemanları birden fazla görüş belirttikleri için toplam 527 görüş ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlüklerle yönelik görüşleri, öğretmen eğitimi program standartları alanlarına göre gruplandırılarak ayrı çizelgelerde verilmiştir.

4.6.1. Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi Alanına İlişkin Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi çalışmalarında “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanında yaşanan güçlüklerle ilişkin görüşleri Çizelge 35’te verilmiştir.

Çizelge 35

Öğretim Elemanlarının “Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi” Alanındaki Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklerle İlişkin Görüşleri

Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesi	Sayı
Eğitim fakültelerinde sınıfların çok kalabalık olması.....	21
Derslerde öğretim teknoloji ve materyallerinin etkin olarak kullanılmaması	11
Derslerde yeterli uygulamanın yapılmaması.....	8
Derslerde grup çalışmalarının yapılmaması	6
Öğrenci ve öğretim elemanı motivasyonlarının eksikliği	5
Sosyal ve kültürel etkinliklere yeterli zamanın ayrılmaması	5
Öğretim etkinliklerinin dersin amacına göre değil isteğe göre yapılması	5
Ölçme ve değerlendirmenin öğretim elemanlarınca önemsenmemesi	5
Geleneksel öğretim anlayışının devam etmesi	5
Seçimlik derslerin belirlenmesinde öğrenci görüşünün alınmaması	5

Çizelge 35’te görüldüğü gibi, öğretim elemanları eğitim fakültelerinde “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükler olarak öncelikle, sınıfların kalabalık olmasını, derslerde öğretim teknolojilerinin etkin olarak kullanılmamasını, yeterli uygulama ve grup çalışmalarının yapılmamasını görmekteyiz. Ayrıca öğretim elemanları, öğrenci ve öğretim elemanı motivasyonlarının eksik olmasını, sosyal ve kültürel etkinliklere yeterli zamanın ayrılmamasını, öğretim etkinliklerinin dersin amacına uygun olmamasını, ölçme ve değerlendirmenin öğretim elemanlarınca önemsenmemesini, geleneksel öğretim anlayışının devam etmesini ve seçimlik derslerin belirlenmesinde öğrenci görüşünün alınmamasını sorun olarak görmekteyiz. Öğretim elemanlarının bu görüşlerine dayanılarak, sınıfların kalabalık olması, derslerde öğretim teknolojilerinin kullanılmaması, uygulama ve grup çalışmalarının yapılmaması eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan önemli güçlükler olduğu söylenebilir.

4.6.2. Öğretim Elemanları Alanına İlişkin Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi çalışmalarında “Öğretim elemanları” alanında yaşanan güçlüklerle ilişkin görüşleri Çizelge 36’da verilmiştir.

Çizelge 36
Öğretim Elemanlarının “Öğretim Elemanları” Alanındaki Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklerle İlişkin Görüşleri

Öğretim Elemanları	Sayı
Öğretim elemanlarının ders yüklerinin fazla olması	28
Öğretim elemanlarının sayısal yetersizliği	12
Öğretim elemanları arasında adam kayırma, kıskançlık, bencillik ve rekabetin yüksek olması	12
Öğretim elemanlarının yabancı dil sorunu	11
Öğretmenlik meslek bilgisi alanında yeterli olmayan öğretim elemanlarının derse girmeleri	9
Öğretim elemanlarının aşırı kaygılı ve endişeli olması	6
Öğretim elemanlarının kendi kariyerlerinden başka bir şey düşünmemeleri	5

Çizelge 36’da görüldüğü gibi, öğretim elemanları eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğretim elemanları” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükleri, öğretim elemanlarının ders yüklerinin fazla olması, öğretim elemanı yetersizliği, öğretim elemanları arasında adam kayırma, kıskançlık, bencillik ve rekabettin fazla olması, öğretim elemanlarının yabancı dil sorunu, öğretmenlik meslek bilgisi alanında yeterli olmayan öğretim elemanlarının derse girmesi, öğretim elemanlarının aşırı kaygılı ve endişeli olması ve öğretim elemanlarının kendi kariyerlerinden başka bir şey düşünmemeleri olarak sıralamaktadırlar. Bu görüşlere dayanılarak, öğretim elemanlarının ders yüklerinin fazla olması ve yabancı dil sorunları eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğretim elemanları” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükler olduğu söylenebilir.

4.6.3. Öğrenci Alanına İlişkin Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi çalışmalarında “Öğrenci” alanında yaşanan güçlüklerle ilişkin görüşleri Çizelge 37’de verilmiştir.

Çizelge 37

Öğretim Elemanlarının “Öğrenci” Alanındaki Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklerle İlişkin Görüşleri

Öğrenci	Sayı
Öğretmen adayı olarak gelen öğrencilerin genel kültür yönünden zayıf olması	9
Fakülteye öğrenci kabulünde ÖSS’den başka bir eleme sınavının yapılmaması	7
Akademik danışma ve destek hizmetlerinin yetersizliği	6
Öğretmen eğitimi konusunda öğrenci görüşlerinin alınmaması	5
Öğrenciye ait bazı görev ve sorumlulukların öğretim elemanlarınca yapılması	5
Öğretmen adaylarının çok devamsızlık yapması	5
Öğrencilerde gelecek kaygısı ve motivasyon eksikliğinin yaygın olması	5
Öğrenci kabulünde MEB öğretmen gereksinimlerinin dikkate alınmaması	5
Eğitim fakültelerinin öğrencilerin son tercihleri olması	5

Çizelge 37’de görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğrenci” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükler olarak öğretim elemanları, çoğunlukla, öğretmen adaylarının genel kültür yönünden zayıf olmasını, fakülteye öğrenci kabulünde ÖSS dışında başka ölçütlerin olmamasını, akademik danışma ve destek hizmetlerinin yetersiz olmasını görmekte-dirler. Ayrıca öğretim elemanları, öğretmen eğitimi konusunda öğrenci görüşlerinin alınmamasını, öğrenciye ait bazı görev ve sorumlulukların öğretim elemanlarınca yapılmasını, öğretmen adaylarının devamsızlık yapmalarını ve gelecek kaygısı taşımalarını, motivasyon eksikliğinin yaygın olmasını, öğrenci kabulünde MEB öğretmen gereksiniminin dikkate alınmamasını ve eğitim fakültelerinin öğrencilerin son tercihleri olmasını sorun olarak görmekte-dirler. Bu görüşlere dayalı olarak, öğretmen adaylarının genel kültür yönünde zayıf oldukları, fakülteye öğrenci kabulünde ÖSS dışında başka bir koşulun aranmadığı, öğretmen adaylarına akademik destek hizmetlerinin yetersiz olması eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğrenci” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan başlıca güçlükler olarak söylenebilir.

4.6.4. Tesisler, Kütüphane ve Donanım Alanına İlişkin Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi çalışmalarında “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanında yaşanan güçlüklerle ilişkin görüşleri Çizelge 38’de verilmiştir.

Çizelge 38
Öğretim Elemanlarının “Tesisler, Kütüphane ve Donanım” Alanındaki Standartların Geliştirilmesi
Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklerle İlişkin Görüşleri

Tesisler, Kütüphane ve Donanım	Sayı
Bina, derslik, fiziksel, laboratuvar altyapı ve araç-gereç yetersizliği	26
Teknolojik destek yetersizliği	18
Laboratuvar çalışmalarına önem verilmemesi	12
Uygulamalı dersler için uygun ortamların olmaması	9
Sınıfların fiziksel koşullarının uygun olmaması	8
Kütüphane ve bilgi kaynaklarının yetersizliği ve güncellenmemesi	7
Öğretim elemanlarının çalışma odalarının ve donanımlarının olmaması	7
Teknolojik yenilikleri izleyememe	5
Sportif ve sosyal donatı alanlarının yetersizliği	5

Çizelge 38’de görüldüğü gibi, öğretim elemanları eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükleri bina, derslik, laboratuvar, fiziksel altyapı ve araç-gereç yetersizliği, teknolojik destek yetersizliği, laboratuvar çalışmalarına önem verilmemesi, uygulamalı dersler için uygun ortamların olmaması, kütüphane ve bilgi kaynaklarının yetersizliği ve güncellenmemesi ve öğretim elemanlarının çalışma odalarının ve donanımlarının yetersiz olması olarak sıralamaktadır. Ayrıca öğretim elemanları, teknolojik yenilikleri izleyememe, sportif ve sosyal donatı alanlarının yetersiz olmasını standartların geliştirilmesi çalışmalarında bu alanda yaşanan güçlükler olarak görmektedirler. Öğretim elemanlarının bu görüşlerine göre, bina, derslik, laboratuvar, fiziksel altyapı ve araç-gereç yetersizliğinin eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükler olduğu söylenebilir.

4.6.5. Yönetim Alanına İlişkin Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi çalışmalarında “Yönetim” alanında yaşanan güçlüklerle ilişkin görüşleri Çizelge 39’da verilmiştir.

Çizelge 39
Öğretim Elemanlarının “Yönetim” Alanındaki Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklerle İlişkin Görüşleri

Yönetim	Sayı
Maddi kaynakların yetersizliği ve var olan kaynakların dengesiz dağılımı.....	20
Fakülte-rektörlük ilişkilerinin kopuk olması	9
Yöneticilerin bölümler arasında eşitliği sağlayamaması.....	8
Yöneticilerin eğitim fakültesi çıkışlı olmamaları ve öğretmen eğitimine yabancı olmaları ...	6
Fakülte koşullarını geliştirmeye yönelik çalışmaların olmaması.....	5
Yönetim ile öğretim elemanları arasında sağlıklı bir iletişimin olmaması.....	5
Eğitim fakültelerindeki denetim yetersizliği	5
YÖK'ten gelen emirlerin tartışılmadan aynen uygulanması, bürokrasiye aşırı bağlılık	5
Yönetimin farklı görüş ve önerilere kapalı olması	5
Fakülte içi koordinasyon, iletişim, bilgilendirme, işbirliği, planlama ve geribildirim eksikliği	5
Öğretmen eğitimine ilişkin kararlarda öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin alınmaması	5
Bir bütün olarak fakültede amaç ve felsefe birliğinin sağlanamaması	5
Yönetme ve karar alma sürecine demokratik katılımın olmaması	5

Çizelge 39’da görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Yönetim” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükleri öğretim elemanları çoğunlukla, maddi kaynakların yetersizliği ve dengesiz dağılımı, fakülte-rektörlük ilişkilerinin kopuk olması, bölümler arasında eşitliğin sağlanamaması ve yöneticilerin eğitim fakültesi çıkışlı olmaması olarak sıralamaktadırlar. Ayrıca öğretim elemanları, fakülte koşullarını iyileştirmeye yönelik çalışmaların yapılmamasını, yönetim ile öğretim elemanları arasında sağlıklı iletişimin olmamasını, eğitim fakültelerindeki denetim yetersizliğini, YÖK gelen emirlerin tartışılmadan aynen uygulanmasını, yönetimin farklı görüş ve önerilere kapalı olmasını, fakülte içi koordinasyon, iletişim, bilgilendirme, işbirliği, planlama ve geribildirim eksikliğini, öğretmen eğitimine ilişkin kararlarda öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerinin alınmamasını, fakültede amaç ve felsefe birliğinin sağlanamamasını, yönetme ve karar alma sürecine demokratik katılımın sağlanamamasını sorun olarak görmektedirler. Bu görüşlere dayanılarak, maddi kaynakların yetersizliği ve dengesiz dağılımı, yöneticilerin eğitim fakültesi çıkışlı olmamaları ve rektörlükle ilişkilerinin kopuk olması ve fakültelerin yeterince denetlenmemesinin eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program

standartlarından “Yönetim” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükler olduğu söylenebilir.

4.6.6. Kalite Güvencesi Alanına İlişkin Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi çalışmalarında “Kalite güvencesi” alanında yaşanan güçlüklerle ilişkin görüşleri Çizelge 40’ta verilmiştir.

Çizelge 40
Öğretim Elemanlarının “Kalite Güvencesi” Alanındaki Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklerle İlişkin Görüşleri

Kalite Güvencesi	Sayı
Standart ve kalite kavramlarının bir tehdit olarak algılanması	9
Program standartları geliştirme çalışmalarının bilimsel ve stratejik olmaması	6
Eğitim fakültelerinde akreditasyon çalışmalarının yapılmaması	5

Çizelge 40’ta görüldüğü gibi, öğretim elemanları eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Kalite güvencesi” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükler olarak öncelikle, standart ve kalite kavramlarının bir tehdit olarak algılanmasını, program standartları geliştirme çalışmalarının bilimsel olmamasını ve eğitim fakültelerinde akreditasyon çalışmalarının yapılmamasını göstermektedirler. Bu görüşlere göre, eğitim fakültelerinde standart kavramlarının bir tehdit olarak algılanması, standart geliştirme çalışmalarının bilimsel olmaması ve eğitim fakültelerinin akredite edilmemesi eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Kalite güvencesi” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlüklerdir.

4.6.7. Fakülte-Okul İşbirliği Alanına İlişkin Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlükler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi çalışmalarında “Fakülte-okul işbirliği” alanında yaşanan güçlüklerle ilişkin görüşleri Çizelge 41’de verilmiştir.

Çizelge 41
Öğretim Elemanlarının “Fakülte-Okul İşbirliği” Alanındaki Standartların Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Güçlüklerle İlişkin Görüşleri

Fakülte-Okul İşbirliği	Sayı
Fakülte ile uygulama okulları arasında gerekli iletişimin sağlanamaması	8
Uygulama çalışmalarının önemsizlenmesi ve yetersiz olması	7
Uygulama okullarının tam denetlenememesi.....	6
YÖK ve MEB arasındaki görüş ayrılığı ve iletişimsizlik.....	5
Okul koordinatörleri ve uygulama öğretmenlerinin olumsuz tutumları.....	5
Gözlem ve uygulamaya giden öğrencilere uygun ortamların sağlanamaması	5
Uygulama okulu öğretmenlerinin uygulamalar hakkında bilgilendirilmemesi	5
YÖK ve MEB arasındaki iletişimsizlik	5
Öğretmenlik uygulamalarında yeteri kadar başarının sağlanamaması	5
Uygulama öğrencilerinin öğretim elemanlarına dengesiz dağılımı	5

Çizelge 41’de görüldüğü gibi, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Fakülte-okul işbirliği” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükleri öğretim elemanları çoğunlukla, fakülte ile uygulama okulları arasında gerekli iletişimin sağlanamaması, uygulama çalışmalarının yetersiz olması ve uygulama okullarının tam denetlenememesi olarak sıralamaktadırlar. Ayrıca öğretim elemanları, YÖK ile MEB arasındaki görüş ayrılığını, okul koordinatörleri ve uygulama öğretmenlerinin olumsuz tutumlarını, uygulamaya giden öğrencilere uygun ortamların sağlanamamasını, uygulama okulu öğretmenlerinin uygulamalar hakkında bilgilendirilmemesini, YÖK ile MEB arasındaki iletişimsizliği, öğretmenlik uygulamalarında yeteri kadar başarının sağlanamamasını ve öğrencilerinin öğretim elemanlarına dengesiz dağılımını sorun olarak görmektedirler. Bu görüşlere göre, YÖK ile MEB ve Fakülte ile uygulama okulu arasındaki iletişimsizliğin eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Fakülte-okul işbirliği” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükler olduğu söylenebilir.

4.6.8. Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Diğer Güçlükler

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi programlarının geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan diğer güçlüklerle ilişkin görüşleri Çizelge 42’de verilmiştir.

Çizelge 42

Öğretim Elemanlarının Öğretmen Eğitimi Programlarının Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Diğer Güçlüklerle İlişkin Görüşleri

Öğretmen Eğitimi Programlarının Geliştirilmesi Çalışmalarında Yaşanılan Diğer Güçlükler Sayı	
Öğretmen eğitimi programlarında kaynaklanan sorunlar	5
Öğretmen eğitiminde paket programların program geliştirme çalışmalarını engellemesi	5
Lisans programları ile ilgili halen sorunların yaşanması	5
Yeniden yapılanmanın değerlendirmesini sağlayacak çalışmaların yapılamaması.....	5
Öğretmen eğitimi programlarının belli bir felsefeye dayandırılmaması	5
Öğretmen eğitimi programlarının eğitim fakültelerinin görüşü alınmadan geliştirilmesi	5
Öğretmen eğitimine yönelik program geliştirme alanında nitelikli çalışmaların yapılmaması	5
Bölgümlere programlarını belirleme hakkının verilmemesi	5
Öğretmen eğitimi programlarının fakülte koşullarına göre belirlenmemesi	5

Çizelge 42’de görüldüğü gibi, öğretim elemanları eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi programlarının geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan diğer güçlükler olarak öncelikle, eğitim programlarında kaynaklanan sorunları, merkezi paket programlarının program geliştirme çalışmalarını engellemesini, yeni lisans programları ile ilgili halen sorunların yaşanmasını ve yeniden yapılanmanın değerlendirmesini sağlayacak çalışmaların yapılamamasını göstermektedirler. Ayrıca öğretim elemanları, programların eğitim fakültelerinin görüşü alınmadan geliştirilmesini, program geliştirme alanında nitelikli çalışmaların yapılmamasını, bölümlere programlarını belirleme hakkının verilmemesini ve öğretmen eğitimi programlarının fakülte koşullarına göre belirlenmemesini de sorun olarak görmektedirler. Bu görüşlere göre, merkezi paket programlarının kullanılması, yeni uygulanan programlarla ilgili halen sorunların yaşanması ve yeni programların halen değerlendirilmemiş olması eğitim fakültelerinde program geliştirme çalışmalarında yaşanan önemli diğer güçlükler olarak söylenebilir.

Beşinci Bölüm

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın sorunu, amacı, yöntemi ve bulguları özetlenmiş, bulgulara dayalı olarak sorunun çözümüne ve ileriki araştırmalara dönük önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Öğretmen eğitiminde kalite ve verimliliği artırmak amacıyla dünyanın birçok ülkesinde 1990'lı yıllarda başlayan öğretmen eğitiminde standart geliştirme çalışmaları günümüzde artarak sürmektedir. Bu çalışmaların amacı başta Amerika Birleşik Devletleri ve İngiltere olmak üzere birçok ülke, öğretmen yetiştiren kurumları, geliştirilen standartlara göre akredite etmektedir. Öğretmen yetiştiren kurumları akredite eden ülkelerde sürekli standart geliştirme ve geliştirilen standartları güncelleme çalışmaları yapılmaktadır. Çünkü öğretmen eğitiminde program standartları kalitenin önkoşulunu oluşturmaktadır. Bu nedenle, standartlar öğretmen eğitimi programlarının nitelikli öğretmenler yetiştirmesini sağlamak amacıyla yerine getirilmesi gereken asgari özellikler, kalite ise “Belirlenen gereksinimlerin karşılanma derecesine yönelik olarak ürün veya hizmeti etkileyen özelliklerin toplamı” olarak tanımlanmaktadır.

Öğretmen eğitiminde kalitenin düzeyini etkileyen önemli girdiler öğretmen adaylarının nitel yeterlikleri, öğretim elemanlarının nicel ve nitel yeterlikleri, sunulan öğretim hizmetinin niteliği, sahip olunan fiziki ve teknik olanaklar vb. olduğundan, yeterli ve nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesi öğretmen eğitiminde standartların geliştirilmesi ve uygulanması ile doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle, her alanda olduğu gibi, öğretmen eğitimi alanında da standart geliştirerek uygulayan ülkeler ve uluslararası kuruluşlar vardır. Bu ülkeler kapsamında Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Avustralya ve Yeni Zelanda yer almaktadır. Eğitim alanında standart geliştirme çalışması yapan uluslararası kuruluşlardan en çok bilineni ise Uluslararası Okullar Avrupa Konseyidir

(The European Council of International Schools-ECIS). Son yıllarda gerek eğitim alanında gerekse öğretmen eğitimi alanında standart geliştirme çalışmaları yapılan bir diğer ülke de Türkiye'dir.

Dünyada öğretmen eğitimi alanında yapılan bu iyileştirme çalışmalarına paralel olarak Türkiye'de de öğretmen eğitimi alanında çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Özellikle, 1981 yılında çıkarılan Yükseköğretim yasası gereğince 1982 yılından itibaren tüm eğitim basamaklarına öğretmen yetiştiren kurumların üniversite çatısı altında toplanması; öğretmenlik mesleğinin statüsünün yükseltilmesini ve öğretmen eğitimcilerinin akademik düzeyde yetiştirilmelerini böylece öğretmen eğitimi kalitesinin artırılmasına dönük önemli bir düzenlemedir. Ancak, zamanla eğitim fakültelerinde akademik uzmanlaşma amacıyla eğitim programlarında alan derslerine daha fazla ağırlık verilerek öğrenim her geçen gün biraz daha akademik hale getirilmiş; buna karşılık programlarda öğretmenin okulda kullanacağı öğretmenlik bilgi ve becerilerini kazandıran kuramsal ve uygulamalı derslere daha az yer verilmiştir. Bu nedenle eğitim fakülteleri zamanla sadece liselere alan öğretmeni yetiştiren kurumlar haline gelmiştir. Bu durum eğitim fakültelerinde ilköğretim alanına öğretmen yetiştirilmesinin ihmal edilmesine neden olmuştur. Bunun doğal bir sonucu olarak da 1990'lı yılların ikinci yarısında ortaöğretim alan öğretmeni fazlalığı yaşanırken ilköğretimde büyük bir öğretmen açığı ortaya çıkmıştır.

Eğitim fakültelerinde yaşanan bu olumsuz durumun giderilmesi, öğretmen eğitiminde okul basamaklarına göre dengenin sağlanması, özellikle ilköğretimde öğretmen gereksiniminin karşılanması ve öğretmen eğitiminde niteliğin artırılması amacıyla, Yükseköğretim Kurulu'nun 4.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararı ile öğretmen eğitiminde yeni bir yapılanmaya gidilerek eğitim fakültelerinin öğretmen eğitimi programları yeniden düzenlenmiş ve programlar 1998–1999 öğretim yılından itibaren uygulamaya konmuştur.

Yükseköğretim Kurulu öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında akreditasyon amaçlı öğretmen eğitimi program standartları geliştirmiş ve bu standartların tüm eğitim fakültelerinde uygulanması için gerekli düzenlemeleri yapmıştır. Ancak, bu standartlar geliştirildiğinden bu yana standartların fakültelerde

gerçekleşme düzeyini belirlemeye yönelik yeterli düzeyde çalışma yapılmamıştır. Bu açıdan öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında geliştirilen öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyini belirleme gereksinimi vardır. Bu gereksinime dayanan bu araştırma, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyinin ve eğitim fakültelerinde program standartlarının geliştirilmesine yönelik öneriler ile geliştirme çalışmalarında yaşanan güçlüklerin öğretim elemanlarının görüşlerine göre belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Bu araştırma, tarama modellerinden tekil ve ilişkisel tarama modelleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma evrenini 2006–2007 öğretim yılı güz döneminde pilot uygulamanın dışında tutulan 50 eğitim fakültesinde görevli öğretim elemanları oluşturmuştur. 50 eğitim fakültesinde görevli 3272 öğretim elemanın tamamına ulaşmanın güçlüğü nedeniyle örneklem alma yoluna gidilmiştir. Alt evrendeki tüm elemanların birbirine eşit seçilme şansına sahip oldukları oranlı eleman örnekleme yaklaşımı benimsenmiş ve her fakültekteki öğretim elemanlarının %30'una ulaşılması amaçlanmıştır. Araştırmanın örnekleme içinde yer alan 982 öğretim elemanından 708'ine (%74) ulaşılabilmektedir.

Araştırmanın amacı kapsamında gerekli olan veriler, araştırmacı tarafından öğretim elemanlarına uygulanmak üzere hazırlanan “Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Fakültelerde Gerçekleşme Düzeyini Belirleme Anketi” aracılığıyla toplanmıştır. Toplanan verilerin çözümlenmesinde sayı ve yüzdeler, bağımsız örneklemler için t testi, tek yönlü varyans çözümlemesi ve Tukey HSD testlerinden yararlanılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının veri toplama aracında yer alan öğretmen eğitimi program standartlarının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşlerinin çözümlenmesinden elde edilen sayısal verilere dayalı olarak bulgular, araştırma amaçlarına uygun başlıklar altında toplanarak yorumlanmıştır. Araştırmada bu bulgulara dayalı olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretim elemanı görüşlerine dayalı bulgulardan ulaşılan sonuçlar:

- Eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının görüşlerine göre, öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanında yer alan 19 standarttan 13’ü fakültelerde “orta” düzeyde, diğer altısı ise “yeterli” düzeyde gerçekleşmektedir. Bu alana ilişkin genel aritmetik ortalamaya göre (3.27) eğitim fakültelerinde “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanındaki program standartları genel olarak “orta” düzeyde gerçekleşmektedir.
- Öğretim elemanlarının görüşlerine göre, 19 standardın yer aldığı “Öğretim elemanları” alanında bu standartlardan üçü fakültelerde “yeterli”, 15’i “orta”, bir tanesi de “yetersiz” düzeyde gerçekleşmektedir. Bu alana ilişkin genel aritmetik ortalamaya göre (3.06) eğitim fakültelerinde “Öğretim elemanları” alanında yer alan program standartlarının “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.
- Öğretim elemanlarına göre, öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğrenciler” alanında yer alan sekiz standarttan bir tanesi fakültelerde “yeterli”, diğer yedi standart ise “orta” düzeyde gerçekleşmektedir. Bu alana ilişkin genel aritmetik ortalamaya göre (3.19) eğitim fakültelerinde “Öğrenciler” alanında yer alan program standartları “orta” düzeyde gerçekleşmektedir.
- Öğretmen eğitimi program standartlarından “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanında yer alan 21 standarttan 20’si fakültelerde “orta” düzeyde, bir tanesi ise “yeterli” düzeyde gerçekleşmektedir. Bu alana ilişkin genel aritmetik ortalamaya göre (2.99) eğitim fakültelerinde “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanında yer alan program standartlarının “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

- Öğretim elemanlarına göre, öğretmen eğitimi program standartlarından “Yönetim” alanında yer alan 19 standardın tamamı eğitim fakültelerinde “orta” düzeyde gerçekleşmektedir.
 - Öğretmen eğitimi program standartlarından “Kalite güvencesi” alanında yer alan 11 standarttan altısı fakültelerde “orta” düzeyde gerçekleşirken, diğer beşinin gerçekleşme düzeyi “yetersiz”dir. Bu alana ilişkin genel aritmetik ortalamaya göre (2.58) eğitim fakültelerinde “Kalite güvencesi” alanında yer alan program standartlarının eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin “yetersiz” olduğunu göstermektedir.
 - Öğretmen eğitimi program standartlarından “Fakülte-okul işbirliği” alanında yer alan dokuz standarttan beş tanesi fakültelerde “yeterli” düzeyde, diğer dört tanesi ise “orta” düzeyde gerçekleşmektedir. Bu alana ilişkin genel aritmetik ortalamaya göre (3.40) eğitim fakültelerinde “Fakülte-okul işbirliği” alanında yer alan program standartları yeterli düzeyde gerçekleşmektedir.
2. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi ile ilgili olarak yöneticilik görevi olan öğretim elemanları ile yöneticilik görevi olmayan öğretim elemanlarının görüşleri arasındaki farklılığın belirlenmesine ilişkin bulgulardan ulaşılan sonuçlar:
- Öğretmen eğitimi program standartlarının “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanında yer alan 19 standarttan 12’sinin fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ile öğretim elemanı görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Yöneticilere göre, bu standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyi daha yüksektir. Diğer yedi standartta ise yönetici ile öğretim elemanı görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Genel olarak bu alana ilişkin standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ile öğretim elemanı görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu fark, bu alanda yer alan

standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

- Öğretmen eğitimi program standartlarının “Öğretim elemanı” alanında yer alan 19 standarttan 10’unun fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ile öğretim elemanı görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Bu farka göre, bu standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer dokuzunda ise iki grup görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Genel olarak bu alana ilişkin standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ile öğretim elemanı görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre, “Öğretim elemanı” alanında yer alan standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.
- Öğretmen eğitimi program standartlarının “Öğrenci” alanında yer alan sekiz standarttan altısının fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ile öğretim elemanı görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farka göre, bu standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık iki standart için iki grup görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu alanda yer alan standartların genel olarak fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ile öğretim elemanı görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.
- Öğretmen eğitimi program standartları “Tesisler, kütüphane ve donanım” alanında yer alan 21 standarttan 11’nin fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ile öğretim elemanı görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre, bu standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer 10 standartta ise anlamlı fark bulunmamıştır. Bu alanda yer alan standartların genel olarak fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

- Öğretmen eğitimi program standartlarının “Yönetim” alanında yer alan 19 standarttan 14’nde bu standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ile öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır. Buna göre, bu standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyi yöneticilere göre daha yüksektir. Diğer beş standart için iki grubun görüşleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Genel olarak bu alana ilişkin standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine yönelik yönetici ile öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu farka göre, “Yönetim” alanında yer alan standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyi yöneticilere göre daha yüksektir.
- Öğretmen eğitimi program standartlarının “Kalite güvencesi” alanında yer alan 11 standarttan beşinin fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ile öğretim elemanı görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre, bu standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer altısında ise iki grup görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Genel olarak bu alana ilişkin standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ile öğretim elemanı görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.
- Öğretmen eğitimi program standartlarının “Fakülte-okul işbirliği” alanında yer alan dokuz standarttan yedisinin fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ile öğretim elemanı görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Bu fark, bu standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyinin yöneticilere göre daha yüksek olduğunu göstermektedir. Diğer iki standartta ise iki grubun görüşleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Genel olarak “Fakülte-okul işbirliği” alanına ilişkin standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyine ilişkin iki grup görüşlerinin aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

3. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyinin standart alanlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesine ilişkin bulgulardan ulaşılan sonuçlar:

- Öğretmen eğitimi program standartları yedi standart alanından oluşmaktadır. Öğretim elemanlarının görüşlerine göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyleri istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Bu fark, “Fakülte–okul işbirliği” alanında yer alan standartların eğitim fakültelerinde “yeterli” düzeyde gerçekleştiğini, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi”, “Öğretim elemanları”, “Öğrenciler”, “Tesisler, kütüphane ve donanım” ve “Yönetim” alanlarında yer alan standartların ise eğitim fakültelerinde “orta” düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir. Öte yandan “Kalite güvencesi” alanında yer alan standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin “yetersiz” olduğu belirlenmiştir.
- Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının standart alanlarına göre gerçekleşme düzeyine ilişkin bu durum, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanı ile “Kalite güvencesi” alanı; “Öğretim elemanları” alanı ile “Kalite güvencesi” alanı; “Öğrenci” alanı ile “Kalite güvencesi” alanı; “Tesis kütüphane ve donanım” alanı ile “Kalite güvencesi” alanı; “Yönetim” alanı ile “Kalite güvencesi” alanı; “Fakülte–okul işbirliği” alanı ile “Kalite güvencesi” alanı arasındaki farklılıktan kaynaklanmaktadır.

4. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyinin fakültelerin gelişmişlik düzeylerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesine ilişkin bulgulardan ulaşılan sonuçlar:

- Eğitim fakülteleri, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı, öğretim elemanı başına düşen yayın sayısı ve ÖSS giriş taban puanlarına göre üç gelişmişlik düzeyine ayrılmışlardır. Öğretim elemanlarının görüşlerine göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyi,

fakültelerin gelişmişlik düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Bu farka göre, öğretmen eğitimi program standartları “Yüksek düzeyde gelişmiş” olan eğitim fakültelerinde daha yüksek düzeyde gerçekleşirken, “Orta düzeyde gelişmiş” olan fakültelerde standartların gerçekleşme düzeyi, “Düşük düzeyde gelişmiş” olan fakültelerden az da olsa daha düşüktür.

- Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının fakültelerin gelişmişlik düzeylerine göre gerçekleşme düzeyine ilişkin bu durum, “Yüksek düzeyde gelişmiş fakülteler” ile “Orta düzeyde gelişmiş fakülteler” ve “Düşük düzeyde gelişmiş fakülteler” ile “Orta düzeyde gelişmiş fakülteler” arasındaki farklılıktan kaynaklanmaktadır.
5. Eğitim fakültelerinde, öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesine yönelik öğretim elemanlarının önerilerine ilişkin bulgulardan ulaşılan sonuçlar:
- Öğretim elemanlarının önerilerine göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanındaki standartların geliştirilmesi için; sınıflardaki öğrenci sayısının azaltılması, dersliklerdeki teknolojik donanım ve araç-gereçlerin yeterli düzeyde olması, derslerde çeşitli öğretim yöntem ve teknikler ile yeni öğretim yaklaşımlarının kullanılması ve özellikle yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının uygulanması, öğrenci becerilerinin çok yönlü olarak geliştirilmesi, ders içeriklerinin yeniden düzenlenmesi ve seçmeli ders sayısının artırılması öncelikle alınması gereken önlemlerdir.
 - Öğretim elemanları, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğretim elemanı” alanındaki standartların geliştirilmesi için, yeterli sayıda öğretim elemanı olmasını, öğretim elemanları için eğitimcilerin eğitimi ya da hizmetiçi eğitim gibi yetiştirme programlarının düzenlenmesini, öğretim elemanlarının ders yüklerinin azaltılmasını, öğretim elemanlarının öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim teknolojileri ve ölçme değerlendirme konularındaki

yeterliklerinin artırılmasını ve derslere giren öğretim elemanlarının alanlarında uzman ve deneyimli olmalarını önermişlerdir.

- Öğretim elemanlarının önerilerine göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğrenciler” alanındaki standartların geliştirilmesi için, öğretmen adayı seçiminde ÖSS dışında ayrıca seçme ölçütlerinin olması, öğrencilere yeterli düzeyde psikolojik ve akademik danışma hizmetlerinin verilmesi, mezun olan öğretmen adaylarına iş bulma güvencesinin verilmesi, fakülteye öğrenci kabulünde MEB öğretmen gereksiniminin dikkate alınması ve yeni öğrencilere yönelik uyum programlarının düzenlenmesi öncelikle alınması gereken önlemlerdir.
- Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Tesis, kütüphane ve donanım” alanındaki standartların geliştirilmesi için öğretim elemanları öncelikle fakültelerin yeterli binaya, teknik donanıma, alt yapı ve teknolojik olanaklara sahip olmasını, dersliklerin teknik olarak yeterli düzeyde donatılmasını, öğretim ortamlarının fiziki ve teknolojik olarak yeniden yapılandırılmasını ve eğitim fakültelerinde donanımlı kütüphanelerin olmasını önermişlerdir.
- Öğretim elemanları, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Yönetim” alanındaki standartların geliştirilmesi için YÖK’ün öğretmen eğitimi ile ilgili kararlarda paydaşların görüşünü almasını, her fakültenin yazılı bir deklarasyonu, misyonu ve vizyonunun olmasını, yönetimin değişik görüş ve önerilere açık olmasını, demokratik katılım sürecinin işletilmesini ve aynı bölgelerdeki eğitim fakülteleri arasında ortak programların düzenlenmesini önemli görmektedirler.
- Öğretim elemanları, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Kalite güvencesi” alanındaki standartların geliştirilmesi için, fakültelerin standartlara uygunluğunun akredite edilmesi ve bu işlemin kurumların gelişimini destekleyen bir sistem olarak kullanılması, mezunları izleme

çalışmasının yapılması ve sonuçlarının kullanılması, öğretim üyesi, program ve öğrenci değerlendirmelerinin her yıl yapılması, eğitim programlarının değerlendirilmesi ve değerlendirme sonuçlarının dikkate alınması önerilerinde bulunmuşlardır.

- Öğretim elemanlarının önerilerine göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Fakülte-okul işbirliği” alanındaki standartların geliştirilmesi için öğretmelik uygulamalarının daha uzun ve gerçekçi olması, YÖK ve MEB’in öğretmen eğitimi konusunda işbirliği yapması, öğretmenlik uygulamasının birleştirilmiş sınıflarda ve köy okullarında da yapılması ve uygulama öğretmeni ile uygulama öğretim elemanlarının maddi olarak desteklenmesi alınması gereken öncelikli önlemlerdir.

6. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlüklerle ilişkin öğretim elemanı görüşlerinden ulaşılan sonuçlar:

- Öğretim elemanları, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükler olarak, sınıfların kalabalık olmasını, derslerde öğretim teknolojilerinin etkin olarak kullanılmamasını, yeterli uygulama ve grup çalışmalarının yapılmamasını, öğrenci ve öğretim elemanı motivasyonlarının düşük olmasını belirtmişlerdir.
- Öğretim elemanları, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğretim elemanı” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükleri; öğretim elemanı yetersizliğini, ders yüklerinin fazla olmasını, yabancı dil sorununu, öğretim elemanları arasında adam kayırma, kıskançlık, bencillik ve rekabetin yüksek olmasını, öğretmenlik meslek bilgisi alanında yeterli olmayan öğretim elemanlarının derslere girmesini, öğretim elemanlarının aşırı kaygılı ve endişeli olmasını ve öğretim elemanlarının kendi kariyerlerinden başka bir şey düşünmemeleri olarak sıralamışlardır.

- Öğretim elemanları, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Öğrenciler” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükler olarak, öğretmen adaylarının genel kültür yönünden zayıf olmasını, fakülteye öğrenci kabulünde ÖSS dışında başka ölçütlerin olmamasını, akademik danışma ve destek hizmetlerinin yetersiz olmasını, öğretmen eğitimi konusunda öğrenci görüşlerinin alınmamasını ve öğrenciye ait bazı görev ve sorumlulukların öğretim elemanlarınca yapılmasını göstermişlerdir.
- Öğretim elemanları, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Tesis kütüphane ve donanım” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükler olarak; bina, derslik, laboratuvar, fiziksel altyapı ve araç-gereç yetersizliğini, teknolojik destek yetersizliğini, laboratuvar çalışmalarına önem verilmemesini, uygulamalı dersler için uygun ortamların olmamasını ve bilgi kaynaklarının yetersizliğini ve güncellenmemesini göstermektedirler.
- Öğretim elemanları, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Yönetim” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükler olarak, maddi kaynakların yetersizliği ve dengesiz dağılımını, fakülte-rektörlük ilişkilerinin kopuk olmasını, bölümler arasında eşitliğin sağlanamamasını, yöneticilerin eğitim fakültesi çıkışlı olmamasını, fakülte koşullarını iyileştirmeye yönelik çalışmaların olmamasını, yönetim ile öğretim elemanları arasında sağlıklı iletişimin olmamasını ve eğitim fakültelerindeki denetim yetersizliğini belirtmişlerdir.
- Öğretim elemanları, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Kalite güvencesi” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükleri; standart ve kalite kavramlarının bir tehdit olarak algılanması, program standartları geliştirme çalışmalarının bilimsel olmaması ve eğitim fakültelerinde akreditasyon çalışmalarının yapılmaması olarak belirtmişlerdir.

- Öğretim elemanları, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarından “Fakülte-okul işbirliği” alanındaki standartların geliştirilmesi çalışmalarında yaşanan güçlükler olarak, fakülte ile uygulama okulları arasında gerekli iletişimin sağlanamamasını, uygulama çalışmalarının yetersiz olmasını, uygulama okullarının tam denetlenememesini, YÖK ile MEB arasındaki görüş ayrılığının olmasını, okul koordinatörleri ve uygulama öğretmenlerinin olumsuz tutumlarını ve uygulamaya giden öğrencilere uygun ortamların sağlanamamasını göstermişlerdir.

Araştırmada ulaşılan bulgulara göre, eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartları genel olarak orta düzeyde gerçekleşmektedir. Öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında öğretmenlik uygulaması konusunda yapılan düzenlemeler ve paydaşların görev ve sorumluluklarının belirlenmesi “Fakülte-okul işbirliği” alanına ilişkin standartların eğitim fakültelerinde yeterli düzeyde gerçekleşmesine önemli katkı sağlamıştır. Öte yandan “Kalite güvencesi” alanına ilişkin uygulamaların çok yeni olması nedeniyle bu alandaki standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyi yetersizdir. Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin yönetici ve öğretim elemanı görüşlerine baktığımızda ise yöneticiler, görev ve sorumluluklarını dikkate alarak, “Öğretimin planlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi”, “Öğretim elemanları” ve “Yönetim” alanlarına ilişkin standartların fakültelerde gerçekleşme düzeyinin daha yüksek olduğunu belirtirken, “Öğrenciler”, “Tesis, kütüphane ve donanım”, “Kalite güvencesi” ve “Fakülte-okul işbirliği” alanlarındaki standartların eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi konusunda öğretim elemanları ile aynı görüşte olduklarını belirtmişlerdir. Öte yandan “Yüksek düzeyde gelişmiş” olan fakültelerde standartların gerçekleşme düzeyinin de yüksek olması beklenen bir durum olurken, “Orta düzeyde gelişmiş” fakültelerde standartların gerçekleşme düzeyinin “Düşük düzeyde gelişmiş” olan fakültelerden daha düşük olması düşündürücüdür.

5.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda geliştirilen öneriler, uygulamaya ve ileride yapılacak araştırmalara yönelik olmak üzere iki başlık altında verilmiştir:

5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Eğitim fakülteleri, alanında yetişmiş yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanına sahip olmalıdır. Yeterli sayıda yetişmiş öğretim elemanı olmadan yeni öğretmenlik programları açılmamalıdır.
- Eğitim fakültelerine, öğretmen olabilecek özelliklere sahip, yüksek motivasyonlu öğrenciler alınmalıdır. Bu amaçla, eğitim fakültelerine öğrenci seçmede ÖSS dışında, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği özellikleri ölçebilecek başka sınavlar da yapılabilir.
- Eğitim fakültelerinde teknik donanım, kütüphane, teknoloji merkezleri, atölye, laboratuvar ve derslikler yeterli olmalı ve kullanım amaçlarına uygun olarak donatılmalıdır.
- Eğitim fakültesi yöneticileri olanakların sunulması açısından bölümler arasında eşitliği sağlamalıdır. Bu amaçla, yöneticiler tüm bölümlerin sorunları ile ilgilenerek çözüm yolları önerebilirler.
- Eğitim fakülteleri, kalite güvencesi uygulamalarına ve bu uygulamalara ilişkin politikalara sahip olmalıdır. Bu amaçla fakülteler, kalite güvencesine ilişkin verileri, kalite ve verimliliği artırmak amacıyla kullanabilir.
- Eğitim fakülteleri, fakülte okul işbirliğine ilişkin sistematik yapıyı, değişimlere uyum sağlayacak şekilde düzenli olarak ve koşullara göre geliştirerek devam ettirmelidir.
- YÖK'ün yaklaşık on yıl önce geliştirdiği öğretmen eğitimi program standartları yeniden gözden geçirilerek günümüz koşullarına uygun hale getirilmelidir. Bu işlem, YÖK, MEB, eğitim fakülteleri ve öğretmen kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan bir kurul tarafından yapılmalıdır. Sürekli görev yapan özerk bu kurul (Standart Geliştirme Kurulu) sorumluluğunda, eğitim fakültelerinde her bir

öğretmenlik programı için alt kurullar oluşturulmalıdır. Standartlar yenilenirken, öğretmenlik programlarının özellikleri dikkate alınmalı, uygulayıcılara esneklik sağlayabilecek ve yeterli derecede yön verebilecek ifade düzeyleri oluşturulmalıdır.

- Yenilenen standartlar sürekli görev yapan özerk bir kurul tarafından düzenli olarak gözden geçirilmeli, gerekli değişiklikler yapılmalı ve güncellenmelidir. Bunun için toplumsal değişim ve gelişimlere yön veren yenilikler yakından izlenmeli ve program standartlarına yansıtılmalıdır.
- Eğitim fakültelerinin standartlara uygunluğunun değerlendirilmesi ve akreditasyonu için düzenli ve tarafsız bir değerlendirme sistemi oluşturulmalıdır. Fakültelerin akreditasyonu bağımsız ve kar amacı olmayan kurumlar üstü bir kurul tarafından yapılmalıdır. Böylece tarafsız bir değerlendirme sisteminin oluşturulmasına olanak sağlanabilir.
- Bu araştırma kapsamında yedi alan ve 106 standart maddesinden oluşan öğretmen eğitimi program standartlarının öğretim elemanı görüşlerine dayalı olarak hemen her standart alanın eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyinin yeterli düzeyde olmaması birer öneri niteliğinde değerlendirilmelidir. Eğitim fakültelerindeki öğretmen eğitimi program standartlarına ilişkin bu yetersizliklerin giderilmesi, standartlara uygunluğu açısından eğitim fakültelerinin etkin olarak akredite edilmesi ile sağlanabilir.

5.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Öğretmen eğitimi program standartlarını oluşturan yedi standart alanın her birinin eğitim fakültelerinde gerçekleşme düzeyi ayrı ayrı ve daha kapsamlı olarak araştırılabilir.

- Farklı araştırma desenleri kullanılarak eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının gerçekleştirme düzeyini standart göstergelerinden de yararlanılarak daha ayrıntılı olarak belirlemeye yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Eğitim fakültelerindeki öğretmenlik programlarının her biri için ayrı program standartları geliştirmeye yönelik program paydaşlarını kapsayan araştırmalar yapılabilir.
- Öğretmen eğitimi program standartlarının eğitim fakültelerinde uygulanması durumunda öğretmen eğitiminin kalite ve verimliliğine olan etkisini ortaya koyan eylem araştırmaları yapılabilir.
- Eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarının geliştirilmesi amacıyla, program değerlendirme standartları geliştirmeye yönelik araştırmalar yapılabilir.
- Eğitim fakültelerinde görevli öğretim elemanları, öğretmen eğitimi program standartları ve standartlara uygunluğu açısından öğretmen yetiştiren kurumların akreditasyonu konusunda çeşitli etkinliklerle bilgilendirilmelidir.

EKLER

EK 1
Araştırmanın Evreni

Eğitim Fakülteleri ve Bağlı Oldukları Üniversiteler	Fakülte Öğretim Elemanı Sayısı	Gönder. Anket Sayısı	Araştırmaya Katılan		(Dönen Toplam)
			Araştırmaya Anket Sayısı) Yönetici	Öğretim Elemanı	
1. Abant İ. B. Ü. Eğitim Fak.	109	36	--	--	--
2. Adnan M. Ü. Eğitim Fak.	33	13	4	7	11
3. Afyon K. Ü. Eğitim Fak.	16	10	3	6	9
4. Akdeniz Ü. Eğitim Fak.	23	10	3	4	7
5. Anadolu Ü. Eğitim Fak.	136	50	12	37	49
6. Atatürk Ü. K. K. Bekir Eğt. F	156	55	8	24	32
7. Atatürk Ü. Ağrı Eğitim Fak.	42	15	--	--	--
8. Atatürk Ü. Erzincan Eğt. Fak.	32	15	3	7	10
9. Balıkesir Ü. Eğitim Fak.	57	20	--	--	--
10. Boğaziçi Ü. Eğitim Fak.	58	20	5	10	15
11. Celal Bayar Ü. Eğitim Fak.	55	20	--	--	--
12.Cumhuriyet Ü.Eğitim Fak.	30	12	4	4	8
13.Çanakkale O.M. Ü. Eğt. Fak.	79	30	7	14	21
14.Çukurova Ü. Eğitim Fak.	74	25	7	16	23
15.Dicle Ü. Z.Gökalg Eğt. Fak.	69	25	8	14	22
16.Dicle Ü.Siirt Eğitim Fak.	31	13	3	7	10
17.Dokuz Eylül Ü. Eğitim Fak	185	60	8	27	35
18.Ege Ü. Eğitim Fak.	29	12	7	3	10
19.Erciyes Ü. Eğitim Fak.	20	12	3	4	7
20.Fırat Üniversitesi Eğt. Fak.	26	12	6	4	10
21.Gazi Ü. Gazi Eğt. Fak.	298	100	--	--	--
22.Gazi Ü.Kastamonu Eğt. Fak.	58	20	5	13	18
23.Gazi Ü. Kırşehir Eğt. Fak.	76	25	7	12	19
24.G.antepe Ü.Adiyaman E.F	18	10	--	--	--
25.Gaziosmanpaşa Ü. Eğt Fak.	28	15	8	3	11
26.Hacettepe Ü. Eğt. Fak.	105	35	5	15	20
27.İnönü Ü. Eğitim Fak.	92	35	7	23	30
28.İstanbul Ü. Eğitim Fak.	39	15	4	6	10
29.Kafkas Ü. Eğitim Fak.	17	10	3	6	9
30.K. Teknik Ü. Fatih Eğt. Fak.	106	35	9	13	22
31.K. Teknik Ü.Giresun Eğt. Fak	42	15	3	8	11
32.K. Teknik Ü.Rize Eğt. Fak.	17	10	3	6	9
33.Kırıkkale Ü. Eğitim Fak.	18	10	3	6	9
34.Kocaeli Ü. Eğitim Fak.	17	10	2	6	8
35.Marmara Ü. Eğitim Fak.	145	50	8	24	32
36.Mersin Ü. Eğitim Fak.	18	12	4	7	11
37.Muğla Ü.Eğitim Fak.	39	15	--	--	--
38.Mustafa Kemal Ü. Eğt. Fak.	37	13	--	--	--
39.Niğde Ü. Eğitim Fak.	53	20	6	8	14

EK 1_Devam

Eğitim Fakülteleri ve Bağlı Oldukları Üniversiteler	Fakülte Öğretim Elemanı Sayısı	Gönder. Anket Sayısı	Araştırmaya Katılan (Dönen Anket Sayısı)		Toplam
			Yönetici	Öğretim Elemanı	
40.Ondokuz Mayıs Ü. Eğt. Fak.	115	40	6	15	21
41.19 Mayıs Ü. Amasya Eğt.Fak.	48	17	5	9	14
42.ODTÜ Eğitim. Fak.	68	25	6	9	15
43Pamukkale Ü.Eğt. Fak.	93	35	5	25	30
44.Sakarya Ü. Eğitim Fak.	40	15	--	--	--
45.Selçuk Ü. Eğitim Fak.	119	40	8	25	33
46.S.Demirel Ü. Burdur Eğt.Fak.	64	35	10	22	32
47.Trakya Ü. Eğitim Fak.	49	25	5	12	17
48.Uludağ Ü. Eğitim Fak.	130	40	5	13	18
49.Yüzüncü Yıl Ü. Eğitim Fak.	50	20	6	10	16
50. Z. Karaelmas Ü. Eğitim Fak.	14	10	--	--	--
Toplam	3272	1196	223	485	708

EK 2
Öğretim Elemanları İçin Veri Toplama Aracı

**EĞİTİM FAKÜLTELERİNDE ÖĞRETMEN EĞİTİMİ PROGRAM
STANDARTLARININ GERÇEKLEŞEME DÜZEYİNİ BELİRLEME ANKETİ**

Sayın Öğretim Elemanı;

Bu anket, “Eğitim Fakültelerinde Öğretmen Eğitimi Program Standartlarının Gerçekleşme Düzeyi” konulu araştırmaya gerekli verileri sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgileriniz ile ilgili sorular, ikinci bölümde ise, Yükseköğretim Kurulu’nun öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında akreditasyon amaçlı olarak geliştirdiği öğretmen eğitimi program standartlarını* içeren maddeler yer almaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda sizden bu standartların fakültenizde gerçekleşme düzeyine ilişkin görüşünüzü belirtmeniz istenmektedir.

Görüşleriniz öğretmen eğitimi program standartlarının sonraki uygulamaları açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, anket maddeleri için verilen seçeneklerden görüşlerinize en uygun olanını işaretlemeniz ve anketin tüm bölümlerini eksiksiz doldurmanız araştırmanın amacına ulaşılmasında önemli katkı sağlayacaktır. Toplanan veriler, gizli tutulacak ve araştırmanın amacı dışında hiçbir şekilde kullanılmayacaktır.

İlgi ve katkılarınız için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Arş. Gr. Abdullah ADIGÜZEL

Anadolu Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Bölümü

Eğitim Programları ve Öğretim ABD

e.mail: abduhadig@anadolu.edu.tr

Tel: 0 222 335 05 81/35 32

*Bu araştırmada **STANDART**, “Öğretmen eğitimi programlarının, nitelikli öğretmenler yetiştirmesini sağlamak için yerine getirilmesi gereken asgari özellikler” olarak tanımlanmaktadır.

EK 2_Devam

I. BÖLÜM
KİŞİSEL BİLGİLER

Bu bölümde kişisel durumunuzla ilgili sorular yer almaktadır. Bu sorulara ilişkin yanıtlarınızı uygun seçeneği (X) işaretiyle işaretleyerek ve istenen bilgileri yazarak belirtiniz.

1. Cinsiyetiniz:	☐ Kadın	☐ Erkek
2. Görev yaptığınız		
üniversite	:	
fakülte	:	
bölüm	:	
anabilim dalı	:	
3. Unvanınız:	☐ Profesör	☐ Doçent
	☐ Öğretim Gör.	☐ Yardımcı Doçent
	☐ Okutman	
4. Meslek kıdeminiz:	☐ 1–5 Yıl	☐ 6–10 Yıl
	☐ 11–15 Yıl	☐ 16–20 Yıl
		☐ 21 ve üzeri
5. Yönetim göreviniz	☐ Dekan	
	☐ Dekan Yardımcısı	
	☐ Bölüm Başkanı	
	☐ Bölüm Başkan Yardımcısı	
	☐ Anabilim Dalı Başkanı	
	☐ Diğer	
	☐ Yönetim görevim yok	

EK 2_Devam

II. BÖLÜM ÖĞRETMEN EĞİTİMİ PROGRAM STANDARTLARI

Bu bölümde, 1998–99 öğretim yılından itibaren uygulamaya konulan öğretmen eğitiminde yeniden yapılanma kapsamında, Yükseköğretim Kurulu tarafından akreditasyon amaçlı olarak geliştirilen öğretmen eğitimi program standartları maddeler biçiminde verilmektedir. Gözlemlerinize dayalı olarak size göre bu standartların fakültenizde ne düzeyde gerçekleştiğini, ilgili maddenin karşısındaki uygun seçeneği (X) işareti ile işaretleyerek belirtiniz.

	Tamamen	Oldukça Çok	Biraz	Çok Az	Hiç Gerçekleşmiyor
I. Öğretimin Planlanması, Uygulanması ve Değerlendirilmesine İlişkin Standartlar					
1.Öğretim elemanlarının; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi					
2.Öğretim elemanlarının derslere gerekli hazırlıkları yaparak girmesi ve sınıf yönetimini başarılı bir şekilde uygulaması					
3.Öğretim elemanlarının derslerde öğretim teknolojilerini etkili şekilde kullanması					
4.Öğretim elemanlarının derslerin amaçlarına uygun etkili öğretim yöntemlerini kullanması					
5.Öğrencilerin; fakülte eğitim programı, öğretim programı ve yürütülmekte olan ders programları arasındaki ilişkiyi açıklayabilmesi					
6.Öğrencilerin yaptıkları çalışmaların öğretim programı ve ders planlarına uygun olması					
7.Öğrencilerin, alanları ile ilgili yeterli bilgi düzeyine ulaşması					
8.Öğrencilerin, çocukların nasıl geliştikleri ve öğrendikleri hakkında yeterli düzeyde öğretmenlik meslek bilgisine sahip olması					
9.Öğrencilerin çeşitli sınıf yönetimi tekniklerini etkili olarak kullanabilmesi					
10.Öğrencilerin, uygulanan öğretim programı ve öğrenci özelliklerine uygun olarak dersleri planlayabilmesi					
11.Öğrencilerin, değişik konuların öğretiminde çeşitli öğretim yöntemlerini kullanabilmesi					
12.Öğrencilerin ölçme, değerlendirme ve dönüt ilkeleri hakkında istenilen bilgi düzeyine ulaşması					
13.Öğrenci performansının geliştirilmesi için mikro-öğretim yöntemlerinin kullanılması					
14.Fakültenin öğrencilere, öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik olanaklar sunması					
15.Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirmeye ilişkin yöntemlerin, derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi					
16.Öğrencilere performansları hakkında dönüt verilmesi ve gelişmeleri yönünde destek sağlanması					

EK 2_Devam

	Tamamen	Oldukça Çok	Biraz	Çok Az	Hiç Gerçekleşmiyor
17.Dönütlerin yeterince ayrıntılı olması ve öğrencileri yararlı kaynaklara yönlendirmesi					
18.Öğretme-öğrenme yaklaşımlarının öğretim programlarında yer alan derslerin amaçlarına uygun olarak seçilmesi					
19. Derslerin, öğretim programına ve ders planlarına uygun olarak yürütülmesi					
II. Öğretim Elemanlarına İlişkin Standartlar					
20.Derslerin verilmesi, öğrencilere danışmanlık ve gerekli desteğin sağlanması için yeterli sayıda öğretim elemanının olması					
21.Öğretim elemanlarının akademik hazırlık, öğretmenlik becerisi ve uygulama çalışmalarında deneyim kazanmış olması					
22.Öğretim elemanlarının öğrettikleri dersler alanında en az yüksek lisans derecesine sahip olması					
23.Öğretim elemanlarının bilgiye ulaşmak için internet kaynaklarını ve kütüphaneyi etkin biçimde kullanması					
24.Öğretim elemanlarının haftalık ders yükünün, araştırma ve yayın yapma gibi bilimsel çalışmalar ile danışmanlık hizmetlerini engellemeyecek düzeyde olması					
25.Öğretim elemanlarına verilen ek görevlerin mesleki gelişim için gerekli zamanı ayırmalarına engel olmaması					
26.Yeni öğretim elemanlarının kendileri için var olan mesleki gelişim olanakları hakkında bilgilendirilmesi					
27.Öğretim elemanlarının mesleki gelişim programlarına katılması ve program sonrası uygun sorumluluklar alması					
28.Öğretim elemanlarının uzmanlık alanlarındaki gelişmelerden haberdar edilmesi					
29.Öğretim elemanlarının mesleki gelişimlerini eğitim programı uygulamalarına yansıtması					
30.Öğretim elemanlarının fakülteyi geliştirme çalışmalarına etkin olarak katılması					
31.Öğretim elemanlarının fakültede düzenlenen çeşitli etkinliklere (sosyal, kültürel, bilimsel vb.) katılması					
32.Öğretim elemanlarına verilen görevlerin, kişisel ilgi alanları ve yeteneklerinden yararlanılacak şekilde çeşitlilik göstermesi					
33.Öğretim elemanlarının araştırma ve program geliştirme çalışmaları ile ilgili sorumluluklar üstlenmesi					
34.Öğretim elemanlarının sınıf, laboratuvar ve diğer öğretim ortamlarında yaptıkları etkinliklerin derslerin amaçları ile ilgili olması					

EK 2_Devam

	Tamamen	Oldukça Çok	Biraz	Çok Az	Hiç Gerçekleşmiyor
35.Öğretim elemanlarının derslerinde çeşitli öğretme öğrenme yöntemlerini kullanarak öğrencilerin yeterliklerinin gelişmesine katkı sağlaması					
36.Öğretim elemanlarının öğretim ortamları dışında öğrenme amaçlı etkinlikler düzenlemesi ya da bu tür etkinliklere katılması					
37.Öğretim elemanlarının yaptıkları araştırmaların süreli eğitim yayınlarında ve/ve ya kitaplarda yayınlanması					
38.Öğretim elemanlarının yaptıkları araştırma ve yayınların öğretim alanına yenilik getirmesi					
III. Öğrencilere İlişkin Standartlar					
39.Öğrencilerin fakülte programında başarılı olmalarını sağlayacak akademik yeterliklere sahip olması					
40.Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olarak yeterli düzeyde istekli olması					
41.Öğrencilere sunulan akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin, öğrencilerin öğretmenlik mesleği ile ilgili bilinç kazanmalarını sağlayacak nitelikte olması					
42.Öğrencilerin programı bırakma ve/ve ya devamsızlık oranlarının düşük olması					
43.Öğrencilerin kendilerine sağlanan destek, akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinden memnun olması					
44.Maddi durumu iyi olmayan öğrencilere sosyal yardım yapılması					
45.Programı tamamlayan öğrencilerin mezuniyetten sonra öğretmen olması veya öğretmen olmak istemesi					
46.Öğretim elemanlarının, eğitimlerinin son yılında öğrencilerle çalışarak, onların öğretmen olma yolunda planlarını belirlemelerine yardım etmesi					
IV. Tesisler, Kütüphane ve Donanıma İlişkin Standartlar					
47.Dersliklerin, programda öngörülen derslerin yürütülmesi için yeterli sayıda olması					
48.Derslik başına düşen öğrenci sayısının dersin özelliğine göre ideal düzeyde olması					
49.Dersliklerde öğretme-öğrenme sürecini etkileyen çevresel faktörlerin (ışık, ısı, havalandırma, gürültü, v.b) uygun olması					
50.Dersliklerde donanım düzeninin farklı öğretim yöntemlerinin uygulanması için gerekli fiziksel esnekliğe sahip olması					
51.Dersliklerde uygun öğretim yöntemlerinin uygulanması için teknolojik alt yapının yeterli olması					

EK 2_Devam

	Tamamen	Oldukça Çok	Biraz	Çok Az	Hiç Gerçekleşmiyor
52.Kütüphanedeki kitap ve süreli yayın sayısının programı desteklemeye yeterli olması					
53.Kütüphanenin genel başvuru koleksiyonunun, eğitimle ilgili materyalleri ve alan eğitimine ilişkin materyalleri içermesi					
54.Öğrencilere kütüphanenin etkin kullanımı konusunda yeterli rehberlik hizmetinin sağlanması					
58.Bina ve dersliklerin, eğitim programlarının etkin biçimde uygulanmasını sağlayacak fiziksel ve teknik alt yapıya sahip olması					
59.Bina ve dersliklerde olası tehlike ve kazalara karşı gerekli önlemlerin alınmış olması					
60.Öğretim elemanlarına çalışma odası ve görevlerini etkin biçimde yerine getirmeleri için gerekli donanımın sağlanması					
61.Kütüphanenin; faks, fotokopi, video, kaset ve benzeri donanımlarının öğretim elemanlarının kullanımına açık olması					
62.Öğretim amaçlı ortamların ve dersliklerin iyi düzenlenmiş olması ve öğrencilerin doğru ortamlarda eğitiliyor olması					
63.Öğrencilerin kendi eğitsel amaçları doğrultusunda fakültenin derslik ve donanımlarından yararlanması					
64.Öğrencilerin öğretim amaçlı materyal hazırlamada bilgisayar laboratuvarlarından yararlanması					
65.Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerini gerçekleştirebilmeleri için fakülte tesislerinden yararlanması					
66.Öğrencilerin çeşitli öğretim araç ve gereçlerini ders işlerken etkin olarak kullanabilmesi					
67.Öğrencilerin ders, ödev ve proje çalışmalarıyla ilgili bilgi kaynaklarına nasıl erişeceğini bilmesi ve bu kaynaklardan yararlanması					
V. Yönetime İlişkin Standartlar					
68.Fakülte organlarında bölümlerin dengeli biçimde temsil edilmesi					
69.Fakültede yazılı ve sözlü etkin bir iletişim ağının olması					
70.Fakültenin yazılı olarak ortaya konmuş bir misyona sahip olması					
71.Fakülte misyonunun yönetim ve öğretim elemanları tarafından paylaşılması					
72.Fakültede lisans programlarının ve derslerin amaçlarının fakülte misyonu ile tutarlı olması					
73.Yönetim birimlerinin düzenli olarak toplanması ve işbirliği içinde çalışması					
74.Karar sürecine ilgili tüm birimlerin katılması ve uygulamayı desteklemesi					

EK 2_Devam

	Tamamen	Oldukça Çok	Biraz	Çok Az	Hiç
75.Öğretim elemanlarının kendi görüşlerini aktarabilmesi ve alınan kararlar konusunda yeterince bilgilendirilmesi					
76.Yönetimin alınan kararların uygulanmasını ve gelişimini izlemesi					
79.Yönetimin, öğretmen eğitimini geliştirmek için öncelikler ortaya koyması ve bu önceliklerin öğretim elemanlarınca desteklenmesi					
80.Fakülte yönetiminin öğretmen eğitimi araştırmalarına ve projelerine öncelik ve destek vermesi					
81.Fakültenin ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşlarla öğrenci ve öğretim elemanı değişim programlarının olması					
82.Fakültenin ulusal ve uluslararası resmi veya özel kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalarının olması					
83.Yönetimin yeterli sayıda nitelikli öğretim elemanlarını fakülteye çekebilmesi ve fakültede tutabilmesi					
84.Yönetim ve destek personelinin yeterli olması ve birimler arasında dengeli dağılımın olması					
85.Yönetimin, bölümlerin gelişmesine eşit olarak destek vermesi					
86.Yönetimin fakülteyi geliştirmek için çeşitli kaynaklardan gelir sağlaması					
VI. Kalite Güvencesine İlişkin Standartlar					
87.Fakültenin kalite güvencesi konusunda bir politikasının olması ve buna uygun uygulama yöntemlerinin olması					
88.Tüm öğretim elemanları ve öğrencilerin bu politika ve uygulama yöntemlerinden haberi olması					
89.Öğretim elemanlarının seçimi, yükseltilmesi, gelişimi ve izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması					
90.Öğretme-öğrenme süreçlerinin değerlendirilmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması					
91.Öğrencilerin akademik gelişimlerinin ve öğretmenlik becerilerinin izlenmesi konularında kalite güvencesi politikalarının kullanılması					
92.Öğretmenlik uygulaması sonuçlarının olması ve bunların kalite güvencesi politikalarına göre değerlendirilmesi					
93.Fakültede kalite güvencesine yönelik bulgularının olması ve bunların kullanımına yönelik çalışmaların yapılması					
94.Öğretim elemanı ve öğrencilerin kalite güvencesi bulgularına göre yönlendirilmesi					
95.Fakültede öğretme-öğrenme süreçlerinin kalite güvencesi bulgularının ışığında düzeltilmesi ve geliştirilmesi					
96.Fakülte düzeyinde, öğretim elemanlarına, öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin bir veri tabanının bulunması					
97.Mezunları izleme çalışmalarının olması ve bu çalışmalardan elde edilen verilerin sisteme yansıtılması					

EK 2_Devam

	Tamamen	Oldukça Çok	Biraz	Çok Az	Hiç Gerçekleşmiyor
VII. Fakülte-Okul İşbirliğine İlişkin Standartlar					
98. Öğrencilerin, yönetsel düzenlemeleri ve bunların kendilerini nasıl etkileyeceğini bilmesi					
99. Uygulama okulunda yapılacak görevlerin, uygulama okulu ve fakülte'deki ilgili kişilere zamanında dağıtılması					
100. Her bir uygulama okulu için okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamasını içeren bir etkinlik planının geliştirilmiş olması					
101. Öğrencilerin uygulama okullarına yerleştirilmesinde uygulama öğretmeni-öğretmen adayı oranının dikkate alınması					
102. Fakülte uygulama öğretim elemanlarının görevlerini bilmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi					
103. Uygulama okulu öğretmenlerinin görevlerini bilmesi ve sorumluluklarını yerine getirmesi					
104. İlgili tüm tarafların işbirliği ile öğretmenlik uygulamaları için eğitsel koşulların ve ortamların sağlanması					
105. Öğretmenlik uygulamasının, öğretmen adayının eğitim gördüğü programa, konu alanına ve yaş grubuna uygunluğunun sağlanması					
106. Uygulama okulu ve öğretmenlerinin nicelik ve nitelik olarak yeterli olması ve belirlenen ölçütlere göre seçilmesi					

107.Sizce eğitim fakültelerinde öğretmen eğitimi program standartlarını geliştirmek için neler yapılabilir? (*Lütfen yazınız*)

1.

2.

3.

108.Fakültenizde öğretmen eğitimi program standartlarını geliştirmeye yönelik çalışmalarda ne tür güçlükler yaşanmaktadır? (*Lütfen yazınız*)

1.

2.

3.

EK 3

Eğitim Fakültelerinin Gelişmişlik Sıralaması

Eğitim fakültelerinin öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı, öğretim elemanı başına düşen yayın sayısı ve ÖSS taban puanları ortalamasına göre sıralaması
(Gelişmişlik Kat Sayısı-GKS)

	Öğretim Üyesi Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğrenci/Öğretim Üyesi Oranı	Öğretim Elemanı sayısı	Yayın Sayısı	Yayın/Öğretim Elemanı Oranı	Tüm Bölümlerin Taban puan Ortalaması	Öğrenci/Öğretim Üyesi	Öğretim Elemanı/Yayın	Taban puan	Ortalama GKS.
O.D.T.Ü. Eğt. Fak.	50	1851	37.02	68	25	0,37	355,925	3	2	2	2,33
Akdeniz Ü. Eğt. Fak.	16	209	13	23	6	0,26	347,079	1	7	3	3,67
Hacettepe Ü. Eğt. Fak.	75	4005	53.4	105	22	0,21	342,676	7	8	4	6,33
Erciyes Ü. Eğt. Fak.	14	534	38.14	20	7	0,35	332,633	4	3	15	7,33
Boğaziçi Ü. Eğt. Fak.	30	1558	51.93	58	6	0,1	364,308	6	16	1	7,67
Anadolu Ü. Eğt. Fak.	74	3009	40.66	136	10	0,07	337,417	5	21	7	11,00
Fırat Ü. Eğt. Fak.	22	1008	45.82	26	10	0,38	323,662	8	1	26	11,67
Dokuz Eylül Ü. Eğt. Fak.	114	7727	67.78	185	8	0,04	341,706	9	26	6	13,67
Kocaeli Ü. Eğt. Fak.	11	1072	94.73	17	3	0,18	335,058	20	10	11	13,67
Ege Ü. Eğt. Fak.	16	968	60.5	29	1	0,03	342,154	10	30	5	15,00
Ata. Ü. K. Kbekir Eğt.Fak.	138	9365	67.86	156	30	0,19	324,07	12	9	25	15,33
Mersin Ü. Eğt. Fak.	9	1100	122.22	18	5	0,28	335,201	32	6	10	16,00
19 Mayıs Ü. Eğt. Fak.	58	5718	98.59	115	12	0,1	332,676	21	17	14	17,33
İnönü Ü. Eğt. Fak.	51	5243	102.80	92	8	0,09	333,651	23	19	13	18,33
İstanbul Ü. Eğt. Fak.	22	2050	93.18	39	2	0,05	334,017	18	25	12	18,33
Kırıkkale Ü. Eğt. Fak.	11	1034	94	18	6	0,33	322,293	19	4	32	18,33
Uludağ Ü. Eğt. Fak.	55	4754	86.44	130	4	0,03	336,155	17	31	8	18,67
Ata. Ü. Erzincan Eğt. Fak.	34	2693	79.21	32	10	0,31	319,318	15	5	37	19,00
Gaziosmanpaşa Ü. Eğt.Fak	3	331	110.33	28	4	0,14	326,773	25	11	22	19,33
Adnan M. Ü. Eğt. Fak.	18	532	29.55	33	1	0,03	323,2	2	29	30	20,33
Selçuk Ü. Eğt. Fak.	68	8800	129.41	119	16	0,13	329,075	33	12	21	22,00
Çukurova Ü. Eğt. Fak.	51	4084	80.08	74	2	0,03	330,28	16	34	16	22,00
Pamukkale Ü.Eğt. Fak.	52	3742	71.96	93	3	0,03	325,167	13	32	23	22,67
Marmara Ü. Eğt. Fak.	73	8019	109.85	145	2	0,01	335,412	24	37	9	23,33
Gazi Ü.Kastamonu Eğt. Fa	29	3448	118.90	58	7	0,12	323,506	28	14	28	23,33
Yüzüncü Yıl Ü. Eğt. Fak.	26	3034	116.69	50	6	0,12	323,385	27	15	29	23,67
Cumhuriyet Ü.Eğt. Fak.	17	2076	122.12	30	2	0,07	330,172	31	23	17	23,67
Dicle Ü. Z.Gökalp Eğt. Fa	38	3759	98.92	69	7	0,1	321,489	22	18	33	24,33
Kafkas Ü. Eğt. Fak.	8	918	114.75	17	2	0,12	321,418	26	13	34	24,33
Afyon K. Ü. Eğt. Fak.	11	731	66.45	16	1	0,06	318,87	11	24	38	24,33
K. Tek. Ü. Fatih Eğt. Fak.	38	6449	169.71	106	8	0,08	329,088	38	20	20	26,00
Çanakkale O.M.Ü. Eğt. Fa	33	4455	135	79	3	0,04	329,851	34	27	18	26,33
Gazi Ü. Kırşehir Eğt. Fa	29	3450	118.96	76	5	0,07	322,677	29	22	31	27,33
M.A.Ersoy Ü. Burdur E.F.	28	3343	119.39	64	2	0,03	329,583	30	33	19	27,33
Trakya Ü. Eğt. Fak.	28	2107	75.25	49	0	0	320,509	14	39	35	29,33
Niğde Ü. Eğt. Fak.	23	3128	136	53	2	0,04	323,51	35	28	27	30,00
Amasya Ü. Eğt. Fak.	23	3337	145.09	48	1	0,02	324,579	37	36	24	32,33
Rize Ü. Eğt. Fak.	4	558	139.5	17	0	0	317,306	36	38	40	38,00
Dicle Ü.Siirt Eğt. Fak.	4	2339	584.75	31	1	0,03	317,411	40	35	39	38,00
Giresun Ü. Eğt. Fak.	9	1843	204.78	42	0	0	320,092	39	40	36	38,33

KAYNAKÇA

- Abdal-Haqq, I. "Professional Standards Development Teacher Involvement". ERIC Digest, No: ED383693, Virginia: Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1995.
- Adem, Mahmut. **Demokratik, Laik ve Çağdaş Eğitim Politikası**. Ankara: Şafak Matbaacılık, 1995.
- Alberg, M.S. "**a Study of Organizatinal Leadership: New Stanhdards and Changing Roles for the Principalsip. Doctoral Dissertation**", Memship State University, 2000.
- Allen, Edgar. "The Relationship of The Ncate Standards to The Accreditation Decision Roland". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Virginia: Virginia Polytechnic Institute and State University, 1987.
- Altunışık, Remzi, Recai Coşkun, Serkan Bayraktaroğlu ve Engin Yıldırım. **Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri "SPSS UYGULAMALARI"**. Dördüncü Baskı. Sakarya: Sakarya Kitapevi, 2005.
- Akyüz, Yahya. **Türk Eğitim Tasrihi "Başlangıçtan 1988'e"**. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 1988.
- Aktan, C. Can. "Üniversitelerde Standardizasyon ve Akreditasyon". 2005. Internet adresi: <http://www.canaktan.org/egitim/universite-reform/standard.htm>. Erişim tarihi: 28.04.2006.
- Ann, Bradley. "New Staff Development Standards Issued", **Reading Today**.19, 3: 17–21, 2002.
- Arthur E Wise, Jane A Leibbrand. "Standards and Teacher Quality, Bloomington", **Phi Delta Kappan**. 81, 8: 612, 2000.

- Avcı, S. “TS-ISO 9000 Kalite Güvencesi Sistem Standartlarının Hizmet Sektörü ve Eğitimdeki Uygulamaları”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1996.
- Baltacı, Resul. “Eğitim Fakültelerindeki Öğretim Elemanlarının Öğretmen Eğitiminde Akreditasyon Konusundaki Algıları”. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2002.
- Balcı, Ali. **Sosyal Bilimlerde Araştırma. Yöntem Teknik ve İlkeler.** Üçüncü Baskı. Ankara: PegemA Yayıncılık, 2001.
- Baksan, Gülsüm. “Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Yetiştirmede Yeniden Yapılanma”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.** 20: 16–25, 2001.
- Basinger, Julianne. “Teaching Accreditor Issues New Standards”, **The Chronicle of Higher Education.** 46, 46:12–16, 2000.
- Baştürk, Mehmet ve Fatma Yücel. “Eğitimde Yeni Yönelimler ve Öğretmen Adaylarının Kaliteli Eğitimden Beklentileri”, **XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri.** Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2004.
- Beydoğan, Ömer ve Gürbüz Ocak. “İlköğretim Okulları 3. Sınıf Hayat Bilgisi Dersi İçerik Standartlarının Öğretmen Görüşlerine Göre Bazı Değişkenler Açısından Yeterlik Düzeyi – Standart Belirleme Erzurum Örneği”, **Milli Eğitim Dergisi.** 165: 124–149, 2005.
- Binbaşıoğlu, Cavit. **Türkiye’de Eğitim Bilimleri Tarihi.** İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1995.
- Bundy, Alan. Australian and New Zealand Information Literacy Framework: Principles, Standards and Practice. Second Edition. Australian and New Zealand Institute for Information Literacy, 2004.

Brenton, Doecke. "Accomplished Story telling: English Teacher Write About Their Professional Lives (The Standards for Teachers of English Language and Literacy in Australia Project)", **Teacher and Teaching: Theory and Practice**. 10: 3–5, 2004.

California Commission on Teacher Credentialing Draft Document. 2001. "Final Draft Standards of Quality and Effectiveness for the Subject Matter Requirement for the Multiple Subject Teaching Credential", Internet adresi: <http://www.ctc.ca.gov/gov/aboutctc/agandas/agandas/september-2001>, Erişim tarihi: 20.01.2005.

Can, Abdullah. "İngilizce Öğretmeni Yetiştirme Programının Kazandırdığı Konu Alanı Öğretmen Yeterliklerinin Standartlara Göre Değerlendirilmesi". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2005.

Carr, Judy F. and Douglas E. Haris. "Succeeding With Standards: Linking Curriculum, Assessment, and Action Planing". Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development, Alexandria, 2001.

Catherine, S. A. "Perceptions of Parent Teacher Organization Presidents Regarding State Standards for Accrediting Schools". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Washington: The George Washington University, 2002.

Chen, S. W. "The Perceptions of Administrators in Teacher Training Institutions Relative To Evaluation Standards for Teacher Education Programs in The Republic of China, Taiwan". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Chicago: Illinois State University, 1991.

Colleen, Liston. **Managing Universities and College: Guides to Good Praticce; QUALITY AND STANDARDS**. Buckingham-Philadelphia: Open University Press, 1999.

Conley, David. "Performance Standards", **OSSC Bulletin**. 40, 3: 8–33, 1997.

Council of International Schools CIS. CIS/NEASC Standards and Indicators From the Guide to School Evaluation and Accreditation. 2003. Internet adresi: <http://www.cois.org/Accreditation/7thstandards.html>. Erişim tarihi: 20.01.2005.

Dale, M. "Perceptions of Virginia Education Association Teacher Representatives on The Accreditation Standards for Public Schools in the Commonwealth of Virginia Kelly". Yayınlanmamış Doktora Tezi. George Washington University. 2002.

Değirmencioğlu, Coşkun. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Editör: Leyla Küçükahmet. Geliştirilmiş 2. Baskı. İstanbul: Alkım Yayınevi, 1999.

Dobbs, Wiley J. "Implementing The State Standards for Student Achievement: Superintendent Perspectives". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Idaho: University of Idaho, 2004.

DOE Standards. Training Accreditation Program Standards: Requirements and Guidelines. Internet adresi: <http://www.oh.doe.gov/teachstds/standards/std1077/std/077.pdf>. 2002. Erişim tarihi: 20.02.2005.

Doolan, Edward J. "Systemic Change and Standards-Based Reform: An Historical Policy Analysis of Educational Policy Formation In New Jersey". Yayınlanmamış Doktora Tezi. New Jersey: Rutgers The State University of New Jersey - New Brunswick, 2002.

Edelfelt, Roy A ve James D. Raths. **a Brief History of Standards in Teacher Education**. Reston, Virginia: Association of Teacher Educators, 1998.

Ekiz, Durmuş. **Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş**. Ankara: Anı Yayıncılık, 2003.

- Erişen, Yavuz. “Öğretmen Yetiştirme Programlarına İlişkin Kalite Standartlarının Belirlenmesi ve Fakültelerin Standartlara Uygunluğunun Değerlendirilmesi”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.
- Erişti, Bahadır. “Avrupa Kalite Yönetimi Vakfı Mükemmellik Modelinin Eğitim Fakülteleri İçin Uyarlaması”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2004.
- Etem, Özdemir ve Ayşe Korkmaz. **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Editör: Leyla Küçükahmet. Geliştirilmiş İkinci Baskı. İstanbul: Alkım Yayınevi, 1999.
- Fitzpatrick, Jody J, James R. Sanders and Blaine R. Worthen. **Program Evaluation-Alternative Approaches and Practical Guidelines**. Pearson Publishing, 2004.
- Francis, M. “Perceptions of Superintendents Relating to State Standards for Accrediting Schools (Virginia)”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Washington: The George Washington University, 2002.
- Hakan, Ayhan. **Eğitim Önlisans Programının Değerlendirilmesi**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, 1991.
- Hebel, M. T. “An Analysis of The Evaluation Practices of Ncate-Accredited Teacher Education Institutions: Utilizing The Context, Input, Process, and Product Evaluation Model”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Chicago: Educatd Northern Illinois University, 1987.
- Henderson, Martha, V. Scheffler and Anthony J. “New Literacies, Standards, and Teacher Education” , **Education**. 124; 2, 390–396, 2003.
- Hesapçioğlu, Muhsin, Ayşen Bakioğlu ve Resul Baltacı. “Öğretmen Eğitiminde Sorumluluk ve Akreditasyon”, (**Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**), **Eğitim Bilimleri Dergisi**, 1:146–159, 2001.

- Jennings, L. “CPerceptions of Principals Relating to State Standards for Accrediting Schools (Virginia)”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Washington: The George Washington University. 2002.
- Jerry, Odland. “New National Standards for Elementary Teacher Preparation Approved”, **Childhood Education**. 76, 4: 224–228, 2000.
- Jones, Mary C. “The Attitudes of Intermediate School-Teachers Toward The California Mathematics Content Standards”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. San Francisco: University of San Francisco, 2005.
- Judith, L. “Attitudes of Principals Toward Virginia's Standards of Accreditation and Standards of Learning Policies”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Virginia: University of Virginia, 2004.
- Geoffrey, F.D. **Developing Quality Systems in Education**. Great Britain: Ruutledge, 2000.
- Gültekin, Mehmet. “Eğitim Fakülteleri Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi Kapsamında İlköğretime Öğretmen Yetiştirme”, **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 1–2,12: 49–65, 2002.
- Günçer, Barbaros ve ötekiler. **Türkiye’de Öğretmen Eğitiminde Standartlar ve Akreditasyon**. Ankara: YÖK Yayınları, 1999.
- Gürşimşek, Işık. “Öğretmen Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 14: 25–28,1998.
- Green, Howard. **Professional Standards for Teacher&School Leaders**. New York: Routledge Falmer, 2004.
- Karakaş, Mehmet. “Modernleşme Açısından Köy Enstitüleri’nin İşlevselliği Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme”, **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**. 2, 1: 145–160, 2000.

Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Onbeşinci Baskı. Ankara: Nobel Yayınları, 2005.

Kavak, Yüksel. “**Öğretmen Eğitiminde Akreditasyon Denemesi**” **Eğitim Bilimleri Bakış Açısıyla Eğitim Fakülteleri ve Akreditasyon. Çalıştay**. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, 2007.

_____. “Öğretmen Yetiştirmede Yeni Bir Yaklaşım Doğru: Standartlar ve Akreditasyon”, **Eğitim Yönetimi**. 16: 313–324, 1999.

Kavrakoğlu, İbrahim. **Kalite, Kalite Güvencesi ve ISO 9000**. İstanbul: Kalder Yayınları. 1996.

_____. **Kalite: Toplam Kalite Yönetimi**. İstanbul: Kalder Yayınları, 1998.

Kaya, Yahya Kemal. **İnsan Yetiştirme Düzenimiz-Politika-Eğitim-Kalkınma**. Üçüncü Baskı. Ankara: 1981.

Khalifeh, A-A. M. “Developing Accreditation Standards for Jordanian Universities”. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Oklahama: Oklahoma State University, 1995.

Kıran, Hüseyin. “Yeniden Yapılanma Sürecinde Eğitim Fakültesi Fen-Edebiyat Fakültesi İkilemi”, **Eğitim Araştırmaları**. 2,7: 87–95, 2002.

Lachat, Mary Ann. **High Standards for All Students: Opportunities and Challenges**. New Hampshire: Centers For Research Menagement. 1994.

Langford, David P. ve Barbara A. Clarly. **Eğitimde Kalite Yönetimi**. Çeviren: Meltem Süngür. İstanbul: Kalder Yayınları, 1999,

Lee, R. L. “Teacher Commitment to The Virginia Standards of Learning And Their Perceptions of Involvement in Decision-Making”. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Virginia: University of Virginia, 2004.

- Lindsey, J. Ray. "Administrator Perception of the Effects of Standards-Based Reform on Metropolitan Nashville Public". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Tennessee: Tennessee State University, 2004.
- Little, Judith M. "Attitudes of Principals Toward Virginia's Standards of Accreditation and Standards of Learning Policies". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Virginia: University of Virginia, 2004.
- Lucas, Norman. "The Fento Fandango: National Standards, Compulsory Teaching Qualifications and the Growing Regulation of FE College Teacher", **Journal of Further and Higher Education**, 28:1, 2004.
- Lucille, C.V. "Accreditation in Teacher Education". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Columbia: Columbia University Teachers College, 1993.
- Martha, V Henderson and Anthony J Scheffler. "New Literacies, Standards, and Teacher Education", **Education**. Chula Vista: Winter, 124, 2: 390, 2003.
- Marzona, R.J. "Eight Questions About Implementing Standards Based Education". **ERIC Digest**, No: ED356553, Yayınlanmamış Doktora Tezi.1996.
- Melendy, Carla E. "Student Teacher Confidence and the Minnesota Standards of Effective Practice". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Minnesota: Capella University, 2004.
- Melin, Andrew T. "Administrator and Teacher Perceptions of The Impact and Effectiveness of Academic Standards on Select Indiana High Schools", Yayınlanmamış Doktora Tezi. Indiana: Indiana State University, 2004.
- Missouri Department of Elementary and Secondary Education. **Improved Standards for Teacher Training & Certification**, 2003. Internet adresi: <http://www.dese.state.mo.us/showme-plan/improved.html>. Erişim tarihi: 20.03.2005.

National Association of Industrial and Technical Teacher Educators (NAITTE T&I). **Teacher Standards.** 2004. Internet adresi: <http://www.orst.edu/dept/naitte/standards.html>. Erişim tarihi: 20.03.2005.

National Board for Professional Teaching Standards (NBPTS). **General Information About the NBPTS Standards.** 2003. Internet adresi: <http://www.nbpts.org/nbpts/standards/hov-standards.html>, Erişim tarihi: 20.03.2005.

_____. **Early Childhood Generalist for Teachers of Students Ages 3–8.** 2004. Internet adresi: www.nbpts.org/nbpts/standards/how-standards.html. Erişim tarihi: 20.03.2005.

National Information Standards Organization (NISO). **Creating NISO Standards.** 2004. Internet adresi: <http://www.niso.org/creating/index.html>. Erişim tarihi: 15.02.2005.

_____. Professional Standards for the Accreditation of School, Colleges, and Departments of Education, 2002 Edition. 2002 Internet adresi: <http://www.ncate.org/2000/2000.stds.pdf>. Erişim tarihi: 15.02.2005.

Ok, Ahmet. “The Determination of Admission Standards for Teacher Training Program: a Delphi Study”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi, 1991.

Oktay, Ayla. “Türkiye’de Öğretmen Eğitimi”, **Milli Eğitim Dergisi.** 137: 22–27, 1998.

Oregon State University Teacher Preparation in Science and Mathematics Science and Mathematics Education Professional Teacher Education Licensure Program. Standards Directing the Program. 2003. Internet adresi: http://oregonstate.edu/Dept/sci_mth_education/degree/mat_standards.html. Erişim tarihi: 15.03.2005.

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM). 2006 – 2007 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri Internet adresi: <http://www.osym.gov.tr/BelgeGoster.aspx?>. Erişim tarihi: 28.11.2007.

Özdamar, Kazım. **Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri**. Eskişehir: Kaan Kitabevi, 2003.

Özdemir, Servet ve H. İbrahim Yalın. **Her Yönüyle Öğretmenlik Mesleği**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1998.

Özden, Yüksel. **Eğitimde Yeni Değerler**. Ankara: 3. Baskı, PegemA Yayıncılık, 2000.

Özer, Bekir. “Öğrenmeyi Öğretme”, **Eğitim Bilimlerinde Yenilikler**. Editör: Ayhan Hakan. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, ss.147–164, 1998.

Özmen, Ahmet. **Uygulamalı Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No:1257, 2000.

Öztürk, Cemil. **Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Yetiştirme: 75 Yılda Eğitim**. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları. 1999.

Üstüner, Mehmet. “Geçmişten Günümüze Türk Eğitim Sisteminde Öğretmen Yetiştirme ve Günümüz Sorunları”. **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 5, 7: 20–25, 2004.

Patrick, S.M. “The Accreditation Process and Definitions of Quality”. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Chicago: University of Illinois, 1997.

Rector, Linda Lee. “Teacher Commitment to the Virginia Standards of Learning and Their Perceptions of Involvement in Decision-Making”. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Virginia: University of Virginia, 1998.

Richardson, V. "Standards and Assessments: What is Their Educative Potential?", **Setting Standards and Educating Teachers**. Edt: M.E.Z Diez, V. Richardson ve P.Pierson. Washington DC: American Association of Colleges for Teacher Education,1994.

Roames, Richard L. "Accreditation in Teacher Education: A History of The Development of Standards Utilized by The National Council for Accreditation of Teacher Education (United States)". *Educat*, The University of Akron, 1987.

Sachs, Judyth. "Teacher Professional Standards: Controlling or Developing Teaching?", **Teacher and Teaching: Theory and Practice**, 9:2, 2003.

Sağlam, Mustafa. **Avrupa Ülkelerinin Eğitim Sistemleri**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 1999.

_____. Öğretmen Okullarının Kuruluşunun 157. Yılına Kutlama Etkinlikleri Kapsamında Sunulan "Türkiye'de Toplumsal Değişme ve Öğretmen Eğitimi Modelleri". Kocaeli: Konuşma, 2005.

_____. "İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimi" **Türk Eğitim Tarihi**. Editör: Mustafa Sağlam. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2007.

_____. "Ortaöğretim Öğretmenlerinin Eğitimi" **Türk Eğitim Tarihi**. Editör: Mustafa Sağlam. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2007.

Sanders, James R. Chair. **The Program Evaluation Standards: How to Assess Avaluation of Educational Programs**. 2nd Edition. London: Sage Publications, 1994.

Saxenian, C.A. "Adequacy of American Association of School Administrators Professional Standards As Perceived by Female Süprintendents in Texas." Yayınlanmamış Doktora Tezi. Texas: Texas A&m University, 2000.

Schaffner, Bonita M. "Assessing The Assessors: A Study of The Standards Documents of The Six Regional Accrediting Commissions of Higher Education in The United States". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Indiana: Indiana University of Pennsylvania, 2004.

Schwarz, Gretchen "Literacy Expanded: The Rol of Media Literacy in Teacher Education", **Teacher Education Quartily**.111:19, 2001.

Sencer, M. **Toplum Bilimlerinde Yöntem**. 7. Baskı, İstanbul: Beta, 1989.

Sümer, Güner. **Kalite ve Standardizasyon**. Eskişehir: Ak Ofset Matbaacılık, 2003.

Standards Seven. Faculty and Staff. 2004. Internet adresi:
<http://www.academic.cuesta.edu/standards/%20.07.pdf>. Erişim tarihi:
 14.01.2005.

Sweeny, Barry "Content Standards: Gate or Bridge?". **Kapa Delta Pi Record**. 35(2): 64–67, 1999.

Şener, A. Dikmen. Türk-Alman Mesleki Eğitim Merkezi Öğrencilerinin Mesleki Yeterliklerinin Alman Standartları İle Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.

Şişman, Mehmet ve Selahattin Turan. **Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi**. Ankara: PegemA Yayıncılık, 2001.

Taş, Ayşe Mentiş. "Sosyal Bilgiler Eğitimi Program Standartlarının Belirlenmesi". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.

Tebbs, M. M. "Accreditation Standards for Undergraduate Forensic Science Programs". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Johnson & Wales University, 2003.

Tellez, Kip. "Three Themes on Standards in Teacher Education: Legislative Expediency, the Role of External Review, and Test Bias in the Assessment of Pedagogical Knowledge", **Teacher Education Quarterly**, 30:1, 2003.

The European Council of International Schools-ECIS. **Standards for Accreditation**. 2003. Internet adresi: www.ecis.org/about/about.htm. Erişim tarihi: 13.07.2005.

The National Council for Accreditation of Teacher Education (NCATE). **Standards for Professional Development School**. 2001. Internet adresi: <http://www.ncate.org/2000/pdstandards-10-00pdf>. Erişim tarihi: 15.02.2005.

Türk, Ercan. **Türk Eğitim Sistemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 1999.

Teacher Quality and Educational Leadership Taskforce (TQELT). Öğretmenlik Standartları Ulusal Çerçevesi Danışmanlık Raporu. Avusturalya, Eğitim, İstihdam, Öğretim ve Gençlik İşlemleri Bakanlar Konseyi, 2001.

Teacher Training Agency (TTA). **The New Induction Standards**. 2003. Internet adresi: www.canteach.gov.uk/inductionreview. Erişim tarihi, 13.07.2005.

_____. Induction Standards for Newly Qualified Teachers Issued by The Teacher Training Agency. 2004. Internet adresi: www.canteach.gov.uk/inductionreview. Erişim tarihi: 2004.

Tyree, B. T. "Schoolwide Title I Elementary Classroom Reading Teachers' Perceptions of Change in Response to The Virginia Standards of Learning and Standards of Accreditation". Yayımlanmamış Doktora Tezi. Virginia: University of Virginia, 2003.

Walton, C. E. "Training Teachers for the Classrooms of Tomorrow: A Case Study of Teacher Educators' Implementation of The NCATE Multicultural Standard in a Teacher Training Institution". Yayımlanmamış Doktora Tezi. University of Louisville, 2002.

Whittaker, Andrea, Jon Snyder and Susan Freeman. Restoring Balance: A Chronology of The Development and Uses of The California Standards for the Teaching Profession, **Teacher Education Quarterly**. 28:1, 2001.

Whitlow, J. P. "The Development of Accreditation Standards for the Tennessee Association of Nonpublic Academic Schools". Yayınlanmamış Doktora Tezi. Georgia: Georgia State University - College of Education, 1990.

Wisconsinos. **Subchapter II - Wisconsin Standards**. 2003. İnternet adresi: <http://www.dpi.state.wi.us/dpi/dlsis/tel/pi34.html#teacherstandards3402>. Erişim tarihi: 10.01.2005.

_____. Model Academic Standards for Physical Education. 2004. İnternet adresi: <http://www.dpi.state.wi.us/dpi/standards/index.html>. Erişim tarihi: 20.03.2005.

Yaşar, Şefik. "Bir Meslek Olarak Öğretmenlik", **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi, ss.15–26, 2000.

Yıldırım, Hakan. "Toplam Kalite Yönetiminin Temel Kavramları", **Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 17:5, 2002.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK). **Eğitim Fakültelerinin Öğretmen Yetiştirme Programlarının Yeniden Düzenlenmesi**. Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, 1998. (Çoğaltma).

_____. **2006–2007 Yılı İtibari ile Eğitim Fakültelerindeki Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Dağılımları**. İnternet adresi: <http://www.yok.gov.tr/istatistikler/istatistikler.htm>. Erişim tarihi: 30.05.2006.

Zenor, Stanley. **Standards for College and University Learning Resources Programs: Teknoloji in Instruction**. Association for Educational Communications and Technology, 1989.